

Επίσημη Εφημερίδα C 301 της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

62ο έτος
5 Σεπτεμβρίου 2019

Περιεχόμενα

I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Συμβούλιο

2019/C 301/01	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του Βελγίου του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας του Βελγίου του 2019	1
2019/C 301/02	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Βουλγαρίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Βουλγαρίας του 2019	8
2019/C 301/03	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Τσεχίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Τσεχίας του 2019	15
2019/C 301/04	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Δανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Δανίας του 2019	20
2019/C 301/05	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Γερμανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Γερμανίας του 2019	24
2019/C 301/06	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Εσθονίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Εσθονίας του 2019	30

2019/C 301/07	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ιρλανδίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ιρλανδίας του 2019	35
2019/C 301/08	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ελλάδας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ελλάδας του 2019	42
2019/C 301/09	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ισπανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ισπανίας του 2019	48
2019/C 301/10	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Γαλλίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Γαλλίας του 2019	55
2019/C 301/11	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κροατίας για το 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Κροατίας για το 2019	64
2019/C 301/12	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ιταλίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ιταλίας του 2019	69
2019/C 301/13	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κύπρου του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Κύπρου του 2019	80
2019/C 301/14	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λετονίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λετονίας του 2019	86
2019/C 301/15	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λιθουανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λιθουανίας του 2019	91
2019/C 301/16	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του Λουξεμβούργου του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας του Λουξεμβούργου του 2019	97
2019/C 301/17	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ουγγαρίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Ουγγαρίας του 2019	101
2019/C 301/18	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Μάλτας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Μάλτας του 2019	107

2019/C 301/19	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων των Κάτω Χωρών του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας των Κάτω Χωρών του 2019	112
2019/C 301/20	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Αυστρίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Αυστρίας του 2019	117
2019/C 301/21	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πολωνίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Πολωνίας του 2019	123
2019/C 301/22	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του 2019	129
2019/C 301/23	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ρουμανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Ρουμανίας του 2019	135
2019/C 301/24	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σλοβενίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Σλοβενίας του 2019	143
2019/C 301/25	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σλοβακίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Σλοβακίας του 2019	148
2019/C 301/26	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Φινλανδίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Φινλανδίας του 2019	154
2019/C 301/27	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σουηδίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Σουηδίας του 2019	159
2019/C 301/28	Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του Ηνωμένου Βασιλείου του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης του Ηνωμένου Βασιλείου για το 2018-2019	163

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του Βελγίου του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας του Βελγίου του 2019

(2019/C 301/01)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη της τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία το Βέλγιο δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το Βέλγιο θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 ως 4. Ειδικότερα, τα μέτρα για τη βελτίωση των υπηρεσιών θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση της πρώτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τις ανθεκτικές αγορές υπηρεσιών· τα μέτρα για τη βελτίωση της βιωσιμότητας, της αποδοτικότητας και της σύνθεσης των δημόσιων οικονομικών, καθώς και η χρήση έκτακτων κερδών για τη μείωση του δημόσιου χρέους, θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων· η βελτίωση των δημόσιων οικονομικών, η αποκατάσταση των δημοσιονομικών αποθεμάτων και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών για την αγορά εργασίας θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά την υποστήριξη επιτυχών μεταβάσεων στην αγορά εργασίας.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για το Βέλγιο δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος του Βελγίου όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος του Βελγίου ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Στις 26 Απριλίου 2019, το Βέλγιο υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Το Βέλγιο υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος. Με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει σταδιακή βελτίωση του ονομαστικού ισοζυγίου από έλλειμμα 0,7 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε μηδενικό έλλειμμα το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, με τη μορφή ισοσκελισμένης δημοσιονομικής θέσης σε διαρθρωτικούς όρους, δεν προβλέπεται να επιτευχθεί εντός της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ, μετά την κορύφωσή του σε σχεδόν 107 % του ΑΕΠ το 2014 και τη μείωσή του σε 102 % του ΑΕΠ το 2018, αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω σε 94 % μέχρι το 2022 σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Ταυτόχρονα, δεν έχουν προσδιοριστεί τα αναγκαία μέτρα στήριξης των προγραμματισμένων στόχων για το έλλειμμα από το 2020 και έπειτα, γεγονός που συμβάλλει στην προβλεπόμενη επιδείνωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου το 2020 σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019.
- (7) Στις 5 Ιουνίου 2019 η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση που καταρτίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης λόγω της μη συμμόρφωσης του Βελγίου με τον κανόνα για το χρέος το 2018. Μετά την αξιολόγηση όλων των σχετικών παραγόντων, η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι από την τρέχουσα ανάλυση δεν προκύπτει οριστικό συμπέρασμα σχετικά με την πλήρωση του κριτηρίου του χρέους, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997 του Συμβουλίου.
- (8) Στο σχέδιο σταθερότητας του 2019 το Βέλγιο επιβεβαιώνει το αίτημα που υπέβαλε στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του 2019 για χρήση της ευελιξίας στο πλαίσιο του προληπτικού σκέλους σύμφωνα με την «από κοινού συμφωνηθείσα θέση σχετικά με την ευελιξία στο πλαίσιο του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης» που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 12 Φεβρουαρίου 2016. Το Βέλγιο ζήτησε προσωρινή απόκλιση ίση με 0,5 % του ΑΕΠ από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου ενόψει της υλοποίησης μειζόνων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με θετικό αντίκτυπο στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Στις εν λόγω διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνονται η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, η «μετατόπιση της φορολογίας», η μεταρρύθμιση της φορολόγησης του εισοδήματος των εταιρειών, η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, καθώς και η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης. Στις εαρινές προβλέψεις του 2019, η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι το Βέλγιο τηρεί τον ελάχιστο δείκτη αναφοράς το 2019, ο οποίος παρέχει περιθώριο ασφαλείας έναντι του ορίου

⁽⁴⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 1.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

ελλείμματος 3 % του ΑΕΠ. Όλα τα μέτρα έχουν πλέον θεσπιστεί πλήρως, με εξαίρεση τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης. Δεδομένου του χαρακτήρα των εν λόγω μέτρων, και ιδίως της μετατόπισης της φορολογίας και της μεταρρύθμισης της φορολόγησης του εισοδήματος των εταιρειών, η αβεβαιότητα όσον αφορά τον βραχυπρόθεσμο αντίκτυπο τους παραμένει, ιδίως λόγω του μη ουδέτερου δημοσιονομικά χαρακτήρα τους, ο οποίος έχει επιδινώσει τη δημοσιονομική θέση. Ωστόσο, χάρη στα μέτρα αυτά έχει ενισχυθεί το αναπτυξιακό δυναμικό της οικονομίας, έχει μειωθεί το ποσοστό ανεργίας και έχουν περιοριστεί οι κίνδυνοι μακροοικονομικών ανισορροπιών, γεγονός που επιδρά θετικά στη βιωσιμότητα του χρέους μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Σε αυτή τη βάση, μπορεί να αξιολογηθεί επί του παρόντος ότι το Βέλγιο πληροί τις προϋποθέσεις για την αιτούμενη προσωρινή απόκλιση κατά 0,5 % του ΑΕΠ το 2019, υπό τον όρο ότι θα εφαρμόσει επαρκώς τις συμφωνημένες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες θα παρακολουθούνται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

- (9) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στο Βέλγιο να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ δεν θα υπερβεί το 1,8 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ. Δεδομένου ότι το Βέλγιο πληροί τις προϋποθέσεις για την αιτούμενη προσωρινή απόκλιση κατά 0,5 % του ΑΕΠ βάσει της ρήτρας διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, η απαιτούμενη διαρθρωτική προσαρμογή για το 2019 μπορεί να μειωθεί σε 0,1 % του ΑΕΠ, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δαπανών που δεν υπερβαίνει το 2,8 % το 2019. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος να σημειωθεί σημαντική απόκλιση από τη συνιστώμενη πορεία δημοσιονομικής προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2018 και το 2019 συνολικά.
- (10) Το 2020, λόγω του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης του Βελγίου που αναμένεται να υπερβεί το 60 % του ΑΕΠ και του προβλεπόμενου κενού παραγωγής της τάξης του 0,1 %, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 1,6 %, σύμφωνα με τη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον από κοινού συμφωνηθέντα πίνακα προσαρμογής απαιτήσεων βάσει του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση αυτή το 2020. Εκ πρώτης όψεως, δεν προβλέπεται συμμόρφωση του Βελγίου με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν από το 2019 για τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Είναι σημαντικό να γίνει χρήση τυχόν έκτακτων εσόδων για την περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης. Η μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών του Βελγίου εξασφαλίζεται λόγω αφενός του υψηλού δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ και αφετέρου της προβλεπόμενης αύξησης των δαπανών λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, και συγκεκριμένα εκείνων που συνδέονται με τις συντάξεις και τη μακροχρόνια περίθαλψη. Το 2015 ψηφίστηκε δέσμη συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων, η οποία οδήγησε στην αύξηση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης από τα 65 στα 66 έτη από το 2025 και στα 67 έτη από το 2030. Επιπλέον, αυξήθηκε η αυστηρότητα των απαιτήσεων ηλικίας και αρχαιότητας για την πρόωρη συνταξιοδότηση. Εντούτοις, οι δημόσιες δαπάνες για τις συντάξεις αναμένεται να αυξηθούν κατά 2,9 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μεταξύ του 2016 και του 2070, κυρίως κατά τη διάρκεια της επόμενης εικοσαετίας. Επιπλέον, οι προϋποθέσεις πρόωρης συνταξιοδότησης για αρκετές πολυπληθείς ομάδες δημοσίων υπαλλήλων παραμένουν ευνοϊκότερες από τις συνήθεις προϋποθέσεις. Οι δημόσιες δαπάνες για τη μακροχρόνια περίθαλψη αναμένεται να αυξηθούν κατά 1,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μεταξύ του 2016 και του 2070, σημειώνοντας άνοδο μεγαλύτερη από τον μέσο όρο, ενώ το τρέχον επίπεδό τους είναι ήδη ένα από τα υψηλότερα στην Ένωση. Ο κατακεραματισμός στην οργάνωση της μακροχρόνιας περίθαλψης, που χαρακτηρίζεται από τη διασπορά των αρμοδιοτήτων μεταξύ διαφόρων διοικητικών επιπέδων, πλήττει ορισμένες διαστάσεις της αποδοτικότητας των δαπανών, με αποτέλεσμα ο καθαρός αντίκτυπος της πρόσφατης μεταβίβασης αρμοδιοτήτων να μην είναι ακόμη σαφής. Η ενίσχυση της διακυβέρνησης αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη της επιδιωκόμενης βελτίωσης της αποδοτικότητας. Ενδέχεται να υπάρχει περιθώριο βελτιστοποίησης του μείγματος της περίθαλψης με σκοπό την αύξηση της οικονομικής αποδοτικότητας του συστήματος μακροχρόνιας περίθαλψης.
- (11) Η σύνθεση και η αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών μπορούν να βελτιωθούν προκειμένου να δημιουργηθεί περιθώριο για περισσότερες δημόσιες επενδύσεις. Οι συνολικές δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ στο Βέλγιο εξακολουθούν να συγκαταλέγονται μεταξύ των υψηλότερων στη ζώνη του ευρώ, παρά την πρόσφατη μείωσή τους. Το υψηλό επίπεδο των δημόσιων δαπανών υποδεικνύει ότι υπάρχει περιθώριο για δημοσιονομική προσαρμογή που επικεντρώνεται περισσότερο στις δαπάνες. Δεδομένου του υψηλού επιπέδου των δημόσιων δαπανών, τα αποτελέσματα ορισμένων πολιτικών και η ποιότητα ορισμένων δημοσίων υπηρεσιών γεννούν ερωτηματικά όσον αφορά την οικονομική αποδοτικότητα. Οι επανεξετάσεις των δαπανών και οι αξιολογήσεις των πολιτικών μπορούν να βοηθήσουν το Βέλγιο να θέσει προτεραιότητες και να βελτιώσει την αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών. Επιπλέον, οι επανεξετάσεις των δαπανών θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της έμμεσης δημόσιας στήριξης για την επιχειρηματική έρευνα και ανάπτυξη· το επίπεδο της εν λόγω στήριξης είναι ένα από τα υψηλότερα στην Ένωση, ως ποσοστό του ΑΕΠ, και συνέχισε να αυξάνεται κατά το προηγούμενο έτος. Οι ομοσπονδιακές και οι περιφερειακές αρχές εξέφρασαν πρόσφατα το ενδιαφέρον τους για την ενσωμάτωση της επανεξέτασης των δαπανών στον δημοσιονομικό τους μηχανισμό.

⁽⁷⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για παροχές ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (12) Ο δημοσιονομικός συντονισμός μεταξύ των φορέων δεν είναι επί του παρόντος αρκετά ευέλικτος ώστε να υπάρχει περιθώριο για δημόσιες επενδύσεις σε έργα μεγάλης κλίμακας. Ο αποτελεσματικός δημοσιονομικός συντονισμός είναι απαραίτητος σε ένα ομοσπονδιακό κράτος μέλος, όπως το Βέλγιο, όπου μεγάλο μέρος των αρμοδιοτήτων για τις δαπάνες έχει ανατεθεί σε φορείς διακυβέρνησης σε κατώτερο του εθνικού επίπεδο. Παρά τη συμφωνία συνεργασίας που υπογράφηκε το 2013, δεν υπάρχει ακόμη επίσημη συμφωνία σχετικά με τους ετήσιους στόχους σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, με αποτέλεσμα να περιπλέκεται ο δημοσιονομικός συντονισμός. Σε αντίθεση με την πρακτική προηγούμενων προγραμμάτων σταθερότητας, όταν η επιτροπή συντονισμού «έλαβε γνώση» της δημοσιονομικής πορείας, όλα τα επίπεδα της κυβέρνησης ενέκριναν τη συνολική δημοσιονομική πορεία που παρουσιάστηκε στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2018 και στήριξαν την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων έως το 2020 για όλα τα επίπεδα της κυβέρνησης. Παρότι με την εν λόγω έγκριση ενισχύθηκε η αξιοπιστία της συνολικής πορείας, δεν επιτεύχθηκε επίσημη συμφωνία σχετικά με τους ετήσιους δημοσιονομικούς στόχους σε κάθε επίπεδο διακυβέρνησης. Η έλλειψη συμφωνίας σχετικά με τους στόχους σε κάθε επίπεδο διακυβέρνησης μπορεί να υπονομεύσει τη βιωσιμότητα της συνολικής πορείας προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου στόχου. Επιπλέον, το γεγονός αυτό εμποδίζει το τμήμα του Ανώτατου Συμβουλίου Οικονομικών που είναι αρμόδιο για τις δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα να παρακολουθεί αποτελεσματικά τη συμμόρφωση με τους στόχους αυτούς. Το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 περιλαμβάνει μόνο ενδεικτικούς συνολικούς και ενδιάμεσους δημοσιονομικούς στόχους, καθώς στις 26 Μαΐου 2019 πραγματοποιήθηκαν εκλογές σε ομοσπονδιακό επίπεδο και σε επίπεδο περιφερειών και κοινοτήτων.
- (13) Η πρόσφατη οικονομική ανάπτυξη έχει οδηγήσει στην αύξηση των θέσεων εργασίας, με αποτέλεσμα η απασχόληση να βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο της τελευταίας δεκαετίας. Ωστόσο, το ποσοστό μετάβασης από την ανεργία ή την ανεργία στην απασχόληση παραμένει χαμηλό και το Βέλγιο δεν βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου του 73,2 % για την απασχόληση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Εξακολουθούν να υφίστανται έντονες περιφερειακές διαφορές στην αγορά εργασίας. Παρά τη σταθερή μείωση κατά τα τελευταία πέντε έτη, η ανεργία των νέων στις Βρυξέλλες υπερβαίνει κατά πολύ τον μέσο όρο της Ένωσης. Η συμμετοχή των ατόμων χαμηλής ειδίκευσης, των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας και των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας είναι χαμηλή, γεγονός που υποδηλώνει ότι τόσο διαρθρωτικοί παράγοντες όσο και συγκεκριμένοι παράγοντες ανά ομάδα παρεμποδίζουν την ένταξη τους στην αγορά εργασίας, ενώ τα υφιστάμενα μέτρα ενεργοποίησης δεν είναι εξίσου αποτελεσματικά για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες. Το ποσοστό απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών) εξακολουθεί να υπολείπεται του μέσου όρου της Ένωσης, ενώ η απόκλιση του από τον μέσο όρο της Ένωσης παραμένει υψηλή για τα άτομα άνω των 60 ετών. Στην ομάδα των ατόμων, ιδίως των γυναικών, που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, εξακολουθούν να παρατηρούνται υψηλότερα ποσοστά ανεργίας και χαμηλότερα ποσοστά οικονομικά ενεργού πληθυσμού, ενώ τα φαινόμενα της φτώχειας των εργαζομένων και της υπερειδίκευσης είναι εντονότερα. Μολονότι έχουν ληφθεί κάποια μέτρα για τη στήριξη της ένταξης των νεοαφιχθέντων και για την καταπολέμηση των διακρίσεων, εξακολουθεί να μην υπάρχει συντονισμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που βιώνουν τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης που θεσπίστηκε με τη «συμφωνία για τις θέσεις εργασίας» έχουν ληφθεί μέτρα για την αντιμετώπιση της χαμηλής συμμετοχής στην αγορά εργασίας, ο αντίκτυπος των οποίων δεν έχει ακόμα αξιολογηθεί.
- (14) Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά οικονομικά αντικίνητρα για την ένταξη στην αγορά εργασίας. Παρότι με τη μετατόπιση της φορολογίας η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας μειώθηκε, παραμένει κατά μέσο όρο υψηλή για όλους τους μισθωτούς, εξαιρουμένων των πολύ χαμηλόμισθων (50 % του μέσου μισθού). Το Βέλγιο παραμένει το μοναδικό κράτος μέλος στο οποίο τα επιδόματα ανεργίας δεν υπόκεινται σε χρονικό περιορισμό, μολονότι το ύψος τους μειώνεται σταδιακά με την πάροδο του χρόνου. Υπάρχουν οικονομικά αντικίνητρα για την ένταξη στην αγορά εργασίας με καθεστώς πλήρους απασχόλησης των δικαιούχων των καθεστώτων ασθένειας και αναπηρίας, καθώς και των δεύτερων εργαζομένων μελών της οικογένειας. Ειδικότερα, οι μόνοι γονείς (και, σε μικρότερο βαθμό, τα ζευγάρια με παιδιά) έχουν περιορισμένα οικονομικά κίνητρα να εργαστούν με καθεστώς πλήρους απασχόλησης λόγω αφενός του κόστους και αφετέρου της διακοπής των παροχών. Επιπλέον, ενδέχεται να προκύψουν προβλήματα συντονισμού λόγω του επιμερισμού των αρμοδιοτήτων της κοινωνικής προστασίας μεταξύ του ομοσπονδιακού, του περιφερειακού και του τοπικού επιπέδου. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης δεν καλύπτει τυπικά τους αυτοαπασχολούμενους για παροχές ανεργίας, εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.
- (15) Η επιδείνωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων στο πλαίσιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η ύπαρξη σημαντικών αποκλίσεων στο εκπαιδευτικό σύστημα εξακολουθούν να προκαλούν ανησυχία. Το ποσοστό των νέων που δεν κατέχουν βασικές δεξιότητες μπορεί να βελτιωθεί, ιδίως στη γαλλόφωνη κοινότητα, όπου το ποσοστό αυτό υπερβαίνει τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Το χάσμα στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα λόγω των κοινωνικοοικονομικών και μεταναστευτικών καταβολών είναι υψηλό. Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται περισσότερη υποστήριξη για να αντεπεξέλθουν στην πρόκληση της πολυμορφίας, ενώ εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη προσαρμογής της συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών. Οι μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων και την αντιμετώπιση των ανισοτήτων πρέπει να ενταθούν προκειμένου να ενισχυθεί η βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη με ένταση γνώσης, καθώς και η κοινωνική ένταξη. Η εφαρμογή του «συμφώνου αριστείας», της εμβληματικής μεταρρύθμισης των σχολείων της γαλλόφωνης κοινότητας με στόχο τη βελτίωση των βασικών δεξιοτήτων, της αποτελεσματικότητας, της διακυβέρνησης και της καταπολέμησης των ανισοτήτων, συνεχίζεται. Έχουν εκδοθεί διατάγματα σχετικά με την οργάνωση των καθηκόντων των εκπαιδευτικών, το κοινό βασικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τα σχολεία, το καθεστώς των διευθυντών σχολείων και την ενίσχυση της γνώσης της γαλλικής γλώσσας για νεοεισερχόμενους μαθητές, τα οποία θα αρχίσουν να εφαρμόζονται τον Σεπτέμβριο του 2020. Η φλαμανδική κοινότητα εφαρμόζει ορισμένες μεταρρυθμίσεις στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

από το σχολικό έτος 2019/2020, αλλά ο προσανατολισμός των μαθητών σε νεαρή ηλικία εξακολουθεί να προκαλεί ανησυχία. Ο αντίκτυπος των εν λόγω μεταρρυθμίσεων και μέτρων θα εξαρτηθεί επίσης από την αποτελεσματική εφαρμογή και παρακολούθησή τους. Το ομοσπονδιακό κοινοβούλιο έχει επίσης μειώσει την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης από τα έξι στα πέντε έτη. Δεδομένου ότι οι δαπάνες για την εκπαίδευση βρίσκονται ήδη σε υψηλά επίπεδα, θα πρέπει να υλοποιηθούν μεταρρυθμίσεις με μεγαλύτερη έμφαση στην αύξηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος, καθώς και της ικανότητάς του να αναπτύσσει ικανότητες προσανατολισμένες στο μέλλον, οι οποίες ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

- (16) Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και η χαμηλή επαγγελματική κινητικότητα αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξη της απασχόλησης και της παραγωγικότητας. Παρά τα διάφορα μέτρα που ελήφθησαν σε περιφερειακό και ομοσπονδιακό επίπεδο για την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων και την αύξηση της ενεργοποίησης, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της συμφωνίας για τις θέσεις εργασίας, παρατηρούνται ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε διάφορους τομείς, ιδίως στον τομέα των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών, στον τομέα των κατασκευών και στον υγειονομικό τομέα. Η ανάπτυξη του κατασκευαστικού τομέα παρεμποδίζεται από την έλλειψη δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού. Υπάρχουν σημαντικές ανάγκες επανεκπαίδευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού σε ορισμένους τομείς. Η συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση και κατάρτιση και στην επαγγελματική κινητικότητα είναι επίσης χαμηλή. Η ανεπάρκεια των γλωσσικών δεξιοτήτων αποτελεί σημαντικό ζήτημα, ιδίως στις Βρυξέλλες, όπου για περίπου το 50 % των θέσεων εργασίας απαιτείται η γνώση τόσο της γαλλικής όσο και της ολλανδικής γλώσσας, σύμφωνα με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019. Παρότι το επίπεδο ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι υψηλό, οι πτυχιούχοι στους τομείς των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) είναι πολύ λίγοι. Το 2016 το Βέλγιο καταλάμβανε την 26η θέση στην Ένωση όσον αφορά τον αριθμό πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους τομείς STEM, με χαμηλό ποσοστό νεοεισερχομένων σε συναφείς τομείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως γυναικών. Συνολικά, η εφαρμογή του «Σχεδίου δράσης για τους STEM 2012-2020» στη Φλάνδρα προχωρά, αλλά ο αριθμός των αποφοίτων δευτεροβάθμιας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης έχει μείνει στάσιμος από το 2010. Η γαλλόφωνη κοινότητα δεν διαθέτει στρατηγική για την πολιτική των STEM και δεν έχει ακόμα εφαρμόσει τη «στρατηγική για την ψηφιακή εκπαίδευση» για τα σχολεία που εγκρίθηκε πρόσφατα. Η έλλειψη επαγγελματιών με επιχειρηματικές γνώσεις και γνώσεις στους τομείς των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών αποτελεί τροχοπέδη για την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων. Το συνολικό επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων είναι ικανοποιητικό, αλλά δεν βελτιώνεται. Στο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων επισημαίνεται η συμφωνία μεταξύ της Φλάνδρας και της Βαλονίας και η προγραμματισμένη συμφωνία μεταξύ της Φλάνδρας και της περιφέρειας των Βρυξελλών για τη βελτίωση της διαπεριφερειακής κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
- (17) Οι δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης συγκεντρώνονται σε λίγους μόνο κλάδους και η διάδοση της καινοτομίας στην υπόλοιπη οικονομία είναι ανεπαρκής, με αποτέλεσμα να υπονομεύεται η αύξηση της παραγωγικότητας. Η χρηματοδοτούμενη από δημόσιους πόρους έρευνα φαίνεται ότι υπολείπεται του μέσου όρου της Ένωσης. Στους τομείς της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας παρατηρούνται επίσης περιφερειακές και υποπεριφερειακές ανισότητες. Στο εθνικό σύμφωνο για τις στρατηγικές επενδύσεις, η ενίσχυση της ψηφιοποίησης προσδιορίζεται ως μια πολλά υποσχόμενη οδός για την τόνωση της παραγωγικότητας και της ικανότητας καινοτομίας του Βελγίου. Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτούνται επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές, μεταξύ άλλων με τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την επιτυχή εισαγωγή της τεχνολογίας 5G, ανθρώπινο κεφάλαιο και επιχειρηματικό πνεύμα, καθώς και ταχύτερη υιοθέτηση της ψηφιακής τεχνολογίας, ιδίως από τις επιχειρήσεις που υστερούν στον τομέα αυτό μέχρι σήμερα.
- (18) Η ποιότητα των οδικών υποδομών υποβαθμίζεται μετά από χρόνια χαμηλών δημόσιων επενδύσεων. Ταυτόχρονα, φαίνεται ότι η συντήρηση του εκτεταμένου και πυκνού δικτύου δεν είναι οικονομικά αποδοτική για τις περιφέρειες και τις τοπικές αρχές. Το επίπεδο συμφόρησης του οδικού δικτύου του Βελγίου είναι ένα από τα υψηλότερα στην Ένωση. Η σιδηροδρομική υποδομή είναι πυκνή και υψηλής ποιότητας, αλλά οι προκλήσεις για την ολοκλήρωση και αναβάθμιση της παραμένουν, ενώ παρατηρείται συμφόρηση ιδίως γύρω από τις Βρυξέλλες και στα σημεία πρόσβασης στους λιμένες της Αμβέρσας και του Zeebrugge. Μολονότι έχουν προγραμματιστεί σημαντικές επενδύσεις στην προασιακή σιδηροδρομική υποδομή και χρηματοδότηση, η υλοποίησή τους καθυστερεί, ιδίως λόγω των κανόνων κατανομής του προϋπολογισμού μεταξύ των περιφερειών. Επιπροσθέτως, τα στρεβλωτικά κίνητρα και τα εμπόδια για τον ανταγωνισμό και τις επενδύσεις στις εγχώριες επιβατικές σιδηροδρομικές υπηρεσίες και στις υπεραστικές μεταφορές με πούλμαν αποθαρρύνουν την προσφορά και τη ζήτηση εναλλακτικών υπηρεσιών μαζικών μεταφορών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Η αυξανόμενη συμφόρηση εξηγείται εν μέρει από τη συνεχή άνοδο του αριθμού των επιβατικών αυτοκινήτων, στην οποία συντελούν η έλλειψη διοδίων στο οδικό δίκτυο, η έκπτωση για τα εταιρικά αυτοκίνητα και η χαμηλή περιβαλλοντική φορολογία. Οι υψηλοί φόροι επί των συναλλαγών ακινήτων και το καθεστώς των εταιρικών αυτοκινήτων επηρεάζουν

αρνητικά την κινητικότητα. Η ποιότητα των σιδηροδρομικών υπηρεσιών έχει μειωθεί, ενώ η προσφορά αστικών και αστικών-αγροτικών δημόσιων μεταφορών θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω, ιδίως στη Βαλόνια, όπου η πρόσβαση στην απασχόληση αποτελεί σοβαρό πρόβλημα για τα άτομα που αναζητούν εργασία. Σύμφωνα με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 έχουν δρομολογηθεί σημαντικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις σε όλες τις περιφέρειες, ενώ σε ομοσπονδιακό επίπεδο, και σε συνεργασία με τις περιφέρειες, η ολοκλήρωση του δικτύου προαστιακών σιδηροδρόμων γύρω από Βρυξέλλες προχωρά. Έχει ψηφιστεί νομοθεσία για το άνοιγμα των εγχώριων σιδηροδρομικών υπηρεσιών, αλλά το μερίδιο των επιβατικών μεταφορών που παρέχονται στο πλαίσιο υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας με απευθείας ανάθεση σύμβασης παραμένει πολύ υψηλό στο Βέλγιο. Οι ιδιωτικοί φορείς εκμετάλλευσης λεωφορείων δεν επιτρέπεται να παρέχουν υπηρεσίες υπεραστικών μεταφορών με πούλμαν. Οι ρυθμίσεις των διαφορών τοπικών αρχών για τα ταξί ποικίλλουν. Παρότι οι περιφέρειες έχουν αναπτύξει δικά τους σχέδια κινητικότητας, η ανάγκη πολύπλοκου συντονισμού δυσχεραίνει την ανάπτυξη ενός συνεκτικού οράματος για την κινητικότητα εντός του Βελγίου και, ενδεχομένως, με παραμεθόριες πόλεις και περιφέρειες. Η ρυθμιστική αρχή σιδηροδρόμων έχει περιθώριο να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής των ρυθμιστικών της δραστηριοτήτων.

- (19) Χρειάζεται να πραγματοποιηθούν σημαντικές επενδύσεις για τη στήριξη της ενεργειακής μετάβασης. Η ανακαίνιση του παλαιού κτιριακού αποθέματος, το οποίο είχε κατασκευαστεί πριν από την εισαγωγή των ενεργειακών προτύπων, θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων μείωσης των εκπομπών για το 2020 και το 2030. Το επίπεδο ανάπτυξης εναλλακτικών καυσίμων είναι μάλλον χαμηλό. Είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν σημαντικές επενδύσεις στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και στη δυναμικότητα διασύνδεσης, στα ευφυή δίκτυα, στην αποθήκευση και στην ενεργειακή απόδοση.
- (20) Παρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης, ο κανονιστικός και διοικητικός φόρτος για τις επιχειρήσεις παραμένει σημαντικός και επηρεάζει δυσμενώς την επιχειρηματικότητα. Η φορολόγηση των νεοφυών και μικρών επιχειρήσεων ελαφρύνθηκε, αλλά παραμένει περίπλοκη για τις επενδύσεις χρηματοοικονομικού χαρακτήρα. Με τη μεταρρύθμιση του βελγικού κώδικα εταιρικού δικαίου μειώθηκε ο αριθμός των νομικών μορφών των εταιρειών, διευκολύνθηκε η ηλεκτρονική επικοινωνία για νομικούς σκοπούς, μειώθηκαν οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις και μεταρρυθμίστηκε η νομοθεσία περί αφεργγυότητας με στόχο τη συμπερίληψη ιδίως των ελεύθερων επαγγελματιών σύμφωνα με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες αυτές, παρατηρούνται μεγάλες καθυστερήσεις στην έκδοση οικοδομικών αδειών, δαπανηρές διαδικασίες καταγραφής της ακίνητης περιουσίας και χρονοβόρες δικαστικές διαδικασίες. Το σύστημα της διοικητικής δικαιοσύνης αντιμετωπίζει προκλήσεις λόγω της έλλειψης πόρων και των χρονοβόρων διαδικασιών, οι οποίες προκαλούν σημαντικές καθυστερήσεις, ιδίως όσον αφορά τις οικοδομικές άδειες, αλλά και τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων. Επιπλέον, ο συντονισμός των πολιτικών στους τομείς του κλίματος, της ενέργειας, της ψηφιακής τεχνολογίας και των μεταφορών είναι περίπλοκος και μπορεί να βελτιωθεί. Η συνεργασία μεταξύ των τελωνειακών αρχών και των αρχών εποπτείας της αγοράς είναι ανεπαρκής, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο κίνδυνος εισόδου μη συμμορφούμενων εμπορευμάτων στην Ένωση μέσω των βελγικών συνόρων. Οι εκτιμήσεις επιπτώσεων θα μπορούσαν να ενσωματωθούν καλύτερα στη διαδικασία χάραξης πολιτικής. Η ποιότητα των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών για τις επιχειρήσεις είναι χαμηλή. Η έλλειψη ψηφιοποίησης του δικαστικού συστήματος εξακολουθεί να αποτελεί μείζονα πρόκληση, ειδικά για τη συλλογή δεδομένων. Η ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης του δικαστικού συστήματος αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητάς του, για παράδειγμα μέσω της επικαιροποίησης των λειτουργικών διαδικασιών και της καλύτερης διαχείρισης των ανθρώπινων και χρηματοοικονομικών πόρων στα δικαστήρια.
- (21) Τα εμπόδια στον ανταγωνισμό και στις επενδύσεις σε διάφορες επιχειρηματικές υπηρεσίες αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξη και την παραγωγικότητα. Τα ποσοστά νέων παρόχων υπηρεσιών που εισέρχονται στην αγορά είναι σημαντικά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης, ενώ τα ποσοστά κέρδους είναι υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης. Σύμφωνα με τον δείκτη έντασης των ρυθμίσεων της Επιτροπής, το βελγικό κανονιστικό πλαίσιο για τους λογιστές, τους φορολογικούς συμβούλους, τους αρχιτέκτονες και τους κτηματομεσίτες είναι πολύ πιο περιοριστικό από τον μέσο όρο της Ένωσης. Θεωπίστηκαν αυστηρότερες απαιτήσεις για τους συμβούλους σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας με πρόσφατη νομοθεσία. Το ομοσπονδιακό γραφείο προγραμματισμού εκτιμά ότι μια φιλόδοξη μείωση του κανονιστικού φόρτου για τις νομικές, λογιστικές και αρχιτεκτονικές υπηρεσίες θα οδηγούσε στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας. Οι ρυθμιζόμενες αμοιβές των συμβολαιογράφων για τις συναλλαγές ακινήτων είναι υψηλές και έρχονται να προστεθούν στα ήδη υψηλά τέλη καταγραφής. Οι περιφέρειες έχουν υλοποιήσει ανομοιογενείς μεταρρυθμίσεις των τεχνικών και βιοτεχνικών επαγγελμάτων. Ο τομέας του λιανικού εμπορίου εξακολουθεί να υπόκειται σε λειτουργικούς περιορισμούς που υπονομεύουν την παραγωγικότητά του και αποθαρρύνουν τις επενδύσεις. Ο τομέας των σουπερμάρκετ χαρακτηρίζεται από ανεπαρκές επίπεδο ανταγωνισμού, κυρίως λόγω της υψηλής συγκέντρωσης και της περιορισμένης δυναμικής εισόδου και εξόδου. Σύμφωνα με τον δείκτη περιορισμού του λιανικού εμπορίου, το Βέλγιο είναι το έκτο κράτος μέλος από άποψη περιορισμών όσον αφορά το περιβάλλον λειτουργίας των εμπορών λιανικής. Το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 επισημαίνει τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στην περιφέρειες των Βρυξελλών για τη διευκόλυνση της δημιουργίας καταστημάτων λιανικής πώλησης. Η αγορά τηλεπικοινωνιών χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης (ο οποίος επιτάχθηκε περαιτέρω μετά τις πρόσφατες εξαγορές) και ασθενή ανταγωνισμό. Αυτό καταδεικνύεται επίσης από τις σχετικά υψηλές τιμές των σταθερών υπηρεσιών σε σύγκριση με ομόλογες χώρες. Όσον αφορά τα σταθερά δίκτυα, η λιανική αγορά χαρακτηρίζεται από γεωγραφικά καθορισμένα δυσπώλια του κατεστημένου φορέα και του φορέα εκμετάλλευσης καλωδιακών δικτύων. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να δημιουργεί εμπόδια στην

παροχή δεσμών συγκλινουσών σταθερών και κινητών υπηρεσιών από κάποιους φορείς. Στο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 επισημαίνεται ότι έχει εγκριθεί η μεταρρύθμιση του οικονομικού δικαίου με σκοπό να βελτιωθεί η συμμόρφωση με το δίκαιο ανταγωνισμού και η λειτουργία της βελγικής αρχής ανταγωνισμού μέσω της αύξησης της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών και να περιοριστεί ο κίνδυνος περαιτέρω προσφυγών στο Cour des Marchés/Marktenhof. Η βελγική αρχή ανταγωνισμού διαθέτει περιορισμένους πόρους σε σύγκριση με τις αρχές ανταγωνισμού άλλων κρατών μελών.

- (22) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη ορισμένων κενών που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας. Αυτό θα επιτρέψει στο Βέλγιο να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
- (23) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής του Βελγίου και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς το Βέλγιο τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη τόσο τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στο Βέλγιο όσο και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (24) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του ⁽⁸⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στο Βέλγιο να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει ότι, το 2020, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 1,6 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ. Να χρησιμοποιήσει τα έκτακτα έσοδα για να επιταχύνει τη μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης. Να συνεχίσει να εφαρμόζει μεταρρυθμίσεις για να διασφαλίσει τη δημοσιονομική βιωσιμότητα του συστήματος μακροχρόνιας περιθάλψης και του συνταξιοδοτικού συστήματος, μεταξύ άλλων μέσω του περιορισμού των δυνατοτήτων πρόωρης αποχώρησης από την αγορά εργασίας. Να βελτιώσει τη σύνθεση και την αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών, ιδίως μέσω επανεξετάσεων των δαπανών, καθώς και τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών από όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, προκειμένου να δημιουργηθούν περιθώρια για δημόσιες επενδύσεις.
2. Να άρει τα αντικίνητρα για εργασία και να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, ιδίως για τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης, τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας και τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Να βελτιώσει τις επιδόσεις και τη συμμετοχικότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και να αντιμετωπίσει τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στις βιώσιμες μεταφορές, συμπεριλαμβανομένης της αναβάθμισης της σιδηροδρομικής υποδομής, στη μετάβαση σε χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και την ενεργειακή μετάβαση, καθώς και στην έρευνα και καινοτομία, ειδικά στον τομέα της ψηφιοποίησης, λαμβανομένων υπόψη των περιφερειακών ανισοτήτων. Να αντιμετωπίσει τις αυξανόμενες προκλήσεις για την κινητικότητα μέσω της ενίσχυσης των κινήτρων και της κατάρτισης των εμποδίων με στόχο να αυξηθεί η προφορά και η ζήτηση των μαζικών μεταφορών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.
4. Να μειώσει τον κανονιστικό και διοικητικό φόρτο προκειμένου να δοθούν κίνητρα στην επιχειρηματικότητα και να καταργηθούν τα εμπόδια για τον ανταγωνισμό στον τομέα των υπηρεσιών, και συγκεκριμένα στις τηλεπικοινωνίες, στο λιανικό εμπόριο και στις επαγγελματικές υπηρεσίες.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Βουλγαρίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Βουλγαρίας του 2019

(2019/C 301/02)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Βουλγαρία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να διεξαχθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

- (2) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Βουλγαρία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Βουλγαρίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽³⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Βουλγαρίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Με βάση την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Βουλγαρία εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, τα τρωτά σημεία του χρηματοπιστωτικού τομέα συνδυάζονται με υψηλά επίπεδα χρέους και μη εξυπηρετούμενα δάνεια στον εταιρικό τομέα. Μολονότι έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την αντιμετώπιση των πηγών των ανισορροπιών, θα είναι ζωτικής σημασίας η πλήρης εφαρμογή και παρακολούθηση των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων στην εποπτεία και τη διακυβέρνηση τόσο των τραπεζικών όσο και των μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών τομέων.
- (3) Στις 24 Απριλίου 2019, η Βουλγαρία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019. Για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (4) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Βουλγαρία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, η κυβέρνηση, ξεκινώντας από ονομαστικό πλεόνασμα 2 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018, στοχεύει σε έλλειμμα 0,3 % του ΑΕΠ το 2019 και σε πλεόνασμα 0,4 % του ΑΕΠ το 2020, 0,2 % το 2021 και 0,1 % το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁵⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος — που συνίσταται σε διαρθρωτικό έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ σε διαρθρωτικούς όρους — εξακολουθεί να υπερκαλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, ο δείκτης χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σταδιακά από 22,6 % του ΑΕΠ το 2018 σε 16,7 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα της τάξης του 0,7 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,6 % του ΑΕΠ το 2020, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Βουλγαρία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.
- (6) Τα φορολογικά έσοδα και η φορολογική συμμόρφωση βελτιώνονται και έχουν ήδη αναληφθεί ορισμένες πρωτοβουλίες. Ωστόσο, η εισπραξη των φόρων δεν φαίνεται να βελτιώνεται παντού με τον ίδιο ρυθμό. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση των φόρων που σχετίζονται με την εργασία και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και για ορισμένες κατηγορίες ειδικών φόρων κατανάλωσης. Υπάρχουν επίσης στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η αδήλωτη εργασία και το παράνομο εμπόριο καυσίμων εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση. Η συνέχιση των προσπάθειών για τη βελτίωση της εισπραξης των φόρων και η λήψη πρόσθετων στοχευμένων μέτρων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων σε συγκεκριμένους τομείς του φορολογικού συστήματος είναι υψίστης σημασίας για την περαιτέρω μείωση της παραοικονομίας που εξακολουθεί να είναι μεγάλη.
- (7) Η κυβέρνηση έλαβε μέτρα για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των δημοσίων δαπανών. Η Παγκόσμια Τράπεζα προέβη σε επανεξέταση των δαπανών ορισμένων δημόσιων οργανισμών (υπουργείων και δήμων) και στην εκπόνηση δύο πιλοτικών μελετών, εκ των οποίων η μία αφορούσε την αστυνόμευση και την πυρόσβεση και η άλλη τη διαχείριση των αποβλήτων, συνέταξε δε εγχειρίδιο για τις μελλοντικές επανεξετάσεις από την κυβέρνηση. Στο πλαίσιο της μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής στρατηγικής του 2018, η κυβέρνηση εισήγαγε μια σειρά δεικτών επιδόσεων για την αξιολόγηση του αντίκτυπου των δαπανών στους διάφορους τομείς πολιτικής διαχρονικά και για την εξασφάλιση των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την αξιολόγηση και τον προγραμματισμό του προϋπολογισμού. Η συνέχιση των πρωτοβουλιών αυτών αναμένεται ότι θα συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας, της αποδοτικότητας και της διαφάνειας των δημοσίων δαπανών και, κατ' επέκταση, της ποσότητας και της ποιότητας των δημοσίων αγαθών.

⁽³⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 7.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁵⁾ Κυκλικό προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (8) Οι κρατικές επιχειρήσεις πάσχουν από ανεπαρκή εταιρική διακυβέρνηση, η οποία αντικατοπτρίζεται επίσης σε μεγάλο βαθμό στις οικονομικές τους επιδόσεις. Η μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου για την εταιρική διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων βρίσκεται σε εξέλιξη σε συνεργασία με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και με την υποστήριξη της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Επιτροπής. Η μεταρρύθμιση αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των υφιστάμενων αδυναμιών, ευθυγραμμίζοντας την εθνική νομοθεσία με τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για την εταιρική διακυβέρνηση κρατικών επιχειρήσεων. Η υιοθέτηση και η αποτελεσματική εφαρμογή του πλαισίου θα εξασφαλίσουν τη συνέχεια και θα είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία της μεταρρύθμισης.
- (9) Σε ένα ευνοϊκό οικονομικό περιβάλλον, οι δείκτες επάρκειας κεφαλαίων και ρευστότητας των τραπεζών βελτιώθηκαν κατά μέσο όρο. Παράλληλα, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια από μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις μειώθηκαν, αν και παραμένουν σε υψηλά επίπεδα. Η δευτερογενής αγορά για μη εξυπηρετούμενα δάνεια έχει καταστεί δυναμικότερη. Στις 30 Μαΐου 2019 η Εθνική Τράπεζα της Βουλγαρίας εξέδωσε απόφαση για την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΑΤ όσον αφορά τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων και των αναδιαρθρωμένων ανοιγμάτων. Τα επακόλουθα μέτρα κατόπιν των ελέγχων του χρηματοπιστωτικού τομέα έχουν ενισχύσει τον τραπεζικό τομέα, εξακολουθούν όμως να υπάρχουν ορισμένοι παράγοντες ευπάθειας. Στις νέες ρυθμιστικές πρωτοβουλίες του 2018 συγκαταλέγονται οι κανόνες για τα μεγάλα ανοίγματα και την ταυτοποίηση των συνδεδεμένων πελατών, η αύξηση του ποσοστού αντικυκλικών κεφαλαιακών αποθεμάτων και η εισαγωγή μακροπροληπτικών εργαλείων για μέτρα που βασίζονται στους δανειολήπτες. Σε συνέχεια των νομοθετικών πρωτοβουλιών σχετικά με τα ανοίγματα με συνδεδεμένα μέρη, οι διαρκείς εποπτικές προσπάθειες για τον περιορισμό των δανείων σε συνδεδεμένα μέρη και η επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις των διατάξεων περί εξασφαλίσεων είναι ζωτικής σημασίας για τη στήριξη των υγιών επιχειρηματικών πρακτικών. Η ενίσχυση του πλαισίου εξυγίανσης των τραπεζών αποτελεί άλλο ένα εν εξελίξει μέτρο που θα συμβάλει στην ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα.
- (10) Η ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης του πλαισίου αφερεγγυότητας θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση του υψηλού ανεξόφλητου χρέους του ιδιωτικού τομέα και του ακόμη υψηλού ποσοστού μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ορισμένα ελλείποντα στοιχεία μειώνουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα του πλαισίου αφερεγγυότητας, καθιστώντας τις διαδικασίες αφερεγγυότητας αργές και δαπανηρές. Ταυτόχρονα, η απουσία κατάλληλων παρακολούθησης δυσχεραίνει την ορθή ανάλυση των τρεχουσών και των νέων προπρωχουστικών διαδικασιών και των διαδικασιών αφερεγγυότητας, και δεν επιτρέπει τον εντοπισμό συγκεκριμένων εμποδίων ή αδυναμιών. Τον Οκτώβριο του 2018, η Βουλγαρία ζήτησε τη συνδρομή της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Επιτροπής για την προώθηση της μεταρρύθμισης του πλαισίου αφερεγγυότητας. Το έργο αυτό εντοπίζει κενά στο πλαίσιο αφερεγγυότητας, για την αντιμετώπιση των οποίων θα εκπονηθεί χάρτης πορείας. Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η δυναμική των μεταρρυθμίσεων και να υλοποιηθεί ο εν λόγω χάρτης πορείας.
- (11) Η Βουλγαρία ενέκρινε νομοθετικές τροποποιήσεις το 2018 και στη συνέχεια τον Μάιο του 2019, καταβάλλει δε προσπάθειες για την πλήρως συνεκτική μεταφορά της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁶⁾ (τέταρτη οδηγία κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες). Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην αποτελεσματική εφαρμογή των εν λόγω μέτρων. Οι αρχές δεν έχουν ακόμη ολοκληρώσει και κοινοποιήσει την εθνική εκτίμηση επικινδυνότητας, ακρογωνιαίο λίθο για τη χάραξη κατάλληλων εθνικών πολιτικών με σκοπό την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επιπλέον, οι πρόσφατες εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα καταδεικνύουν ότι υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης της εθνικής εποπτείας των διεθνών χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και διασφάλισης της αποτελεσματικής επιβολής του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ο κίνδυνος διαφθοράς πρέπει να αντιμετωπιστεί με καλύτερο τρόπο, καθώς συνιστά κύριο αδίκημα στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι βουλγαρικές αρχές θα πρέπει να επιδείξουν συγκεκριμένα αποτελέσματα και να δημιουργήσουν ιστορικό καλών επιδόσεων που θα τεκμηριώνεται από τελικές αποφάσεις σε υποθέσεις διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο. Η χρήση οικονομικών ερευνών και η ανάλυση οικονομικών χαρακτηριστικών είναι περιορισμένη.
- (12) Η εποπτεία στον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα αποτελεί αντικείμενο μεταρρύθμισης. Τον Σεπτέμβριο του 2017, η Επιτροπή Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας ενέκρινε σχέδιο δράσης για τη μεταρρύθμιση της εποπτείας στον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων. Η πλήρης και έγκαιρη εφαρμογή και επιβολή του σχεδίου δράσης, που βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη, θα συμβάλει στην κατάλληλη εποπτεία του μη τραπεζικού χρηματοπιστωτικού τομέα. Έχουν θεσπιστεί τροποποιήσεις της δευτερογενούς νομοθεσίας, οι οποίες αποσκοπούν στη βελτίωση των κανόνων αποτίμησης και της εφαρμογής τους. Με την αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή τους θα μπορούσαν να επιλυθούν τα εναπομένοντα προβλήματα αποτίμησης που έχουν διαπιστωθεί στο παρελθόν. Τέλος, η κατάλληλη εποπτεία, σε επίπεδο ομίλου, της ασφάλισης με βάση τον κίνδυνο εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση.

⁽⁶⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

- (13) Ο τομέας της ασφάλισης αυτοκινήτων παρουσιάζει ορισμένες αδυναμίες. Η ύπαρξη σαφών κανόνων αποζημίωσης θα βοηθούσε τους δικαστές να ακολουθούν μια πιο εναρμονισμένη προσέγγιση όταν αποφασίζουν σε ατομικές υποθέσεις. Μακροπρόθεσμα, η μεθοδολογία αυτή θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση του κόστους, της μεταβλητότητας και του αναλαμβανόμενου κινδύνου στην κατηγορία δραστηριοτήτων αστικής ευθύνης αυτοκινήτων. Η βιωσιμότητα του τομέα θα μπορούσε επίσης να ωφεληθεί από ένα βελτιωμένο σύστημα τιμολόγησης, όπου θα λαμβάνεται υπόψη το ιστορικό οδήγησης των πελατών. Η επιτροπή χρηματοπιστωτικής εποπτείας έχει προτείνει ένα σύστημα bonus-malus, το οποίο αποτελεί αντικείμενο ευρείας δημόσιας συζήτησης. Τέλος, η ρευστότητα του «γραφείου έκδοσης πράσινης κάρτας» έχει προκαλέσει σημαντικές ανησυχίες, κυρίως λόγω της μη εξόφλησης των απαιτήσεων από μία βουλγαρική ασφαλιστική εταιρεία. Η αυστηρή τήρηση των υποχρεώσεων από όλα τα μέλη είναι ζωτικής σημασίας για την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα του συστήματος.
- (14) Οι υποδομές παρουσιάζουν μεγάλα επενδυτικά κενά. Η κάλυψη και η ποιότητα των υποδομών στον τομέα των μεταφορών έχουν βελτιωθεί, αλλά παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών στη Βουλγαρία είναι ακόμη ελλιπές. Επιπλέον, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί σημαντικά την τελευταία πενταετία. Χρειάζεται να συνεχιστεί η ανάπτυξη των σιδηροδρομικών και οδικών τμημάτων, καθώς και των αντίστοιχων ευρωπαϊκών συστημάτων διαχείρισης της σιδηροδρομικής κυκλοφορίας και ευφώνων συστημάτων μεταφορών. Η Βουλγαρία έχει χαμηλά ποσοστά συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων, υψηλά επίπεδα ατμοσφαιρικής ρύπανσης και ποσοστά υγειονομικής ταφής αστικών αποβλήτων και ανακύκλωσης αισθητά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης. Είναι απαραίτητη η υλοποίηση επενδύσεων για την προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων, την αποδοτικότερη χρήση των πόρων και τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία. Επιπλέον, οι ανάγκες για επενδύσεις στους τομείς της ενέργειας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν είναι σημαντικές. Η υψηλή ενεργειακή ένταση της οικονομίας και η αργή πρόοδος στην επίτευξη των στόχων ενεργειακής απόδοσης, ιδίως στον κτιριακό τομέα, αποτελούν τροχοπέδη για την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της χώρας. Συνεπώς, θα πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για την επίτευξη σημαντικής εξοικονόμησης ενέργειας μέσω στοχευμένων επενδύσεων στους τομείς της βιομηχανίας, των μεταφορών και των κτιρίων. Οι αυξημένες επενδύσεις σε υποδομές καθαρής ενέργειας (παραγωγή καθαρής ενέργειας με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές, διασυνδέσεις και ευφυή δίκτυα), σύμφωνα με τις προτεραιότητες που περιγράφονται στο προσχέδιο εθνικού σχεδίου της Βουλγαρίας για το κλίμα και την ενέργεια, θα συμβάλουν περαιτέρω στη βελτίωση της συνολικής ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και της ποιότητας ζωής των πολιτών.
- (15) Παρά την αύξηση του δημόσιου προϋπολογισμού για την έρευνα το 2018, οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη (E & A) παραμένουν πολύ χαμηλές, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Οι ιδιωτικές επενδύσεις σε E & A πραγματοποιούνται κυρίως από μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες και συγκεντρώνονται στην περιφέρεια της πρωτεύουσας. Ο αργός ρυθμός υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων και ο έντονος κατακερματισμός του συστήματος έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας δυσχεραίνουν τη συμβολή των επενδύσεων για E & A στην παραγωγικότητα και την ανάπτυξη. Οι επιδόσεις του μεγάλου αριθμού πανεπιστημίων και ερευνητικών ιδρυμάτων παραμένουν χαμηλές όσον αφορά την επιστημονική έρευνα υψηλής ποιότητας. Οι δεσμοί μεταξύ του επιστημονικού και του επιχειρηματικού κόσμου παραμένουν πολύ ασθενείς και η διαθεσιμότητα ανθρώπινου κεφαλαίου στο σύστημα E & A αποτελεί πηγή σοβαρής ανησυχίας. Οι συνεργατικοί σχηματισμοί και το δυναμικό τους δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς στη Βουλγαρία, συχνά λόγω έλλειψης κρίσιμης μάζας. Οι περαιτέρω μεταρρυθμίσεις, σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διακυβέρνηση και τις αποτελεσματικότερες δημόσιες επενδύσεις, μπορούν να μεγιστοποιήσουν τον αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Επιπλέον, η αύξηση της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων και η εισαγωγή νέων επιχειρηματικών μοντέλων είναι κρίσιμης σημασίας για την παραγωγικότητα της χώρας.
- (16) Οι μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση εξακολουθούν να είναι αργές και αποφέρουν ανεπαρκείς βελτιώσεις, ενώ το επιχειρηματικό περιβάλλον παραμένει ασθενές. Παρόλο που έχουν εγκριθεί ορισμένα μεταρρυθμιστικά μέτρα, η εφαρμογή τους στην πράξη παρουσιάζει υστέρηση. Οι θεσμικές αδυναμίες, η κανονιστική αβεβαιότητα, η διαφθορά και η ανεπαρκής προσφορά εργατικού δυναμικού παραμένουν μεταξύ των κυριότερων εμποδίων στις επενδύσεις. Μεγαλύτερη διαφάνεια, σαφέστεροι κανόνες και μακροπρόθεσμη προοπτική θα μπορούσαν να είναι επωφελείς για τη διακυβέρνηση στον δημόσιο τομέα. Ελλείψεις διαπιστώνονται επίσης στον τομέα των δοκιμών και της ασφάλειας των προϊόντων λόγω των περιορισμένων οικονομικών και ανθρώπινων πόρων. Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι η συντριπτική πλειονότητα των μέτρων που περιλαμβάνονται στην εθνική στρατηγική για τις δημόσιες συμβάσεις έχουν εγκριθεί, η εφαρμογή τους απαιτεί συνεχή παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση. Η συχνή προσφυγή σε απευθείας αναθέσεις και ο υψηλός αριθμός περιπτώσεων υποβολής μίας και μόνης προσφοράς αποτελούν απειλή για τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα του συστήματος. Η διοικητική ικανότητα του τομέα των δημοσίων συμβάσεων, όπως και ο επαγγελματισμός των δημοσίων αγοραστών και οι συγκεντρωτικές αγορές, αποτελούν διαρκή πρόκληση. Η σημαντική καθυστέρηση στην υιοθέτηση των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων αποτρέπει την περαιτέρω βελτίωση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων.
- (17) Η αγορά εργασίας βελτιώθηκε, αλλά οι προκλήσεις παραμένουν. Το ποσοστό απασχόλησης έχει φθάσει στο υψηλότερο επίπεδο από τότε που η Βουλγαρία προσχώρησε στην Ένωση και το ποσοστό ανεργίας είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης. Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις, ορισμένες ομάδες, όπως τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση, οι νέοι, οι Ρομά και τα άτομα με αναπηρία, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εύρεση εργασίας. Ειδικά μέτρα εφαρμόζονται για τη στήριξη των μακροχρόνια ανέργων, οι οποίοι αντιστοιχούσαν στο 3 % του ενεργού πληθυσμού το 2018. Ο συνδυασμός αποτελεσματικών και συστηματικών μέτρων προσέγγισης, ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και ολοκληρωμένων υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικών υπηρεσιών θα μπορούσε να βελτιώσει την απασχολησιμότητα και τις πιθανότητες των μειονεκτουσών ομάδων να βρουν εργασία.

- (18) Η αυξανόμενη έλλειψη δεξιοτήτων που παρατηρείται στη Βουλγαρία καθιστά απαραίτητη την υλοποίηση σημαντικών επενδύσεων. Οι προοπτικές των νέων για απασχόληση θα μπορούσαν να βελτιωθούν εάν βελτιωνόταν η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα των νέων περιόδων πρακτικής άσκησης και μαθητείας. Επιπλέον, η συμμετοχή των ενηλίκων σε μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης είναι πολύ χαμηλή. Παρά τη λήψη μέτρων για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων, το επίπεδο βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων της Βουλγαρίας (29 % των πολιτών διαθέτουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες έναντι μέσου όρου 57 % στην Ένωση) εξακολουθεί να είναι μεταξύ των χαμηλότερων στην Ένωση.
- (19) Παρά την επικύρωση της σύμβασης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τον καθορισμό των κατώτατων μισθών και το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια του 2018 πραγματοποιήθηκαν αρκετοί γύροι διαπραγματεύσεων, οι εργοδότες και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εξακολουθούν να έχουν αποκλίνουσες απόψεις σχετικά με τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμόζονται για τον καθορισμό του κατώτατου μισθού. Υπάρχουν περιθώρια για μεγαλύτερη συναίνεση σχετικά με έναν αντικειμενικό και διαφανή μηχανισμό καθορισμού των μισθών. Εν τω μεταξύ, μολονότι φαίνεται να έχει αυξηθεί η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των μεταρρυθμίσεων, είναι ανάγκη να συνεχιστεί η στήριξη για έναν ενισχυμένο κοινωνικό διάλογο.
- (20) Τα αποτελέσματα στον τομέα της εκπαίδευσης παραμένουν ισχνά και εξακολουθούν να επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των γονέων. Αυτό αντικατοπτρίζει τα προβλήματα ποιότητας και συμμετοχικότητας του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η Βουλγαρία δεν επενδύει όσο θα έπρεπε στην εκπαίδευση, και ειδικότερα στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δύο τομείς που είναι καθοριστικής σημασίας για την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών από μικρή ηλικία. Η συμμετοχή στην ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι χαμηλή, ιδίως για τους Ρομά και τα παιδιά από άλλες μειονεκτούσες ομάδες. Τα επίπεδα πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου παραμένουν υψηλά, με αρνητικές συνέπειες για τη μελλοντική απασχολησιμότητα και τα αποτελέσματα στην αγορά εργασίας. Η συνάφεια της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας και η διαθεσιμότητα διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης παραμένουν ανεπαρκείς. Μολονότι έχουν δρομολογηθεί κάποια μέτρα, χρειάζεται να καταβληθούν επιπλέον προσπάθειες για να εξασφαλιστεί ότι οι δεξιότητες των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να ανταποκριθούν στις βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες ανάγκες κατά τρόπο συνεπή. Κάποια μέτρα έχουν ληφθεί για την επανεκπαίδευση των εκπαιδευτικών και για τη βελτίωση της ελκυστικότητας του επαγγέλματος. Ωστόσο, τα προγράμματα αρχικής και συνεχούς εκπαίδευσης για εκπαιδευτικούς απαιτούν περαιτέρω ενίσχυση και χρειάζεται να καταβληθούν και άλλες προσπάθειες για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εκπαιδευτικών.
- (21) Η Βουλγαρία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει υψηλή εισοδηματική ανισότητα και κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Το ποσοστό φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, αν και μειούμενο, ήταν 32,8 % το 2018, παραμένει δηλαδή πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης δεν καλύπτει όλους τους εργαζόμενους και το σύστημα κοινωνικής προστασίας δεν επαρκεί για την αντιμετώπιση των σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων. Αυτό αντικατοπτρίζει το χαμηλό επίπεδο κοινωνικών δαπανών, την άνιση διαθεσιμότητα κοινωνικών υπηρεσιών στην επικράτεια και τα περιορισμένα αναδιανεμητικά αποτελέσματα του φορολογικού συστήματος. Το 2018, το εισόδημα του πλουσιότερου 20 % του πληθυσμού ήταν 7,7 φορές υψηλότερο από το εισόδημα του φτωχότερου 20 %, αναλογία που εξακολουθεί να είναι μία από τις υψηλότερες στην Ένωση. Παρά τη λήψη ορισμένων μέτρων, η επάρκεια και η κάλυψη του συστήματος ελάχιστου εισοδήματος παραμένουν περιορισμένες και εξακολουθεί να μην υπάρχει αντικειμενικός μηχανισμός για την τακτική επικαιροποίησή του. Οι κοινωνικές υπηρεσίες περιορίζονται λόγω του χαμηλού ποιοτικού επιπέδου και της απουσίας ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά την ενεργό ένταξη. Όσον αφορά την πρόσβαση στις κοινωνικές υπηρεσίες, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τη μακροχρόνια φροντίδα, εξακολουθούν να υφίστανται ανισότητες, οι οποίες υπονομεύουν την ικανότητά τους να παρέχουν ολοκληρωμένη στήριξη στις πλέον ευάλωτες ομάδες, όπως οι Ρομά, τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα που ζουν σε αγροτικές περιοχές. Ένα μέρος του πληθυσμού δυσκολεύεται να αποκτήσει πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγη. Ως εκ τούτου, απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για την ενίσχυση της ενεργητικής ένταξης, την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά, τη βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και την αντιμετώπιση της υλικής στέρησης.
- (22) Ο τομέας της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από χαμηλό ποσοστό δημοσίων δαπανών. Η πρόσβαση των πολιτών στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη είναι περιορισμένη στη Βουλγαρία, λόγω της άνισης κατανομής των περιορισμένων πόρων και της χαμηλής κάλυψης ασφάλισης ασθένειας. Οι άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς είναι υψηλές, αφού πρέπει να αντισταθμίσουν το χαμηλό επίπεδο των δημοσίων δαπανών. Η χαμηλή διαθεσιμότητα γενικών ιατρών περιορίζει την παροχή πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Σε αυτήν προστίθεται η σημαντική έλλειψη νοσηλευτών, ο κατά κεφαλήν αριθμός των οποίων είναι από τους χαμηλότερους στην Ένωση. Η ταχύτερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για την υγεία θα συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτών των αδυναμιών.

- (23) Στο πλαίσιο του μηχανισμού συνεργασίας και ελέγχου, η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί τη δικαστική μεταρρύθμιση και την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος στη Βουλγαρία. Συνεπώς, οι τομείς αυτοί δεν καλύπτονται από τις συστάσεις ανά χώρα για τη Βουλγαρία, αλλά έχουν κρίσιμη σημασία για τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος στη χώρα. Στην έκθεση του μηχανισμού συνεργασίας και ελέγχου του Νοεμβρίου 2018 σημειώνεται ότι η Βουλγαρία συνέχισε τις προσπάθειές της για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού της συστήματος και την αντιμετώπιση των ελλείψεων όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά ότι απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες σε ορισμένους τομείς. Η Επιτροπή προβλέπει ότι θα αξιολογήσει εκ νέου την πρόοδο στις αρχές του φθινοπώρου 2019.
- (24) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ενωσιακών ταμείων για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη ορισμένων κενών που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Η Βουλγαρία θα μπορούσε επομένως να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια αυτά στους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.
- (25) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Βουλγαρίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Βουλγαρία τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Βουλγαρία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (26) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁷⁾ ότι η Βουλγαρία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (27) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στη σύσταση 2 κατωτέρω.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Βουλγαρία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να βελτιώσει την είσπραξη των φόρων μέσω στοχοθετημένων μέτρων σε τομείς όπως της φορολόγησης των καυσίμων και της εργασίας. Να αναβαθμίσει την εταιρική διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων με τη θέσπιση και τη θέση σε εφαρμογή της νομοθεσίας που θα θεσπιστεί προσεχώς.
2. Να διασφαλίσει τη σταθερότητα του τραπεζικού τομέα με την ενίσχυση της εποπτείας, την προαγωγή της επαρκούς αποτίμησης των στοιχείων ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζικών εξασφαλίσεων, και την προώθηση μιας λειτουργικής δευτερογενούς αγοράς για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Να διασφαλίσει την αποτελεσματική εποπτεία και επιβολή του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Να ενισχύσει τον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα εφαρμόζοντας αποτελεσματικά την εποπτεία βάσει κινδύνου, τις πρόσφατα εγκριθείσες κατευθυντήριες γραμμές αποτίμησης και την εποπτεία σε επίπεδο ομίλου. Να εφαρμόσει τον αναμενόμενο χάρτη πορείας για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν στο πλαίσιο αφερεγγυότητας. Να ενισχύσει τη σταθερότητα του τομέα ασφάλισης αυτοκινήτων, με την αντιμετώπιση των προκλήσεων της αγοράς και των εναπομένουσων διαρθρωτικών αδυναμιών.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην έρευνα και την καινοτομία, στις μεταφορές, ιδίως όσον αφορά τη βιωσιμότητά τους, στις υποδομές στον τομέα των υδάτων, των αποβλήτων και της ενέργειας, καθώς και στην ενεργειακή απόδοση, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και βελτιώνοντας το επιχειρηματικό περιβάλλον.

⁽⁷⁾ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

4. Να ενισχύσει την απασχολησιμότητα με την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων. Να βελτιώσει την ποιότητα, τη συνάφεια με την αγορά εργασίας και τη συμμετοχικότητα της εκπαίδευσης, ιδίως για τους Ρομά και άλλες μειονεκτούσες ομάδες. Να προωθήσει την κοινωνική ένταξη με την καλύτερη πρόσβαση σε ολοκληρωμένες κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες απασχόλησης και την αποτελεσματικότερη στήριξη του ελάχιστου εισοδήματος. Να βελτιώσει την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, μεταξύ άλλων με τη μείωση των άμεσων πληρωμών από τους ασθενείς και την αντιμετώπιση της έλλειψης επαγγελματιών στον τομέα της υγείας.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Τσεχίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Τσεχίας του 2019

(2019/C 301/03)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Τσεχία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

- (2) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Τσεχία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Τσεχίας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽³⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Τσεχίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (3) Στις 30 Απριλίου 2019, η Τσεχία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (4) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Τσεχία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, η κυβέρνηση αναμένει να κινηθεί από δημοσιονομικό πλεόνασμα ύψους 0,3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019 σε έλλειμμα 0,2 % το 2020, το οποίο προβλέπεται να επιδεινωθεί σταδιακά στο 0,5 % έως το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁵⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —ο οποίος μεταβλήθηκε από διαρθρωτικό έλλειμμα 1 % το 2019 σε 0,75 % του ΑΕΠ από το 2020— εξακολουθεί να υπερκαλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σταδιακά στο 29,7 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Οι κίνδυνοι όσον αφορά την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων φαίνονται σε γενικές γραμμές ισορροπημένοι, ενώ αναμένεται περαιτέρω αύξηση των μισθών του Δημοσίου και των κοινωνικών μεταβιβάσεων, το οποίο έρχεται σε αντίθεση με τη μικρή μείωση των συνολικών εσόδων ως ποσοστού του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να επιδεινωθεί περίπου στο -0,1 % του ΑΕΠ το 2019 και στο -0,4 % του ΑΕΠ το 2020, παραμένοντας πάνω από τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Τσεχία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.
- (6) Η Τσεχία αντιμετωπίζει μεσοπρόθεσμους κινδύνους για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών μακροπρόθεσμα, κυρίως λόγω του κόστους της δημογραφικής γήρανσης. Οι συνταξιοδοτικές δαπάνες είναι ο κυριότερος παράγοντας που επηρεάζει αρνητικά τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα, καθώς αναμένεται να εμφανίσουν αύξηση κατά περίπου 2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ έως το 2070. Οι μακροπρόθεσμοι κίνδυνοι προέρχονται από τη δυσμενή δημογραφική εξέλιξη, σε συνδυασμό με τον καθορισμό του ανώτατου νόμιμου ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης στα 65 έτη. Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων (σύγκριση ηλικιωμένων με τον ενεργό πληθυσμό) σχεδόν διπλασιάζεται, φθάνοντας περίπου στο 50 % το 2070. Τα πρόσφατα μέτρα βελτιώνουν την επάρκεια των συντάξεων. Παράλληλα με μια πιο γενναιόδωρη τιμαριθμική αναπροσαρμογή των συνταξιοδοτικών παροχών, η κυβέρνηση αύξησε το βασικό ποσό σύνταξης και αύξησε συμπληρωματικά τις συντάξεις για τους συνταξιούχους μεγαλύτερης ηλικίας. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά δεν συνοδεύονται από πολιτικές που θα βελτιώναν τη βιωσιμότητα. Για παράδειγμα, η ευθυγράμμιση μεταξύ της αύξησης του προσδόκιμου ζωής και της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης δεν είναι αυτόματη. Επί του παρόντος, οποιαδήποτε αλλαγή στην ηλικία συνταξιοδότησης (νόμιμη ηλικία και πρόωρη συνταξιοδότηση) θα πρέπει να προτείνεται από την κυβέρνηση και να εγκρίνεται από το Κοινοβούλιο. Τα μέτρα αυτά μπορούν επίσης να συνδυαστούν με πολιτικές για την αγορά εργασίας που να στηρίζουν την παράταση της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και τη συμμετοχή υποεκπροσωπούμενων ομάδων. Η προβλεπόμενη αύξηση των δημόσιων δαπανών για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, λόγω γήρανσης του πληθυσμού, ανέρχεται σε 1,1 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ έως το 2070, γεγονός που μειώνει επίσης τη μακροπρόθεσμη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Στο πλαίσιο αυτό, η περαιτέρω εξυγίανση του νοσοκομειακού τομέα και οι επενδύσεις στην πρωτοβάθμια και ολοκληρωμένη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και κοινωνική πρόνοια θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

⁽³⁾ ΕΕ L 320 της 10.9.2018, σ. 12.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁵⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (7) Η Εθνική Τράπεζα της Τσεχίας μπορεί να καθορίζει μακροπροληπτικά όρια παροχής ενυπόθηκων δανείων, με χαρακτήρα σύστασης, αλλά σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, οι εξουσίες της για επιβολή κυρώσεων είναι περιορισμένες, διότι δεν διαθέτει επίσημη εξουσία επιβολής. Παρότι σε γενικές γραμμές οι τσεχικές τράπεζες συμμορφώνονται με τις συστάσεις, τα δεσμευτικά νομοθετικά όρια είναι πιθανό να αυξήσουν το επίπεδο συμμόρφωσης των τσεχικών τραπεζών και άλλων παρόχων ενυπόθηκων δανείων, διασφαλίζοντας τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και τη μείωση των κινδύνων για τους δανειολήπτες. Μία νομοθετική πρόταση, για την τροποποίηση του νόμου σχετικά με την Εθνική Τράπεζα της Τσεχίας, τελεί ακόμη υπό συζήτηση.
- (8) Παρά τις μικρές βελτιώσεις, η διαφθορά εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας για τις επιχειρήσεις και ενδέχεται να παρεμποδίζει την οικονομική δραστηριότητα. Όσον αφορά τη θετική πλευρά, οι μεταρρυθμίσεις του 2017, συμπεριλαμβανομένων των μεταρρυθμίσεων στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων, τίθενται επί του παρόντος σε εφαρμογή, και ορισμένα εκκρεμή μέτρα εγκρίθηκαν τελικά από την κυβέρνηση και διαβιβάστηκαν στο Κοινοβούλιο για περαιτέρω συζήτηση. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται οι προτάσεις για την επέκταση του ρόλου του Ανώτατου Ελεγκτικού Συνεδρίου στις περιφέρειες και τους δήμους, καθώς και για τους διορισμούς στις κρατικές επιχειρήσεις, ένα πεδίο που είναι ανοικτό σε συγκρούσεις συμφερόντων και που χρήζει ρύθμισης. Ωστόσο, οι προτάσεις για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος και για τις ομάδες συμφερόντων δεν έχουν εγκριθεί ακόμη.
- (9) Η Τσεχία επιτυγχάνει υψηλές επιδόσεις στην αγορά εργασίας. Η απασχόληση αυξήθηκε σταθερά τα τελευταία επτά έτη και η ανεργία έχει μειωθεί σημαντικά. Παρά ταύτα, το δυναμικό της αγοράς εργασίας που αποτελείται από γυναίκες με μικρά παιδιά, άτομα με χαμηλή ειδίκευση και άτομα με αναπηρία εξακολουθεί να υποχρησιμοποιείται. Υπό το πρίσμα των ελλείψεων εργατικού δυναμικού, υπάρχει σαφές περιθώριο για την αύξηση της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας. Το χάσμα απασχόλησης και η μισθολογική διαφορά μεταξύ των δύο φύλων εξακολουθούν να βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα, παρά τα πρόσφατα μέτρα που κατέστησαν πιο ευέλικτη τη γονική άδεια και αύξησαν τον αριθμό των εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας. Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών συνεχίζει να είναι πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των ανδρών. Η χαμηλή διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτής παιδικής φροντίδας, οι γονικές άδειες μεγάλης διάρκειας, η περιορισμένη χρήση ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας και η έλλειψη εγκαταστάσεων μακροχρόνιας περίθαλψης εξακολουθούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Το 2017, μόλις το 6,5 % των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών βρισκόταν σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας (σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης που ήταν 34,2 %). Παρόλο που τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης αντιπροσωπεύουν μικρό ποσοστό του πληθυσμού, το ποσοστό απασχόλησής τους είναι πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των ατόμων μεσαίας και υψηλής ειδίκευσης. Ομοίως, το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία παραμένει χαμηλό. Λόγω περιορισμένης ικανότητας, οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης αδυνατούν επί του παρόντος να παράσχουν εξατομικευμένη, συνεχή στήριξη στα άτομα που αναζητούν εργασία. Η αύξηση της ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης να προσεγγίζουν και να ενεργοποιούν τις μειονεκτούσες ομάδες ατόμων, σε συνδυασμό με αποτελεσματικές και καλά στοχευμένες ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, θα συμβάλει στην αύξηση της συμμετοχής των εν λόγω ομάδων.
- (10) Για να αντιμετωπιστούν οι περιορισμοί όσον αφορά το εργατικό δυναμικό, καθώς και οι δημογραφικοί περιορισμοί, σε μια οικονομία έντασης μεταποίησης απαιτούνται περισσότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένων των εργαζόμενων ενηλίκων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η χώρα ανταποκρίνεται στις προκλήσεις που προκύπτουν από τις διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία, όπως οι μελλοντικές τεχνολογικές αλλαγές. Είναι δυνατόν να προκύψουν, ιδίως στον ψηφιακό τομέα, ποιοτικές αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που οφείλονται στη μελλοντική αυτοματοποίηση και ρομποτοποίηση. Για τις νέες θέσεις εργασίας θα απαιτηθούν νέες ικανότητες και σημαντικές επενδύσεις, ιδίως για την αύξηση των επαγγελματικών τεχνικών δεξιοτήτων και ψηφιακών δεξιοτήτων, που αναμένεται να χρειαστούν λόγω της αυτοματοποίησης των υφιστάμενων θέσεων εργασίας με μηχανικές μεθόδους. Μολονότι κατά τα τελευταία έτη έχουν αναληφθεί διάφορες πρωτοβουλίες για την καθιέρωση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για τις δεξιότητες, οι πρωτοβουλίες αυτές δεν έχουν ακόμη διαμορφωθεί σε γνήσιο ολοκληρωμένο σύστημα.
- (11) Οι εκπαιδευτικές επιδόσεις εξακολουθούν να επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των μαθητών. Το 2016, με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, πραγματοποιήθηκε μεταρρύθμιση για τον περιορισμό των αποκλεισμών στην εκπαίδευση. Η επιτυχία της θα εξαρτηθεί από τη διαθεσιμότητα επαρκούς και βιώσιμης εθνικής χρηματοδότησης, την περαιτέρω επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και του βοηθητικού εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και την αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού όσον αφορά τα οφέλη της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Αν και συνολικά ο αντίκτυπος της μεταρρύθμισης για μια εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς ήταν θετικός, ο αντίκτυπος της στη συμμετοχή των παιδιών Ρομά στη γενική εκπαίδευση παραμένει περιορισμένος. Οι χαμηλές επενδύσεις, η περιορισμένη ελκυστικότητα του επαγγελματικού και οι κοινωνικοοικονομικές ανισότητες αποτελούν τροχοπέδη για την επίτευξη υψηλού μορφωτικού επιπέδου. Υπάρχει έλλειψη εκπαιδευτικών λόγω του χαμηλού κύρους της εργασίας, των χαμηλών μισθών σε σύγκριση με άλλα επαγγέλματα, παρά τις πρόσφατες αυξήσεις, και των περιορισμένων ευκαιριών επαγγελματικής εξέλιξης. Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού εξακολουθεί να είναι σχετικά μη ελκυστικό για τους ταλαντούχους νέους. Με αυτά τα δεδομένα, οι ελλείψεις καταρτισμένων εκπαιδευτικών, σε συνδυασμό με τις αναμενόμενες δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις, υποδεικνύουν ότι θα μπορούσε να καταστεί πιο δύσκολη η πρόσληψη και η διατήρηση εκπαιδευτικών στο μέλλον.

- (12) Παρά το γεγονός ότι η Τσεχία αποτελεί χώρα διέλευσης, η ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των διαδρόμων του ΔΕΔ-Μ, απέχει πολύ από την τελική της φάση. Οι υποδομές προαστιακών συγκοινωνιών παραμένουν και αυτές ελλιπείς, περιορίζοντας την εξασφάλιση οικονομικά προσιτής στέγης και την ικανότητα των πολιτών να μετακινούνται για να εργαστούν. Οι ανεπαρκείς συνδέσεις μεταφορών αποτρέπουν επίσης τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές. Παρόλο που η διαδικασία ανάπτυξης των προαστίων βρίσκεται σε εξέλιξη στις μητροπολιτικές περιοχές, τα προαστιακά δίκτυα συγκοινωνιών υστερούν, ιδίως όσον αφορά τις σιδηροδρομικές υποδομές. Η χώρα έχει χαμηλές επιδόσεις όσον αφορά τις πτυχές χαμηλών εκπομπών άνθρακα, ιδίως όσον αφορά το ποσοστό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις μεταφορές και τη διάδοση της χρήσης ηλεκτρικών οχημάτων. Επιπλέον, η προβλεπόμενη ανάπτυξη των υποδομών επαναφόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων ενδέχεται να μην είναι επαρκής για την κάλυψη της μελλοντικής ζήτησης. Η αύξηση των επενδύσεων στις βιώσιμες μεταφορές θα μπορούσε επίσης να μειώσει την ατμοσφαιρική ρύπανση και την ηχορύπανση, μετριάζοντας τις επιπτώσεις τους στη δημόσια υγεία, ιδίως στις αστικές περιοχές. Οι ψηφιακές υποδομές βελτιώνονται, αλλά το χάσμα μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών εξακολουθεί να υφίσταται, καθώς μόνο το 59 % των αγροτικών νοικοκυριών καλύπτεται από ταχεία ευρυζωνικά δίκτυα. Η αναβάθμιση των παλαιότερων δικτύων που βασίζονται σε υποδομές χαλκού, σε συνδυασμό με σταθερές ασύρματες λύσεις πρόσβασης, δεν θα επαρκέσει για την επίτευξη των στόχων συνδεσιμότητας για το 2025. Για την κάλυψη των μελλοντικών αναγκών συνδεσιμότητας χρειάζονται επενδύσεις σε δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας (π.χ. οπτικών ιών) και κατάλληλα μέτρα από την πλευρά της ζήτησης.
- (13) Η ένταση ενέργειας της τσεχικής οικονομίας παραμένει μία από τις υψηλότερες στην Ένωση, καθώς η ενεργειακή απόδοση βελτιώνεται με αργούς ρυθμούς μόνο, ιδίως στον τομέα των κτηρίων. Η ένταση ενέργειας είναι μέγιστη στον βιομηχανικό τομέα και στον τομέα των κατοικιών. Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης αποτελεί ευκαιρία για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Τσεχίας, με τη μείωση του ενεργειακού κόστους για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, την ανάπτυξη καθαρότερων βιομηχανιών και την ανέλιξη στην αξιακή αλυσίδα. Ο άνθρακας κυριαρχεί στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και αποτελεί τη μεγαλύτερη πηγή ανθρακούχων εκπομπών, γεγονός που συνιστά σοβαρή απειλή για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα σε τοπικό επίπεδο. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία 5 χρόνια. Σχετικά με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την πρόληψη των κινδύνων, δεν υπάρχει κατάλληλη δράση όσον αφορά την κατάλληλη πρόληψη, την ετοιμότητα και την ανθεκτικότητα σε καταστροφές.
- (14) Ο διοικητικός και κανονιστικός φόρτος ενδέχεται να παρεμποδίσει τις επενδύσεις. Πολλές τσεχικές επιχειρήσεις θεωρούν τον διοικητικό και κανονιστικό φόρτο σοβαρό εμπόδιο για τις επενδύσεις. Η ταχέως μεταβαλλόμενη νομοθεσία και οι πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικά εμπόδια στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας. Το κόστος της εκτέλεσης των συμβάσεων, οι συχνές αλλαγές των φορολογικών και εργασιακών κανονιστικών ρυθμίσεων και η δυσκολία έκδοσης οικοδομικών αδειών είναι δυνατόν να αποθαρρύνουν τις επενδύσεις στη χώρα. Ο βαθμός διοικητικού φόρτου διαφέρει επίσης σημαντικά μεταξύ των περιφερειών. Οι πρόσφατες προτάσεις αποσκοπούν στη μείωση της πολυπλοκότητας των διαδικασιών σχεδιασμού, ιδίως για τα μεγάλα έργα υποδομής. Συν τοις άλλοις, η κυβέρνηση ετοιμάζεται να καταρτίσει νέο νόμο για τις κατασκευές, έως το 2021, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων. Η ευθύνη για την εποπτεία της αγοράς προϊόντων επιμερίζεται σε διάφορους οργανισμούς, πάσχει από αλληλεπικαλύψεις και θέτει προκλήσεις για τον αποτελεσματικό συντονισμό και την αποδοτική συνεργασία.
- (15) Παρά τη βελτίωση όσον αφορά τη διαφάνεια και την παροχή κατάρτισης, οι πρακτικές στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων εξακολουθούν να υστερούν ως προς την ανταγωνιστικότητα, λόγω του υψηλού ποσοστού των διαδικασιών με μόνο μία υποβληθείσα προσφορά, τη χρήση κριτηρίων ποιότητας και την εμπιστοσύνη στους δημόσιους θεσμούς. Η συντριπτική πλειονότητα των αποφάσεων για τις δημόσιες συμβάσεις εξακολουθεί να βασίζεται στη χαμηλότερη τιμή, καθώς εξακολουθεί να εκκρεμεί η υιοθέτηση μιας στρατηγικής προσέγγισης. Δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στις κεντρικές δημόσιες συμβάσεις και στη χρήση κοινής εμπειρογνωμοσύνης, αλλά η ανάπτυξή τους είναι μάλλον αργή, παρά το αποδεδειγμένο δυναμικό τους.
- (16) Η Τσεχία δεν έχει δημιουργήσει ακόμη ένα πλήρως λειτουργικό οικοσύστημα καινοτομίας, βασισμένο στην εγχώρια έρευνα και ανάπτυξη. Η χώρα εξακολουθεί να αποτελεί μετριώς καινοτομική χώρα σε επίπεδο Ένωσης, παρά την αύξηση της έντασης έρευνας και ανάπτυξης. Οι επιδόσεις αυτές μπορεί να συνδεονται με τις δημόσιες επενδύσεις που δεν διαθέτουν πλήρως συνεκτική στρατηγική προκειμένου να αυξηθούν οι μέτριες επιδόσεις της έρευνας και να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού τομέα και της πανεπιστημιακής κοινότητας. Η αύξηση της παραγωγικότητας οφείλεται ως επί το πλείστον σε μεγάλες ξένες εταιρείες, ενώ οι εγχώριες εταιρείες υστερούν από άποψη παραγωγής προστιθέμενης αξίας. Επιπλέον, η συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής, δείκτης της αποδοτικότητας του κεφαλαίου και της εργασίας στην παραγωγή, αυξάνεται με σχετικά αργό ρυθμό. Η αυξημένη εστίαση στην εγχώρια καινοτομία θα μπορούσε να τονώσει την παραγωγικότητα σε ολόκληρο το φάσμα των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

- (17) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Η Τσεχία θα μπορούσε, επομένως, να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια αυτά στους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.
- (18) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Τσεχίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση χώρας του 2019. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Τσεχία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Τσεχία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης να ενδυναμωθεί η συνολική οικονομική διακυβέρνηση της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε επίπεδο Ένωσης κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (19) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁶⁾ ότι η Τσεχία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Τσεχία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να βελτιώσει τη μακροπρόθεσμη δημοσιονομική βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος και του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Να εγκρίνει τα εκκρεμή μέτρα κατά της διαφθοράς.
2. Να προωθήσει την απασχόληση των γυναικών με μικρά παιδιά, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή παιδική φροντίδα, και των μειονεκτουσών ομάδων. Να αυξήσει την ποιότητα και τη συμμετοχικότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων με την προώθηση των τεχνικών και ψηφιακών δεξιοτήτων και την προαγωγή του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού.
3. Να εστιάσει την οικονομική πολιτική επενδύσεων στις μεταφορές, ιδίως στην περιβαλλοντική βιωσιμότητά τους, στις ψηφιακές υποδομές, στη μετάβαση σε χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές και στην ενεργειακή μετάβαση, συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής απόδοσης, λαμβάνοντας υπόψη της περιφερειακές ανισότητες. Να μειώσει τον διοικητικό φόρτο των επενδύσεων και να στηρίξει περισσότερο τον ανταγωνισμό με γνώμονα την ποιότητα στις δημόσιες συμβάσεις. Να εξαλείψει τα εμπόδια που αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξη ενός πλήρως λειτουργικού οικοσυστήματος καινοτομίας.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Δανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Δανίας του 2019

(2019/C 301/04)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη της τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Δανία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

- (2) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Δανία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Δανίας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽³⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Δανίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (3) Η Δανία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 15 Μαρτίου 2019 και στις 10 Απριλίου 2019 το οικείο πρόγραμμα σύγκλισης του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (4) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Δανία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, η κυβέρνηση προβλέπει ονομαστικό έλλειμμα ύψους 0,1 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019 και το 2020. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁵⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —που συνίσταται σε διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ— εξακολουθεί να υπερκαλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος μέχρι το 2025. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει στο 33,4 % το 2019 και να παραμείνει σταθερός το 2020, προτού αυξηθεί σχεδόν σε 37,8 % έως το 2025. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι εύλογο καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα ύψους 0,9 % του ΑΕΠ το 2019 και 1,0 % του ΑΕΠ το 2020, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Οι κίνδυνοι συνδέονται με την υστέρηση των εσόδων από ασταθείς συνιστώσες, και ιδίως των εσόδων από τη φορολογία των αποδόσεων των συνταξιοδοτικών ταμείων. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Δανία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.
- (6) Το σύστημα έρευνας και καινοτομίας της Δανίας χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα επενδύσεων, ισχυρή βάση ανθρωπίνων πόρων και επιστημονική αριστεία. Ωστόσο, το τοπίο της έρευνας και καινοτομίας στη Δανία είναι συγκεντρωμένο σε σχετικά μικρό αριθμό φορέων, όπως μεγάλες εταιρείες και ιδρύματα κυρίως στους τομείς των φαρμάκων και της βιοτεχνολογίας, γεγονός που καθιστά το σύστημα έρευνας και καινοτομίας δυνητικά ευάλωτο σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς. Ως εκ τούτου, φαίνεται να υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης με διενέργεια επενδύσεων για την ανάπτυξη πολύ καινοτόμων εταιρειών.
- (7) Η διασφάλιση της προσφοράς εργασίας σε περιόδους δημογραφικών και τεχνολογικών αλλαγών και η αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού, ιδίως ειδικευμένων εργαζομένων και ειδικών σε θέματα ΤΠΕ, έχει καίρια σημασία για την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στη Δανία. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και, συνεπώς, την αύξηση των ποσοστών συμμετοχής σε αυτήν αναμένεται να έχουν θετικό αντίκτυπο στην προσφορά ειδικευμένων εργαζομένων. Οι συνεχείς επενδύσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων και στη διά βίου μάθηση και τις ψηφιακές δεξιότητες θα μπορούσαν επίσης να συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης. Επιπλέον, θα ήταν χρήσιμο να δοθεί έμφαση στην καλύτερη ενσωμάτωση των περιθωριοποιημένων και των μειονεκτούντων ομάδων στην αγορά εργασίας. Αυτό αφορά ιδίως τους νέους με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, άτομα με μειωμένη ικανότητα εργασίας και αναπηρίες. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικές επιδόσεις των παιδιών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση.

⁽³⁾ ΕΕ L 320 της 10.9.2018, σ. 16.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁵⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (8) Παρά τις οδικές αρτηρίες υψηλής ποιότητας, η κυκλοφοριακή συμφόρηση αυξάνεται, ιδίως γύρω από τις μεγάλες πόλεις. Επιπλέον, υπάρχει ανάγκη απαλλαγής του τομέα των μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές, πράγμα που δείχνει ότι υπάρχουν επενδυτικές ευκαιρίες σε βιώσιμες υποδομές μεταφορών για την απαλλαγή του τομέα των μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές και την αντιμετώπιση της συμφόρησης του οδικού δικτύου, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης υποδομών εναλλακτικών καυσίμων. Η απερχόμενη κυβέρνηση έχει προτείνει ένα σχέδιο για τη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης γύρω από τις μεγαλύτερες πόλεις. Εκκρεμεί η έγκριση του σχεδίου αυτού το οποίο προβλέπει τη διάθεση 112 δισεκατ. DKK (σχεδόν 6 % του ΑΕΠ) από το 2020 έως το 2030.
- (9) Μολονότι το επίπεδο παραγωγικότητας της οικονομίας της Δανίας εξακολουθεί να είναι από τα υψηλότερα στην Ένωση, η αύξηση της παραγωγικότητας μειώνεται εδώ και δεκαετίες. Οι εξαγωγικές εταιρείες εμφανίζουν υψηλότερη αύξηση της παραγωγικότητας από ό,τι οι εταιρείες που προστατεύονται από τον ανταγωνισμό αλλοδαπών εταιρειών. Ενώ η Δανία έχει λάβει μέτρα για να στηρίξει τη βελτίωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων στους τομείς των υπηρεσιών με εγχώριο προσανατολισμό, η αύξηση της παραγωγικότητας και ο ανταγωνισμός στους τομείς αυτούς εξακολουθούν να υστερούν. Η Δανία έχει εφαρμόσει μέτρα για την ενίσχυση του ανταγωνισμού στον χρηματοπιστωτικό τομέα και συνέχισε να εφαρμόζει τη στρατηγική για τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας.
- (10) Μετά από αρκετά έτη σημαντικών αυξήσεων, οι τιμές των κατοικιών, εμφανίζονται υπερτιμημένες, ιδίως στις κυριότερες αστικές περιοχές. Ωστόσο, το 2018 οι αυξήσεις των τιμών των κατοικιών μετριάστηκαν. Επιπλέον, παρά τη συνεχιζόμενη μείωση, ο λόγος του χρέους των νοικοκυριών προς το διαθέσιμο εισόδημα παραμένει ο υψηλότερος στην Ένωση. Το μερίδιο των ενυπόθηκων δανείων με κυμαινόμενα επιτόκια και αναβαλλόμενη αποπληρωμή μειώνεται σταδιακά, αλλά εξακολουθεί να είναι υψηλό. Νέα μακροπροληπτικά μέτρα φαίνεται ότι περιορίσαν την αύξηση των νέων ενυπόθηκων δανείων που χαρακτηρίζονται από πολύ υψηλούς λόγους χρέους προς το εισόδημα και ύψους του δανείου προς την αξία. Τα τελευταία έτη, οι αρχές της Δανίας ενεργοποίησαν επίσης το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας, εφάρμοσαν μέτρα για την αύξηση της ανθεκτικότητας των τραπεζών και δρομολόγησαν μεταρρύθμιση του φόρου ακίνητης περιουσίας (με ισχύ από το 2021) για να τεθεί τέλος στο φιλοκυκλικό σύστημα φορολόγησης της περιουσίας. Παρ' όλα αυτά, ο συνδυασμός πολύ υψηλών δεικτών δανείου ως προς το εισόδημα, υψηλού χρέους με υψηλή ευαισθησία επιτοκίου και υπερτιμημένων τιμών κατοικιών δημιουργεί κινδύνους για την οικονομική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα με αποτέλεσμα να απαιτείται συνεχής παρακολούθηση.
- (11) Η πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έχει καταστεί προτεραιότητα για τη Δανία στον απόηχο ενός μεγάλου σκανδάλου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στο οποίο εμπλεκόταν το μεγαλύτερο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα της Δανίας. Το δανικό κοινοβούλιο έχει συνάψει πολιτικές συμφωνίες σχετικά με την ενίσχυση της εποπτείας και τη θέσπιση μιας νέας δέσμης μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η οποία περιλαμβάνει στρατηγική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η στρατηγική στηρίζεται σε οκτώ πυλώνες, οι οποίοι περιλαμβάνουν την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εποπτικών αρχών, της μονάδας χρηματοοικονομικών πληροφοριών και άλλων σχετικών φορέων. Ωστόσο, οι προκλήσεις παραμένουν και η αρχή χρηματοπιστωτικής εποπτείας πρέπει να θεσπίσει πρόσθετα μέτρα και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης της εποπτείας στους τομείς αυτούς. Μετά τη θέσπισή τους, θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων αυτών.
- (12) Ο προγραμματισμός των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης του 2019 για τη χώρα. Αυτό θα επιτρέψει στη Δανία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια από τα εν λόγω ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
- (13) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Δανίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Δανία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Δανία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.

- (14) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁶⁾ ότι η Δανία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Δανία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες, στην έρευνα και την καινοτομία για τη διεύρυνση της βάσης καινοτομίας ώστε να συμπεριληφθούν περισσότερες επιχειρήσεις και στις βιώσιμες μεταφορές για την αντιμετώπιση της κυκλοφοριακής συμφόρησης.
2. Να διασφαλίσει την αποτελεσματική εποπτεία και την επιβολή του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Γερμανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Γερμανίας του 2019

(2019/C 301/05)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Γερμανία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁽³⁾ («Σύσταση του 2019 για τη ζώνη του ευρώ»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών στην οικονομική και νομισματική ένωση, η Γερμανία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 και 2. Ειδικότερα, επενδυτικά μέτρα και η στήριξη της αύξησης των μισθών θα συμβάλουν στο να υλοποιηθεί η πρώτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά την επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ, ενώ η ελάφρυνση της φορολόγησης της εργασίας θα συμβάλει στο να υλοποιηθεί η τρίτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Γερμανία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Γερμανίας όσον αφορά την εφαρμογή των ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις ανά χώρα συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Γερμανίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπειριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Γερμανία παρουσιάζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, το βραδέως μειούμενο πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παραμένει υψηλό και έχει διασυννοριακό αντίκτυπο. Το πλεόνασμα μειώθηκε ελαφρά το 2018 στο πλαίσιο της ανάκαμψης της εγχώριας ζήτησης και αναμένεται να συνεχίσει να μειώνεται σταδιακά κατά τα επόμενα έτη, αν και θα παραμείνει πάνω από το όριο που προβλέπεται στη διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών. Το πλεόνασμα αντικατοπτρίζει το χαμηλό επίπεδο εγχώριων επενδύσεων σε σχέση με τις αποταμιεύσεις, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Έχουν ληφθεί μέτρα για την τόνωση των ιδιωτικών και των δημόσιων επενδύσεων, οι οποίες έχουν αυξηθεί σημαντικά. Το γεγονός αυτό συνέβαλε σε ανάπτυξη που οφείλεται περισσότερο στην εγχώρια ζήτηση. Παρ' όλα αυτά, ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), οι επενδύσεις και η κατανάλωση θα μπορούσαν να είχαν αυξηθεί περισσότερο δεδομένων των ευνοϊκών όρων χρηματοδότησης, της υστέρησης στις δημόσιες επενδύσεις, ιδίως σε δημοτικό επίπεδο, και των διαθέσιμων δημοσιονομικών περιθωρίων. Η αύξηση των μισθών σημείωσε κάποια άνοδο λόγω της στενότητας της αγοράς εργασίας, αλλά η αύξηση των πραγματικών μισθών παραμένει σε μέτρια επίπεδα.
- (4) Η Γερμανία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 16 Απριλίου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 στις 17 Απριλίου 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Γερμανία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει να επιτύχει δημοσιονομικό πλεόνασμα μεταξύ 0,5 % και 0,75 % του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2019-2023. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —που συνίσταται σε διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ— εξακολουθεί να υπερκαλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει κάτω από την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη το 2019 και να μειωθεί σταδιακά στο 51,25 % το 2023. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευνοϊκό. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα της τάξης του 1,1 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,8 % του ΑΕΠ το 2020, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Το χρέος της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να παραμείνει σε σταθερή καθοδική πορεία. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Γερμανία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020. Ταυτόχρονα, θα ήταν σημαντικό να χρησιμοποιηθούν δημοσιονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές για την επίτευξη ανοδικής πορείας των ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων, ιδίως σε περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο, με παράλληλη τήρηση του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου.
- (7) Οι δημόσιες και οι ιδιωτικές επενδύσεις αυξήθηκαν σημαντικά το 2018, αλλά ο συντελεστής επενδύσεων παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ. Οι δημόσιες επενδύσεις το 2018 αυξήθηκαν κατά 7,7 % σε ονομαστικούς όρους και κατά 3,8 % σε πραγματικούς όρους, αλλά εξακολουθούν να απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για να καλυφθεί η μεγάλη επενδυτική υστέρηση, ιδίως όσον αφορά τις επενδύσεις σε υποδομές και στην εκπαίδευση. Η πραγματική αύξηση των δημόσιων επενδύσεων ήταν θετική τα τελευταία τρία χρόνια, μετά από μια περίοδο αρνητικών ρυθμών ανάπτυξης. Οι

⁽⁴⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 19.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικό προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

ονομαστικές επενδύσεις σε δημοτικό επίπεδο αυξήθηκαν για μόνο το 2018 σχεδόν κατά το ένα πέμπτο. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει τις προσπάθειες της κυβέρνησης για τόνωση των επενδύσεων. Ωστόσο, οι επενδύσεις σε δημοτικό επίπεδο παρέμειναν χαμηλότερες από τις αποσβέσεις. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του KfW Municipal Panel (Ειδική Ομάδα της Kreditanstalt für Wiederaufbau) για το 2019, η συσσωρευμένη επενδυτική υστέρηση το 2018 ανήλθε σε 4 % του ΑΕΠ. Σε συνδυασμό με την ευνοϊκή δημοσιονομική θέση προκύπτει ότι υπάρχουν περιθώρια για αύξηση των επενδύσεων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, ιδίως σε περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο. Οι επενδύσεις σε δημόσιες υποδομές εξακολουθούν να παρεμποδίζονται από περιορισμούς δυναμικότητας και προγραμματισμού σε δημοτικό επίπεδο. Έχουν θεσπιστεί μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών των περιορισμών, αλλά δεν έχουν ακόμη αποφέρει βιώσιμα απτά αποτελέσματα. Επιπλέον, υπάρχει περιθώριο βελτίωσης των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών και των δημόσιων συμβάσεων. Οι ιδιωτικές επενδύσεις έχουν αυξηθεί αισθητά, αλλά όχι σε όλους τους τύπους περιουσιακών στοιχείων. Οι επενδύσεις σε εξοπλισμό έχουν αυξηθεί σημαντικά λόγω της πρωτοφανούς υψηλής χρησιμοποίησης της παραγωγικής ικανότητας. Οι επενδύσεις σε στεγαστικά ακίνητα εξακολουθούν να αυξάνονται. Ωστόσο, στον κατασκευαστικό τομέα αναφέρονται πλέον περιορισμοί της παραγωγικής ικανότητας και αυξήσεις των τιμών. Οι μη οικιστικές κατασκευές αυξάνονται με βραδείς ρυθμούς σε πραγματικούς όρους, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι βασικές υποδομές ενδέχεται να μη συμβαδίζουν με τις ανάγκες της οικονομίας.

- (8) Οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση, ύψους 4,1 % του ΑΕΠ το 2017, παρέμειναν κάτω από τον ενωσιακό μέσο όρο του 4,6 %. Από τις συνολικές κρατικές δαπάνες, το 9,3 % διατέθηκε για την εκπαίδευση, ποσοστό που είναι επίσης χαμηλότερο από τον ενωσιακό μέσο όρο του 10,2 %. Οι δαπάνες για την εκπαίδευση και την έρευνα παρέμειναν στο 9 % του ΑΕΠ το 2017, υπολειπόμενες του εθνικού στόχου του 10 %. Παρότι οι εκπαιδευτικές δαπάνες αυξήθηκαν σε πραγματικούς όρους, η μεγάλη επενδυτική υστέρηση αυξήθηκε περαιτέρω λόγω των δημογραφικών εξελίξεων. Οι νομοθετικές αλλαγές που επιτρέπουν άμεσες επενδύσεις από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση στην ψηφιακή εκπαίδευση επιπλέον των πόρων που διατίθενται από τα ομόσπονδα κρατίδια (*DigitalPakt*) είναι πολλά υποσχόμενες, αλλά δεν έχουν ακόμη αποφέρει αποτελέσματα. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν προκλήσεις όπως η αύξηση του αριθμού των μαθητών, η έλλειψη εκπαιδευτικών, η ψηφιοποίηση και η περαιτέρω επέκταση της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας θα απαιτηθεί κατάλληλη δημόσια χρηματοδότηση. Οι πρόσθετες δαπάνες για την εκπαίδευση, καθώς και για την έρευνα και καινοτομία, είναι ζωτικής σημασίας για την αύξηση της δυναμικής ανάπτυξης της Γερμανίας και την προσαρμογή της στις τεχνολογικές αλλαγές.
- (9) Η Γερμανία έχει σημειώσει πρόοδο τα τελευταία έτη όσον αφορά την αύξηση της έντασης της έρευνας και ανάπτυξης (E & A), κυρίως λόγω της αύξησης των δαπανών για E & A από μεγάλες εταιρείες, ιδίως στους μεταποιητικούς τομείς μεσαίων και υψηλής τεχνολογίας, και ειδικότερα στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας. Η ένταση E & A των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (MME) είναι σημαντικά χαμηλότερη από τον ενωσιακό μέσο όρο και εξακολουθεί να υστερεί. Οι MME τείνουν να επωφελούνται λιγότερο από τη συνεργασία με τα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα απ' ό,τι οι μεγάλες εταιρείες. Οι δύο αυτοί παράγοντες έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην επιχειρηματική καινοτομία, η οποία ακολουθεί μακροπρόθεσμη πτωτική τάση. Απαιτούνται πρόσθετες επενδύσεις στην E & A όχι μόνο για να αυξηθεί η ικανότητα καινοτομίας σε ολόκληρη την οικονομία και να τονωθεί η παραγωγικότητα, αλλά και για να διευκολυνθεί η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ιδίως σε σχέση με τις βιώσιμες μεταφορές, τις τεχνολογίες πράσινης ενέργειας, την οικολογική καινοτομία και την ανακύκλωση, και να αυξηθούν περαιτέρω οι επιδόσεις του δημόσιου ερευνητικού τομέα, καθώς και η συμβολή του στην επίτευξη των εν λόγω στόχων.
- (10) Η ψηφιοποίηση της γερμανικής οικονομίας προχωρά με βραδείς ρυθμούς και οι MME εξακολουθούν να υιοθετούν αργά τις ψηφιακές τεχνολογίες. Η Γερμανία υστερεί στην ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας (ταχύτητες gigabit) σε εθνικό επίπεδο, και ιδίως στις αγροτικές περιοχές, όπου η αύξηση της παραγωγικότητας θα μπορούσε να βελτιωθεί με μεγαλύτερες επενδύσεις. Μόνο το 9 % των γερμανικών νοικοκυριών (στα μέσα του 2018) καλύπτεται από δίκτυα πρόσβασης υψηλών επιδόσεων που βασίζονται σε οπτικές ίνες, σε σύγκριση με τον ενωσιακό μέσο όρο του 30 %. Αντιθέτως, η αναβάθμιση των υφιστάμενων δικτύων χαλκινών καλωδίων («διανυσμάτωση») εξακολουούθεται να είναι η κυρίαρχη τεχνολογική λύση που επιλέγει ο κατεστημένος φορέας εκμετάλλευσης. Μολονότι πολλές υπηρεσίες βασίζονται σε συνδεσιμότητα πολύ υψηλής ταχύτητας, 23 700 επιχειρηματικά πάρκα δεν ήταν συνδεδεμένα με δίκτυο οπτικών ινών το 2017 και το 28 % του συνόλου των εταιρειών δεν είχε πρόσβαση σε δίκτυα τουλάχιστον 50 megabit. Η έλλειψη της εν λόγω συνδεσιμότητας συνιστά ανασταλτικό παράγοντα για τις επενδύσεις, ιδίως για τις MME, πολλές από τις οποίες βρίσκονται σε αγροτικές και ημιαγροτικές περιοχές. Η δημόσια παρέμβαση για την ανάπτυξη υπερταχέων (≥ 100 Mbps) ευρυζωνικών υποδομών σε αγροτικές περιοχές εξακολουθεί να έχει καιρία σημασία και θα μπορούσαν να διερευνηθούν διάφορες επιλογές πέραν των επιδοτήσεων. Οι επιδόσεις στις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες και στην ηλεκτρονική υγεία υπολείπονται κατά πολύ του ενωσιακού μέσου όρου. Μόλις το 43 % των χρηστών του διαδικτύου στη Γερμανία χρησιμοποίησε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης το 2018 (σε σύγκριση με τον ενωσιακό μέσο όρο του 64 %). Όσον αφορά την ηλεκτρονική υγεία, το 7 % των Γερμανών χρησιμοποίησε υπηρεσίες υγείας και φροντίδας που παρέχονται στο διαδίκτυο (σε σύγκριση με τον ενωσιακό μέσο όρο του 18 %). Η ηλεκτρονική συνταγογράφηση χρησιμοποιείται από το 19 % των γενικών ιατρών (σε σύγκριση με τον ενωσιακό μέσο όρο του 50 %).
- (11) Απαιτούνται περισσότερες επενδύσεις σε υποδομές μεταφορών και λύσεις καθαρής κινητικότητας στη Γερμανία για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αφορούν την κινητικότητα και την ποιότητα του αέρα, καθώς και για τη στήριξη του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί τα τελευταία πέντε χρόνια. Η ποιότητα του αέρα στη Γερμανία προκαλεί σοβαρές ανησυχίες, ιδίως στις αστικές περιοχές όπου η κυκλοφορία αντιπροσωπεύει περίπου το 60 % των επιβλαβών εκπομπών NO_x . Οι εμπορευματικές μεταφορές θα μπορούσαν να ωφεληθούν από πιο ανεπτυγμένες λύσεις διατροπικότητας. Το αυτοκίνητο εξακολουθεί να είναι μακράν το συνηθέστερα χρησιμοποιούμενο μέσο μεταφοράς για καθημερινές μετακινήσεις από και προς τον τόπο εργασίας και ο μέσος χρόνος που αναλώνεται σε κυκλοφοριακή συμφόρηση είναι περίπου 30 ώρες

ετησίως. Το κόστος της συμφόρησης και της αναζήτησης χώρου στάθμευσης εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 110 δισεκατ. EUR ετησίως, ή περίπου 4 % του ΑΕΠ της Γερμανίας. Παρότι τα οχήματα που κινούνται με εναλλακτικά καύσιμα έχουν σημειώσει τη μεγαλύτερη αύξηση σε νέες ταξινομήσεις, ο αριθμός τους παραμένει χαμηλός. Η κοινοχρησία αυτοκινήτων και ο συνεπιβατισμός παραμένουν αναξιοποίητα σε μεγάλο βαθμό. Θα χρειαστούν επίσης σημαντικές δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις ενόψει των νέων αλυσίδων εφοδιασμού για συσσωρευτές και κρίσιμες πρώτες ύλες.

- (12) Τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας της Γερμανίας προσαρμόζονται με αργούς ρυθμούς στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και απαιτούνται ακόμη σημαντικές επενδύσεις στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής. Οι σημαντικές καθυστερήσεις στην εκτέλεση πολλών έργων είχαν ως αποτέλεσμα σημαντικό κόστος για τα δίκτυα και τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας της Γερμανίας και της Ευρώπης. Από τα 1 800 km των έργων δικτύου που είχαν προσδιοριστεί στον νόμο του 2009 για τη διεύρυνση του δικτύου ενέργειας, μόνο περίπου 800 km είχαν υλοποιηθεί κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2018, εν μέρει εξαιτίας κοινωνικών αντιδράσεων. Οι καθυστερήσεις στην επέκταση του δικτύου θα οδηγήσουν σε υψηλότερο κόστος συμφόρησης και θα έχουν ως αποτέλεσμα περισσότερες στρεβλώσεις στη λειτουργία της αγοράς, τόσο εντός της Γερμανίας όσο και σε διασυνοριακό επίπεδο. Οι επενδύσεις σε ενεργειακά δίκτυα που προωθούν τη σύζευξη τομέων, τη διαφοροποίηση και την κατάλληλη υποδομή δικτύου είναι ζωτικής σημασίας για την ευελιξία του ενεργειακού συστήματος και για την καλύτερη ενσωμάτωση των διάφορων τομέων της οικονομίας με σκοπό την επίτευξη των στόχων για την ενέργεια και το κλίμα.
- (13) Η στέγαση στη Γερμανία έχει καταστεί λιγότερο οικονομικά προσιτή. Από το 2015, οι τιμές τόσο των ενοικίων όσο και των κατοικιών αυξήθηκαν με ρυθμούς ταχύτερους από τους μακροπρόθεσμους μέσους όρους τους, ιδίως στις μεγάλες πόλεις. Το 2017, το 20 % των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω στη Γερμανία αντιμετώπιζαν υπερβολική επιβάρυνση του κόστους στέγασης (δηλαδή το συνολικό κόστος στέγασης αντιπροσώπευε περισσότερο από το 40 % του διαθέσιμου εισοδήματός τους), σε σύγκριση με το 10 % των Ευρωπαίων ηλικίας 65 ετών και άνω. Για τον πληθυσμό με το χαμηλότερο εισόδημα, το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης του κόστους στέγασης ήταν κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες πάνω από τον ενωσιακό μέσο όρο του 35,3 %. Η κυβέρνηση αντέδρασε με ορισμένα μέτρα, μεταξύ των οποίων ένα «φρένο στην τιμή» που περιορίζει τις αυξήσεις ενοικίων (*Mietpreisbremse*), ένα καθεστώς στήριξης για την αγορά νέου ακινήτου (*Baukindergeld*), καθώς και μια τροποποίηση του βασικού νόμου ώστε να δοθεί η δυνατότητα στο ομοσπονδιακό επίπεδο να στηρίξει οικονομικά την κατασκευή κοινωνικών κατοικιών. Παρ' όλα αυτά, η ολοκλήρωση νέων κατοικιών εξακολουθεί να είναι σημαντικά χαμηλότερη από τη ζήτηση και πολύ κάτω από τον κυβερνητικό στόχο των 375 000 ετησίως. Ενδέχεται να απαιτηθούν περαιτέρω μέτρα, όπως η επιτάχυνση της κατασκευής κοινωνικών κατοικιών, η βελτίωση των επιλογών μεταφοράς, καθώς και η μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για τη χρήση γης και του οικοδομικού κανονισμού.
- (14) Η Γερμανία έχει ωφεληθεί ιδιαίτερα από την ένταξη στην εσωτερική αγορά και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην περαιτέρω ανάπτυξή της. Ωστόσο, τα εμπόδια στον ανταγωνισμό στον τομέα των επιχειρηματικών υπηρεσιών στη Γερμανία εξακολουθούν να είναι σημαντικά σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη. Αυτό αφορά διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, όπως η αρχιτεκτονική, το επάγγελμα του μηχανικού και οι νομικές υπηρεσίες, όπου οι κανονιστικοί περιορισμοί, όπως ο περιορισμός των δραστηριοτήτων και η ρύθμιση των τιμών και των αμοιβών, καταπνίγουν τον ανταγωνισμό. Ωστόσο, και οι μη ρυθμιζόμενες επιχειρηματικές υπηρεσίες αντιμετωπίζουν περισσότερους περιορισμούς στο γενικό επιχειρηματικό περιβάλλον σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη. Οι αλλαγές στην κανονιστική ρύθμιση των επιχειρηματικών υπηρεσιών για την αύξηση του ανταγωνισμού θα ενισχύσουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των επενδύσεων και της οικονομικής δραστηριότητας.
- (15) Μετά από ορισμένες βελτιώσεις κατά τα προηγούμενα έτη, σημειώθηκε μικρή πρόοδος τον τελευταίο χρόνο όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος της Γερμανίας με σκοπό την προώθηση των εγχώριων ιδιωτικών επενδύσεων και της ανάπτυξης. Το φορολογικό σύστημα παραμένει πολύπλοκο, στρεβλώνει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, π.χ. σχετικά με τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, τις επενδύσεις και τη χρηματοδότηση, και θα μπορούσε να προσφέρει αποτελεσματικότερα κίνητρα για επενδύσεις και κατανάλωση. Η μεγαλύτερη πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά τη φορολόγηση της εργασίας, αλλά αυτό δεν είναι ακόμη ορατό στα δεδομένα. Υπάρχει ακόμη δυνατότητα μείωσης της στρεβλωτικής φορολόγησης της εργασίας μέσω της μετατόπισης της φορολογίας από την εργασία σε πηγές εσόδων που θα υποστηρίξουν περισσότερο τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Η φορολόγηση των εισοδημάτων από την εργασία το 2018 (φορολογική επιβάρυνση) παρέμεινε μεταξύ των υψηλότερων στην Ένωση, τόσο για τους εργαζομένους με μεσαίες αποδοχές όσο και για τους χαμηλόμισθους. Οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων είναι ιδιαίτερα υψηλές σε σύγκριση με άλλες χώρες και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης αντιπροσωπεύουν συνολικά περίπου τα δύο τρίτα της φορολογικής επιβάρυνσης, ενώ ο φόρος εισοδήματος αντιπροσωπεύει το ένα τρίτο. Από την άλλη, τα έσοδα από περιβαλλοντικούς φόρους ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι από τα χαμηλότερα στην Ένωση. Το κόστος κεφαλαίου και ο πραγματικός μέσος συντελεστής φορολογίας εταιρειών, που διαφέρουν μεταξύ των περιφερειών, είναι από τα υψηλότερα στην Ένωση. Ο πραγματικός μέσος φορολογικός συντελεστής ανήλθε σε 28,8 % (εθνικό συγκεντρωτικό μέγεθος) σε σύγκριση με τον ενωσιακό μέσο όρο του 20 %. Λόγω της αλληλεπίδρασης μεταξύ του φόρου εισοδήματος εταιρειών, των τοπικών εμπορικών φόρων και της εισφοράς αλληλεγγύης, το σύστημα φορολόγησης των εταιρειών είναι σύνθετο, συνεπάγεται υψηλό κόστος των φορολογικών υπηρεσιών και στρεβλώνει το επίπεδο και την τοποθεσία των επενδύσεων. Επιπλέον, ο φόρος εισοδήματος εταιρειών στρεβλώνει τις αποφάσεις χρηματοδότησης, με μεροληπτική μεταχείριση υπέρ της χρηματοδότησης με δανειακά κεφάλαια, που εκτιμάται ότι είναι η τρίτη υψηλότερη στην Ένωση, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2017. Η μείωση του κόστους κεφαλαίου επί των ιδίων κεφαλαίων θα μπορούσε να αυξήσει τις ιδιωτικές επενδύσεις και να ενισχύσει τη σχετικά ανεπαρκώς ανεπτυγμένη αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων.

- (16) Η αγορά εργασίας παραμένει ισχυρή, ενώ το δυναμικό ένταξης ορισμένων ομάδων στην αγορά εργασίας δεν αξιοποιείται επαρκώς. Το ποσοστό απασχόλησης στις ηλικίες 20-64 ετών ανήλθε σε 79,9 % κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2018 και είναι ένα από τα υψηλότερα στην Ένωση. Η ανεργία μειώθηκε στο ιστορικά χαμηλό επίπεδο του 3,2 % στις αρχές του 2019. Το υψηλό ποσοστό κενών θέσεων εργασίας και οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού καθίστανται ολοένα και πιο εμφανή και περιορίζουν σημαντικά την παραγωγή σε ορισμένες περιφέρειες και τομείς. Ωστόσο, το δυναμικό ένταξης ορισμένων ομάδων στην αγορά εργασίας, όπως οι γυναίκες και τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, δεν αξιοποιείται επαρκώς. Το ποσοστό μερικής απασχόλησης των γυναικών είναι πολύ υψηλό στην Γερμανία και ανέρχεται στο 46,7 %. Οι φόροι επί της εργασίας στη Γερμανία παραμένουν σε σχετικά υψηλά επίπεδα, μεταξύ άλλων και για τους χαμηλόμισθους. Οι ειδικοί κανόνες που διέπουν την κοινή φορολογία εισοδήματος των έγγαμων ζευγαριών (Ehegattensplitting) μειώνουν τα κίνητρα των δεύτερων εργαζόμενων μελών της οικογένειας να εργαστούν περισσότερες ώρες. Τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών έχουν σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης απ' ό,τι ο γηγενής πληθυσμός, με ιδιαίτερα μεγάλη διαφορά για τις γυναίκες. Έχουν ληφθεί μέτρα για τη στήριξη της ένταξης των προσφύγων στην αγορά εργασίας, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, μεταξύ των οποίων η έλλειψη γνώσης της γερμανικής γλώσσας, η έλλειψη ή η μη μεταβιβασιμότητα των προσόντων, οι ευθύνες φροντίδας παιδιών και συγγενών, καθώς και η έλλειψη εμπειρίας σε σχέση με τους άτυπους κανόνες της γερμανικής αγοράς εργασίας.
- (17) Η συνταξιοδότηση της γενιάς των baby boomers επηρεάζει τη Γερμανία περισσότερο απ' ό,τι άλλα κράτη μέλη. Μακροπρόθεσμα, αυτή η δημογραφική αλλαγή θα επιβαρύνει τα δημόσια οικονομικά της Γερμανίας, θα μπορούσε να αμφισβητήσει την επάρκεια των συντάξεων και θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά το επί του παρόντος περιορισμένο ποσοστό του πληθυσμού μεγαλύτερης ηλικίας (ηλικίας 65 ετών και άνω) που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικής ένταξης. Έως το 2040, η χώρα αναμένεται να αντιμετωπίσει μία από τις μεγαλύτερες αυξήσεις δαπανών σε σχέση με το ΑΕΠ για δημόσιες συντάξεις στην Ένωση (αύξηση κατά 1,9 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ), ενώ ο δείκτης δημόσιων συνταξιοδοτικών παροχών αναμένεται να μειωθεί κατά 4,4 εκατοστιαίες μονάδες, στο 37,6 %, σύμφωνα με την έκθεση του 2018 για τη δημογραφική γήρανση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018d). Οι πρόσφατες συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις αύξησαν τα επίπεδα παροχών για ορισμένες ομάδες· ωστόσο, δεν είναι σαφές αν τα επιτευχθέντα κοινωνικά οφέλη είναι ανάλογα με το σημαντικό δημοσιονομικό τους κόστος. Η κυβέρνηση καθόρισε επίσης δύο όρια (*doppelte Haltelinie*): ανώτατο ποσοστό συνταξιοδοτικής εισφοράς 20 % και ελάχιστο ποσοστό αναπλήρωσης εισοδήματος έως 48 % μέχρι το 2025. Η διατήρηση αυτών των ορίων αναμένεται να απαιτήσει σημαντικές δημοσιονομικές μεταβιβάσεις, αυξάνοντας περαιτέρω την επιβάρυνση για τις νεότερες γενιές. Επιπλέον, η επάρκεια του συνταξιοδοτικού εισοδήματος των χαμηλόμισθων εργαζομένων εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα.
- (18) Παρά τις αυξανόμενες ελλείψεις εργατικού δυναμικού, η αύξηση των πραγματικών μισθών παραμένει σε μέτρια επίπεδα, ενώ το 2018 οι ονομαστικές αποδοχές αυξήθηκαν κατά 3,1 %. Επιπλέον, η συγκέντρωση της αύξησης της απασχόλησης σε καλύτερα αμειβόμενες θέσεις πλήρους απασχόλησης και η μείωση του μεριδίου της περιθωριακής μερικής απασχόλησης στη συνολική απασχόληση συνέβαλαν στη συνολική αύξηση των μισθών το 2018, που ήταν επίσης ελαφρώς πάνω από την αύξηση της παραγωγικότητας. Η κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων συνέχισε να μειώνεται (κατά 2 εκατοστιαίες μονάδες από το 2016 έως το 2017), στο 49 % στις δυτικές περιοχές της χώρας και στο 34 % στις ανατολικές. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά την κάλυψη στους διάφορους τομείς, καθώς η κάλυψη είναι καλύτερη στον δημόσιο τομέα και στη βιομηχανία, ενώ στις υπηρεσίες υπάρχει πολύ χαμηλότερη κάλυψη. Οι χαμηλόμισθοι εργαζόμενοι έχουν γενικά ωφεληθεί από τον κατώτατο μισθό που έχει καθιερωθεί από το 2015. Τα ωρομίσθια στο κατώτερο τμήμα της μισθολογικής κατανομής, ιδίως στα δύο χαμηλότερα δεκατημόρια, αυξήθηκαν σημαντικά. Ωστόσο, το ποσοστό των χαμηλόμισθων εργαζομένων, το οποίο ανήλθε σε 22,5 % το 2017, εξακολουθεί να είναι σημαντικά υψηλότερο από τον ενωσιακό μέσο όρο. Ο αριθμός των ατόμων που απασχολούνται μόνο σε θέσεις μικροαπασχόλησης (*mini-jobs*) μειώθηκε κατά 6,8 % την περίοδο 2010-2018 και η απασχόληση που υπόκειται σε κοινωνική ασφάλιση αυξήθηκε κατά περίπου 18,1 % την ίδια περίοδο. Η ενίσχυση των προϋποθέσεων για την προώθηση της αύξησης των μισθών θα στηρίξει την εγχώρια ζήτηση και θα συμβάλει στην επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ.
- (19) Η ανοδική κοινωνική κινητικότητα στην εκπαίδευση είναι χαμηλή στη Γερμανία. Οι εθνικές πηγές επιβεβαιώνουν ότι σημειώθηκε ελάχιστη πρόοδος όσον αφορά τη μείωση της επιρροής του κοινωνικοοικονομικού υποβάθρου στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Η Γερμανία έχει καλό ιστορικό ενσωμάτωσης των νεοαφιχθέντων μεταναστών και προσφύγων στην εκπαίδευση και κατάρτιση. Ωστόσο, τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών συνήθως αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες προκλήσεις απ' ό,τι οι γηγενείς μαθητές (π.χ. ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και δυσκολίες στην εύρεση θέσεων μαθητείας). Οι ολοένα και πιο ετερογενείς τάξεις απαιτούν έντονες προσπάθειες για την ενίσχυση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, σε περίοδο που ήδη υπάρχει σημαντική έλλειψη εκπαιδευτικών. Η συμμετοχή των εργαζομένων στην εκπαίδευση ενηλίκων εγείρει ανησυχίες για τις μελλοντικές επιδόσεις τους στην αγορά εργασίας, ιδίως όσον αφορά τα 6,2 εκατομμύρια άτομα που δεν διαθέτουν βασικές δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής.
- (20) Μολονότι ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού έχει μειωθεί σε σχέση με την κορύφωση του 2014, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την ισότητα ευκαιριών. Ειδικότερα, ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ήταν, το 2017, υψηλότερος κατά 67 εκατοστιαίες μονάδες για τα παιδιά με γονείς χαμηλής ειδίκευσης απ' ό,τι για τα παιδιά με γονείς υψηλής ειδίκευσης. Η διαφορά αυτή είναι σημαντικά μεγαλύτερη από τη μέση διαφορά (53,9 εκατοστιαίες μονάδες) στην ΕΕ.

- (21) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Αυτό θα επιτρέψει στη Γερμανία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
- (22) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Γερμανίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Γερμανία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Γερμανία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (23) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁷⁾ ότι η Γερμανία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (24) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι συστάσεις που απηύθυνε βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 και 2 κατωτέρω. Οι εν λόγω συστάσεις συμβάλλουν επίσης στην εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, ειδικότερα δε της πρώτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 κατωτέρω συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που συνδέονται με το πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Γερμανία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να χρησιμοποιήσει δημοσιονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές για να επιτευχθεί σταθερή ανοδική πορεία των ιδιωτικών και των δημόσιων επενδύσεων, ιδίως σε περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο, με παράλληλη τήρηση του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στους ακόλουθους τομείς: εκπαίδευση-έρευνα και καινοτομία· ψηφιοποίηση και ευρυζωνικό δίκτυο πολύ υψηλής χωρητικότητας· βιώσιμες μεταφορές, καθώς και ενεργειακά δίκτυα και οικονομικά προσιτή στέγαση, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να μετατοπίσει τη φορολογία από την εργασία σε πηγές που είναι λιγότερο επιζήμιες για τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Να ενισχύσει τον ανταγωνισμό όσον αφορά τις επιχειρηματικές υπηρεσίες και τα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα.
2. Να μειώσει τα αντικίνητρα για περισσότερες ώρες εργασίας, μεταξύ άλλων την υψηλή φορολογική επιβάρυνση, ιδίως για τους χαμηλόμισθους και για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας. Να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, διατηρώντας παράλληλα την επάρκεια των συντάξεων. Να ενισχύσει τις προϋποθέσεις που στηρίζουν τη μεγαλύτερη αύξηση των μισθών, με παράλληλο σεβασμό του ρόλου των κοινωνικών εταίρων. Να βελτιώσει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και τα επίπεδα δεξιοτήτων των μειονεκτουσών ομάδων.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Εσθονίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Εσθονίας του 2019

(2019/C 301/06)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Εσθονία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁽³⁾ («Σύσταση του 2019 για τη ζώνη του ευρώ»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ L 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών στην οικονομική και νομισματική ένωση, η Εσθονία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της Σύστασης του 2019 για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις συστάσεις 2 και 3 κατωτέρω. Ειδικότερα, μέτρα που εστιάζουν στη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στους συγκεκριμένους τομείς θα συμβάλουν στην υλοποίηση της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Εσθονία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Εσθονίας όσον αφορά την εφαρμογή των ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Εσθονίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Η Εσθονία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 30 Μαΐου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 στις 30 Απριλίου 2019.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Εσθονία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 υποβλήθηκε με την προϋπόθεση ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή πολιτικής. Το πρόγραμμα προβλέπει μετάβαση από έλλειμμα γενικής κυβέρνησης 0,6 % του εθνικού ακαθάριστου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε έλλειμμα 0,2 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,3 % του ΑΕΠ το 2020, καθώς και να εμφανίσει έλλειμμα της τάξης του 0,7 % του ΑΕΠ μέχρι το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, ο οποίος έχει οριστεί σε έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ σε διαρθρωτικούς όρους, δεν προβλέπεται να επιτευχθεί εντός της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ προβλέπεται να μειωθεί σε 5,3 % του ΑΕΠ μέχρι το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευνοϊκό. Τα μέτρα που απαιτούνται για τη στήριξη των προβλεπόμενων στόχων για το έλλειμμα δεν έχουν προσδιοριστεί, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο τις παραδοχές σχετικά με την απόδοση των εσόδων.
- (7) Λαμβάνοντας υπόψη τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2018, οι οποίες προέβλεπαν πλησιέστερη θέση προς τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2019, και σύμφωνα με τους κανόνες για την αποδέσμευση της απαιτούμενης προσαρμογής, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 4,9 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή της τάξης του 0,3 % το 2019. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση αυτή το 2019.
- (8) Το 2020, λαμβάνοντας υπόψη ότι το προβλεπόμενο κενό παραγωγής της Εσθονίας θα ανέλθει σε 2,7 % του ΑΕΠ και η προβλεπόμενη αύξηση του ΑΕΠ θα είναι χαμηλότερη από τον εκτιμώμενο ρυθμό δυνητικής ανάπτυξης, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 4,1 %, σύμφωνα με την απαιτούμενη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον από κοινού συμφωνηθέντα πίνακα προσαρμογής απαιτήσεων βάσει του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση αυτή το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν από το 2019 προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 320 της 10.9.2018, σ. 24.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικό προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (9) Η πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει καταστεί προτεραιότητα για την Εσθονία στο πλαίσιο μεγάλων σκανδάλων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η Εσθονία έχει ενισχύσει το πλαίσιο καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και το ποσοστό των καταθέσεων μη μόνιμων κατοίκων στον τραπεζικό τομέα της Εσθονίας έχει μειωθεί σημαντικά. Ωστόσο, οι προκλήσεις παραμένουν. Ενώ η κυβέρνηση της Εσθονίας θέσπισε πρόσθετα μέτρα και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο περαιτέρω ενίσχυσης της πρόληψης στον εν λόγω τομέα, το εσθονικό κοινοβούλιο δεν έχει ακόμη εγκρίνει νομοθετική πρωτοβουλία προκειμένου να αυξηθούν οι ικανότητες εποπτείας της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην αποτελεσματική εφαρμογή των εν λόγω μέτρων μόλις εγκριθούν.
- (10) Οι ελλείψεις και αναντιστοιχίες στον τομέα των δεξιοτήτων συγκαταλέγονται στα κυριότερα εμπόδια για τις επιχειρηματικές επενδύσεις και περιορίζουν τη μεγαλύτερη αύξηση της παραγωγικότητας. Τα τελευταία έτη η Εσθονία έχει εφαρμόσει εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις αλλά οι τάσεις στην αγορά εργασίας και η μείωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας συνιστούν μακροπρόθεσμες προκλήσεις για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στις εν λόγω προκλήσεις περιλαμβάνονται ένα υψηλό ακόμη ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, η μη πλήρης αναδιοργάνωση του σχολικού δικτύου, η ανεπαρκής συνάφεια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, καθώς και προκλήσεις που συνδέονται με τη γήρανση των διδασκόντων και τη χαμηλή ελκυστικότητα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού. Αν και βελτιώνεται η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων, η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και η επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού δεν υλοποιούνται αρκετά γρήγορα ώστε να συμβαδίζουν με τις τάσεις της αγοράς εργασίας. Στο επίκεντρο των εντοπιζόμενων αναγκών σε δεξιότητες βρίσκεται η ανεπαρκής ικανότητα για καινοτομία. Παρά το υψηλό ποσοστό ειδικών στον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών, η ψηφιακή κατάρτιση που παρέχεται από τις επιχειρήσεις είναι περιορισμένη. Η βελτίωση της συνάφειας του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων με την επένδυση στον επαγγελματικό προσανατολισμό, την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και την καλύτερη πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες, θα συμβάλει στην εξασφάλιση του εφοδιασμού των ατόμων με τις κατάλληλες δεξιότητες. Επιπλέον, η βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εκπαιδευτικών, της ποιότητας της διδασκαλίας και των εκπαιδευτικών πολιτικών ώστε να ανταποκρίνονται στις δημογραφικές και οικονομικές τάσεις θα ενισχύσει τις ικανότητες του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- (11) Παρά τις βελτιώσεις, η φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η εισοδηματική ανισότητα παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, ιδίως μεταξύ των ηλικιωμένων. Περίπου το 42 % των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού το 2017 σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης που ανέρχεται σε 15 %. Τα κοινωνικά οφέλη εξακολουθούν να μην είναι αποτελεσματικά για τη μείωση της φτώχειας, ενώ το δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας παρουσιάζει αδυναμίες. Η παροχή ποιοτικών και οικονομικά προσιτών κοινωνικών υπηρεσιών παρεμποδίζεται από τον ελλιπή συντονισμό μεταξύ των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής μέριμνας και από την ευρεία διακύμανση της ικανότητας των δήμων να εντοπίζουν τις ανάγκες για κοινωνικές υπηρεσίες και να τις παρέχουν. Μεγάλο μέρος του κόστους των υπηρεσιών που παρέχουν οι αρχές πρέπει να καλύπτεται και από φυσικά πρόσωπα. Οι δημόσιες δαπάνες της Εσθονίας για τη μακροχρόνια περίθαλψη ήταν μικρότερες από το ήμισυ του μέσου όρου της Ένωσης (0,6 % του ΑΕΠ έναντι 1,6 % του ΑΕΠ το 2016). Δεν υπάρχουν προληπτικά μέτρα ή σύστημα στήριξης για την ελάφρυνση του φόρτου των άτυπων φροντιστών. Το ποσοστό των ατόμων με ακάλυπτες ιατρικές ανάγκες παραμένει ένα από τα υψηλότερα στην Ένωση (11,7 %), γεγονός που καταδεικνύει προβλήματα προσβασιμότητας και αποτελεσματικότητας του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Οι προκλήσεις αυτές καταδεικνύουν την ανάγκη της παροχής, με ολοκληρωμένο τρόπο, οικονομικά προσιτών και ποιοτικών κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, καθώς και της ανάπτυξης ενός ολοκληρωμένου πλαισίου μακροχρόνιας περίθαλψης. Οι επενδύσεις που στηρίζουν την κοινωνική ένταξη, μεταξύ άλλων σε κοινωνικές υποδομές, θα προωθήσουν την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.
- (12) Οι μισθολογικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων, που ανέρχονταν σε 25,6 % το 2017, παραμένουν μεταξύ των υψηλότερων στην Ένωση και είναι ελαφρώς μεγαλύτερες σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Επιπλέον, ο αντίκτυπος που έχει η απόκτηση τέκνων στην απασχόληση των γυναικών είναι πολύ πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης (25,2 και 9,0 % αντίστοιχα). Οι γονικές άδειες μεγάλης διάρκειας συχνά οδηγούν σε βραδύτερη εξέλιξη της σταδιοδρομίας των γυναικών. Οι γυναίκες τείνουν να εργάζονται σε χαμηλότερα αμειβόμενους οικονομικούς τομείς και επαγγέλματα παρόλο που το μορφωτικό τους επίπεδο είναι υψηλότερο από αυτό των ανδρών. Πρόσφατα μέτρα προσέδωσαν ευελιξία στο σύστημα γονικής άδειας και επιδομάτων με σκοπό τη διευκόλυνση της επιστροφής των γονέων στην αγορά εργασίας. Η χρήση υπηρεσιών παιδικής φροντίδας βελτιώνεται. Ωστόσο, παράγοντες όπως η οικονομική δραστηριότητα, η απασχόληση, η ηλικία, η εργασιακή εμπειρία ή ο χρόνος εργασίας εξηγούν εν μέρει μόνο τις μισθολογικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων, αφήνοντας ανεξήγητο χάσμα της τάξης του 20 % έναντι του μέσου όρου της Ένωσης που ανέρχεται σε 11,5 %. Η μισθολογική διαφάνεια θα μπορούσε να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση των λόγων στους οποίους οφείλεται αυτή η μεγάλη μισθολογική διαφορά μεταξύ των δύο φύλων. Η συνέχιση των επενδύσεων στην παιδική φροντίδα και τα ενεργητικά μέτρα για την αγορά εργασίας θα συμβάλουν θετικά στην απασχόληση των γυναικών. Επιπλέον, η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και η ενίσχυση της ικανότητάς τους εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε ένα ευρύτερο πλαίσιο.

- (13) Δεδομένου ότι η Εσθονία είναι περιφερειακή χώρα με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού, ένα εύρυθμο και διασυνδεδεμένο σύστημα μεταφορών είναι καίριας σημασίας για τις οικονομικές της δραστηριότητες και τις εξαγωγές της. Οι υποδομές μεταφορών της Εσθονίας αντιμετωπίζουν ορισμένες ελλείψεις όσον αφορά τη συνδεσιμότητα και τη βιωσιμότητα. Οι σιδηροδρομικές και οι διατροφικές μεταφορές εξακολουθούν να είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένες. Επιπλέον, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί τα τελευταία 5 χρόνια. Περαιτέρω καινοτόμες και βιώσιμες λύσεις θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της συμφόρησης και των προβλημάτων που σχετίζονται με τα δημόσια μέσα μεταφοράς. Ο συγχρονισμός του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας της Εσθονίας με το δίκτυο της ηπειρωτικής Ευρώπης είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια σε ολόκληρη την περιοχή της Βαλτικής. Οι επενδύσεις σε υποδομές θα συμβάλουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των εσθονικών επιχειρήσεων.
- (14) Λόγω των χαμηλών επιπέδων επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη, ιδίως από τον ιδιωτικό τομέα, η παραγωγικότητα της Εσθονίας παρουσιάζει υστέρηση. Ενώ το 2017 οι δημόσιες δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη ήταν ελαφρώς χαμηλότερες από τον μέσο όρο της Ένωσης, οι επενδύσεις των επιχειρήσεων ανήλθαν μόνο στο 0,61 % του ΑΕΠ, περίπου το ήμισυ του μέσου όρου της Ένωσης. Μικρό ποσοστό εταιρειών, ιδίως μεταξύ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων («ΜΜΕ»), αναφέρουν δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας. Οι μη ερευνητικές και οι αναπτυξιακές δαπάνες για καινοτομία μειώνονται και η συνεργασία μεταξύ της επιστημονικής κοινότητας και των επιχειρήσεων είναι ανεπαρκής. Ορισμένοι από τους εν λόγω παράγοντες έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επιδόσεων και της παραγωγικότητας της χώρας στην καινοτομία. Οι πιο στοχευμένες επενδύσεις στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης και της αυτοματοποίησης των επιχειρήσεων, θα βελτιώσουν την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα της Εσθονίας. Η καλύτερη ιεράρχηση των ερευνητικών θεμάτων σε τομείς που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την οικονομία θα είχε την ίδια επίπτωση. Οι εσθονικές αρχές έχουν σχεδιάσει και εφαρμόσει διάφορα μέτρα για την αντιμετώπιση των ελλείψεων του συστήματος έρευνας και καινοτομίας, αλλά ο αντίκτυπός τους εξακολουθεί να είναι περιορισμένος μέχρι σήμερα.
- (15) Εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις στους τομείς της αποδοτικότητας των πόρων και της ενέργειας. Οι επιδόσεις της Εσθονίας στην οικολογική καινοτομία δεν αντικατοπτρίζουν πλήρως το δυναμικό της χώρας, ενώ η σύνθετη βαθμολογία, της τάξης του 60, στην οικολογική καινοτομία είναι κατά 40 % χαμηλότερη από τον μέσο όρο της Ένωσης. Παρά ορισμένες βελτιώσεις τα τελευταία χρόνια, οι επιδόσεις της Εσθονίας είναι τρεις φορές χαμηλότερες από τον μέσο όρο της Ένωσης όσον αφορά την παραγωγικότητα των πόρων και το χάσμα με την υπόλοιπη Ένωση διευρύνεται. Μόνο ένα μικρό ποσοστό των ΜΜΕ της Εσθονίας λαμβάνουν μέτρα για να βελτιώσουν την αποδοτική χρήση των πόρων τους και να γίνουν πιο «πράσιны». Επιπλέον, η οικονομία χαρακτηρίζεται από υψηλή ένταση ενέργειας, ενώ τα επίπεδα κατανάλωσης ενέργειας είναι πολύ υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης. Όλες οι περιφέρειες της Εσθονίας υστερούν ως προς τη βελτίωση της αποδοτικής χρήσης των πόρων και της ενέργειας. Η Εσθονία, με μερίδιο 0,4 % το 2017, υπολείπεται κατά πολύ των εθνικών της στόχων για μερίδιο ενέργειας 10 % από ανανεώσιμες πηγές στις μεταφορές. Η ενίσχυση της αποδοτικής χρήσης των πόρων και της ενέργειας, ιδίως στον τομέα των κτιρίων, και η στήριξη της κυκλικής οικονομίας, μεταξύ άλλων μέσω της αύξησης των επενδύσεων, θα συμβάλουν περαιτέρω σε μια πιο ανταγωνιστική και βιώσιμη οικονομία.
- (16) Οι διαδικασίες αφερεγγυότητας στην Εσθονία διαρκούν περίπου τρία έτη και το ποσοστό ανάκτησης υπερβαίνει ελαφρώς το 40 %. Το γεγονός αυτό εγκλωβίζει εργατικό δυναμικό και οικονομικούς πόρους σε λιγότερο παραγωγικές επιχειρήσεις. Υπονομεύει τα κίνητρα για επενδύσεις και παροχή χρηματοδότησης σε επιχειρήσεις. Η μεταρρύθμιση του πλαισίου αφερεγγυότητας θα ήταν σημαντική προκειμένου να μειωθεί η διάρκεια των διαδικασιών αφερεγγυότητας και να αυξηθεί το ποσοστό ανάκτησης για τους πιστωτές. Ειδικότερα, η εν λόγω μεταρρύθμιση θα μπορούσε να περιλαμβάνει την ενθάρρυνση της χρήσης διαδικασιών αναδιάρθρωσης πριν και μετά την αφερεγγυότητα και την πρόληψη της αποσπασματικής εκκαθάρισης εταιρειών.
- (17) Ο προγραμματισμός των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Αυτό θα επιτρέψει στην Εσθονία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
- (18) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Εσθονίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Εσθονία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Εσθονία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.

- (19) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του ⁽⁷⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Εσθονία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει ότι, το 2020, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 4,1 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ. Να διασφαλίσει την αποτελεσματική εποπτεία και επιβολή του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
2. Να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις δεξιοτήτων και να προωθήσει την καινοτομία βελτιώνοντας τη συνάφεια του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας. Να βελτιώσει την επάρκεια του δικτύου κοινωνικής ασφάλειας και την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ολοκληρωμένες κοινωνικές υπηρεσίες. Να λάβει μέτρα για τη μείωση των μισθολογικών διαφορών μεταξύ των φύλων, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της μισθολογικής διαφάνειας.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική σε βιώσιμες υποδομές μεταφορών και ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των διασυνδέσεων, στην προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, καθώς και στην αποδοτική χρήση των πόρων και της ενέργειας, λαμβανομένων υπόψη των περιφερειακών ανισοτήτων.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ιρλανδίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ιρλανδίας του 2019

(2019/C 301/07)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ιρλανδία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Ιρλανδία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη υλοποίηση της σύστασης του 2019 για τη ζώνη του ευρώ, όπως αποτυπώνεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 και 3. Ειδικότερα, η εστίαση της οικονομικής πολιτικής επενδύσεων στους συγκεκριμένους τομείς και η λήψη φορολογικών μέτρων θα συμβάλουν στην υλοποίηση της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων, τη βελτίωση των δημόσιων οικονομικών και την καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Ιρλανδία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Ιρλανδίας στην εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Ιρλανδίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπειρισταωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Με βάση την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ιρλανδία εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, τα μεγάλα αποθέματα δημόσιου και ιδιωτικού χρέους και οι καθαρές εξωτερικές υποχρεώσεις καθιστούν την Ιρλανδία ευάλωτη σε δυσμενείς κλυδωνισμούς, παρόλο που συνεχίζεται η βελτίωση των μεταβλητών ροής. Το απόθεμα ιδιωτικού χρέους παραμένει υψηλό, αλλά η οικονομική ανάπτυξη εξακολουθεί να συμβάλλει στη μείωσή του. Οι δραστηριότητες των πολυεθνικών εξακολουθούν να επηρεάζουν το εταιρικό χρέος. Το χρέος των νοικοκυριών φαίνεται ότι, σε γενικές γραμμές, συνάδει με τα θεμελιώδη μεγέθη, αν και είναι υψηλό σε σύγκριση με το διαθέσιμο εισόδημα. Το δημόσιο χρέος προβλέπεται να συνεχίσει την καθοδική του πορεία, ενώ το έλλειμμα πλησιάζει σε ισοσκελισμένη θέση. Οι τιμές των κατοικιών αυξάνονταν με ταχύ ρυθμό επί σειρά ετών, αλλά πρόσφατα επιβραδύνθηκαν. Οι τιμές των κατοικιών καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό από τους περιορισμούς στην προσφορά και δεν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις υπερτίμησης. Το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων, αν και παραμένει υψηλό, μειώθηκε περαιτέρω, όμως οι μακροπρόθεσμες ληξιπρόθεσμες οφειλές μειώνονται με βραδύτερο ρυθμό.
- (4) Η Ιρλανδία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 17 Απριλίου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητάς του 2019 στις 29 Απριλίου 2019. Για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτόχρονα.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, αν είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Ιρλανδία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό ισοζύγιο θα βελτιωθεί στο 0,2 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019 και ότι θα συνεχίσει να βελτιώνεται σταδιακά έως ότου διαμορφωθεί στο 1,3 % του ΑΕΠ το 2023. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —που έχει οριστεί ως διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ— προβλέπεται να επιτευχθεί έως το 2020. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει στο 61,1 % το 2019 και εν συνέχεια να μειωθεί στο 51,6 % το 2023. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Ωστόσο, δεν έχουν προσδιοριστεί επαρκώς τα μέτρα που απαιτούνται για τη στήριξη των σχεδιαζόμενων στόχων για το έλλειμμα από το 2020 και μετά.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 27.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο αποτέλεσμα, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (7) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στην Ιρλανδία να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2019. Αυτό συνάδει με μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ ύψους 7,0 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε επιτρεπόμενη επιδείνωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου κατά 0,3 % του ΑΕΠ. Βάσει των εαρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2019, η Ιρλανδία αναμένεται να συμμορφωθεί με τη συνιστώμενη δημοσιονομική προσαρμογή το 2019.
- (8) Το 2020, η Ιρλανδία θα πρέπει να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό της στόχο. Βάσει των εαρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2019, αυτό συνάδει με μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ύψους 3,7 % ⁽⁸⁾, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,7 % του ΑΕΠ. Η Ιρλανδία προβλέπεται να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Το χρέος της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να παραμείνει σε σταθερή πτωτική πορεία πέρα από τις απαιτήσεις του κανόνα για το χρέος. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Ιρλανδία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020. Λαμβανομένων υπόψη της διαφοράς μεταξύ των μετρήσεων του ΑΕΠ και της εγχώριας παραγωγής στην Ιρλανδία και των συναφών επιπτώσεων στον δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ, των τρεχουσών κυκλικών συνθηκών στην Ιρλανδία και των αυξημένων εξωτερικών κινδύνων, θα ήταν σημαντικό τα τυχόν έκτακτα έσοδα να χρησιμοποιηθούν για την περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης.
- (9) Τα δημόσια οικονομικά έχουν βελτιωθεί περαιτέρω, χάρη στην ισχυρή αύξηση της παραγωγής, αλλά παραμένουν οι κίνδυνοι αστάθειας των εσόδων και υπάρχει περιθώριο για να καταστούν τα έσοδα ανθεκτικότερα στις οικονομικές διακυμάνσεις και τους δυσμενείς κλυδωνισμούς. Ο περιορισμός του εύρους και του αριθμού των φορολογικών δαπανών και η διέγερση της φορολογικής βάσης θα βελτιώσουν τη σταθερότητα των εσόδων σε συνθήκες οικονομικής αστάθειας. Ενώ η Ιρλανδία αύξησε τον χαμηλότερο συντελεστή φόρου προστιθέμενης αξίας για τις τουριστικές δραστηριότητες, ορισμένα πρόσφατα φορολογικά μέτρα επικεντρώνονται σε ελαφρύνσεις και απαλλαγές. Επιπλέον, η Ιρλανδία έχει περισσότερες δυνατότητες να βελτιώσει τον τρόπο με τον οποίο το φορολογικό της σύστημα μπορεί να στηρίξει τους περιβαλλοντικούς στόχους. Οι σχετικές προσπάθειες θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τη μείωση των επιδοτήσεων των ορυκτών καυσίμων και την παροχή ισχυρότερου σήματος διά των τιμών στους επενδυτές, μέσω της ανάληψης της υποχρέωσης τήρησης ενός χρονοδιαγράμματος αυξήσεων του φόρου άνθρακα κατά την επόμενη δεκαετία.
- (10) Η καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού είναι απαραίτητη για να καταστούν τα φορολογικά συστήματα πιο αποτελεσματικά και πιο δίκαια, όπως αναγνωρίζεται στη σύσταση του 2019 για τη ζώνη του ευρώ. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού μεταξύ των κρατών μελών απαιτούν συντονισμένη δράση των εθνικών πολιτικών για να συμπληρωθεί η νομοθεσία της ΕΕ. Η Ιρλανδία έχει λάβει μέτρα κατά του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, αλλά τα υψηλά επίπεδα των πληρωμών δικαιωμάτων και μερισμάτων ως ποσοστό του ΑΕΠ υποδηλώνουν ότι οι ιρλανδικοί φορολογικοί κανόνες χρησιμοποιούνται από εταιρείες που επιδιίδονται σε επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Η περιορισμένη εφαρμογή της παρακράτησης φόρου στην πηγή επί εξερχόμενων (δηλαδή από κατοίκους της Ένωσης προς κατοίκους τρίτων χωρών) πληρωμών δικαιωμάτων και μερισμάτων από εταιρείες με έδρα στην Ιρλανδία μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη αποφυγή της φορολόγησης αυτών των καταβολών, εάν δεν υπόκεινται επίσης σε φορολογία στη δικαιοδοσία του αποδέκτη τους.
- (11) Εξακολουθούν να υφίστανται κίνδυνοι για τη μακροπρόθεσμη δημοσιονομική βιωσιμότητα, οι οποίοι σχετίζονται με το κόστος της γήρανσης του πληθυσμού. Οι δαπάνες για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αναμένεται να αυξηθούν από το 4,1 % του ΑΕΠ το 2016, στο 5,1 % το 2070, με κορύφωσή τους στο 5,2 % το 2063. Αν και ορισμένες πτυχές του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στην Ιρλανδία λειτουργούν καλά ή έχουν βελτιωθεί, το σύστημα είναι αναποτελεσματικό, δυσκολεύεται να ανταποκριθεί στη ζήτηση και δεν παρέχει συντονισμένη και ολοκληρωμένη περίθαλψη. Για να αμβλύνει τις κλιμακούμενες πιέσεις της ζήτησης, η ιρλανδική κυβέρνηση ενέκρινε τη στρατηγική υλοποίησης «Sláintecare» και ίδρυσε το γραφείο εφαρμογής του προγράμματος «Sláintecare», αποσκοπώντας στη συνολική μεταρρύθμιση και στον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής μέριμνας της Ιρλανδίας κατά την επόμενη δεκαετία. Η σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση βασίζεται σε ένα αξιόπιστο όραμα που έχει στόχο να καταστήσει το σύστημα υγείας καθολικά προσβάσιμο και βιώσιμο, να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις ενός γηράσκοντος πληθυσμού και να μεταβιβάσει την περίθαλψη στις τοπικές κοινότητες, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην πρόληψη. Είναι πιθανό ότι θα έχει θετικό αντίκτυπο στη μείωση της εξάρτησης από την εντατική νοσηλεία και ότι έτσι θα καταστήσει την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη οικονομικά αποδοτικότερη. Ωστόσο, η υλοποίησή της τίθεται σε κίνδυνο εξαιτίας των δυσκολιών του συστήματος υγείας να αντιμετωπίσει την αγορά πανομοιότυπης ιδιωτικής ασφάλισης υγείας και να διαχειριστεί αποτελεσματικά τον προϋπολογισμό, τις επιδόσεις και το εργατικό δυναμικό του βραχυπρόθεσμα. Οι βραχυπρόθεσμες δαπάνες θα πρέπει επίσης να συγκρατηθούν ώστε μακροπρόθεσμα να πραγματοποιηθεί το όραμα της στρατηγικής «Sláintecare».

⁽⁷⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για επιδόματα ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται. Η τιμή αναφοράς για τις δαπάνες όσον αφορά την Ιρλανδία αντικατοπτρίζει μια προσαρμογή για να διορθωθεί η στρέβλωση του δεκαετούς ρυθμού αναφοράς της δυνητικής ανάπτυξης που προκάλεσε η εξαιρετικά μεγάλη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ το 2015. Ακολουθώντας την προσέγγιση που υιοθέτησαν οι ιρλανδικές αρχές στους υπολογισμούς τους για τον προϋπολογισμό του 2017, η Επιτροπή έλαβε τον μέσο όρο των ρυθμών δυνητικής ανάπτυξης το 2014 και το 2016.

⁽⁸⁾ Όπως και το 2019, η τιμή αναφοράς για τις δαπάνες αντικατοπτρίζει μια προσαρμογή για να διορθωθεί η στρέβλωση του δεκαετούς ρυθμού αναφοράς της δυνητικής ανάπτυξης που οφείλεται στην εξαιρετικά μεγάλη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ το 2015.

- (12) Παρά τις προηγούμενες προσπάθειες της κυβέρνησης να συγκρατήσει τις δαπάνες για τις δημόσιες συντάξεις, μακροπρόθεσμα αναμένεται σημαντική αύξηση του συνολικού ελλείμματος του συνταξιοδοτικού συστήματος λόγω της αύξησης των συνταξιοδοτικών δαπανών από 5 % του ΑΕΠ το 2016 σε 6,6 % το 2070, με κορύφωση τους στο 7,5 % το 2053. Η πλήρης και έγκαιρη υλοποίηση του προτεινόμενου χάρτη πορείας για τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος είναι καθοριστικής σημασίας για να βελτιωθεί η δημοσιονομική βιωσιμότητα του ιρλανδικού συνταξιοδοτικού συστήματος.
- (13) Η αύξηση των επενδύσεων στις δεξιότητες, την εκπαίδευση και κατάρτιση και την κοινωνική ένταξη είναι σημαντική για να βελτιωθούν στην Ιρλανδία η παραγωγικότητα και η μακροπρόθεσμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς. Λόγω της στενότητας της αγοράς εργασίας και των αναδυόμενων ελλείψεων και αναντιστοιχιών δεξιοτήτων σε ορισμένους τομείς, είναι αναγκαίο να καταβληθούν προσπάθειες για την προσέγγιση ανενεργών ομάδων δυνητικών εργαζομένων και για την πραγματοποίηση επενδύσεων στο ελλιπώς αξιοποιούμενο ανθρώπινο κεφάλαιο. Υπάρχει περιθώριο για την προώθηση της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και την καλύτερη εναρμόνιση των προγραμμάτων σπουδών και της επαγγελματικής κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Λόγω του χαμηλού ποσοστού του εργατικού δυναμικού που διαθέτει βασικές ψηφιακές δεξιότητες, επιβάλλονται περαιτέρω επενδύσεις στην επαγγελματική κατάρτιση στον χώρο εργασίας και στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ενήλικου εργατικού δυναμικού. Οι επενδύσεις στην πρόσβαση σε ποιοτικές και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και στην ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Υπηρεσιών Παιδικής Φροντίδας («National Childcare Scheme») θα συμβάλουν στην αύξηση του μάλλον χαμηλού ποσοστού απασχόλησης των γυναικών. Το ποσοστό συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας είναι από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη. Ο αριθμός των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας παραμένει από τους υψηλότερους στην Ένωση, γεγονός που καταδεικνύει ότι υπάρχει περιθώριο για πιο ολοκληρωμένες και στοχευμένες στρατηγικές ενεργοποίησης για τη στήριξη της συγκεκριμένης ομάδας.
- (14) Το χαμηλό επίπεδο επενδύσεων κατά τα έτη που ακολούθησαν την οικονομική κατάρρευση έχει επηρεάσει αρνητικά τη διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτής και κοινωνικής στέγης και κατάλληλων υποδομών στους τομείς των καθαρών μεταφορών και της καθαρής ενέργειας, της ύδρευσης και των υπερταχειών ευρυζωνικών συνδέσεων, γεγονός που δυσχεραίνει τις επενδύσεις των επιχειρήσεων. Επιπλέον, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί σημαντικά σε 5 χρόνια. Η βελτίωση των υποδομών, σε συνδυασμό με τον χωροταξικό σχεδιασμό, θα μπορούσε να αποτελέσει καταλύτη για τη βελτίωση της προσφοράς στέγης, την αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων, την τόνωση της αύξησης της παραγωγικότητας και τη διασφάλιση ισόρροπης περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης. Η ανάπτυξη ανθεκτικής στις μελλοντικές εξελίξεις συνδεσιμότητας και επαρκών ψηφιακών δεξιοτήτων παραμένουν ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας εκ μέρους των εγχώριων επιχειρήσεων και για την ευημερία του εγχώριου κλάδου της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών. Εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε υπερταχείες ευρυζωνικές συνδέσεις, ιδίως στις αγροτικές περιοχές. Η αύξηση των επενδύσεων σε υποδομές καθαρής ενέργειας, καθαρών και δημόσιων μεταφορών και υπηρεσιών ύδρευσης, καθώς και η ένταση των προσπάθειών στους τομείς της απαλλαγής από ανθρακούχες εκπομπές, της ενεργειακής απόδοσης, της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της κυκλικής οικονομίας θα μπορούσαν να βοηθήσουν την Ιρλανδία να επιτύχει τη μετάβαση προς μια περιβαλλοντικά ανθεκτική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.
- (15) Ενώ η δρομολόγηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάπτυξης μπορεί τελικά να οδηγήσει στην παροχή πρόσθετων βασικών υποδομών, η περιορισμένη ικανότητα του κατασκευαστικού κλάδου ενδέχεται να εμποδίσει την έγκαιρη παράδοσή τους. Επιπλέον, η διαφοροποίηση των συνδέσεων θαλάσσιων μεταφορών και ενέργειας με την ηπειρωτική Ευρώπη θα μπορούσε να αυξήσει την ανθεκτικότητα της οικονομίας σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς. Η Ιρλανδία δεν έχει μέχρι στιγμής κατορθώσει να αποσυνδέσει την οικονομική της ανάπτυξη από τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και ατμοσφαιρικών ρύπων. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου αυξάνονται σταθερά, ιδίως στις μεταφορές, τη γεωργία, την ενέργεια και το δομημένο περιβάλλον. Η έλλειψη προόδου στον τομέα αυτό θα δυσχεράνει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Ιρλανδίας στο πλαίσιο της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει το κόστος της μελλοντικής δράσης.
- (16) Οι επίμονες ελλείψεις στην πλευρά της προσφοράς, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ζήτηση, εξακολουθούν να τροφοδοτούν αυξήσεις στις τιμές των ακινήτων. Παρόλο που οι τιμές δεν φαίνονταν υπερτιμημένες το 2017, η οικονομική προσιτότητα καθίσταται λόγος ανησυχίας. Οι ελλείψεις στην προσφορά στέγης επηρεάζουν και την κοινωνική στέγη λόγω των ανεπαρκών επενδύσεων και οικοδομών κατά την τελευταία δεκαετία. Ενώ η ζήτηση για κοινωνική στέγη εκτιμάται σε περίπου 72 000 μονάδες, για το 2019 προβλέπεται η παράδοση μόλις 10 000 μονάδων. 17 000 νοικοκυριά θα λάβουν στήριξη μέσω της Πληρωμής Στεγαστικής Βοήθειας («Housing Assistance Payment») ή του Προγράμματος Ενοικιαζόμενων Καταλυμάτων («Rental Accommodation Scheme») της Ιρλανδίας, αλλά η εν λόγω στήριξη μπορεί να επιτείνει τις αυξήσεις των ενοικίων στην ιδιωτική αγορά ενοικίασης, όπου η προσφορά είναι ήδη περιορισμένη. Παρατηρείται ελλιπής πληρότητα μεγάλου αριθμού κοινωνικών κατοικιών, ιδίως στην περιοχή του Δουβλίνου, εν μέρει εξαιτίας των παρωχημένων πρακτικών διαδοχής. Παράγοντες που επιδεινώνουν την κατάσταση είναι η ανεπαρκής ποικιλία των τύπων κοινωνικής κατοικίας και ο εξαιρετικά περιορισμένος αριθμός οικονομικά προσιτών κατοικιών και κατοικιών που ενοικιάζονται σε τιμή κόστους. Εξαιτίας αυτών των παραγόντων αυξάνεται σταθερά ο αριθμός των ατόμων και των οικογενειών που ζουν σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης, ενώ ο αριθμός των αστέγων έφτασε σε πρωτοφανή υψηλά επίπεδα τον Φεβρουάριο του 2019.

- (17) Η προώθηση της βασιζόμενης στην καινοτομία παραγωγικότητας των εγχώριων επιχειρήσεων είναι καθοριστικής σημασίας για τη στήριξη μιας πιο ισχυρής και ανθεκτικής αύξησης της παραγωγικότητας στην Ιρλανδία. Οι δαπάνες των επιχειρήσεων για έρευνα και ανάπτυξη (Ε & Α) εξακολουθούν να αυξάνονται, αλλά παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης και σε μεγάλο βαθμό συγκεντρώνονται στις ξένες επιχειρήσεις. Υπάρχει περιθώριο για τη στόχευση των πολιτικών καινοτομίας στη βελτίωση της στήριξης των ιρλανδικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Η έμμεση στήριξη (π.χ. εκπτώσεις φόρου) παραμένει το κύριο μέσο δημόσιας στήριξης της Ε & Α στην Ιρλανδία (ανέρχεται στο 80 % της συνολικής δημόσιας στήριξης). Η ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των πολυεθνικών και των εγχώριων επιχειρήσεων θα μπορούσε να συμβάλει στην ευρύτερη διάδοση της καινοτομίας σε ολόκληρη την οικονομία. Επιπλέον, η στενότερη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και των δημόσιων ερευνητικών κέντρων θα μπορούσε επίσης να αυξήσει το δυναμικό καινοτομίας.
- (18) Αν και τα χαμηλά επίπεδα δημόσιας έρευνας και ανάπτυξης εξακολουθούν να προκαλούν ανησυχία (1,05 % του ΑΕΠ σε σύγκριση με ενωσιακό μέσο όρο της τάξης του 2 %), το πρόσφατα εγκριθέν πρόγραμμα «Future Jobs Ireland 2019» παρέχει ένα ελπιδοφόρο πλαίσιο για την τόνωση της καινοτομίας και των τεχνολογικών αλλαγών και για τη βελτίωση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ. Ωστόσο, η πλήρης εφαρμογή του θα εξαρτηθεί από τη σημαντική αύξηση των δημόσιων δαπανών για έρευνα και καινοτομία και από τη μετατροπή του πρόσφατα εγκριθέντος προγράμματος σε συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής. Προς το παρόν πρόκειται για έναν φιλόδοξο κατάλογο μέτρων από τον οποίο ακόμη λείπουν σημαντικές λεπτομέρειες και ακριβείς ημερομηνίες εφαρμογής. Για παράδειγμα, όσον αφορά τις δράσεις που πρόκειται να πραγματοποιηθούν το 2019, δεν έχουν προσδιοριστεί μέτρα για την αύξηση της διαθεσιμότητας μακροπρόθεσμων επενδύσεων μετοχικού κεφαλαίου με στόχο τη στήριξη της επέκτασης των εγχώριων εταιρειών. Το μείγμα πολιτικών για παροχή κινήτρων στις ΜΜΕ ώστε να επενδύσουν στις νέες τεχνολογίες συνδυάζει εκπτώσεις φόρου και μη φορολογικά κίνητρα για να τις ενθαρρύνει να επενδύσουν στην καινοτομία, αλλά το σχετικό μέγεθος των μέτρων αυτών παραμένει άγνωστο. Το πρόγραμμα «Future Jobs Ireland 2019» δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένες δράσεις και παραδοτέα για να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ της Ιρλανδίας και άλλων κρατών μελών όσον αφορά την ανάπτυξη κατάλληλων για το μέλλον ευρυζωνικών δικτύων, σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής της Ένωσης για μια «ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit» για το 2025. Το εθνικό σχέδιο για την ευρυζωνικότητα («National Broadband Plan») αναμένεται να βοηθήσει στην κάλυψη αυτού του κενού.
- (19) Στην Ιρλανδία υπάρχουν σημαντικές περιφερειακές ανισότητες οι οποίες αυξήθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία. Στην Ιρλανδία παρατηρούνται αρκετά μεγάλες περιφερειακές οικονομικές ανισότητες όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη. Μεταξύ του 2000 και του 2016, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις περιφέρειες Southern και Eastern αυξήθηκε κατά 74 %, ήτοι κατά 63 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερο από ό,τι στις περιφέρειες Border, Midland και Western. Η αύξηση επιταχύνθηκε μετά το 2012. Έως το 2016, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις περιφέρειες Southern και Eastern ήταν 2,6 φορές υψηλότερο από ό,τι στις περιφέρειες Border, Midland και Western. Η περιοχή του Δουβλίνου, όπου κατοικεί το 40 % του πληθυσμού της Ιρλανδίας, συνεισέφερε το 62 % της αύξησης του ΑΕΠ μεταξύ 2000 και 2016.
- (20) Οι κανονιστικοί φραγμοί στην επιχειρηματικότητα (ιδίως ορισμένοι κανονισμοί για την εμπορική ιδιοκτησία και τις νομικές υπηρεσίες) επηρεάζουν αρνητικά την είσοδο και την έξοδο των επιχειρήσεων και, κατά συνέπεια, την παραγωγικότητα των εγχώριων ιρλανδικών επιχειρήσεων. Οι φραγμοί εισόδου στις αγορές λιανικής συνιστούν πρόκληση. Η Ιρλανδία περιλαμβάνεται στις πέντε χώρες με τον μεγαλύτερο αριθμό διαδικαστικών απαιτήσεων για την ίδρυση καταστημάτων λιανικής πώλησης. Οι επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου αντιμετωπίζουν διαδικαστικά εμπόδια που καθυστερούν το άνοιγμα νέων καταστημάτων και αυξάνουν το σχετικό κόστος, και τα οποία ενδέχεται να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στη διάρθρωση και στη δυναμική της αγοράς.
- (21) Ακόμη εκκρεμεί η εφαρμογή του νέου νόμου περί ρύθμισης των νομικών υπηρεσιών (Legal Services Regulation Act) καθώς η θέσπιση των κανονισμών εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντικές καθυστερήσεις, παρόλο που βρίσκονται σε εξέλιξη οι προπαρασκευαστικές διαβουλεύσεις. Αβέβαιο παραμένει κατά πόσο στον νέο νόμο θα προβλέπονται η δυνατότητα άμεσης επαγγελματικής πρόσβασης σε δικηγόρους (barristers) για δικαστικές διαφορές και η δυνατότητα των νομικών προσώπων να καθίστανται εταίροι δικηγορικών γραφείων παντός είδους. Ωστόσο, θα πρέπει να αποφευχθούν οι υπερβολικά πολύπλοκοι κανόνες λειτουργίας και διαχείρισης για τα διεπαγγελματικά γραφεία. Η φιλόδοξη εφαρμογή ανοικτού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αποτελεί ζήτημα ύψιστης προτεραιότητας. Η πρωτοβουλία «Ambition 2.3» στο πλαίσιο του προγράμματος «Future Jobs Ireland 2019» αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με το κόστος των νομικών υπηρεσιών, αλλά το μόνο παραδοτέο για το 2019 είναι δοκιμαστικό και έχει ασαφές χρονοδιάγραμμα. Οι καθυστερήσεις στην εφαρμογή της εν λόγω μεταρρύθμισης συντελούν στο υψηλό κόστος των νομικών υπηρεσιών στην Ιρλανδία, το οποίο λειτουργεί εις βάρος της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ιδίως των ΜΜΕ, και των ιδιωτών. Δεδομένου ότι οι νομικές υπηρεσίες αποτελούν σημαντικό συντελεστή άλλων επιχειρηματικών υπηρεσιών, οι περιορισμοί στον εν λόγω τομέα συμβάλλουν στο υψηλό κόστος άλλων υπηρεσιών (π.χ. της ασφάλισης).

- (22) Τα ποσοστά των μη εξυπηρετούμενων δανείων συνέχισαν να υποχωρούν και μειώθηκαν κατά 4,4 ποσοστιαίες μονάδες, διαμορφούμενα στο 5,5 % στο έτος που έληξε το τέταρτο τρίμηνο του 2018. Χάρη στις πωλήσεις χαρτοφυλακίων, στις προσπάθειες αναδιάρθρωσης και στην αύξηση των τιμών των ακινήτων, οι τράπεζες βρίσκονται σε καλό δρόμο για την επίτευξη των στόχων μείωσης. Οι μακροχρόνια καθυστερούμενες οφειλές ενυπόθηκων δανείων (με καθυστέρηση άνω των δύο ετών) παραμένουν σχετικά υψηλές, συντελώντας στη διατήρηση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων πάνω από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ. Έχουν προταθεί διάφορες πρωτοβουλίες και σχέδια νόμου, όπως ο λεγόμενος νόμος «no consent, no sale» (καμία πώληση χωρίς συναίνεση), για να αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις που έχει η εξυγίανση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μεταξύ άλλων στα ευάλωτα νοικοκυριά. Το πιστωτικό μητρώο κατέστη πλήρως λειτουργικό για τα καταναλωτικά δάνεια το 2018 και θα είναι καίριας σημασίας για την αξιολόγηση του κατά πόσον οι δανειολήπτες είναι σε θέση να εξυπηρετούν τα χρέη τους. Οι διαδικασίες αφερεγγυότητας και η χρήση δικαστικών και εξωδικαστικών επιλογών για την εξυγίανση των καθυστερούμενων οφειλών παραμένουν περιορισμένες. Η περαιτέρω μείωση των μακροχρόνια καθυστερούμενων οφειλών με παράλληλη αξιοποίηση των πρωτοβουλιών για τα ευάλωτα νοικοκυριά και χωρίς να τίθενται παράλογα εμπόδια στην εξυγίανση των μη εξυπηρετούμενων δανείων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση και απαιτεί συνεχή παρακολούθηση.
- (23) Ο προγραμματισμός των Ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Έτσι, η Ιρλανδία θα μπορούσε να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια από τα εν λόγω Ταμεία για τους προσδιορισθέντες τομείς, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
- (24) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2019, η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ιρλανδίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί στην Ιρλανδία τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Ιρλανδία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (25) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁹⁾ ότι η Ιρλανδία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (26) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 και 3 κατωτέρω. Οι εν λόγω συστάσεις συμβάλλουν επίσης στην εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, ειδικότερα δε της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που συνδέονται με το υψηλό δημόσιο χρέος.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ιρλανδία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2020. Να χρησιμοποιήσει τα έκτακτα έσοδα για να επιταχύνει τη μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης. Να περιορίσει το εύρος και τον αριθμό των φορολογικών δαπανών και να διευρύνει τη φορολογική βάση. Να συνεχίσει να αντιμετωπίζει τα χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος που ενδέχεται να διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό, εστιάζοντας ιδίως στις εξερχόμενες πληρωμές. Να αντιμετωπίσει την αναμενόμενη αύξηση των δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού, καθιστώντας το σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης οικονομικά αποδοτικότερο και υλοποιώντας πλήρως τα σχέδια συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων.
2. Να παράσχει εξατομικευμένη στήριξη στην ενεργό ένταξη και να διευκολύνει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, ιδίως για τις ευάλωτες ομάδες και τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας. Να βελτιώσει την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες παιδικής φροντίδας.

⁽⁹⁾ Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

3. Να εστιάσει την οικονομική πολιτική επενδύσεων στη μετάβαση σε χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές και στην ενεργειακή μετάβαση, στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, στις βιώσιμες μεταφορές, στην ύδρευση, στις ψηφιακές υποδομές και στην οικονομικά προσιτή και κοινωνική στέγαση, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να εφαρμόσει μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων της στρατηγικής «Future Jobs», για τη διαφοροποίηση της οικονομίας και τη βελτίωση της παραγωγικότητας των ιρλανδικών επιχειρήσεων —ιδίως των ΜΜΕ— με τη χρήση αμεσότερων μέσων χρηματοδότησης για την τόνωση της έρευνας και της καινοτομίας και με τη μείωση των κανονιστικών φραγμών στην επιχειρηματικότητα.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ελλάδας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ελλάδας του 2019

(2019/C 301/08)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- 1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Λήφθηκε δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («σύσταση του 2019 για τη ζώνη του ευρώ») η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).
- 2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών στην οικονομική και νομισματική ένωση, η Ελλάδα θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης του 2019 για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 και 2. Ειδικότερα, οι μεταρρυθμίσεις που συνάδουν με τις μεταπρογραμματικές δεσμεύσεις και εστιάζονται στην οικονομική πολιτική επενδύσεων στους συγκεκριμένους τομείς θα συμβάλουν στην υλοποίηση της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- 3) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Ελλάδα δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Αξιολόγησε την πρόοδο της Ελλάδας ως προς την επίτευξη των εθνικών της στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα εμφανίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Οι ανισορροπίες που εντοπίστηκαν αφορούσαν ιδίως το υψηλό δημόσιο χρέος, την αρνητική καθαρή διεθνή επενδυτική θέση, το μεγάλο απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων στους ισολογισμούς των τραπεζών και το ακόμη υψηλό ποσοστό ανεργίας. Επιπλέον, οι μεγάλες θεσμικές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που ξεκίνησαν τα τελευταία χρόνια για τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας και του κράτους θα απαιτήσουν πολυετή συνεχή εφαρμογή για να καταστούν πλήρως αισθητά τα οφέλη τους.
- 4) Η Ελλάδα υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 26 Απριλίου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητάς της του 2019 στις 30 Απριλίου 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτόχρονα.
- 5) Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο προτίθεται να κάνει χρήση της εν λόγω διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση ⁽⁵⁾.
- 6) Η Ελλάδα υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον μεταβατικό κανόνα για το χρέος. Θα πρέπει επίσης να διατηρήσει υγιή δημοσιονομική θέση που εξασφαλίζει τη συμμόρφωση με τον στόχο για πρωτογενές πλεόνασμα 3,5 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) ο οποίος καθορίστηκε με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/1226 ⁽⁶⁾ για το 2018 και μεσοπρόθεσμα. Την άνοιξη του 2018, το Συμβούλιο δεν εξέδωσε ειδική σύσταση για την Ελλάδα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου διότι, σύμφωνα με το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 472/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁷⁾, η Ελλάδα είχε απαλλαγεί από την παρακολούθηση και την αξιολόγηση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου δεδομένου ότι την περίοδο εκείνη υπαγόταν σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής. Το μεταπρογραμματικό πλαίσιο για την Ελλάδα συνεπάγεται την ενεργοποίηση ενισχυμένης εποπτείας, καθώς και την ένταξη της Ελλάδας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, με ταυτόχρονη μεγιστοποίηση των συνεργειών μεταξύ της ενισχυμένης εποπτείας και των διαδικασιών του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
- 7) Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει να επιτύχει ονομαστικό πλεόνασμα μεταξύ 1,1 % και 1,7 % του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2019-2022. Η κυβέρνηση θέτει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό της στόχο — δημοσιονομικό πλεόνασμα 0,25 % του ΑΕΠ σε διαρθρωτικούς όρους από το 2020. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁸⁾, ο εν λόγω μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος προβλέπεται να υπερκαλυφθεί καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σταδιακά σε 153,3 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές έχει εγκριθεί από ανεξάρτητο φορέα και είναι ευνοϊκό. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα της τάξης του 1,9 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,8 % του ΑΕΠ το 2020, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Το χρέος της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να παραμείνει σε καθοδική πορεία και να συμμορφωθεί με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2019 και με τον κανόνα για το χρέος το 2020. Σε γενικές γραμμές, με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 και, συνεπώς, εξαιρουμένων των νέων μέτρων που θεσπίστηκαν μετά την καταληκτική ημερομηνία τους, η Ελλάδα προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020. Στην ίδια βάση, η Ελλάδα θεωρήθηκε επίσης ότι συμμορφώνεται με τον στόχο για πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5 % του ΑΕΠ που παρακολουθείται βάσει του πλαισίου ενισχυμένης εποπτείας.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁵⁾ COM(2014) 494 final.

⁽⁶⁾ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/1226 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2017, σχετικά με την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης (ΕΕ) 2016/544 για την έγκριση του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής της Ελλάδας (2015/1411) (ΕΕ L 174 της 7.7.2017, σ. 22).

⁽⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 472/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2013, για την ενίσχυση της οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας των κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ τα οποία αντιμετωπίζουν ή απειλούνται με σοβαρές δυσκολίες αναφορικά με τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα (ΕΕ L 140 της 27.5.2013, σ. 1).

⁽⁸⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίσθηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- 8) Το πρόγραμμα σταθερότητας και οι εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 δεν περιλαμβάνουν τα νέα μόνιμα μέτρα που ανακοινώθηκαν και εγκρίθηκαν λίγο μετά την ημερομηνία υποβολής και την καταληκτική ημερομηνία, αντιστοίχως. Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο δημοσιονομικός αντίκτυπος των εν λόγω μέτρων θα υπερβεί το 1,0 % του ΑΕΠ το 2019 και τα επόμενα έτη. Εκτιμάται επίσης ότι η έγκριση αυτών των νέων μέτρων θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη του συμφωνηθέντος στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα, όπως παρακολουθείται βάσει του πλαισίου ενισχυμένης εποπτείας και όπως καθορίστηκε με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/1226. Επιπλέον, τα νέα μέτρα αναμένεται να μειώσουν το διαρθρωτικό ισοζύγιο, εγείροντας ανησυχίες ως προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2020. Ωστόσο, το φθινόπωρο του 2019, θα πραγματοποιηθεί επαναξιολόγηση που θα περιλαμβάνει αναθεώρηση του εφαρμοστέου δείκτη αναφοράς για τον ρυθμό αύξησης των καθαρών δαπανών το 2020. Παρότι το χρέος της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να παραμείνει σε καθοδική πορεία, ενδέχεται να τεθεί σε κίνδυνο η συμμόρφωση με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους. Αυτό θα πρέπει να επαναξιολογηθεί το φθινόπωρο ως αποτέλεσμα των εν λόγω νεοεγκριθέντων μέτρων.
- 9) Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, η Ελλάδα υπόκειται σε μεταπρογραμματικό πλαίσιο εποπτείας το οποίο έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και υπόκειται σε ενισχυμένη εποπτεία σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 472/2013. Με την ενεργοποίηση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα δυνάμει των εκτελεστικών αποφάσεων (ΕΕ) 2018/1192 ⁽⁹⁾ και (ΕΕ) 2019/338 ⁽¹⁰⁾ της Επιτροπής αναγνωρίζεται το γεγονός ότι, μεσοπρόθεσμα, η Ελλάδα χρειάζεται να συνεχίσει να θεσπίζει μέτρα για την αντιμετώπιση πηγών ή πιθανών πηγών μακροοικονομικών ανισορροπιών, εφαρμόζοντας παράλληλα διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη στήριξη ισχυρής και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Η Ελλάδα δεσμεύτηκε στην Ευρωμάδα της 22ας Ιουνίου 2018 να συνεχίσει όλες τις καίριες μεταρρυθμίσεις που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος μέχρι την πλήρη ολοκλήρωσή τους. Η Ελλάδα δεσμεύτηκε επίσης να εφαρμόσει ειδικές δράσεις που συνδέονται με τις δημοσιονομικές και τις δημοσιονομικές-διαρθρωτικές πολιτικές, την κοινωνική πρόνοια, τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, τις αγορές εργασίας και προϊόντων, τις ιδιωτικοποιήσεις και τη δημόσια διοίκηση. Η Ελλάδα υπόκειται στην υποχρέωση υποβολής τριμηνιαίας έκδοσης σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης των δεσμεύσεων της στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας και, σε περίπτωση ευνοϊκής έκδοσης, μπορεί, σε εξαμηνιαία βάση, να δρομολογείται η αποδέσμευση μέτρων ελάφρυνσης του χρέους ύψους 0,7 % του ΑΕΠ ετησίως. Η αποδέσμευση της πρώτης δόσης των μέτρων για το χρέος που εξαρτώνται από την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών, ύψους 970 εκατ. EUR, συμφωνήθηκε από την Ευρωμάδα τον Απρίλιο του 2019. Η τρίτη έκδοση ενισχυμένης εποπτείας σχετικά με την αξιολόγηση της προόδου που σημείωσε η Ελλάδα όσον αφορά την υλοποίηση των δεσμεύσεων της δημοσιεύτηκε στις 5 Ιουνίου 2019.
- 10) Οι μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και την ποιότητα των θεσμών, και ιδίως την αποδοτικότητα του δικαστικού συστήματος, θα ενισχύσουν την οικονομική ανθεκτικότητα της Ελλάδας, θα βελτιώσουν την πειθαρχία στον τομέα των πληρωμών και θα έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις επενδυτικές αποφάσεις και στην προσέλκυση επιχειρήσεων. Παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, το ελληνικό δικαστικό σύστημα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις και ανεπάρκειες, καθώς ο χρόνος για την έκδοση μιας απόφασης είναι συχνά υπερβολικά μεγάλος και οι εκκρεμίες υποθέσεων επηρεάζουν την παραγωγικότητα των δικαστηρίων. Ως εκ τούτου, η περαιτέρω στοχευμένη δράση στον τομέα αυτόν έχει καθοριστική σημασία, τόσο για να διευκολύνει την ομαλή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος όσο και για να συντελέσει στην απελευθέρωση του επενδυτικού δυναμικού της οικονομίας.
- 11) Αρκετά χρόνια ανεπαρκών επενδύσεων δημιούργησαν μεγάλα επενδυτικά κενά στην Ελλάδα. Η αύξηση των επενδύσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη θα συμβάλει καθοριστικά στη στήριξη πιο μακροπρόθεσμης ανάπτυξης και στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων. Οι μεταρρυθμίσεις στον χρηματοπιστωτικό τομέα που ευνοούν την επέκταση της προσφοράς πιστώσεων θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των επενδύσεων. Στην έκθεση του 2019 για την Ελλάδα προσδιορίστηκαν οι τομείς προτεραιότητας για τις επενδύσεις του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.
- 12) Η αύξηση των επενδύσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι κρίσιμης σημασίας για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς στην Ελλάδα, καθώς και για την άρση των αναπτυξιακών φραγμών σε καινοτόμους τομείς. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις λόγω ανεπαρκών πόρων, χαμηλής αυτονομίας, μειωμένων επιδόσεων σε βασικές δεξιότητες (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών) και εμμενουσών αναντιστοιχιών σε δεξιότητες. Σε όλα τα επίπεδα, υπάρχει εν γένει έλλειψη λογοδοσίας και παρακολούθησης, που είναι απαραίτητες για τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος. Η προώθηση της ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, με μεγαλύτερη συσχέτιση μεταξύ της εκπαίδευσης και των αναγκών της αγοράς εργασίας, η βελτίωση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και η αύξηση της συμμετοχής στη διά βίου μάθηση είναι σημαντικές για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης.

⁽⁹⁾ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/1192 της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2018, σχετικά με την ενεργοποίηση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα (ΕΕ L 211 της 22.8.2018, σ. 1).

⁽¹⁰⁾ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2019/338 της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2019, σχετικά με την παράταση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα (ΕΕ L 60 της 28.2.2019, σ. 17).

- 13) Παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων, που αντιπροσώπευαν το 70 % των ανέργων στην Ελλάδα το 2018, είναι πολύ υψηλό, και η υψηλή ανεργία των νέων και η χαμηλή συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας αποτελούν επίσης πηγή ανησυχίας. Οι παρεμβάσεις θα πρέπει να επικεντρωθούν στη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης, στην προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και στην ενίσχυση των συνθηκών για τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Ο αποτελεσματικός κοινωνικός διάλογος και η υπεύθυνη κοινωνική σύμπραξη στην Ελλάδα μπορούν να στηρίξουν το περιβάλλον για την εφαρμογή και τον ενστερνισμό βιώσιμων μεταρρυθμίσεων, με αποτέλεσμα την καλύτερη λειτουργία της αγοράς εργασίας.
- 14) Αν και έχουν ξεκινήσει μεταρρυθμίσεις, η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από υψηλή εισοδηματική ανισότητα και οι κοινωνικές μεταβιβάσεις έχουν ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά ως προς τον αντίκτυπο στη μείωση του κινδύνου φτώχειας στην ΕΕ (15,83 % το 2017 έναντι μέσου όρου 33,98 % στην ΕΕ). Οι επενδύσεις θα πρέπει να επικεντρωθούν στη βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές και υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς, καθώς και στην ανάπτυξη κέντρων ημερήσιας φροντίδας. Η στήριξη των απόρων και η προώθηση της κοινωνικής ένταξης των παιδιών που κινδυνεύουν από τη φτώχεια, των ατόμων με αναπηρία, των μεταναστών και των προσφύγων, με παράλληλη μέριμνα για την εξομάλυνση των γεωγραφικών ανισοτήτων, θα βελτιώσουν την κοινωνική ένταξη στην Ελλάδα.
- 15) Η εκτεταμένη μεταρρύθμιση του συστήματος πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης που δρομολογήθηκε από την Ελλάδα το 2017 είναι ζωτικής σημασίας για την εξασφάλιση της πρόσβασης και είναι απαραίτητη η συνέχιση των επενδύσεων στον τομέα αυτόν μέσω της ανάπτυξης Τοπικών Μονάδων Υγείας (TOMY).
- 16) Το ελληνικό σύστημα μεταφορών αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις. Στηρίζεται κατά κύριο λόγο στο οδικό δίκτυο και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πετρέλαιο, ενώ όλες οι κύριες συνδέσεις περιστρέφονται γύρω από τον άξονα Αθήνας-Θεσσαλονίκης. Το κόστος μεταφοράς εξακολουθεί να είναι υψηλό, ενώ η ποιότητα των υπηρεσιών, τα πρότυπα ασφαλείας και η διείσδυση των ευφών συστημάτων μεταφορών παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα. Απαιτούνται νέες επενδύσεις για την αύξηση των πολυτροπικών μεταφορών και την προώθηση της περιφερειακής ολοκλήρωσης και της αστικής ανάπτυξης.
- 17) Η επεξεργασία των στερεών αποβλήτων και των αστικών και βιομηχανικών λυμάτων είναι ο κυριότερος τομέας στον οποίον απαιτούνται πρόσθετες επενδύσεις προκειμένου να ευθυγραμμιστούν τα πρότυπα περιβαλλοντικής προστασίας της χώρας με εκείνα της υπόλοιπης Ένωσης. Η διαχείριση των στερεών αποβλήτων εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική διαρθρωτική πρόκληση, καθώς η Ελλάδα εξακολουθεί να στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην υγειονομική ταφή και στη μηχανική-βιολογική επεξεργασία αντί των πιο σύγχρονων τεχνικών. Επιπλέον, το ποσοστό των αστικών αποβλήτων που ανακυκλώνονται αντιστοιχεί μόλις στο ένα τρίτο του μέσου όρου της Ένωσης. Απαιτούνται επίσης επενδύσεις για τη βελτίωση της επεξεργασίας των υδάτων, την καταπολέμηση της αλάτωσης των υπόγειων υδάτων, καθώς και μέτρα στήριξης για την πρόληψη των πλημμυρών και την αποκατάσταση της φυσικής ροής των ποταμών.
- 18) Η ανεπαρκής ανάπτυξη των υποδομών αυξάνει το ενεργειακό κόστος για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά και αποτελεί εμπόδιο στην αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η Ελλάδα αντιμετωπίζει εν προκειμένω μια ιδιαίτερη πρόκληση όσον αφορά τη συνδεσιμότητα των νησιών με το ηλεκτρικό δίκτυο και τη σύνδεση με τις γειτονικές χώρες. Η περαιτέρω ανάπτυξη των εμπορικών υποδομών φυσικού αερίου θα συμβάλει στην ανάπτυξη της αγοράς. Η μεταρρύθμιση των αγορών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να επιδιώκει την αξιοποίηση αυτών των νέων δυνατοτήτων που προσφέρουν οι υποδομές.
- 19) Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της οικονομίας και της κοινωνίας εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, λόγω της χαμηλής πρόσβασης σε ευρυζωνικό δίκτυο υψηλής ταχύτητας και των ψηφιακών δεξιοτήτων που βρίσκονται πολύ κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Η Ελλάδα πρέπει ιδίως να επενδύσει στην τεχνολογία της πληροφορίας και της επικοινωνίας, προκειμένου να καλύψει επίσης την αποεπένδυση που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης. Η ανεπαρκής ευρυζωνική συνδεσιμότητα υψηλότερης ταχύτητας δημιουργεί σημαντικά εμπόδια για τις δυναμικές επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό. Η επένδυση στην καινοτομία και στις δεξιότητες του πληθυσμού δεν επαρκεί για να προωθηθεί η αύξηση της παραγωγικότητας, και η έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού αποτελεί τροχοπέδη για την εξεύρεση εργασίας και εμποδίζει την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων.
- 20) Απαιτούνται ανανεωμένες στρατηγικές «έξυπνης εξειδίκευσης» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και πρόσθετα μέτρα για την αντιμετώπιση των πλέον πιεστικών αδυναμιών του συστήματος έρευνας και καινοτομίας, για την τόνωση των επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη (Ε&Α) με γνώμονα την αγορά, οι οποίες παραμένουν χαμηλές και επηρεάζουν αρνητικά το αναπτυξιακό δυναμικό της Ελλάδας. Η πρόοδος της επιστημονικής αριστείας παρεμποδίζεται από τη χαμηλή ένταση της δημόσιας Ε&Α, την έλλειψη συστήματος χρηματοδότησης βάσει επιδόσεων και την ανεπαρκή διασύνδεση μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων. Απαιτούνται επίσης μεγαλύτερες επενδύσεις για την ενίσχυση των χαμηλών επιπέδων τεχνολογικής ανάπτυξης, που αποτυπώνεται στον πολύ μικρό αριθμό διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, και για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού των νεοφυών και των ταχέως αναπτυσσόμενων επιχειρήσεων.

- 21) Ζήτημα διατομεακού χαρακτήρα είναι οι επενδύσεις για την ανάπλαση των υποβαθμισμένων αστικών, νησιωτικών και ορεινών περιοχών οι οποίες είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση της απώλειας και της υποβάθμισης της ποιότητας του φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Η βιώσιμη ανάπλαση μειονεκτουσών και/ή αποβιομηχανοποιημένων περιοχών στα αστικά κέντρα της Αθήνας, του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης και σε ορισμένα περιφερειακά αστικά κέντρα αποτελεί μια ειδική βραχυπρόθεσμη έως μεσοπρόθεσμη προτεραιότητα. Στις πιο μακροπρόθεσμες προτεραιότητες περιλαμβάνονται η ανάπτυξη βιώσιμων παραγωγικών δραστηριοτήτων, η αναβάθμιση των συστημάτων κινητικότητας και ασφάλειας, η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η περιβαλλοντική προστασία και η βελτίωση της ανθεκτικότητας σε φυσικούς κινδύνους και κοινωνικοοικονομικές κρίσεις. Οι παρεμβάσεις θα πρέπει επίσης να στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη, στην ενσωμάτωση των μεταναστών, στην απόκτηση δεξιοτήτων για τη μείωση της ανεργίας, και σε πολιτιστικές δραστηριότητες για την αύξηση της ελκυστικότητας των μειονεκτικών περιοχών. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων μέσω ολοκληρωμένων στρατηγικών αστικής ανάπτυξης θα μεγιστοποιήσει τις πιθανότητες επίτευξης των καλύτερων δυνατών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών αποτελεσμάτων.
- 22) Ο προγραμματισμός των Ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης του 2019 για τη χώρα. Αυτό θα επιτρέψει στη Ελλάδα να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας για τη διαχείριση των κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των επενδύσεων.
- 23) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ελλάδας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Ελλάδα, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- 24) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και είναι της γνώμης ⁽¹¹⁾ ότι η Ελλάδα αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- 25) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι συστάσεις του σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 και 2 κατωτέρω. Οι εν λόγω συστάσεις συμβάλλουν επίσης στην εφαρμογή των τεσσάρων πρώτων συστάσεων για τη ζώνη του ευρώ.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ελλάδα να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να επιτύχει βιώσιμη οικονομική ανάκαμψη και να αντιμετωπίσει τις υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες, συνεχίζοντας και ολοκληρώνοντας τις μεταρρυθμίσεις σύμφωνα με τις μεταπρογραμματικές δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της Ευρωζώνης στις 22 Ιουνίου 2018.

⁽¹¹⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

2. Να επικεντρώσει την επενδυτική οικονομική πολιτική στους τομείς των βιώσιμων μεταφορών και της εφοδιαστικής, της περιβαλλοντικής προστασίας, της ενεργειακής απόδοσης, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των έργων διασύνδεσης, των ψηφιακών τεχνολογιών, της έρευνας και ανάπτυξης, της εκπαίδευσης, των δεξιοτήτων, της απασχολησιμότητας, της υγείας και της ανάπλασης των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη διασφάλισης της κοινωνικής ένταξης.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ισπανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ισπανίας του 2019

(2019/C 301/09)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκδοση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ισπανία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ L 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Ισπανία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 4. Ειδικότερα, τα μέτρα για τη βελτίωση της παραγωγικότητας θα συμβάλουν στην εφαρμογή της πρώτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη βελτίωση της παραγωγικότητας για την επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ, η χρήση των έκτακτων εσόδων για τη μείωση του δημόσιου χρέους και η εστίαση της οικονομικής πολιτικής που σχετίζεται με τις επενδύσεις στους καθορισμένους τομείς θα συμβάλουν στην εφαρμογή της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά την ανασύσταση των αποθεμάτων και τη στήριξη των επενδύσεων, και τα μέτρα βελτίωσης των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας θα συμβάλουν στην εφαρμογή της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Ισπανία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Ισπανίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Ισπανίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπειρισταωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ισπανία εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Η μεγάλη συσσώρευση εσωτερικού και εξωτερικού χρέους, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και η υψηλή ανεργία, στο πλαίσιο της μικρής αύξησης της παραγωγικότητας, εξακολουθούν να συνιστούν ευπάθειες με διασυννοριακό χαρακτήρα. Η μείωση του χρέους του ιδιωτικού τομέα σημειώνει πρόοδο, αλλά οι ανάγκες απομόχλευσης εξακολουθούν να είναι σημαντικές. Παρά τη συνεχιζόμενη σθεναρή αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένει υψηλό. Το ποσοστό ανεργίας συνεχίζει να μειώνεται με γρήγορο ρυθμό, αλλά παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα, ενώ ο υψηλός βαθμός κατακερματισμού της αγοράς εργασίας, με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου και συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου, εμποδίζει την ταχύτερη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας. Μετά από μια σθεναρή ώθηση που δόθηκε στις μεταρρυθμίσεις μεταξύ 2012 και 2015, το μεταβαλλόμενο πολιτικό πλαίσιο του προηγούμενου έτους συντέλεσε σε άλλο ένα έτος περιορισμένης προόδου στην εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα των προηγούμενων ετών. Η τρέχουσα ευνοϊκή οικονομική κατάσταση προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία για την αντιμετώπιση των εκκρεμών μεταρρυθμιστικών αναγκών, προκειμένου να καταστεί η ισπανική οικονομία πιο ανθεκτική και να ενισχυθεί η αύξηση της παραγωγικότητάς της.
- (4) Στις 30 Απριλίου 2019, η Ισπανία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 αφορά δράσεις που ανελήφθησαν για την εφαρμογή των προληπτικών και διορθωτικών εργαλείων που προβλέπονται στον νόμο περί σταθερότητας της Ισπανίας. Ωστόσο, δεν περιλαμβάνει σχέδια για την αυτόματη επιβολή των εν λόγω εργαλείων και την αναθεώρηση του κανόνα για τις δαπάνες, που περιλαμβάνεται στον νόμο περί σταθερότητας, με σκοπό την ενίσχυση της συμβολής του στη δημοσιονομική εξυγίανση, ιδίως κατά τη διάρκεια περιόδων οικονομικής ανάκαμψης. Στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων, για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των δημόσιων δαπανών, καθώς και για την πρόληψη των παρατυπιών, θα είναι καθοριστική η φιλόδοξη εφαρμογή του νόμου περί των συμβάσεων του δημόσιου τομέα, που εκδόθηκε το 2017. Ειδικότερα, είναι σημαντικό η νέα διοικητική δομή, ιδίως η Ανεξάρτητη Υπηρεσία Ρύθμισης και Εποπτείας, να μπορεί να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντα που της ανατέθηκαν, και να εγκριθεί σύντομα η συνολική Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις, με την ενεργό συμμετοχή των αναθετωσών αρχών και των φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Τέλος, το 2019 αναμένονται ορισμένες περιπτώσεις επανεξέτασης δαπανών και η εφαρμογή των συστάσεων που απορρέουν από αυτές αναμένεται να συμβάλει στην αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών.
- (6) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 320 της 10.9.2018, σ. 33.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

- (7) Μετά την έγκαιρη και σταθερή διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος και την απόφαση (ΕΕ) 2019/1001 ⁽⁶⁾ του Συμβουλίου για την κατάργηση της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, η Ισπανία υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον μεταβατικό κανόνα για το χρέος. Προβλέπεται αύξηση του ισοζυγίου της γενικής κυβέρνησης από -2,5 % του ΑΕΠ το 2018 σε -2,0 % του ΑΕΠ το 2019 και επίτευξη ισοσκελισμένου προϋπολογισμού το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁷⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος για ισοσκελισμένη δημοσιονομική θέση σε διαρθρωτικούς όρους δεν προβλέπεται να επιτευχθεί εντός του χρονικού ορίζοντα του προγράμματος σταθερότητας του 2019. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί από 97,1 % το 2018 σε 95,8 % το 2019, προτού φθάσει στο 88,7 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Οι κίνδυνοι για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων που καθορίζονται στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 αφορούν κυρίως το σκέλος των εσόδων, όπου η αβεβαιότητα σχετικά με την απόδοση ή τις πιθανότητες λήψης πολλών από τα μέτρα στο σκέλος των εσόδων είναι μεγάλη.
- (8) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στην Ισπανία να εξασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁸⁾ δεν θα υπερβεί το 0,6 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,65 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από τη συνιστώμενη πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2019.
- (9) Το 2020, λόγω του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης της Ισπανίας ως προς το ΑΕΠ, που υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ που προβλέπει η Συνθήκη, καθώς και του προβλεπόμενου θετικού κενού παραγωγής της τάξης του 2,0 % του ΑΕΠ, οι ονομαστικές καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες δεν θα πρέπει να αυξηθούν το 2020, σύμφωνα με τη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον από κοινού συμφωνηθέντα πίνακα προσαρμογής απαιτήσεων βάσει του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, υπάρχουν ενδείξεις ότι η αχρησιμοποίητη παραγωγική ικανότητα της οικονομίας υποτιμάται, με τον πληθωρισμό να αναμένεται να παραμείνει κάτω από το 2 % το 2019 και το 2020 και την υποτονικότητα να εξακολουθεί να χαρακτηρίζει την αγορά εργασίας (υψηλό ποσοστό ανεργίας και πολύ υψηλό ποσοστό ακούσιας μερικής απασχόλησης, προσωρινά απασχολούμενοι, καθώς και φτώχεια των εργαζομένων). Επιπλέον, το εργαλείο ευλογοφάνειας καταδεικνύει επίσης ότι υπάρχει υψηλός βαθμός αβεβαιότητας σχετικά με τις εκτιμήσεις ως προς το κενό παραγωγής με βάση την κοινή μεθοδολογία. Στη βάση αυτή, φαίνεται σκόπιμη μια ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,65 % του ΑΕΠ, που αντιστοιχεί σε μέγιστο ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ύψους 0,9 %. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαιτούμενη δημοσιονομική προσαρμογή το 2020. Επιπλέον, η Ισπανία δεν προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις σχετικά με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν από το 2019 για τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Είναι σημαντικό να γίνει χρήση τυχόν έκτακτων εσόδων για την περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης.
- (10) Η αύξηση της απασχόλησης στην Ισπανία παραμένει έντονη. Η ανεργία εξακολουθεί να μειώνεται, αλλά παραμένει πολύ πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης, ιδίως για τους νέους και για τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης. Το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων όσον αφορά την απασχόληση και τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας παραμένει ευρύ. Αυτά τα στοιχεία αντικατοπτρίζουν το αναξιοποίητο δυναμικό, αν μη τι άλλο λόγω της ταχείας γήρανσης του πληθυσμού.
- (11) Αν και μειώνεται σταδιακά, η χρήση συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, η οποία εξακολουθεί να είναι εκτεταμένη, μεταξύ άλλων σε τομείς με μικρότερη εποχική ή συγκυριακή δραστηριότητα, κατατάσσεται μεταξύ των υψηλότερων στην Ευρώπη και ενδέχεται να παρεμποδίσει το αναπτυξιακό δυναμικό της Ισπανίας και την κοινωνική συνοχή της. Οι νέοι, τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης και οι υπήκοοι τρίτων χωρών είναι εκείνοι που πλήττονται περισσότερο, συχνά μάλιστα απολαύουν χαμηλότερων δικαιωμάτων κοινωνικών παροχών και αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας. Οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου είναι συχνά πολύ μικρής διάρκειας και παρέχουν ελάχιστα κίνητρα τόσο στους εργαζομένους όσο και στους εργοδότες για να επενδύσουν στην επιμόρφωση, γεγονός που, με τη σειρά του, εμποδίζει την αύξηση της παραγωγικότητας. Η μετάβαση από σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου σε σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου παραμένει δύσκολη, και τα εμπόδια στην κινητικότητα του εργατικού δυναμικού μειώνουν τις ευκαιρίες για τα άτομα που αναζητούν εργασία και δυσχεραίνουν την αποτελεσματική κατανομή τους σε ολόκληρη τη χώρα.

⁽⁶⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2019/1001 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2019, για την κατάργηση της απόφασης 2009/417/ΕΚ σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στην Ισπανία (ΕΕ L 163 της 20.6.2019, σ. 59).

⁽⁷⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

⁽⁸⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες, εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στη χρηματοδότηση των παροχών ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε διάστημα τετραετίας. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (12) Η Ισπανία ενίσχυσε τη στήριξη των μακροχρόνια ανέργων, οι οποίοι εξακολουθούσαν να αποτελούν το 6,4 % του ενεργού πληθυσμού το 2018. Με τις πρόσφατες πρωτοβουλίες επιδιώκεται να καταστούν οι νέοι απασχολήσιμοι μέσω συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού, αλλά οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης εξακολουθούν να διαχειρίζονται ένα χαμηλό ποσοστό κενών θέσεων εργασίας, και χρειάζεται να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για τη βελτίωση της χρήσης τους κατά την αναζήτηση και την εξεύρεση εργασίας. Ειδικότερα, σε ορισμένες περιφέρειες, η συνεργασία με τους εργοδότες είναι ανεπαρκής και τα εργαλεία καταγραφής επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων, για την καλύτερη αντιστοίχιση των ατόμων που αναζητούν εργασία με τις ανάγκες των εργοδοτών, βρίσκονται ακόμη σε αρχικό στάδιο. Οι συμπράξεις μεταξύ δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικών υπηρεσιών σημειώνουν πρόοδο, αλλά η συνεργασία εξακολουθεί να περιορίζεται σε ορισμένες περιφέρειες. Η αύξηση των επενδύσεων σε σύγχρονες δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης και η στήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη βελτίωση της απασχολησιμότητας και της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, ενώ εξομαλύνουν τις μετακινήσεις στην αγορά εργασίας, βελτιώνοντας έτσι την παραγωγικότητα της Ισπανίας και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.
- (13) Οι προσπάθειες ενίσχυσης των επιδωρήσεων εργασίας, προκειμένου να καταπολεμηθεί η κατάχρηση των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, αποδίδουν κάποιους καρπούς και αυξάνεται το ποσοστό των συμβάσεων εργασίας αορίστου χρόνου στην καθαρή αύξηση της απασχόλησης. Ωστόσο, οι εργοδότες εξακολουθούν να κάνουν εκτεταμένη χρήση των βραχυπρόθεσμων συμβάσεων εργασίας. Τα στοιχεία παρελθόντων ετών καταδεικνύουν ότι τα πολυάριθμα κίνητρα για τη στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας έχουν περιορισμένα αποτελέσματα στην προώθηση της ποιοτικής απασχόλησης. Η Ισπανία δρομολόγησε μια νέα αξιολόγηση με στόχο την απλοποίηση του συστήματος, αλλά τα αποτελέσματα δεν είναι ακόμη διαθέσιμα. Οι διαγωνισμοί πρόσληψης για να μειωθεί το ποσοστό της εργασίας ορισμένου χρόνου στον δημόσιο τομέα, σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, θα πρέπει να επισπευσθούν, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος του 8 % των διαγωνισμών πρόσληψης έως τα τέλη του 2020. Μολονότι η διεξαγωγή τριμερών συζητήσεων στρογγυλής τραπέζης αποτελεί ένα καλό βήμα προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό των πολιτικών, υπάρχουν περιθώρια για ουσιαστικότερες και πιο έγκαιρες διαβουλεύσεις.
- (14) Αν και μειώνεται, το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και η εισοδηματική ανισότητα, παραμένουν πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Τα ποσοστά φτώχειας των εργαζομένων σε πρόσκαιρες θέσεις εργασίας ή των εργαζομένων χαμηλής ειδίκευσης ή των εργαζομένων που έχουν γεννηθεί εκτός ΕΕ είναι υψηλά. Το ποσοστό παιδικής φτώχειας, αν και μειώνεται, παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα. Η ικανότητα των κοινωνικών μεταβιβάσεων, εκτός των συντάξεων, για μείωση της φτώχειας παραμένει μεταξύ των χαμηλότερων στην Ένωση, ιδίως όσον αφορά τα παιδιά. Οι κοινωνικές δαπάνες, ως ποσοστό του ΑΕΠ της Ισπανίας, για νοικοκυριά με παιδιά στην Ισπανία είναι από τις χαμηλότερες στην Ένωση και είναι ανεπαρκώς στοχευμένες, παρά την πρόσφατη μικρή αύξηση του επιδόματος τέκνου που χορηγείται με έλεγχο επάρκειας των πόρων. Παρά τη θετική τάση, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στην κάλυψη των ατόμων με σοβαρή και μέτρια εξάρτηση. Το εθνικό βοήθημα ανεργίας παραμένει κατακερματισμένο, με πολλαπλά συστήματα τα οποία απευθύνονται σε διαφορετικές ομάδες ατόμων που αναζητούν εργασία. Τα πρόσφατα μέτρα για τη βελτίωση της κάλυψης και της προστασίας της εισοδηματικής ενίσχυσης των μακροχρόνια ανέργων μεγαλύτερης ηλικίας (52 ετών και άνω) ενδέχεται, ταυτόχρονα, να αποδυναμώσουν τα κίνητρα για εργασία της συγκεκριμένης ομάδας. Εν τω μεταξύ, τα περιφερειακά καθεστώτα ελάχιστου εισοδήματος παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές ως προς τους όρους πρόσβασης, την κάλυψη και την επάρκεια μεταξύ των περιφερειών, και η περιορισμένη δυνατότητα μεταφοράς τους μεταξύ περιφερειών μειώνει τα κίνητρα για κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Ως εκ τούτου, ορισμένοι άποροι που χρήζουν βοήθειας δεν λαμβάνουν στήριξη. Η δρομολόγηση ενός καθεστώτος καθολικής κοινωνικής κάρτας θα καταστήσει το σύστημα κοινωνικών παροχών διαφανέστερο και, επομένως, θα επιτρέψει τη βελτίωση της στόχευσης. Παρότι η οικονομική ανάκαμψη εξακολουθεί να αναζητεί τη φτώχεια, η κατάσταση απαιτεί επενδύσεις σε πολιτικές κοινωνικής ένταξης και σε κοινωνικές υποδομές (π.χ. κοινωνική στέγαση) προκειμένου να επιτευχθεί ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς. Επιπλέον, η Ισπανία αντιμετωπίζει ειδικές προκλήσεις εδαφικής συνοχής, όπως οξεία συρρίκνωση και γήρανση του πληθυσμού σε ορισμένες αγροτικές περιοχές. Οι δράσεις προώθησης της επιχειρηματικότητας, της ψηφιοποίησης και της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων, στο πλαίσιο στρατηγικών ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης.
- (15) Κατά τη διάρκεια της κρίσης, το ισπανικό συνταξιοδοτικό σύστημα διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διατήρηση του βιοτικού επιπέδου των ηλικιωμένων, οι οποίοι αντιμετωπίζουν χαμηλότερο κίνδυνο φτώχειας. Από τις προβολές της έκθεσης για τη δημογραφική γήρανση, του 2018, και της έκθεσης για την επάρκεια των συντάξεων, του 2018, προκύπτει ότι οι μεταρρυθμίσεις του 2011 και του 2013 συνέβαλαν στη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της σχετικής επάρκειας των συντάξεων μακροπρόθεσμα. Ωστόσο, η συνέχιση της επανασύνδεσης των αυξήσεων των συντάξεων με τον πληθωρισμό (όπως αποφασίστηκε το 2018 και το 2019) και η αναβολή συνυπολογισμού του παράγοντα της βιωσιμότητας θα απαιτούσε αντισταθμιστικά μέτρα για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Επιπλέον, θα χρειαστεί ανάληψη δράσης για να αντιμετωπιστεί τόσο το κύριο πρόβλημα της επάρκειας των εισοδημάτων των μελλοντικών συνταξιούχων όσο και της διάρκειας και της ολοκλήρωσης της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους, σε συνθήκες υψηλής ανεργίας και εκτεταμένης χρήσης συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου και μερικής απασχόλησης.

- (16) Οι επιδόσεις της Ισπανίας στον τομέα της καινοτομίας και η αύξηση της παραγωγικότητας παρεμποδίζονται από τα χαμηλά επίπεδα επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη και από την αναντιστοιχία δεξιοτήτων. Οι δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη στον επιχειρηματικό τομέα στην Ισπανία αντιπροσωπεύουν μόνο το ήμισυ του μέσου όρου της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά τις μεγάλες επιχειρήσεις, με σημαντικές περιφερειακές ανισότητες. Η απόκλιση αυτή ενισχύεται από το χαμηλό και μειούμενο ποσοστό εκτέλεσης του δημόσιου προϋπολογισμού για έρευνα και ανάπτυξη, ιδίως ως προς τα δάνεια. Οι ελλείψεις και οι αναντιστοιχία δεξιοτήτων αποτελούν ένα ακόμη σημαντικό εμπόδιο για την ανάπτυξη και τη χρήση προηγμένων τεχνολογιών, ιδίως από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Η απασχόληση σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και σε υπηρεσίες έντασης γνώσης είναι πολύ κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης σε πολλές ισπανικές περιφέρειες. Παρόλο που οι περιφερειακές στρατηγικές καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση αναπτύσσονται, και η διακυβέρνηση της εθνικής πολιτικής για την έρευνα και την καινοτομία εκσυγχρονίζεται, ο συντονισμός μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση της πολιτικής παραμένει ανεπαρκής. Η βελτίωση των επιδόσεων της Ισπανίας στον τομέα της καινοτομίας προϋποθέτει σημαντικές επενδύσεις για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και των νεοφυών επιχειρήσεων και για τη συνδρομή στην ανάπτυξή τους, καθώς και για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας όλων των επιχειρήσεων και της προσαρμογής τους — μεταξύ άλλων μέσω ψηφιοποίησης — σε δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, με στόχο την επέκταση της παρουσίας τους στις διεθνείς αγορές. Προϋποθέτει επίσης μεγαλύτερη εστίαση στις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκών κύκλων και επιχειρήσεων και μεταφορά τεχνολογίας, ιδίως προς όφελος των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, ενισχυμένη διακυβέρνηση της πολιτικής έρευνας και καινοτομίας μεταξύ διαφόρων επιπέδων κυβέρνησης, καθώς και στενότερη ευθυγράμμιση των υποδομών και των έργων έρευνας και ανάπτυξης με τις περιφερειακές και εθνικές στρατηγικές καινοτομίας.
- (17) Μολονότι βελτιώνεται, το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου παραμένει πολύ υψηλό στην Ισπανία, με σημαντικές περιφερειακές ανισότητες. Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης των εκπαιδευτικών επιδόσεων, οι οποίες διαφέρουν σημαντικά μεταξύ περιφερειών. Αμφότεροι οι παράγοντες επηρεάζουν αρνητικά το μακροπρόθεσμο δυναμικό αύξησης της παραγωγικότητας. Οι προσπάθειες μεταρρύθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος παραμένουν στάσιμες. Οι επιχειρήσεις αναφέρουν ότι δυσκολεύονται να βρουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να ενστερνιστούν την καινοτομία, ιδίως όσον αφορά τους ειδικούς των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών. Η Ισπανία ενέκρινε μέτρα για την αναβάθμιση του διττού συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα οποία θα μπορούσαν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην παροχή των δεξιοτήτων και των προσόντων που απαιτούνται για την απορρόφηση της καινοτομίας, αλλά η συμμετοχή στα εν λόγω συστήματα παραμένει περιορισμένη. Το ποσοστό ολοκλήρωσης σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ισπανία είναι πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης, αλλά οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξεύρεση κατάλληλων θέσεων εργασίας. Η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου μέσω όλων των επιπέδων εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ εκπαίδευσης και επιχειρήσεων, με σκοπό τον μετριασμό της υφιστάμενης αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, θα μπορούσαν να τονώσουν την πρόσβαση των νέων αποφοίτων στην αγορά εργασίας. Θα μπορούσαν επίσης να παρέχουν στις επιχειρήσεις τις δεξιότητες και τα προσόντα που απαιτούνται για την ενίσχυση της ικανότητάς τους για καινοτομία και την πλήρη αξιοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού που προσφέρει η ψηφιοποίηση. Η επανακατάρτιση των εργαζομένων στις ψηφιακές δεξιότητες θα έδινε επίσης στις ισπανικές εταιρείες τη δυνατότητα να παραμένουν ανταγωνιστικές σε μια ολοένα και περισσότερο ψηφιοποιημένη οικονομία. Όλες αυτές οι δράσεις θα συμβάλουν στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.
- (18) Οι περιορισμοί και ο κατακερματισμός των κανονιστικών ρυθμίσεων στην Ισπανία εμποδίζουν τις επιχειρήσεις να επωφεληθούν από οικονομίες κλίμακας, και αποτελούν τροχοπέδη για την παραγωγικότητα. Ο νόμος για την ενότητα της αγοράς παραμένει σημαντικό μέσο αντιμετώπισης των εν λόγω ζητημάτων. Η εφαρμογή του εν λόγω νόμου με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα και η εξάλειψη των περιορισμών που εντοπίζονται στον τομέα των υπηρεσιών, ιδίως όσον αφορά ορισμένες επαγγελματικές υπηρεσίες, όπως υπηρεσίες πολιτικού μηχανικού, υπηρεσίες αρχιτέκτονα και νομικές υπηρεσίες, θα βελτιώσουν τις ευκαιρίες ανάπτυξης και τον ανταγωνισμό. Όπως συμβαίνει και σε άλλους τομείς στους οποίους οι περιφέρειες αποτελούν κύριους παράγοντες επιτυχούς υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων, ο ενισχυμένος και διαρκής συντονισμός μεταξύ εθνικών και περιφερειακών αρχών θα μπορούσε να καταστήσει αποτελεσματικότερες τις πολιτικές στον εν λόγω τομέα.
- (19) Οι ελλείψεις συνδέσεις των σιδηροδρομικών μεταφορών εμπορευμάτων και η περιορισμένη ενσωμάτωση στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου της Ένωσης εμποδίζουν την Ισπανία να επωφεληθεί πλήρως από την ενιαία αγορά της Ένωσης. Για τον λόγο αυτό, η Ισπανία χρειάζεται επίσης να επενδύσει περαιτέρω στις διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας με την υπόλοιπη Ένωση, για την επίτευξη του στόχου του 10 % τουλάχιστον της εγκατεστημένης δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής έως το 2020. Απαιτούνται επίσης επενδύσεις που θα δώσουν τη δυνατότητα μεγαλύτερης χρήσης του σιδηροδρόμου για εμπορευματικές μεταφορές, συμπεριλαμβανομένων των διασυννοριακών συνδέσεων με τη Γαλλία και την Πορτογαλία και των συνδέσεων με τους λιμένες και τους κόμβους εφοδιαστικής.

- (20) Επίσης, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά επενδυτικά κενά στον τομέα της διαχείρισης των φυσικών πόρων, προκειμένου να διασφαλιστεί ένα μοντέλο πιο αειφόρου ανάπτυξης. Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στα κτήρια και η ανάπτυξη έξυπνων δικτύων, καθώς και η αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, θα συμβάλλουν στην καλύτερη διαχείριση της ζήτησης. Οι πρόσθετες προσπάθειες που θα καταβληθούν θα πρέπει να προωθούν τις βιώσιμες μεταφορές και την κυκλική οικονομία. Ορισμένες περιοχές της Ισπανίας συγκαταλέγονται μεταξύ των περισσότερο εκτεθειμένων στην κλιματική αλλαγή στην Ευρώπη, με τους υφιστάμενους υδάτινους πόρους υπό πίεση και απαιτώντας περαιτέρω επενδύσεις σε υποδομές για τη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων, όπως η επεξεργασία των λυμάτων, η αντιμετώπιση των διαρροών των δικτύων και η ύδρευση. Παρά τη σταθερή πρόοδο τα τελευταία έτη, η Ισπανία οφείλει ακόμη να εκπληρώσει ορισμένες απαιτήσεις της ενωσιακής νομοθεσίας για τα ύδατα. Η πρόοδος όσον αφορά την επίτευξη όλων αυτών των στόχων θα απέφερε στην Ισπανία περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη.
- (21) Για όλες τα διαπιστωθέντα επενδυτικά κενά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά τις επενδυτικές ανάγκες. Οι εδαφικές ανισότητες ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι περιορισμένες, αλλά παραμένουν μεγαλύτερες από ό,τι προ της κρίσης, κυρίως λόγω του ασύμμετρου αντικτύπου που έχει η απώλεια θέσεων εργασίας μεταξύ των περιφερειών. Οι ευρύτερες περιφερειακές ανισότητες εντοπίζονται επί του παρόντος στους δείκτες εργασιακών και κοινωνικών αποτελεσμάτων, όπου οι περισσότερες ισπανικές περιφέρειες υστερούν σε σχέση με τον μέσο όρο της Ένωσης. Άλλοι κοινωνικοοικονομικοί δείκτες παρουσιάζουν μεγάλες εδαφικές ανισότητες, όπως η καινοτομία, η επιχειρηματικότητα και η ανταγωνιστικότητα. Η οικονομική πολιτική σχετικά με τις επενδύσεις θα πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες κατά τον καθορισμό των επενδυτικών αναγκών.
- (22) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης για τη χώρα του 2019. Αυτό θα επέτρεπε στην Ισπανία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω Ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν εντοπιστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ειδική κατάσταση της εξόχως απόκεντρης περιοχής των Καναρίων Νήσων. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.
- (23) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ισπανίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Ισπανία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Ισπανία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης να ενδυναμωθεί η συνολική οικονομική διακυβέρνηση της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (24) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του ⁽⁹⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.
- (25) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι συστάσεις που απηύθυνε βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 4 κατωτέρω. Οι εν λόγω συστάσεις συμβάλλουν επίσης στην εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, ειδικότερα δε της πρώτης, της δεύτερης και της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1) συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που συνδέονται με το υψηλό δημόσιο χρέος,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ισπανία να αναλάβει δράση το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει ότι, το 2020, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 0,9 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,65 % του ΑΕΠ. Να λάβει μέτρα για την ενίσχυση του δημοσιονομικού πλαισίου και του πλαισίου δημόσιων συμβάσεων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Να διατηρήσει τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος. Να χρησιμοποιήσει τα έκτακτα έσοδα για να επιταχύνει τη μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης.

⁽⁹⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

2. Να διασφαλίσει ότι οι υπηρεσίες απασχόλησης και οι κοινωνικές υπηρεσίες έχουν την ικανότητα να παρέχουν αποτελεσματική στήριξη. Να προωθήσει τη μετάβαση σε συμβάσεις αορίστου χρόνου, μεταξύ άλλων με την απλούστευση του συστήματος κινήτρων πρόσληψης. Να βελτιώσει τη στήριξη των οικογενειών, να μειώσει τον κατακερματισμό των εθνικών συστημάτων βοηθημάτων ανεργίας και να αντιμετωπίσει τα κενά κάλυψης των περιφερειακών συστημάτων ελάχιστου εισοδήματος. Να μειώσει την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και να βελτιώσει τις εκπαιδευτικές επιδόσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να εντίνει τη συνεργασία μεταξύ εκπαίδευσης και επιχειρήσεων, με σκοπό τη βελτίωση της παροχής δεξιοτήτων και προσόντων που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, ιδίως όσον αφορά τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην προώθηση της καινοτομίας, της αποδοτικότητας των πόρων και της ενέργειας, την αναβάθμιση της σιδηροδρομικής υποδομής μεταφοράς εμπορευμάτων και την επέκταση των διασυνδέσεων ηλεκτρικής ενέργειας με την υπόλοιπη Ένωση, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών που στηρίζουν την έρευνα και την καινοτομία.
4. Να επεκτείνει την εφαρμογή του νόμου για την ενότητα της αγοράς, εξασφαλίζοντας ότι, σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, οι κανόνες που διέπουν την πρόσβαση στις οικονομικές δραστηριότητες και την άσκησή τους, ιδίως για τις υπηρεσίες, είναι σύμφωνοι με τις αρχές του εν λόγω νόμου, καθώς και βελτιώνοντας τη συνεργασία μεταξύ διοικήσεων.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Γαλλίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Γαλλίας του 2019

(2019/C 301/10)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Γαλλία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («σύσταση του 2019 για τη ζώνη του ευρώ») στην οποία καθορίζονται πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («οι συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Γαλλία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης του 2019 για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 4. Ειδικότερα, τα μέτρα για τη χρήση των έκτακτων κερδών με σκοπό τη μείωση του δημόσιου χρέους, τον εξορθολογισμό των δημόσιων δαπανών και την εστίαση της οικονομικής πολιτικής που σχετίζεται με τις επενδύσεις στους συγκεκριμένους τομείς θα συμβάλουν στην υλοποίηση της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά την ανασύσταση των δημοσιονομικών αποθεμάτων ασφαλείας, τη βελτίωση των δημόσιων οικονομικών και τη στήριξη των επενδύσεων. Τα μέτρα για την απλούστευση του φορολογικού συστήματος και τη μείωση των κανονιστικών περιορισμών θα συμβάλουν στην υλοποίηση της πρώτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά το επιχειρηματικό περιβάλλον. Τέλος, τα μέτρα για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας θα συμβάλουν στην υλοποίηση της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Γαλλία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Γαλλίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Γαλλίας ως προς την επίτευξη των εθνικών της στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Με βάση την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Γαλλία εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Οι διαπιστωθείσες ανισορροπίες σχετίζονται ειδικότερα με το υψηλό δημόσιο χρέος και τη χαμηλή δυναμική της ανταγωνιστικότητας σε συνθήκες χαμηλής αύξησης της παραγωγικότητας.
- (4) Στις 26 Απριλίου 2019 η Γαλλία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Γαλλία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον μεταβατικό κανόνα για το χρέος. Στο οικείο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση προβλέπει ότι το ονομαστικό έλλειμμα θα αυξηθεί από 2,5 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε 3,1 % του ΑΕΠ το 2019 και ότι στη συνέχεια θα μειωθεί σταδιακά στο 1,2 % του ΑΕΠ το 2022. Η προβλεπόμενη αύξηση του ονομαστικού ελλείμματος το 2019, που επιβεβαιώνεται από τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, οφείλεται κυρίως στην εφάπαξ αύξηση του ελλείμματος λόγω της μετατροπής της πίστωσης φόρου στην απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα σε μόνιμη μείωση των κοινωνικών εισφορών των εργοδοτών. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, ο οποίος έχει οριστεί σε διαρθρωτικό έλλειμμα 0,4 % του ΑΕΠ, δεν προβλέπεται να επιτευχθεί εντός της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί από 98,4 % του ΑΕΠ το 2018 σε 98,9 % του ΑΕΠ το 2019 και να μειωθεί μετέπειτα σε 96,8 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Ωστόσο, δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί τα μέτρα που απαιτούνται για τη στήριξη των προβλεπόμενων στόχων για το έλλειμμα από το 2020 και μετά.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 39.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας

- (7) Στις 5 Ιουνίου 2019, η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης, δεδομένου ότι το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 προέβλεπε για το 2019 ονομαστικό έλλειμμα κατ' υπέρβαση του 3 %, που είναι η τιμή αναφοράς της Συνθήκης, και, με βάση τα κοινοποιηθέντα δεδομένα, δεν θα υπήρχε συμμόρφωση, εκ πρώτης όψεως, με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος εντός του 2018. Μετά την αξιολόγηση όλων των σχετικών παραγόντων, η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, επί του παρόντος, θα πρέπει να θεωρείται ότι πληρούνται τα κριτήρια του ελλείματος και του χρέους, όπως ορίζονται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997 του Συμβουλίου.
- (8) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στη Γαλλία να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ δεν θα υπερβεί το 1,4 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος να σημειωθεί σημαντική απόκλιση από τη συνιστώμενη πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2019.
- (9) Το 2020, λόγω του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης της Γαλλίας που θα είναι μεγαλύτερος από το 60 % του ΑΕΠ και του προβλεπόμενου κενού παραγωγής της τάξης του 0,7 %, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 1,2 %, σύμφωνα με τη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον πίνακα απαιτήσεων ο οποίος συμφωνήθηκε από κοινού στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση αυτή το 2020. Εκ πρώτης όψεως, δεν προβλέπεται συμμόρφωση της Γαλλίας με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν από το 2019 προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Είναι σημαντικό να γίνει χρήση τυχόν έκτακτων εσόδων για την περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης.
- (10) Με τις προσπάθειες για την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών μειώθηκε ελαφρά μόνο ο δείκτης δημόσιων δαπανών, ο οποίος ανερχόμενος σε 56 % το 2018 παρέμεινε ο υψηλότερος στην Ένωση. Η σταθερή μείωση του δημόσιου χρέους θα εξαρτηθεί από την ικανότητα της κυβέρνησης να περιορίσει τις δαπάνες της. Από το 2017, η κυβέρνηση έχει αναπτύξει μια ανανεωμένη στρατηγική δημοσιονομικής εξυγίανσης που θα καλύψει όλη την πενταετή προεδρική θητεία. Η επιτυχία της θα εξαρτηθεί από την εκπλήρωση των προβλεπόμενων στόχων για τις δαπάνες που έχουν καθοριστεί για την κεντρική και τοπική διοίκηση, καθώς και για το σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
- (11) Οι δαπάνες για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αυξήθηκαν σταθερά με την πάροδο του χρόνου. Οι συνολικές δαπάνες υπολογίστηκαν στο 11,5 % του ΑΕΠ το 2017, ήτοι στο υψηλότερο επίπεδο μεταξύ των κρατών μελών που είναι μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Μια νέα μεταρρύθμιση του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ανακοινώθηκε το φθινόπωρο του 2018 και ένα σχέδιο νόμου υποβλήθηκε στις 13 Φεβρουαρίου 2019. Η επιτυχία της εν λόγω μεταρρύθμισης θα εξαρτηθεί από τη δημιουργία σαφούς νομικού και οργανωτικού πλαισίου που θα παρέχει τα κατάλληλα κίνητρα και θα προωθήει τη συνεργασία μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. Η εξαγγελθείσα μεταρρύθμιση του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης δεν περιλαμβάνει αναθεώρηση του προτύπου αύξησης των δαπανών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης (*Objectif National de Dépenses d'Assurance Maladie*, ONDAM). Αυτό το πρότυπο δαπανών καλύπτει το ένα τρίτο των δαπανών κοινωνικής ασφάλισης. Μολονότι ο στόχος αυτός έχει επιτευχθεί από το 2010, ο στόχος ONDAM έχει ήδη αυξηθεί τρεις φορές από το 2017. Για την περίοδο 2018-2020, ο αρχικός στόχος αύξησης 2,1 % αυξήθηκε σε αναθεωρημένο στόχο 2,3 % στον νόμο για τον προϋπολογισμό του 2018, και αυξήθηκε περαιτέρω έως 2,5 % στον νόμο για τον προϋπολογισμό της κοινωνικής ασφάλισης του 2019. Αυτή η αύξηση θα αντικατοπτρίζει σε κάποιο βαθμό τις πρόσθετες δαπάνες που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο της στρατηγικής «*Ma santé 2022*».
- (12) Σε τοπικό επίπεδο, οι δημόσιες δαπάνες υπερέβησαν τον προβλεπόμενο στόχο αύξησης το 2017. Από το 2014, οι δημόσιες δαπάνες της τοπικής αυτοδιοίκησης στη Γαλλία καθοδηγούνται από πρότυπο δαπανών που περιλαμβάνει ετήσιους μη δεσμευτικούς στόχους αύξησης τόσο για τις λειτουργικές δημόσιες δαπάνες όσο και για τις ανάγκες χρηματοδότησης σε τοπικό επίπεδο (*Objectif d'évolution de la Dépense Locale*). Το 2018, αυτό το πρότυπο δαπανών συνοδευόταν από νομικά δεσμευτικές συμβάσεις μεταξύ του κράτους και του 71 % των 322 μεγαλύτερων τοπικών αρχών, οι οποίες ισχύουν για την περίοδο 2018-2020. Ωστόσο, η περιορισμένη μείωση του αριθμού των δήμων και κοινοτήτων ενδέχεται να παρεμποδίσει τη συμμόρφωση με το πρότυπο δαπανών. Με την εδαφική μεταρρύθμιση της περιόδου 2014-2016 ο αριθμός των περιφερειών μειώθηκε κατά το ήμισυ· ωστόσο οι δήμοι και κοινότητες μειώθηκαν ελαφρά μόνο και εξακολουθούν να υπερβαίνουν τους 34 000, αριθμός που είναι μακράν ο μεγαλύτερος στην Ένωση.

⁽⁷⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για παροχές ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές δια νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (13) Η εφαρμογή της ανανεωμένης στρατηγικής για τη δημοσιονομική εξυγίανση που αναπτύχθηκε από την κυβέρνηση και καλύπτει όλη την πενταετή προεδρική θητεία απαιτεί επίσης την υλοποίηση του προγράμματος «Δημόσια Δράση 2022», το οποίο δεν έχει ακόμη καθοριστεί πλήρως. Το πρόγραμμα αυτό έχει ως στόχο να επιτύχει σημαντική βελτίωση της αποτελεσματικότητας όσον αφορά τις δημόσιες δαπάνες, και να βελτιώσει παράλληλα τη λειτουργία της εθνικής δημόσιας διοίκησης. Η κυβέρνηση έδωσε σαφή προτεραιότητα σε θέματα μεθοδολογίας και διαδικασίας, αλλά δεν επικεντρώθηκε στην εκ των προτέρων και γενική ποσοτικοποίηση της δυνητικής εξοικονόμησης. Μολονότι η προσέγγιση αυτή ενδέχεται να απορρέει από τον πολύπλοκο χαρακτήρα της διαδικασίας μεταρρυθμίσεων και από την ανάγκη εξομάλυνσης του δημόσιου διαλόγου σχετικά με ευαίσθητα ζητήματα, δυσχεραίνει επίσης την ποσοτική αξιολόγηση της συνολικής στρατηγικής και της συμβολής της στη δημοσιονομική εξυγίανση. Ειδικότερα, δεν είναι σαφές με ποιον ακριβώς τρόπο και με ποιο χρονοδιάγραμμα το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων μετασχηματισμού των υπουργείων που περιλαμβάνουν ευρεία δέσμη ποικίλων μέτρων, θα συμβάλει με συγκεκριμένες δράσεις στον πολύ ειδικό στόχο της μείωσης του δείκτη δαπανών προς το ΑΕΠ έως το 2022. Συνολικά, από τις διαθέσιμες πληροφορίες προκύπτει μερική τήρηση των κατευθύνσεων για την επανεξέταση των δαπανών που συμφωνήθηκαν το 2016 από την Ευρωομάδα.
- (14) Οι κίνδυνοι για τη βιωσιμότητα του χρέους της γενικής κυβέρνησης παραμένουν υψηλοί μεσοπρόθεσμα. Το υψηλό χρέος και το διαρθρωτικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης δημιουργούν προκλήσεις βιωσιμότητας, ιδίως μεσοπρόθεσμα. Μια δημοσιονομική προσπάθεια που θα βελτιώνει με αποφασιστικό τρόπο το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο της Γαλλίας θα ήταν ουσιαστικής σημασίας για την αποτροπή των εν λόγω κινδύνων. Η μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης θα βελτιώνει επίσης τις προοπτικές ανάπτυξης και την ανθεκτικότητα της γαλλικής οικονομίας.
- (15) Η προβλεπόμενη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση του χρέους της γενικής κυβέρνησης μεσοπρόθεσμα και, ως εκ τούτου, στη μείωση των κινδύνων για τη βιωσιμότητα του χρέους. Η δημοσιονομική ισορροπία του συνταξιοδοτικού συστήματος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από μακροοικονομικές παραδοχές. Σύμφωνα με την τελευταία ετήσια έκθεση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Συντάξεων της Γαλλίας (*Conseil d'orientation des retraites*), οι συνταξιοδοτικές δαπάνες ανήλθαν στο 13,8 % του ΑΕΠ το 2018 και προβλέπεται να ανέλθουν στο 13,8 % το 2022, προτού παραμείνουν σε κλίμακα μεταξύ 11,8 % και 13,8 % έως το 2070, ανάλογα με τον ρυθμό αύξησης που προβλέπεται για την εξέλιξη του ΑΕΠ και της απασχόλησης με την πάροδο του χρόνου. Στη Γαλλία συνυπάρχουν 40 διαφορετικά συνταξιοδοτικά καθεστώτα. Τα καθεστώτα αυτά εφαρμόζονται σε διαφορετικές ομάδες εργαζομένων και λειτουργούν σύμφωνα με διαφορετικά σύνολα κανόνων. Έως το τέλος του έτους αναμένεται σχέδιο νόμου για την προοδευτική ενοποίηση των κανόνων αυτών των καθεστώτων, με σκοπό την απλούστευση της λειτουργίας του συνταξιοδοτικού συστήματος, ειδικά για τη βελτίωση της διαφάνειας, της δικαιοσύνης και της αποτελεσματικότητάς του.
- (16) Συνεχίστηκε η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης, το οποίο ανήλθε σε 71,3 % το 2018. Το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε περαιτέρω, φτάνοντας το 9,1 % το 2018, αλλά εξακολουθεί να βρίσκεται αρκετά πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης (6,8 %) και τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ (8,2 %). Επιπλέον, η γαλλική αγορά εργασίας παραμένει σε μεγάλο βαθμό κατακερματισμένη. Σχεδόν το 85 % των νεοπροσληφθέντων απασχολούνται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και το ποσοστό μετάβασης σε συμβάσεις αορίστου χρόνου είναι από τα χαμηλότερα στην Ένωση. Η κατ' ανάγκη μερική απασχόληση είναι επίσης πολύ υψηλή και ανήλθε στο 42,3 % της συνολικής μερικής απασχόλησης το 2018. Η προβλεπόμενη μεταρρύθμιση του συστήματος παροχών ανεργίας (*Unédic*) αποβλέπει στην καταπολέμηση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας με τη μείωση των κινήτρων για προσλήψεις βάσει πολύ βραχυπρόθεσμων συμβάσεων και για επαναπροσλήψεις, καθώς και στη μείωση του χρέους του συστήματος. Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων σχετικά με το σύστημα παροχών ανεργίας ξεκίνησαν το φθινόπωρο του 2018. Ο στόχος ήταν i) η μείωση του χρέους του συστήματος, ii) η αναθεώρηση των κινήτρων ώστε οι άνεργοι να ξεκινούν να εργάζονται και iii) η εξεύρεση μηχανισμού παροχής κινήτρων για να μειωθεί η τάση για προσλήψεις με πολύ βραχυπρόθεσμες συμβάσεις. Ωστόσο, οι κοινωνικοί εταίροι δεν κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με νέο σύνολο κανόνων. Η μεταρρύθμιση βρίσκεται πλέον στα χέρια της κυβέρνησης, η οποία έχει δεσμευτεί να ανακοινώσει ποια μέτρα θα επιλεγούν έως το καλοκαίρι του 2019.
- (17) Οι συνθήκες της αγοράς εργασίας για τις ευάλωτες ομάδες παραμένουν συγκριτικά πιο δύσκολες από ό, τι για άλλες ομάδες. Το ποσοστό απασχόλησης για άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός ΕΕ, το οποίο ανήλθε σε 57,5 % το 2018 (έναντι 73,1 % αυτών που έχουν γεννηθεί στη Γαλλία), είναι ένα από τα χαμηλότερα στην Ένωση. Τα στοιχεία δείχνουν ότι τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών τείνουν να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση κατά τη διαδικασία πρόσληψης. Η γεωγραφική τους συγκέντρωση σε φτωχές γειτονίες αποτελεί επίσης πηγή ανησυχίας. Οι κάτοικοι των πιο μειονεκτικών περιοχών (όπως των *Quartiers de la politique de la ville*), συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αγορά εργασίας, με ποσοστό ανεργίας που ανήλθε στο 24,7 % το 2017. Παρά την λήψη ορισμένων μέτρων, ο αντίκτυπος του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου και των μεταναστευτικών καταβολών στις εκπαιδευτικές επιδόσεις παραμένει υψηλός και εμποδίζει την ένταξη στην αγορά εργασίας.

- (18) Τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης και οι νέοι εξακολουθούν να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας. Το ποσοστό ανεργίας των ατόμων χαμηλής ειδίκευσης μειώθηκε το 2017 για πρώτη φορά από το 2008, αλλά το 2018 ανήλθε στο 16,2 %, ποσοστό που εξακολουθεί να είναι αρκετά μεγαλύτερο από τα πριν από την κρίση επίπεδα. Η ανεργία των νέων (ηλικίας 15-24 ετών) μειώθηκε κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες το 2018 και ανήλθε στο 20,7 %, αλλά εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλότερη από τον μέσο όρο της Ένωσης που ανήλθε στο 15,2 %. Το ποσοστό ανεργίας των νέων χαμηλής ειδίκευσης εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλό και το 2018 ανήλθε στο 35,6 %. Τα αποτελεσματικά ενεργητικά μέτρα για τη στήριξη της εξεύρεσης απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της εντατικής παροχής συμβουλών και της βοήθειας στο στάδιο της πρόληψης, η πρόσβαση σε δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων, τα καινοτόμα μέτρα για την προσέγγιση των πιο ευάλωτων νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης, καθώς και η πιο αποφασιστική δράση κατά των πρακτικών που εισάγουν διακρίσεις, έχουν καθοριστική σημασία για την προώθηση των ίσων ευκαιριών στην αγορά εργασίας. Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές αντιμετωπίζουν πρόσθετες προκλήσεις και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής.
- (19) Παρόλο που οι συνθήκες της αγοράς εργασίας βελτιώνονται, αρκετοί δείκτες καταδεικνύουν αναντιστοιχίες δεξιοτήτων. Μολονότι η ανεργία και η υποαπασχόληση παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, οι ελλείψεις σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό αυξάνονται, ιδίως σε συγκεκριμένους τομείς. Οι ελλείψεις δεξιοτήτων και ικανοτήτων αποτελούν βασικούς παράγοντες που εξηγούν τις κενές θέσεις εργασίας. Σύμφωνα με στοιχεία του γαλλικού *Rôle Emploi*, το 2017, από τα 3,2 εκατ. καταγεγραμμένες κενές θέσεις εργασίας, οι 150 000 ακυρώθηκαν λόγω έλλειψης υποψηφίων. Τα στοιχεία δείχνουν ότι, κατά τη διάρκεια της κρίσης και της επακόλουθης ανάκαμψης, η αύξηση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων συνέβαλε, αφενός, στη μείωση της ανεργίας με βραδύτερο ρυθμό και, αφετέρου, στην αύξηση της μακροχρόνιας ανεργίας. Τα αποτελέσματα της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην αγορά εργασίας βελτιώνονται. Το 2018, η κυβέρνηση εισήγαγε ολοκληρωμένο σύνολο μέτρων για να αυξηθεί η πρόσβαση στην αρχική και τη συνεχή κατάρτιση, καθώς και για να αναθεωρηθεί η διακυβέρνηση και η χρηματοδότηση του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Για να συμπληρωθούν αυτές οι μεταρρυθμίσεις, το επενδυτικό σχέδιο για τις δεξιότητες (*Plan d'investissement dans les compétences*) έχει ως στόχο, για την περίοδο 2018-2022, να παράσχει κατάρτιση και εντατική καθοδήγηση σε 1 εκατομμύριο νέους εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, καθώς και σε 1 εκατομμύριο άτομα χαμηλής ειδίκευσης που αναζητούν εργασία.
- (20) Γενικά, το γαλλικό σύστημα κοινωνικής προστασίας είναι αποτελεσματικό όσον αφορά τη μείωση των ανισοτήτων και της φτώχειας. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκε περαιτέρω στο ιστορικά χαμηλό επίπεδο του 17,1 % το 2017, σε σύγκριση με τον μέσο όρο του 22,4 % στην Ένωση. Ωστόσο, η εισοδηματική ανισότητα εξακολουθεί να είναι αρκετά μεγαλύτερη από το επίπεδο πριν από την κρίση. Επιπλέον, η προς τα άνω κινητικότητα των εισοδηματικών ποσοστημοριών έχει μειωθεί, ιδίως όσον αφορά το κατώτατο πεμπτημόριο. Ορισμένες ομάδες, μεταξύ των οποίων οι μονογονεϊκές οικογένειες και τα άτομα που γεννιούνται εκτός της Ένωσης, αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Οι υπηρεσίες παροχής συμβουλών στους δικαιούχους ελάχιστου εισοδήματος δεν είναι επαρκούν πάντα, και υπάρχουν μεγάλες διαφορές από περιοχή σε περιοχή. Οι περισσότερες και καλύτερα συντονισμένες επενδύσεις στον τομέα της κοινωνικής ένταξης, όπως προβλέπεται στην εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας, που παρουσιάστηκε τον Σεπτέμβριο του 2018, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Μολονότι οι επιδόσεις του συστήματος υγείας είναι εν γένει καλές, η ενίσχυση των επενδύσεων θα μπορούσε να μειώσει τις περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση σε υπηρεσίες, ιδίως στις εξόχως απόκεντρες περιοχές.
- (21) Παρά τις πρόσφατες πρωτοβουλίες, η Γαλλία δεν κατόρθωσε να μειώσει το χάσμα της με τους πρωτοπόρους της καινοτομίας της Ένωσης σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία. Οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη παρέμειναν σταθερές και οι νέες εταιρείες αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά την ανάπτυξη τους. Συνολικά, στη Γαλλία σημειώνεται καθυστέρηση ως προς την επίτευξη του συνολικού στόχου της για ένταση της έρευνας και ανάπτυξης της τάξης του 3 % για το 2020 και το επίπεδο των επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη από τον επιχειρηματικό τομέα εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερο από τον στόχο του 2 %. Οι δημόσιες δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη υπερβαίνουν τον μέσο όρο της Ένωσης και περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα άμεσων και έμμεσων καθεστώτων στήριξης των προσπαθειών έρευνας και καινοτομίας των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένου του καθεστώτος πίστωσης φόρου για την έρευνα και την ανάπτυξη (*Crédit d'Impôt Recherche*), το οποίο είναι ένα από τα πιο γενναιοδωρα μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, οι συνολικές επιδόσεις του οικοσυστήματος έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας δεν ανταποκρίνονται ακόμη στο μεγάλο ύψος της δημόσιας στήριξης. Μολονότι τα υφιστάμενα εργαλεία, συμπεριλαμβανομένου του *Crédit d'Impôt Recherche*, αξιολογήθηκαν πρόσφατα, μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση του συνολικού μείγματος πολιτικής θα μπορούσε να συμβάλει στην εφαρμογή της μελλοντικής πολιτικής. Το Συμβούλιο Καινοτομίας (*Conseil de l'innovation*), που συστάθηκε τον Ιούλιο του 2018, είναι επιφορτισμένο με την εποπτεία των μέτρων απλούστευσης, τα οποία περιλαμβάνουν τον καλύτερο συντονισμό μεταξύ της περιφερειακής, της εθνικής και της Ευρωπαϊκής στήριξης της καινοτομίας. Οι στενότεροι δεσμοί μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων, ειδικά μέσω προγραμματικών μεταφορών γνώσης, θα μπορούσαν επίσης να συμβάλλουν στη διάδοση της καινοτομίας, καθώς η βαθμολογία της Γαλλίας εξακολουθεί να υπολείπεται του μέσου όρου της Ένωσης για τη δημόσια έρευνα και ανάπτυξη που χρηματοδοτούνται από επιχειρήσεις. Η στήριξη σε συνεργατικούς σχηματισμούς ανταγωνιστικότητας (*pôles de compétitivité*) ανανεώθηκε για μια τέταρτη φάση (2019-2022) και θα δοθεί προτεραιότητα σε ομάδες συνεργατικών σχηματισμών που είναι καλά συνδεδεμένες με άλλες δομές σε τοπικό επίπεδο, με επίκεντρο τις εθνικές βιομηχανικές προτεραιότητες και με ιστορικό επιδόσεων σε έργα της Ένωσης. Το Ταμείο Καινοτομίας και Βιομηχανίας (*Fonds pour l'innovation et l'industrie*), που χρηματοδοτείται

από ιδιωτικοποιήσεις, θα συμβάλλει επίσης στη χρηματοδότηση της τεχνητής νοημοσύνης. Η έγκαιρη ανάπτυξη συναφών τεχνολογιών, όπως το διαδίκτυο των πραγμάτων, τα δίκτυα 5G, η υπολογιστική υψηλών επιδόσεων και, γενικότερα, η οικονομία δεδομένων, θα αποτελέσει ένα από τα κλειδιά της επιτυχίας αυτών των πρωτοβουλιών. Επίσης, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των περιφερειών όσον αφορά τις περιφερειακές επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη και τις επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας. Αρκετές αγροτικές περιοχές ή περιοχές σε βιομηχανική μετάβαση κατατάσσονται κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές βρίσκονται στο χαμηλό άκρο της κλίμακας.

- (22) Επί του παρόντος, η Γαλλία έχει καλές επιδόσεις όσον αφορά την πολιτική για την ενέργεια και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και εξακολουθεί να βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου της για μείωση των αερίων θερμοκηπίου έως το 2020. Ωστόσο, πρέπει να εντείνει σημαντικά τις επενδυτικές της προσπάθειες για να επιτύχει τους στόχους της για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση έως το 2020, καθώς και τους πιο φιλόδοξους στόχους της όσον αφορά το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, ειδικά όσον αφορά την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την ενεργειακά αποδοτική ανακαίνιση του κτιριακού αποθέματος. Δεδομένου ότι περισσότερο από το ήμισυ της τρέχουσας χρηματοδότησης για τις εν λόγω επενδύσεις εξαρτάται από τον δημόσιο τομέα, οι οικονομικές και κανονιστικές συνθήκες θα πρέπει να καταστήσουν τη χρηματοδότηση έργων πιο βιώσιμη για τον ιδιωτικό τομέα, προκειμένου να αξιοποιηθούν σημαντικές επενδυτικές ευκαιρίες. Η επιτάχυνση της διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον τομέα της θέρμανσης και της ψύξης αντιπροσωπεύει ένα ιδιαίτερα μεγάλο αναξιοποίητο δυναμικό. Επίσης, υπάρχουν σημαντικές επενδυτικές ανάγκες όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την ανακαίνιση του τομέα της στέγασης, που αντιπροσωπεύει μεγάλο μερίδιο του συνολικού κενού επενδύσεων για το κλίμα, δεδομένου ότι η πλειονότητα του αποθέματος κατοικιών είναι παλαιά και περιλαμβάνει 7 έως 8 εκατομμύρια κατοικίες που έχουν διαρροές ως προς τη θερμότητα (αντιπροσωπεύουν περίπου το 20 % του συνολικού αριθμού των κατοικιών). Το ποσοστό του κτιριακού αποθέματος που έχει αναφερθεί ότι πληροί τα πρότυπα υψηλής ενεργειακής απόδοσης είναι χαμηλότερο για τις επιχειρήσεις στη Γαλλία (25 %) από ό,τι στην Ένωση συνολικά (39 %) το 2017. Στον τομέα της ενέργειας επικρατούν σημαντικές περιφερειακές διαφορές. Η ένταση ενέργειας μειώνεται σχεδόν σε όλες τις περιοχές, αλλά με διαφορετικούς ρυθμούς και υπάρχουν σημαντικές διαφορές στη διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι πρόσθετες επενδύσεις στις διασυνδέσεις θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη μεγαλύτερη ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας της Ένωσης, με παράλληλη ενίσχυση του ανταγωνισμού και διευκόλυνση της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδίως με την Ιβηρική Χερσόνησο.
- (23) Ο χάρτης πορείας της εθνικής κυκλικής οικονομίας του 2018 (*Feuille de Route pour l'Économie Circulaire*) συνιστά ένα φιλόδοξο πλαίσιο πολιτικής για την αποδοτική χρήση των πόρων, η εφαρμογή του οποίου θα εξαρτηθεί από την εξασφάλιση των αντίστοιχων επενδύσεων. Αν και η συμβολή των ανακυκλωμένων υλικών στη συνολική ζήτηση υλικών (συντελεστής κυκλικής χρήσης υλικών) είναι αρκετά πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης (19,5 % έναντι 11,7 % το 2016), τα ποσοστά ανακύκλωσης των αστικών αποβλήτων παραμένουν ελαφρώς χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης (41,8 % έναντι 46,4 % το 2016). Εν προκειμένω, η θέσπιση νόμου για την κυκλική οικονομία θα αποτελέσει βήμα προόδου, συμπεριλαμβανομένης της ευρύτερης χρήσης δευτερογενών πρώτων υλών, ειδικά πλαστικών. Πρέπει να προωθηθούν περαιτέρω νέα αποδοτικά ως προς τη χρήση των πόρων επιχειρηματικά μοντέλα και διαδικασίες παραγωγής, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανικής συμβίωσης, ιδίως μεταξύ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί πιο εύκολα με την ανάπτυξη καινοτόμων χρηματοδοτικών μέσων και με τη χρηματοδότηση της οικοκαινοτομίας.
- (24) Οι επενδύσεις για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας, ιδίως σε πιο μειονεκτικές περιοχές, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην καταπολέμηση των ανισοτήτων στη Γαλλία. Οι επιδόσεις της Γαλλίας είναι χαμηλότερες από τον μέσο όρο της Ένωσης όσον αφορά την πρόσβαση σε ευρυζωνικό δίκτυο υψηλής ταχύτητας και η ταχεία ευρυζωνική αφομοίωση είναι χαμηλή (20 % των νοικοκυριών έναντι 41 % στην Ένωση κατά μέσο όρο το 2018). Η χρήση κινητών ευρυζωνικών υπηρεσιών παραμένει επίσης κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Η ευρυζωνική κάλυψη ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των περιφερειών και παραμένει περιορισμένη σε ορισμένες αγροτικές περιοχές και εξόχως απόκεντρες περιοχές. Το σχέδιο της Γαλλίας για υπερταχείες ευρυζωνικές συνδέσεις (*Plan France Très Haut Débit*) και τα συναφή μέτρα αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην επίτευξη των στόχων συνδεσιμότητας της χώρας. Η εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση της εφαρμογής των μέτρων αυτών θα είναι ζωτικής σημασίας, ιδίως σε περιοχές με χαμηλή κάλυψη, λόγω της κατά κύριο λόγο αποκεντρωμένης προσέγγισης και των δυνητικών σημείων συμφόρησης που θα προκύψουν εάν δεν επαρκούν οι ειδικευμένοι εργαζόμενοι για την ανάπτυξη του δικτύου.

- (25) Παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται για να αυξηθεί η ασφάλεια δικαίου για τους φορολογούμενους (*Loi pour un État au service d'une société de confiance*, νόμος ESSOC) και να απλουστευθεί το σύστημα, το γαλλικό φορολογικό σύστημα εξακολουθεί να είναι περίπλοκο, γεγονός που επιβαρύνει το επιχειρηματικό περιβάλλον. Ο φορολογικός κώδικας περιλαμβάνει πολλαπλά συστήματα φορολογικών συντελεστών και φορολογικών δαπανών (πίστωση φόρου, απαλλαγές, μειώσεις φόρου). Η πολυπλοκότητα αυτή συχνά αποσκοπεί στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων πολιτικής, όπως η ελάφρυνση της φορολογικής επιβάρυνσης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και η παροχή κινήτρων ή η διόρθωση συγκεκριμένων συμπεριφορών. Ωστόσο, ενέχει τον κίνδυνο απώλειας του ευανάγνωστου του κώδικα, γεγονός που αυξάνει το κόστος συμμόρφωσης και την έλλειψη ασφάλειας δικαίου, εις βάρος της ελκυστικότητας της Γαλλίας, και παράλληλα δημιουργεί κενά.
- (26) Ο εξορθολογισμός των φορολογικών δαπανών και η μείωση του αριθμού των μικρών φόρων θα μπορούσε να συμβάλει στην περαιτέρω απλούστευση του φορολογικού συστήματος. Οι συνολικές φορολογικές δαπάνες εκτιμώνται σε 4 % του ΑΕΠ το 2019. Σε αντίθεση με το προηγούμενο πολυετές πλαίσιο, το παρόν δημοσιονομικό πλαίσιο (2018-2022) δεν προβλέπει όριο δαπανών για τις φορολογικές δαπάνες. Αντίθετα, καθορίζει έναν μη δεσμευτικό στόχο της τάξης του 28 % για τον δείκτη των φορολογικών δαπανών προς το άθροισμα των καθαρών φορολογικών εσόδων και των φορολογικών δαπανών. Ενώ ο νόμος για τον προϋπολογισμό του 2018 προέβλεπε δείκτη φορολογικών δαπανών χαμηλότερο από τον στόχο (28 %) που καθορίστηκε στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2018-2022, ο δείκτης αυτός αναμένεται να αυξηθεί στο μέλλον (25,5 % στο τέλος του 2018 και 26 % το 2019).
- (27) Ο προϋπολογισμός του 2019 αναφέρει μείωση του συνολικού ποσού των φορολογικών δαπανών κάτω των 100 δισεκατ. EUR, θέτοντας τέλος σε μια πενταετή περίοδο συνεχούς αύξησης του όγκου. Από το 2018 έως το 2019, ωστόσο, ο αριθμός των φορολογικών δαπανών αυξήθηκε από 457 σε 474. Το 2018, το Ελεγκτικό Συνέδριο συνέστησε τον εξορθολογισμό των υφιστάμενων φορολογικών δαπανών και επεσήμανε την έλλειψη ελέγχου και αξιολόγησής τους. Θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την κατάργηση των φόρων που αποφέρουν περιορισμένα έσοδα ή που είναι αναποτελεσματικοί. Ο νόμος για τον προϋπολογισμό του 2019 προβλέπει την κατάργηση 26 φόρων που απέφεραν χαμηλά έσοδα: 20 φόροι καταργήθηκαν το 2019 για συνολικό ποσό 132 εκατ. EUR και 6 πρόκειται να καταργηθούν το 2020 για συνολικό ποσό 208 εκατ. EUR. Η κατάργηση των μικρών φόρων αναμένεται να συνεχιστεί το 2020 με τον ίδιο ρυθμό.
- (28) Άλλοι φόροι επί της παραγωγής εξακολουθούν να επιβαρύνουν τις επιχειρήσεις. Οι φόροι επί της παραγωγής ανήλθαν στο 3,1 % του ΑΕΠ το 2016, ποσοστό υψηλότερο από αυτό της Ιταλίας (1,4 %), της Ισπανίας (1,0 %) και της Γερμανίας (0,4 %). Οι φόροι αυτοί έχουν διαφορετικές φορολογικές βάσεις (κύκλος εργασιών, προστιθέμενη αξία, μισθοί, οικόπεδα και κτίρια) και μπορούν να αυξήσουν το συνολικό κόστος παραγωγής. Αυτό θα μπορούσε να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα, ιδίως για τον τομέα της μεταποίησης. Ο νόμος για τον προϋπολογισμό του 2019 καταργεί μόνο έναν φόρο επί της παραγωγής (*forfait social*) ο οποίος επιβάλλεται σε εθνικό επίπεδο και ανέρχεται σε 660 εκατ. EUR ετησίως (μόλις τεθεί πλήρως σε εφαρμογή το 2020).
- (29) Παρά την πρόοδο και τη θέσπιση φιλόδοξων μεταρρυθμίσεων, εξακολουθούν να υπάρχουν φραγμοί εισόδου και ο ανταγωνισμός στις υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις και στα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα παραμένει χαμηλός. Ο νέος δείκτης του ΟΟΣΑ για τους περιορισμούς στο εμπόριο υπηρεσιών εντός του ΕΟΧ δείχνει ότι το επίπεδο των κανονιστικών περιορισμών στη Γαλλία είναι υψηλότερο από τον μέσο όρο του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) σε τομείς όπως η λογιστική, οι νομικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες διανομής. Τα κύρια εμπόδια προκύπτουν με τη μορφή περιοριστικών απαιτήσεων για τη χορήγηση άδειας, των περιορισμών για την άσκηση ορισμένων δραστηριοτήτων, των απαιτήσεων συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο και δικαιωμάτων ψήφου. Στον τομέα του λιανικού εμπορίου, η Γαλλία πρόβλεψε σε ορισμένες μεταρρυθμίσεις για τη μείωση του κανονιστικού φόρτου. Ωστόσο, ορισμένοι λειτουργικοί περιορισμοί εξακολουθούν να επηρεάζουν την αποδοτικότητα των λιανικών επιχειρήσεων και να θέτουν τις επιχειρήσεις αυτές σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με το ηλεκτρονικό εμπόριο. Το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 περιλαμβάνει λεπτομερή νέα μέτρα για την ενίσχυση του ανταγωνισμού σε ορισμένους τομείς ειδικών υπηρεσιών (όπως σχολές οδήγησης, εταιρείες διαχείρισης ακινήτων και πωλήσεις ανταλλακτικών αυτοκινήτων). Στις 4 Απριλίου 2019, η Αρχή Ανταγωνισμού παρουσίασε τη γνωμοδότησή της για να μειωθούν οι περιορισμοί στη διανομή των φαρμάκων, και να διατηρηθεί παράλληλα υψηλό επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας.
- (30) Τα εμπόδια στις υπηρεσίες έχουν οδηγήσει σε χαμηλό ανταγωνισμό, υψηλά περιθώρια κέρδους και υψηλές τιμές, ζημιώνοντας την ανταγωνιστικότητα ολόκληρης της οικονομίας. Τα ποσοστά διαρροής είναι χαμηλότερα σε βασικές υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις στη Γαλλία σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ένωση. Η έλλειψη ανταγωνισμού στον τομέα των υπηρεσιών σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος εργασίας συνέβαλαν στη διατήρηση υψηλών τιμών, ειδικά στις συναλλαγές ακινήτων, στη στέγαση, στις υπηρεσίες εστίασης και στις νομικές και λογιστικές υπηρεσίες. Δεδομένου ότι το κόστος αυτών των υπηρεσιών επιβαρύνει και άλλες εταιρείες που τις χρησιμοποιούν ως εισροές, αντιπροσωπεύουν έναν πρόσθετο συντελεστή βαρύτητας για την ανταγωνιστικότητα της Γαλλίας, μεταξύ άλλων και για τη βιομηχανία.

- (31) Σκοπός του νόμου PACTE (*loi relative à la croissance et la transformation des entreprises*) είναι η στήριξη της ανάπτυξης και του μετασχηματισμού των επιχειρήσεων. Ο νόμος θα μειώσει τον αριθμό των κατώτατων ορίων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις καθώς μεγεθύνονται, αν και τα εναπομείναντα κατώτατα όρια έχουν ευρύτερο πεδίο εφαρμογής και η υπερπήδησή τους έχει γίνει πιο δαπανηρή. Επίσης εισάγει μια πενταετή μεταβατική περίοδο πριν θεωρηθεί ότι ένα κατώτατο όριο έχει καλυφθεί και ενθαρρύνει τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να χρησιμοποιήσουν κίνητρα και συστήματα συμμετοχής για τους εργαζόμενους που να συνδέονται με την απόδοση μιας επιχείρησης. Τέλος, προβλέπει απλουστευμένες διαδικασίες για την έναρξη ή την καταχώριση επιχειρήσεων και εισάγει νέους κανόνες ώστε οι επιχειρηματίες να μπορούν να τύχουν δεύτερης ευκαιρίας. Επίσης, μειώνει τη διάρκεια και το κόστος των διαδικασιών αφερεγγυότητας, ειδικά για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων καθιστώντας τις πιο προβλέψιμες. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της γαλλικής διοίκησης, ο νόμος PACTE ενδέχεται να αυξήσει το ΑΕΠ κατά 0,32 % έως το 2025 και κατά 1 % μακροπρόθεσμα. Η πλήρης και έγκαιρη εφαρμογή της εξακολουθεί να είναι καθοριστικής σημασίας για να αξιοποιηθούν τα οφέλη αυτής της μεταρρύθμισης.
- (32) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των Ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη ορισμένων κενών που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας για το 2019. Αυτό θα επιτρέψει στη Γαλλία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια από τα εν λόγω Ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές και εδαφικές ανισότητες και την ειδική κατάσταση των εξόχως απόκεντρων περιοχών.
- (33) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Γαλλίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Γαλλία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Γαλλία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (34) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του ⁽⁸⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.
- (35) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι συστάσεις του δυνάμει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 4 κατωτέρω. Οι συστάσεις αυτές συμβάλλουν επίσης στην εφαρμογή της σύστασης του 2019 για τη ζώνη του ευρώ, ειδικά η πρώτη και η δεύτερη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν μεταξύ άλλων στην αντιμετώπιση ανισοτήτων που συνδέονται με το υψηλό δημόσιο χρέος,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Γαλλία να αναλάβει δράση το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει ότι, το 2020, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δαπανών δεν θα υπερβεί το 1,2 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ. Να χρησιμοποιήσει τα έκτακτα έσοδα για να επιταχύνει τη μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης. Να επιτύχει εξοικονόμηση δαπανών και βελτίωση της αποτελεσματικότητας σε όλους τους υποτομείς της κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους εξειδίκευσης και παρακολούθησης της εφαρμογής των συγκεκριμένων μέτρων που απαιτούνται στο πλαίσιο της «Δημόσιας Δράσης 2022». Να μεταρρυθμίσει το συνταξιοδοτικό σύστημα για τη σταδιακή ενοποίηση των κανόνων των διαφόρων συνταξιοδοτικών καθεστώτων, με σκοπό την ενίσχυση της δικαιοσύνης και της βιωσιμότητάς τους.

⁽⁸⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

2. Να προωθήσει την ένταξη στην αγορά εργασίας όλων των αναζητούντων εργασία, να εξασφαλίσει ίσες ευκαιρίες με ιδιαίτερη έμφαση στις ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που προέρχονται από οικογενειακές μεταναστών, και να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις και αναντιστοιχίες δεξιοτήτων.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας (με παράλληλη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των καθεστώτων δημόσιας στήριξης, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων μεταφοράς γνώσης), και στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της ενεργειακής απόδοσης και των διασυνδέσεων με την υπόλοιπη Ένωση, καθώς και της ψηφιακής υποδομής, λαμβάνοντας υπόψη τις εδαφικές ανισότητες.
4. Να συνεχίσει να απλουστεύει το φορολογικό σύστημα, ιδίως με τον περιορισμό της χρήσης φορολογικών δαπανών, την περαιτέρω κατάργηση αναποτελεσματικών φόρων και τη μείωση των φόρων επί της παραγωγής. Να μειώσει τους κανονιστικούς περιορισμούς, ειδικά στον τομέα των υπηρεσιών, και να εφαρμόσει πλήρως τα μέτρα για την προώθηση της ανάπτυξης των επιχειρήσεων.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κροατίας για το 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Κροατίας για το 2019

(2019/C 301/11)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή εξέδωσε και την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Κροατία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.
- (2) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Κροατία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Κροατίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽³⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Κροατίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιελάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Με βάση την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Κροατία αντιμετωπίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες που συνδέονται με τα υψηλά επίπεδα δημόσιου, ιδιωτικού και εξωτερικού χρέους σε ένα πλαίσιο χαμηλής δυνητικής ανάπτυξης. Ωστόσο, οι ανισορροπίες μειώθηκαν τα τελευταία χρόνια χάρη στην ισχυρή ονομαστική ανάπτυξη και σε μια συνετή δημοσιονομική πολιτική. Η αρνητική καθαρή εξωτερική θέση βελτιώνεται λόγω των συνεχών πλεονασμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Το δημόσιο χρέος έχει μειωθεί σημαντικά από την κορύφωσή του το 2015. Η μείωση του χρέους του ιδιωτικού τομέα συνεχίζεται, αν και ο ρυθμός της αναμένεται να επιβραδυνθεί καθώς σημειώνεται ανάκαμψη της πιστωτικής επέκτασης και των επενδύσεων. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας εμφανίζει επαρκή κεφαλαιοποίηση και κερδοφορία, αλλά το μερίδιο των μη εξυπηρετούμενων δανείων, αν και μειώνεται, παραμένει υψηλό. Η δράση πολιτικής εντάθηκε, αλλά η πλήρης εφαρμογή των διαρθρωτικών μέτρων παραμένει ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της οικονομίας. Παρά την κάποια πρόοδο που σημειώθηκε, εξακολουθούν να υπάρχουν ζητήματα όσον αφορά την πληρότητα, την ακρίβεια και τα χρονοδιαγράμματα των οικονομικών και των δημοσιονομικών στατιστικών.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 44.

- (3) Στις 18 Απριλίου 2019, η Κροατία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (4) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν σε κάποιον βαθμό υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁴⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση της συγκεκριμένης διάταξης στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Κροατία επί του παρόντος υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος. Ξεκινώντας από πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης 0,2 % του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018, το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019 προβλέπει επιδείνωση του ονομαστικού ισοζυγίου σε έλλειμμα της τάξης του -0,3 % του ΑΕΠ το 2019 και στη συνέχεια σταδιακή βελτίωση σε πλεόνασμα 0,8 % του ΑΕΠ το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου⁽⁵⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —ο οποίος μεταβλήθηκε από διαρθρωτικό έλλειμμα 1,75 % του ΑΕΠ το 2019 σε 1 % του ΑΕΠ από το 2020— προβλέπεται να συνεχίσει να υπερκαλύπτεται καθ' όλη την περίοδο του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019, ο δείκτης του χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί από 71,6 % του ΑΕΠ το 2019 σε 68,5 % του ΑΕΠ το 2020 και να συνεχίσει να μειώνεται φτάνοντας το 62 % έως το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Ωστόσο, οι προγραμματισμένοι δημοσιονομικοί στόχοι φαίνονται επιφυλακτικοί. Στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης υπολογιζόταν σε 0,1 % και 0,5 % του ΑΕΠ για το 2019 και το 2020, αντιστοίχως. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις του 2019 της Επιτροπής, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να είναι -0,8 % του ΑΕΠ το 2019 και -0,5 % του ΑΕΠ το 2020, εξακολουθώντας να υπερβαίνει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Η Κροατία προβλέπεται ότι θα συμμορφωθεί με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Κροατία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.
- (6) Τον Δεκέμβριο του 2018, το κροατικό κοινοβούλιο ψήφισε τον νόμο περί δημοσιονομικής ευθύνης. Στόχος του είναι να ενισχύσει τη δομή και την εντολή της επιτροπής δημοσιονομικής πολιτικής και να θεσπίσει αριθμητικούς δημοσιονομικούς κανόνες, συμπεριλαμβανομένου κανόνα για το διαρθρωτικό ισοζύγιο του προϋπολογισμού. Τον Μάρτιο του 2019, ενισχύθηκε η εντολή του Κρατικού Ελεγκτικού Συνεδρίου μέσω της θέσπισης μηχανισμών επιβολής κυρώσεων σε υποθέσεις μη συμμόρφωσης με τις συστάσεις του και μέσω της διεύρυνσης του πεδίου των ελέγχων που διενεργεί. Το δημοσιονομικό πλαίσιο θα ενισχυθεί περαιτέρω με την έγκριση του τροποποιημένου νόμου για τον προϋπολογισμό. Αυτό αναμένεται να βελτιώσει τον δημοσιονομικό προγραμματισμό, τη συλλογή δημοσιονομικών στοιχείων και τα κριτήρια για την έκδοση εγγυήσεων του δημοσίου.
- (7) Ο εδαφικός κατακερματισμός της δημόσιας διοίκησης της Κροατίας λειτουργεί σε βάρος της αποτελεσματικότητάς της και εντείνει τις περιφερειακές ανισότητες. Πολλές μικρές τοπικές κυβερνήσεις συχνά δεν διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς και διοικητικούς πόρους για να παρέχουν τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Το γεγονός αυτό προκαλεί μεγάλες ανισότητες εντός της Κροατίας μεταξύ τοπικών αρχών με επαρκείς και με ανεπαρκείς οικονομικούς και διοικητικούς πόρους όσον αφορά την παροχή δημόσιων υπηρεσιών. Σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης, οι αρχές έλαβαν μέτρα για την απλούστευση του συστήματος των δυσκίνητων κρατικών οργανισμών, αλλά εκκρεμεί η θέσπιση του νομικού πλαισίου για την καθιέρωση υψηλότερου βαθμού ομοιογένειας στο σύνολο του συστήματος. Σχεδιάζεται η ανάθεση των αρμοδιοτήτων των τοπικών υπηρεσιών της κεντρικής διοίκησης στη διοίκηση των επαρχιών.
- (8) Το σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης συσσώρευσε περαιτέρω χρέος το 2018, γεγονός που ενέχει κινδύνους για τα δημόσια οικονομικά. Η χρηματοδότηση του συστήματος εξαρτάται από τις εισφορές των εργαζομένων και τις μεταφορές πιστώσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό, αν και με τις μεταφορές αυτές δεν επιτεύχθηκε κανένα έτος η πλήρης κάλυψη των δαπανών. Η οικονομική κατάσταση του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης αναμένεται να βελτιωθεί λόγω της αύξησης των ασφαλιστρών για ασφάλιση ασθένειας που καθιερώθηκε το 2019 και των ειδικών φόρων κατανάλωσης στα προϊόντα καπνού τον Δεκέμβριο του 2018. Η συνεχιζόμενη λειτουργική ενοποίηση των νοσοκομείων και οι δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αύξηση της αποδοτικότητας των δαπανών, αλλά η εφαρμογή του μέτρου προχωρεί με αργούς ρυθμούς.

(4) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

(5) Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζομένων έκτακτων και προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (9) Το πλαίσιο καθορισμού των μισθών στερείται συνέπειας σε όλη τη δημόσια διοίκηση και τις δημόσιες υπηρεσίες, γεγονός που δεν ευνοεί την ίση μεταχείριση και εμποδίζει τον κεντρικό έλεγχο επί του μισθολογικού κόστους στον δημόσιο τομέα. Η θέσπιση νέας νομοθεσίας για τον καθορισμό των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων έχει αναβληθεί επανειλημμένα. Στόχος του νόμου είναι να επιτευχθεί μεγαλύτερη εναρμόνιση σε όλη τη δημόσια διοίκηση με τη θέσπιση κοινών μισθολογίων και συντελεστών πολυπλοκότητας των θέσεων εργασίας, βάσει πιο συνεκτικών περιγραφών καθηκόντων και πλαισίων αρμοδιοτήτων. Η Κροατία διαθέτει μεν πλαίσιο κοινωνικού διαλόγου, αλλά οι μέθοδοι εργασίας και οι διαδικασίες πρέπει να βελτιωθούν προκειμένου να υπάρξει πραγματικός κοινωνικός διάλογος. Ο κατακερματισμός των συνδικαλιστικών οργανώσεων αποδυναμώνει επίσης την αποτελεσματικότητα του κοινωνικού διαλόγου.
- (10) Το 2018, το ποσοστό ανεργίας συνέχισε να υποχωρεί με ταχείς ρυθμούς. Η ανεργία των νέων μειώθηκε επίσης σημαντικά, αν και παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Ωστόσο, τα ποσοστά δραστηριότητας και απασχόλησης στην Κροατία παραμένουν χαμηλά και η αεργία οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην πρόωρη συνταξιοδότηση και τις ευθύνες φροντίδας. Η πρόσβαση στην απασχόληση πρέπει να βελτιωθεί, για παράδειγμα με την πρόβλεψη των αναγκών και την παροχή κατάλληλων δεξιοτήτων. Εξακολουθούν να συντρέχουν πολλοί παράγοντες που συμβάλλουν στην αεργία, ενώ τα μέτρα που έχουν ληφθεί για να βοηθήσουν τους ανθρώπους να εισέλθουν στην αγορά εργασίας φαίνονται ανεπαρκή. Η ικανότητα των θεσμικών φορέων της αγοράς εργασίας παραμένει περιορισμένη και η συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών απασχόλησης, των κοινωνικών υπηρεσιών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών είναι περιορισμένη. Μια σημαντική δέσμη μεταρρυθμίσεων του συνταξιοδοτικού συστήματος τέθηκε σε ισχύ το 2019. Οι κύριοι στόχοι της μεταρρύθμισης είναι τρεις: i) να αντιμετωπιστούν ασυνέπειες στον σχεδιασμό οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα την άδικη μεταχείριση ορισμένων ομάδων συνταξιούχων· ii) να βελτιωθεί η επάρκεια του συνταξιοδοτικού συστήματος μέσω της παράτασης του επαγγελματικού βίου· και iii) να ενισχυθούν το θεσμικό πλαίσιο και οι επιδόσεις του δεύτερου συνταξιοδοτικού πυλώνα.
- (11) Οι κοινωνικοοικονομικές διαφορές αποτελούν σημαντικό καθοριστικό παράγοντα του εκπαιδευτικού επιπέδου της Κροατίας. Οι εκπαιδευτικές επιδόσεις της χώρας είναι χαμηλότερες από τον μέσο όρο της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, τις βασικές δεξιότητες, την ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τη συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση, και τη συνάφεια της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας. Η Κροατία εφαρμόζει τη μεταρρύθμιση των προγραμμάτων σπουδών ως πιλοτικό έργο, αλλά η μεταρρύθμιση θα επιτύχει το πλήρες δυναμικό της μόνον εάν εφαρμοστεί πλήρως και εάν συνοδευτεί από την κατάρτιση των εκπαιδευτικών.
- (12) Παρά το σχετικά υψηλό ποσοστό ανεργίας, ορισμένοι τομείς της οικονομίας αντιμετωπίζουν ελλείψεις εργατικού δυναμικού, κυρίως λόγω της έλλειψης δεξιοτήτων. Η βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων θα μπορούσε να αυξήσει την παραγωγικότητα και να καλύψει ορισμένες ελλείψεις δεξιοτήτων. Η περιορισμένη συνάφεια της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας συμβάλλει στο χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων. Η συμμετοχή των σπουδαστών σε προγράμματα που περιλαμβάνουν μάθηση στον χώρο εργασίας είναι περιορισμένη. Η δημιουργία των περιφερειακών κέντρων ικανοτήτων και το πειραματικό πρόγραμμα στη διττή εκπαίδευση αναμένεται να βελτιώσουν την ποιότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και να διευκολύνουν τον προσδιορισμό των αναγκών σε δεξιότητες. Η συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, τα οποία προσφέρονται ως μέρος των μέτρων που βοηθούν τους ενδιαφερόμενους να βρουν εργασία ή κατάρτιση, είναι χαμηλή. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για όσους έχουν μεγαλύτερη ανάγκη από εκπαίδευση, όπως τα άτομα με χαμηλή ειδικευση και οι άνεργοι.
- (13) Το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκε, αλλά παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Ο κίνδυνος αυτός αφορά κυρίως τους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρίες. Η συμβολή των κοινωνικών παροχών στη μείωση της φτώχειας παραμένει περιορισμένη σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης. Οι αρχές έλαβαν μέτρα για τη βελτίωση της καταγραφής των κοινωνικών παροχών που παρέχονται σε τοπικό επίπεδο, εναρμονίζοντας την ταξινόμησή τους. Με αυτόν τον τρόπο θα υπάρχει μια καλύτερη εμποτική εικόνα των κοινωνικών παροχών που παρέχονται σε όλη την επικράτεια, εικόνα η οποία θα μπορούσε στη συνέχεια να χρησιμοποιηθεί για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος κοινωνικής προστασίας ώστε να προσεγγίσει εκείνους που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη.
- (14) Το δίκτυο μεταφορών χαρακτηρίζεται από ανισορροπία: παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στις σιδηροδρομικές υποδομές, με αποτέλεσμα χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών και εμποδία στην κινητικότητα των εργαζομένων. Οι δημόσιες μεταφορές στις μικρότερες πόλεις δεν διαθέτουν επαρκείς υποδομές. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί σημαντικά την τελευταία πενταετία. Το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον τομέα των μεταφορών υπολείπεται κατά πολύ του στόχου του 10 % για το 2020. Απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες και επενδύσεις προκειμένου να μειωθεί αποτελεσματικά το υψηλό ποσοστό των αυτοκινήτων που λειτουργούν με ορυκτά καύσιμα, να προωθηθεί η διατροφικότητα και, γενικότερα, να περιοριστούν οι αυξανόμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τον τομέα των μεταφορών.
- (15) Η υψηλή ενεργειακή ένταση της Κροατίας θα μπορούσε να μειωθεί με επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση και σε ευφυή ενεργειακά συστήματα. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης των κτιρίων και στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των δικτύων τηλεθέρμανσης. Σημαντικές δυνατότητες έχουν επίσης τόσο οι επενδύσεις στην αιολική και την ηλιακή ενέργεια, όσο και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στον τομέα της θέρμανσης και της ψύξης. Η προώθησή τους θα επιτρέψει επίσης στα νησιά της Κροατίας να αυξήσουν την αυτονομία τους στον τομέα της ενέργειας, σύμφωνα με την πρωτοβουλία «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ». Επιπλέον, η Κροατία είναι ιδιαίτερα ευάλωτη σε κλιματικούς κινδύνους, ιδίως σε πλημμύρες και δασικές πυρκαγιές.

- (16) Η πραγματοποίηση επενδύσεων θα μπορούσε επίσης να προωθήσει τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία. Οι επενδύσεις αυτές είναι αναγκαίες για να δοθεί ώθηση στη χωριστή συλλογή και ανακύκλωση των αποβλήτων ως εναλλακτικές λύσεις αντί της υγιεινολογικής ταφής, να βρεθούν εναλλακτικές λύσεις για την αντικατάσταση πρώτων υλών, να αυξηθεί η ζήτηση για ανακυκλωμένο περιεχόμενο και να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες σχετικά με τις πρακτικές και τη συμπεριφορά τους όσον αφορά τη βιώσιμη κατανάλωση. Επιπλέον, απαιτούνται επίσης σημαντικές επενδύσεις για να εξασφαλιστεί η συλλογή και επεξεργασία των λυμάτων σε οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμού άνω των 2 000 κατοίκων. Οι επενδύσεις στα δίκτυα ύδρευσης θα μπορούσαν να μειώσουν τη διαρροή πόσιμων υδάτων και να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις ποιότητας όπου αυτές δεν πληρούνται.
- (17) Για τις ικανότητες έρευνας και καινοτομίας και την υιοθέτηση προηγμένων τεχνολογιών απαιτούνται επενδύσεις ώστε να ενισχυθούν οι επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας και να δοθεί ώθηση στην παραγωγικότητα, η οποία επί του παρόντος περιορίζεται από κατακερματισμένες και αναποτελεσματικές πολιτικές έρευνας και καινοτομίας. Η στρατηγική «έξυπνη εξειδίκευση» (RIS3) της Κροατίας για την περίοδο 2016-2020 αποσκοπεί στην προώθηση της καινοτομίας, στην αντιμετώπιση του κατακερματισμού του συστήματος και στην οργάνωση των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης γύρω από βασικές οικονομικές προτεραιότητες, αλλά η εφαρμογή της αναμένεται να επιταχυνθεί περαιτέρω. Οι επενδύσεις θα μπορούσαν, αφενός, να στηρίξουν τη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, ώστε να καταστεί δυνατή η μεταφορά τεχνολογίας και η εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας και, αφετέρου, να ενισχύσουν τη διακυβέρνηση.
- (18) Τα μέτρα για τη βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης των κρατικών επιχειρήσεων σημείωσαν αργή πρόοδο. Εγκρίθηκε νέος κώδικας εταιρικής διακυβέρνησης και θεσπίστηκε ο μεσοπρόθεσμος προγραμματισμός και η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις επιδόσεις. Ωστόσο, ο συνδυασμός της έντονης παρουσίας κρατικών επιχειρήσεων σε πολλούς κλάδους, αφενός, με τη χαμηλή κερδοφορία και την περιορισμένη παραγωγικότητά τους, αφετέρου, εξακολουθεί να συνιστά τροχοπέδη για την οικονομία. Το 2018, ο κατάλογος των εταιρειών ειδικού ενδιαφέροντος μειώθηκε περαιτέρω και περισσότερες εταιρείες είναι πλέον επίσημα επιλέξιμες προς πώληση, αλλά δεν υπάρχει σαφής στρατηγική ιδιωτικοποίησης. Οι προσπάθειες των αρχών φαίνεται να επικεντρώνονται στη διάθεση των υπολοίπων μετοχών μειοψηφίας και στην ενεργοποίηση μη παραγωγικών στοιχείων ενεργητικού. Η διαφθορά θεωρείται διαδεδομένη και αυξάνεται. Δεν υπάρχουν αποτελεσματικά εργαλεία για την πρόληψη και την πάταξη της διαφθοράς, ιδίως σε τοπικό επίπεδο. Εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης των μηχανισμών εποπτείας και επιβολής κυρώσεων για τα στελέχη που διορίζονται σε τοπικές δημόσιες επιχειρήσεις.
- (19) Οι υπερβολικές διοικητικές και νομοθετικές απαιτήσεις και οι (μη φορολογικές) επιβαρύνσεις υπέρ τρίτων επιβαρύνουν τις επιχειρήσεις, ιδίως τις μικρότερες. Ο προσδιορισμός της διοικητικής επιβάρυνσης ολοκληρώθηκε, και οι αρχές είναι πλέον σε θέση να προβούν στην εφαρμογή μέτρων αρωγής όπου κρίνεται σκόπιμο. Οι περικοπές των φόρων υπέρ τρίτων έχουν καθυστερήσει. Ο μεγάλος αριθμός επαγγελματικών υπηρεσιών που υπόκεινται σε υπερβολικά πολλές κανονιστικές ρυθμίσεις λειτουργεί ανασταλτικά για τον ανταγωνισμό. Έχει σημειωθεί πρόοδος σε ορισμένους κλάδους, ιδίως στις υπηρεσίες ταξί, αλλά εξακολουθούν να ισχύουν υπερβολικοί περιορισμοί σε πολλά επαγγέλματα που είναι σημαντικά από οικονομική άποψη.
- (20) Παρά την πρόοδο, οι σημαντικές καθυστερήσεις που έχουν συσσωρευτεί και οι χρονοβόρες διαδικασίες στα αστικά και εμπορικά δικαστήρια μειώνουν την ασφάλεια δικαίου, ενώ η αναποτελεσματικότητα της ποινικής δικαιοσύνης εμποδίζει την καταπολέμηση των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών αδικημάτων. Η αντίληψη του κοινού για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης έχει επιδεινωθεί περαιτέρω. Το 2018 εγκρίθηκαν τροποποιήσεις του νόμου περί του Δικαστικού Συμβουλίου του Κράτους. Με εξαίρεση το Ανώτατο Εμπορικό Δικαστήριο, η συνεχιζόμενη μείωση των καθυστερήσεων οφειλόταν κυρίως στη μείωση του εισερχόμενου φόρτου εργασίας. Σε ορισμένα δικαστήρια η ηλεκτρονική επικοινωνία εφαρμόζεται δοκιμαστικά, αλλά δεν έχει επεκταθεί ακόμη σε εθνικό επίπεδο.
- (21) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως δε στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης για τη χώρα του 2019. Αυτό θα επιτρέψει στην Κροατία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση αυτών των κονδυλίων αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την επιτυχία αυτών των επενδύσεων. Το θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις χρειάζεται να ενισχυθεί ώστε να βελτιωθεί η συμμόρφωση και να καταστεί δυνατή η σύναψη στρατηγικών δημόσιων συμβάσεων για την επίτευξη των στόχων πολιτικής και την εξασφάλιση αποδοτικών δημόσιων δαπανών.
- (22) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Κροατίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Κροατία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Κροατία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης. Αυτό είναι ενδεικτικό της ανάγκης ενίσχυσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.

- (23) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁶⁾ ότι η Κροατία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (24) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης 2019. Οι συστάσεις που έκανε δυνάμει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 4 κατωτέρω. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1) συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που συνδέονται με το υψηλό δημόσιο χρέος.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Κροατία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να ενισχύσει το δημοσιονομικό πλαίσιο και να παρακολουθεί τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο. Να μειώσει τον εδαφικό κατακερματισμό της δημόσιας διοίκησης και να εξορθολογίσει τη λειτουργική κατανομή αρμοδιοτήτων.
2. Να υλοποιήσει την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και να βελτιώσει τόσο την πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης όσο και την ποιότητα και τη συνάφειά τους με την αγορά εργασίας. Να ενοποιήσει τις κοινωνικές παροχές και να βελτιώσει την ικανότητά τους να μειώνουν τη φτώχεια. Να ενισχύσει τα μέτρα και τους θεσμούς της αγοράς εργασίας, καθώς και τον συντονισμό τους με τις κοινωνικές υπηρεσίες. Σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, να εισαγάγει εναρμονισμένα πλαίσια καθορισμού των μισθών σε όλη τη δημόσια διοίκηση και τις δημόσιες υπηρεσίες.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην έρευνα και την καινοτομία, στις βιώσιμες αστικές και σιδηροδρομικές μεταφορές, στην ενεργειακή απόδοση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στις περιβαλλοντικές υποδομές, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να αυξήσει την ικανότητα της διοίκησης να σχεδιάζει και να υλοποιεί δημόσια έργα και πολιτικές.
4. Να βελτιώσει την εταιρική διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων και να εντείνει την πώληση των εν λόγω επιχειρήσεων και μη παραγωγικών περιουσιακών στοιχείων. Να ενισχύσει την πρόληψη και την πάταξη της διαφθοράς, ιδίως σε τοπικό επίπεδο. Να μειώσει τη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών και να βελτιώσει την ηλεκτρονική επικοινωνία στα δικαστήρια. Να μειώσει τα πιο επαχθή τέλη υπέρ τρίτων και τις υπερβολικές ρυθμίσεις στην αγορά προϊόντων και υπηρεσιών.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ιταλίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ιταλίας του 2019

(2019/C 301/12)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκδοση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ιταλία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Ιταλία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης του 2019 για τη ζώνη του ευρώ, όπως αποτυπώνεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 5. Συγκεκριμένα, τα μέτρα στον τομέα της δημόσιας διοίκησης, της δικαιοσύνης και του ανταγωνισμού θα συμβάλουν στην εφαρμογή της πρώτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τις ανθεκτικές αγορές προϊόντων και την ποιότητα των θεσμών· η εστίαση της οικονομικής πολιτικής που αφορά τις επενδύσεις στους συγκεκριμένους τομείς και η χρήση έκτακτων εσόδων για τη μείωση του δημόσιου χρέους θα συμβάλουν στην εφαρμογή της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων και την ανασύσταση των αποθεμάτων ασφαλείας· τα μέτρα για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας και τη μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από τους παραγωγικούς συντελεστές θα συμβάλουν στην εφαρμογή της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας, και τα μέτρα για τη βελτίωση των ισολογισμών των τραπεζών θα συμβάλουν στην εφαρμογή της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Ιταλία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Ιταλίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Ιταλίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Με βάση την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ιταλία αντιμετωπίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, το υψηλό δημόσιο χρέος και η παρατεταμένη υποτονική δυναμική της παραγωγικότητας συνεπάγονται κινδύνους με διασυννοριακό αντίκτυπο. Η ανάγκη να αναληφθεί δράση για να μειωθεί ο κίνδυνος δυσμενών επιπτώσεων στην ιταλική οικονομία και την οικονομική και νομισματική ένωση, δεδομένου του μεγέθους και του διασυννοριακού αντίκτυπου της ιταλικής οικονομίας, είναι ιδιαίτερα σημαντική.
- (4) Στις 19 Απριλίου 2019, η Ιταλία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως. Στο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ιταλίας του 2019 εξετάζονται μόνο εν μέρει τα διαρθρωτικά ζητήματα που τέθηκαν από τις συστάσεις ανά χώρα του 2018 και συχνά απουσιάζουν λεπτομέρειες σχετικά με τις λίγες νέες δεσμεύσεις που περιέχει, καθώς και σχετικά με το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής τους. Ωστόσο, η μεταρρυθμιστική του στρατηγική στηρίζεται σε μείζονος σημασίας μεταρρυθμίσεις που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη σε διάφορους τομείς, επιδεικνύοντας ότι υπάρχει σε μεγάλο βαθμό συνέχεια σε σύγκριση με τα προηγούμενα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων.
- (5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Ιταλία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος. Στο οικείο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό έλλειμμα θα αυξηθεί από 2,1 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε 2,4 % το 2019 και ότι στη συνέχεια σταδιακά θα μειωθεί στο 2,1 % το 2020 και στο 1,5 % έως το 2022. Οι εν λόγω προβλέψεις στηρίζονται στην παραδοχή αύξησης του ΦΠΑ (1,3 % του ΑΕΠ το 2020 και 1,5 % του ΑΕΠ από το 2021), η οποία νομοθετήθηκε ως «ρήτρα διασφάλισης» για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων από το 2020. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, ο οποίος έχει αλλάξει από ισοσκελισμένη δημοσιονομική θέση σε διαρθρωτικούς όρους το 2019 σε πλεόνασμα 0,5 % του ΑΕΠ σε διαρθρωτικούς όρους από το 2020,

⁽⁴⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 48.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικό προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζομένων των έκτακτων και των προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

δεν προγραμματίζεται να επιτευχθεί εντός της περιόδου του προγράμματος. Μετά από αύξηση το 2018 (στο 132,2 % του ΑΕΠ, από 131,4 % το 2017), ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ προβλέπεται στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 να αυξηθεί κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε 132,6 % το 2019, και να μειωθεί σε 128,9 % έως το 2022. Οι εν λόγω προβλέψεις στηρίζονται στην παραδοχή ύπαρξης εσόδων από ιδιωτικοποιήσεις ύψους 1 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,3 % το 2020. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια οι αυξήσεις του ΦΠΑ που νομοθετήθηκαν ως «ρήτρες διασφάλισης» καταργήθηκαν συστηματικά χωρίς κατάλληλα εναλλακτικά χρηματοδοτικά μέτρα, και οι στόχοι των ιδιωτικοποιήσεων δεν έχουν επιτευχθεί πλήρως. Σε βάση αμετάβλητης πολιτικής, στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 αναμένεται χαμηλότερη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ και υψηλότερο δημόσιο έλλειμμα για το 2020 από ό,τι αναμένεται στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι προβλέψεις της Επιτροπής δεν ενσωματώνουν την αύξηση του ΦΠΑ που νομοθετήθηκε ως «ρήτρα διασφάλισης» το 2020.

- (7) Στις 5 Ιουνίου 2019, η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση, η οποία καταρτίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης, λόγω μη συμμόρφωσης της Ιταλίας με τον κανόνα για το χρέος το 2018. Μετά την αξιολόγηση όλων των σχετικών παραγόντων, η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι θα πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν υπάρχει συμμόρφωση με το κριτήριο του χρέους, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997 του Συμβουλίου και ότι, ως εκ τούτου, δικαιολογείται διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος που βασίζεται στον δείκτη χρέους.
- (8) Μετά από αίτημα που υπεβλήθη με το αναθεωρημένο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του 2019, το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 επιβεβαιώνει ότι οι δημοσιονομικές επιπτώσεις της κατάρρευσης της γέφυρας Morandi στη Γένοβα και των εξαιρετικά δυσμενών καιρικών συνθηκών που σημειώθηκαν το 2018 ήταν σημαντικές και παρέχει επαρκείς αποδείξεις για το εύρος και τη φύση των εν λόγω πρόσθετων δημοσιονομικών δαπανών. Ειδικότερα, στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 επισημαίνεται ότι ο προϋπολογισμός του 2019 περιλαμβάνει έκτακτες δαπάνες ύψους περίπου 0,2 % του ΑΕΠ σχετικά με ένα έκτακτο πρόγραμμα συντήρησης του οδικού δικτύου και ένα προληπτικό σχέδιο περιορισμού των υδρογεωλογικών κινδύνων. Λόγω της άμεσης σύνδεσης με την κατάρρευση της γέφυρας Morandi στη Γένοβα και τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες του 2018, θα μπορούσε να εξεταστεί η ειδική αντιμετώπιση των δαπανών για έκτακτη συντήρηση του οδικού δικτύου και πρόληψη του υδρογεωλογικού κινδύνου κατ' εφαρμογή της «ρήτρας ασυνήθων περιστάσεων». Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι επιλέξιμες πρόσθετες δαπάνες για τα εν λόγω μέτρα ανέρχονται το 2019 στο 0,18 % του ΑΕΠ. Οι διατάξεις του άρθρου 5 παράγραφος 1 και του άρθρου 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 καλύπτουν τις εν λόγω πρόσθετες δαπάνες, διότι η κατάρρευση της γέφυρας Morandi στη Γένοβα και οι εξαιρετικά δυσμενείς καιρικές συνθήκες θεωρούνται ασυνήθεις περιστάσεις, η επίπτωσή τους στα δημόσια οικονομικά της Ιταλίας είναι σημαντική και η βιωσιμότητα δεν θα διακυβευόταν εάν επιτραπεί προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Η τελική αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένων των επιλέξιμων ποσών, θα πραγματοποιηθεί την άνοιξη του 2020 με βάση τα καταγραφέντα στοιχεία για το 2019 που θα διαβιβάσουν οι ιταλικές αρχές.
- (9) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στην Ιταλία να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών⁽⁷⁾ δεν θα υπερβεί το 0,1 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος να σημειωθεί σημαντική απόκλιση από τη συνιστώμενη πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2019. Το συμπέρασμα αυτό δεν θα μεταβαλλόταν ακόμη και αν οι δημοσιονομικές επιπτώσεις του προγράμματος έκτακτης συντήρησης του οδικού δικτύου μετά την κατάρρευση της γέφυρας Morandi στη Γένοβα και του προληπτικού σχεδίου περιορισμού των υδρογεωλογικών κινδύνων μετά από εξαιρετικά δυσμενείς καιρικές συνθήκες αφαιρούνταν από την απαίτηση του προληπτικού σκέλους του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019.

(7) Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για επιδόματα ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε διάστημα τετραετίας. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (10) Το 2020, λόγω του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης της Ιταλίας που θα υπερβεί το 60 % του ΑΕΠ και του προβλεπόμενου κενού παραγωγής ύψους -0,1 %, οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες θα πρέπει να μειωθούν κατά 0,1 % σε ονομαστικούς όρους, σύμφωνα με τη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον πίνακα απαιτήσεων βάσει του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την εν λόγω απαίτηση το 2020. Η Ιταλία εκ πρώτης όψεως δεν προβλέπεται να συμμορφωθεί με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Επιπλέον, ανερχόμενος σε ποσοστό περίπου 132 % του ΑΕΠ, ο υψηλός δείκτης δημόσιου χρέους της Ιταλίας συνεπάγεται ότι σημαντικοί πόροι προορίζονται για την κάλυψη του κόστους εξυπηρέτησης του χρέους, εις βάρος κονδυλίων που ενισχύουν περισσότερο την ανάπτυξη, όπως για την εκπαίδευση, την καινοτομία και τις υποδομές. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν από το 2019 προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Είναι σημαντικό τυχόν έκτακτα έσοδα να χρησιμοποιηθούν για την περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης.
- (11) Το φορολογικό σύστημα της Ιταλίας εξακολουθεί να επιβαρύνει σημαντικά τους συντελεστές παραγωγής, εις βάρος της οικονομικής ανάπτυξης. Η υψηλή φορολογική επιβάρυνση της εργασίας και του κεφαλαίου αποθαρρύνει την απασχόληση και τις επενδύσεις. Ο προϋπολογισμός του 2019 μείωσε τη φορολογία για τους αυτοαπασχολούμενους και τις μικρές επιχειρήσεις. Ωστόσο, αύξησε επίσης προσωρινά τη φορολογική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις συνολικά, ειδικά για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι φορολογικές βάσεις που είναι λιγότερο επιζήμιες για την ανάπτυξη, όπως η ακίνητη περιουσία και η κατανάλωση, δεν χρησιμοποιούνται επαρκώς, αφήνοντας περιθώρια για μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από την εργασία και το κεφάλαιο με ουδέτερο από δημοσιονομική άποψη τρόπο. Ο περιοδικός φόρος ακίνητης περιουσίας για την πρώτη κατοικία καταργήθηκε το 2015, μεταξύ άλλων και για τα πλουσιότερα νοικοκυριά. Επιπλέον, οι αξίες γης και ακινήτων (ή «κτηματολογικές» αξίες), οι οποίες χρησιμεύουν ως βάση για τον υπολογισμό του φόρου ακίνητης περιουσίας, είναι σε μεγάλο βαθμό παρωχημένες και η μεταρρύθμιση για την ευθυγράμμιση τους με τις τρέχουσες αξίες της αγοράς εξακολουθεί να εκκρεμεί. Ο αριθμός και το μέγεθος των φορολογικών δαπανών, ιδίως όσον αφορά τους μειωμένους συντελεστές του φόρου προστιθέμενης αξίας, βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα και τα τελευταία έτη έχει συστηματικά αναβληθεί ο εξορθολογισμός τους. Υπάρχει επίσης περιθώριο να μετριαστεί η επιβάρυνση για τις φορολογικά συνεπείς επιχειρήσεις και νοικοκυριά, μέσω της μείωσης της πολυπλοκότητας του φορολογικού κώδικα και της αύξησης του συνολικού επιπέδου φορολογικής συμμόρφωσης. Ειδικότερα, η υστέρηση ΦΠΑ (η διαφορά μεταξύ των θεωρητικών εσόδων από τον ΦΠΑ και των εσόδων που στην πραγματικότητα εισπράττονται) είναι από τις υψηλότερες στην Ένωση. Ένας από τους λόγους είναι το υψηλό επίπεδο φοροδιαφυγής, το οποίο ιδίως συνδέεται με την παράλειψη έκδοσης λογαριασμών και τιμολογίων. Η υποχρεωτική ηλεκτρονική διαβίβαση αποδείξεων για όλες τις εμπορικές συναλλαγές με τους τελικούς καταναλωτές αποτελεί θετικό βήμα στην αντιμετώπιση της υστέρησης. Ωστόσο, τα τελευταία έτη έχουν αυξηθεί τα νόμιμα όρια για τις πληρωμές τοις μετρητοίς, γεγονός που θα μπορούσε να αποθαρρύνει τη χρήση ηλεκτρονικών πληρωμών. Αντιθέτως, η ενθάρρυνση των ηλεκτρονικών πληρωμών θα μπορούσε να δημιουργήσει κίνητρα για την έκδοση λογαριασμών και τιμολογίων και, ως εκ τούτου, να βελτιώσει τη φορολογική συμμόρφωση.
- (12) Οι δαπάνες της Ιταλίας για τις συντάξεις, περίπου το 15 % του ΑΕΠ το 2017, είναι από τις υψηλότερες στην Ένωση και αναμένεται να αυξηθούν μεσοπρόθεσμα λόγω της επιδείνωσης του δείκτη εξάρτησης των ηλικιωμένων. Ο προϋπολογισμός του 2019 και το νομοθετικό διάταγμα για την εφαρμογή του νέου προγράμματος πρόωρης συνταξιοδότησης τον Ιανουάριο του 2019 συνιστούν οπισθοδρόμηση σε σχέση με στοιχεία προηγούμενων μεταρρυθμίσεων στον τομέα των συντάξεων, επιδεινώνοντας μεσοπρόθεσμα τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Οι εν λόγω νέες διατάξεις θα αυξήσουν περαιτέρω τις συνταξιοδοτικές δαπάνες μεσοπρόθεσμα. Μεταξύ του 2019 και του 2021, το νέο πρόγραμμα πρόωρης συνταξιοδότησης («ποσόστωση 100») θα επιτρέπει στους εργαζόμενους να συνταξιοδοτούνται στην ηλικία των 62 ετών εάν έχουν καταβάλει εισφορές 38 ετών. Επιπλέον, το πεδίο εφαρμογής των υφιστάμενων διατάξεων για την πρόωρη συνταξιοδότηση έχει επεκταθεί, μεταξύ άλλων με αναστολή έως το 2026 της αναπροσαρμογής της απαιτούμενης ελάχιστης εισφοράς με βάση το προσδόκιμο ζωής, η οποία είχε εισαχθεί με μεταρρυθμίσεις του συνταξιοδοτικού συστήματος στο παρελθόν. Όσον αφορά τις εν λόγω διατάξεις, στον προϋπολογισμό του 2019 προβλέφθηκαν κονδύλια ύψους 0,2 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,5 % του ΑΕΠ το 2020 και το 2021, αλλά αναμένονται επίσης πρόσθετες δαπάνες και τα επόμενα έτη. Οι υψηλές δημόσιες δαπάνες για συντάξεις συμπίπτουν άλλα κονδύλια για κοινωνικές δαπάνες και δαπάνες που ενισχύουν την ανάπτυξη, όπως η εκπαίδευση και οι επενδύσεις, και περιορίζουν τα περιθώρια μείωσης της συνολικής υψηλής φορολογικής επιβάρυνσης και του υψηλού δημόσιου χρέους. Επιπλέον, η διευρυνση της δυνατότητας πρόωρης συνταξιοδότησης ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την προσφορά εργασίας, σε ένα πλαίσιο όπου η Ιταλία υστερεί ήδη έναντι του μέσου όρου της Ένωσης όσον αφορά τη συμμετοχή των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών) στην απασχόληση, εμποδίζοντας έτσι τη δυναμική ανάπτυξη και επιδεινώνοντας τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους. Προκειμένου να περιοριστεί η αύξηση των δαπανών για τις συντάξεις θα πρέπει να εφαρμοστούν πλήρως οι ήδη εγκεκριμένες συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις για τον περιορισμό των έμμεσων υποχρεώσεων που προκύπτουν από τη γήρανση του πληθυσμού. Επιπλέον, θα μπορούσε να επιτευχθεί εξοικονόμηση με παρέμβαση στα υψηλά συνταξιοδοτικά δικαιώματα που δεν αντιστοιχούν στις εισφορές, με παράλληλη τήρηση των αρχών της δίκαιης μεταχείρισης και της αναλογικότητας.

- (13) Παρά την οικονομική επιβράδυνση, η απασχόληση συνέχισε να αυξάνεται το 2018, αν και με ελαφρώς βραδύτερο ρυθμό απ' ό,τι το προηγούμενο έτος. Ο αριθμός των απασχολούμενων ατόμων έφθασε τα 23,2 εκατομμύρια στο τέλος του έτους, υπερβαίνοντας τα προ της κρίσης επίπεδα. Το ποσοστό απασχόλησης (στις ηλικίες των 20-64 ετών) αυξήθηκε σε πάνω από 63 % πέρυσι, αλλά εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης (73,2 %). Επιπλέον, οι περιφερειακές αποκλίσεις είναι σημαντικές και η αγορά εργασίας παραμένει κατακερματισμένη, καθώς το μερίδιο των συμβάσεων προσωρινής απασχόλησης έχει αυξηθεί περαιτέρω το 2018. Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 10,6 %. Η μακροχρόνια ανεργία και η ανεργία των νέων παραμένουν υψηλές, με αποτέλεσμα να επηρεάζουν αρνητικά τη δυνητική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Η ανεργία είναι διαδεδομένη μεταξύ των γυναικών, των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση και των νέων. Επιπλέον, το μερίδιο των νέων (ηλικίας 15-24 ετών) που δεν συμμετέχουν ούτε στην απασχόληση ούτε στην εκπαίδευση ή την κατάρτιση, το οποίο ανερχόταν στο 19,2 % το 2018, είναι το υψηλότερο στην Ένωση. Η ακούσια μερική απασχόληση είναι επίσης ευρέως διαδεδομένη, γεγονός που καταδεικνύει τη συνεχιζόμενη υποτονικότητα της αγοράς εργασίας.
- (14) Η εισοδηματική ανισότητα και ο κίνδυνος φτώχειας είναι σε υψηλά επίπεδα, με ευρείες περιφερειακές και εδαφικές ανισότητες. Το 2017, το 28,9 % του πληθυσμού αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, πάνω από τα επίπεδα προ της κρίσης και πολύ πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης για το 2017 (22,4 %). Πλήττονται ιδιαίτερα τα παιδιά, ιδίως αυτά που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Η φτώχεια των εργαζομένων είναι υψηλή και αυξανόμενη, ιδίως μεταξύ των προσωρινά απασχολούμενων και των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Οι αυτοαπασχολούμενοι, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 20,8 % του εργατικού δυναμικού (έναντι 13,7 % που είναι ο μέσος όρος στην Ένωση), είναι γενικά λιγότερο προστατευμένοι έναντι των κοινωνικών κινδύνων απ' ό,τι οι μισθωτοί. Η πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και κατάλληλη στέγη αποτελεί επίσης πρόκληση και η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών παραμένει ανεπαρκώς ανεπτυγμένη και κατακερματισμένη. Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας και της ανισότητας είναι ένας από τους χαμηλότερους στην Ένωση. Το καθεστώς καταπολέμησης της φτώχειας, που καθιερώθηκε το 2018, αντικαταστάθηκε από ένα νέο σημαντικό καθεστώς (εισόδημα του πολίτη), το οποίο ακολουθεί μια προσέγγιση ενεργού ένταξης, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Το σημαντικό διοικητικό βάρος επί της απασχόλησης και επί των κοινωνικών υπηρεσιών αποτελεί πρόκληση για την υλοποίηση της μεταρρύθμισης. Ο πραγματικός της αντίκτυπος θα εξαρτηθεί από το πόσο αποτελεσματικές είναι οι πολιτικές ώστε να επιτύχουν την πρόσβαση των ατόμων στην αγορά εργασίας ή σε κατάρτιση, από τον βαθμό στον οποίο παρέχονται εξατομικευμένες κοινωνικές υπηρεσίες και από τους ελέγχους. Ειδικότερα, η πραγματική ικανότητα προσέγγισης όσων έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη θα επηρεάσει τον αντίκτυπο στη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Το αποτέλεσμα του συστήματος υγείας είναι συνολικά καλό, παρόλο που οι δαπάνες βρίσκονται κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Ωστόσο, η παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των περιφερειών, επηρεάζοντας την πρόσβαση, την ισότητα και την αποδοτικότητα, και θα μπορούσε να βελτιωθεί μέσω καλύτερης διοίκησης και παρακολούθησης της παροχής του τυπικού επιπέδου υπηρεσιών. Η αύξηση της παροχής φροντίδας κατ' οίκον και σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, καθώς και μακροχρόνιας περίθαλψης, είναι καίριας σημασίας για την παροχή στήριξης σε άτομα με αναπηρία και σε άλλες μειονεκτούσες ομάδες.
- (15) Η αδήλωτη εργασία είναι ευρέως διαδεδομένη στην Ιταλία, ιδίως στις νότιες περιφέρειες. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής, η άδηλη οικονομία αντιστοιχούσε σε περίπου 210 δισεκατ. EUR (12,4 % του ΑΕΠ) το 2016. Περίπου το 37,2 % του ποσού αυτού οφείλεται στην αδήλωτη εργασία. Αυτό επηρεάζει ιδίως τις ευάλωτες ομάδες, όπως οι μετανάστες, οι γυναίκες και οι ανήλικοι. Η νέα Υπηρεσία Επιθεώρησης Εργασίας, η οποία λειτουργεί από το 2017, έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στο φαινόμενο «*caporalato*» στον γεωργικό τομέα, που χαρακτηρίζεται από υψηλή συχνότητα παρατυπιών και από τον κίνδυνο εργασιακής εκμετάλλευσης, ιδίως των παράτυπων μεταναστών. Χρειάζεται στενή παρακολούθηση των μέτρων που εγκρίθηκαν πρόσφατα, καθώς και πρόσθετα μέτρα, για την αντιμετώπιση και την πρόληψη της αδήλωτης εργασίας και της εργασιακής εκμετάλλευσης, όπως και για τη διασφάλιση δικαιων και ασφαλών συνθηκών εργασίας. Τέλος, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η θέση σε εφαρμογή του εισοδήματος του πολίτη μεγιστοποιεί τα κίνητρα για τακτική εργασία και μετατροπή της αδήλωτης εργασίας σε κανονική απασχόληση, τόσο μέσω στενής παρακολούθησης όσο και μέσω θετικών κινήτρων.
- (16) Η βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, με την παροχή περισσότερων πόρων και τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών, είναι ζωτικής σημασίας για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης σχετικά με το νέο καθεστώς εισοδήματος του πολίτη. Σε αυτό το πλαίσιο του νέου καθεστώτος εισοδήματος του πολίτη για τα άτομα χαμηλού εισοδήματος και τους ανέργους, οι αποτελεσματικές ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας αποτελούν σημαντικό εργαλείο για τη μείωση των τριβών στην αγορά εργασίας και την παροχή κινήτρων για την αναζήτηση εργασίας. Εν προκειμένω, είναι θέμα

κρίσιμης σημασίας να είναι στελεχωμένες οι υπηρεσίες απασχόλησης με επαρκές και ειδικευμένο προσωπικό. Η αποτελεσματική βοήθεια για την αναζήτηση εργασίας, με στόχο την ενίσχυση της κατάρτισης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού και την παροχή των κατάλληλων δεξιοτήτων στους εργαζομένους, για να αντιμετωπίσουν τις μελλοντικές προκλήσεις της αγοράς εργασίας σε ένα όλο και πιο απαιτητικό και ανταγωνιστικό εργασιακό περιβάλλον. Πρόσφατα ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για να καταστούν πιο αποτελεσματικές οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, όπως ο καθορισμός δεικτών παρακολούθησης και ελάχιστων προτύπων, η έγκριση στρατηγικής για τους μακροχρόνια ανέργους και η ανάπτυξη ενός ποιοτικού εργαλείου για την καταγραφή επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων. Παρά ταύτα, η συνολική αποδοτικότητα των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και η ικανότητά τους να βρίσκουν εργασία για τα άτομα παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα, οι δε επιδόσεις διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των περιφερειών και η ολοκλήρωση με την κοινωνική και την εκπαιδευτική πολιτική είναι περιορισμένη. Η συνεργασία με τους εργοδότες είναι επίσης ανεπαρκής.

- (17) Το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση στην Ιταλία παραμένει ένα από τα υψηλότερα στην Ένωση, και το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών, αν και ελαφρώς αυξανόμενο, είναι σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης (53,1 % έναντι 67,4 % το 2018). Οι επενδύσεις στις υπηρεσίες φροντίδας και η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας παραμένουν ανεπαρκείς, όπως και τα μέτρα προώθησης των ίσων ευκαιριών και των κατάλληλων πολιτικών για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής. Ωστόσο, εξακολουθεί να απουσιάζει μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας. Παρότι η υποχρεωτική άδεια πατρότητας επεκτάθηκε οριακά από 4 σε 5 ημέρες, το σύστημα γονικής άδειας παραμένει ανεπαρκές. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις ανεπαρκώς ανεπτυγμένες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και μακροχρόνιας περίθαλψης, τείνει να αποτρέπει από την εργασία τις γυναίκες με παιδιά ή με άλλα μέλη της οικογένειας που χρήζουν φροντίδας. Το 2017, μόνο το 28,6 % των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών παρακολουθούσαν τυπική προσχολική εκπαίδευση, πολύ κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Οι επενδύσεις στις υπηρεσίες παιδικής φροντίδας, υγείας και μακροχρόνιας περίθαλψης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις μεγάλες γεωγραφικές ανισότητες όσον αφορά τη διαθεσιμότητα των υπηρεσιών. Επιπλέον, η υψηλή φορολογική επιβάρυνση του δεύτερου εργαζόμενου μέλους μιας οικογένειας μειώνει το οικονομικό κίνητρο των γυναικών για εργασία. Η μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό, καθώς και τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής γενικότερα, θα μπορούσαν να ενισχύσουν την οικονομική ανάπτυξη, με τη βελτίωση της προσφοράς εργασίας, τη μείωση της φτώχειας και τον μετριασμό των κοινωνικών και οικονομικών κινδύνων που προκύπτουν από τη γήρανση του πληθυσμού.
- (18) Η αρχικά προβλεπόμενη μεταρρύθμιση του πλαισίου συλλογικών διαπραγματεύσεων είχε ως στόχο να ευθυγραμμίσει περισσότερο τα ημερομίσθια και τους μισθούς με τις οικονομικές συνθήκες σε περιφερειακό και εταιρικό επίπεδο. Τον Μάρτιο του 2018, η Confindustria υπέγραψε συμφωνία-πλαίσιο με τα τρία μεγάλα ιταλικά συνδικάτα (Cgil, Cisl και Uil), προκειμένου να διευρυνθεί η δευτεροβάθμια διαπραγμάτευση. Επιπλέον, η συμφωνία αυξάνει την ασφάλεια δικαίου, καθορίζοντας σαφέστερους κανόνες για την εκπροσώπηση των κοινωνικών εταίρων στις διαπραγματεύσεις, και καθιερώνει έναν βελτιωμένο αλγόριθμο για τον καθορισμό του ελάχιστου μισθού. Η πρώτη συμφωνία εφαρμογής σχετικά με την αντιπροσωπευτικότητα, την υγεία και την ασφάλεια της εργασίας υπεγράφη στα τέλη του 2018 από την ένωση εργοδοτών και τις τρεις μεγάλες συνδικαλιστικές οργανώσεις.
- (19) Οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και στις δεξιότητες είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση της έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Η υποτονική τάση όσον αφορά την παραγωγικότητα στην Ιταλία επηρεάζεται από τις αδυναμίες του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης και από την ανεπαρκή ζήτηση για δεξιότητες υψηλού επιπέδου. Η βελτίωση της ποιότητας του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελεί σοβαρή πρόκληση. Το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου παραμένει αρκετά πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης (14,5 % έναντι 10,6 % το 2018) και υπάρχουν μεγάλες περιφερειακές και εδαφικές διαφορές στις εκπαιδευτικές επιδόσεις. Ενώ το μερίδιο της χρηματοδότησης που διατίθεται για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι σε γενικές γραμμές σύμφωνο με τον μέσο όρο της Ένωσης, οι περαιτέρω προσπάθειες για την προσέλκυση, την αποτελεσματική πρόσληψη και την παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση των μαθησιακών επιδόσεων. Το σύστημα προσλήψεων είναι υπερβολικά βασισμένο στις γνώσεις και όχι στις δεξιότητες, το δε σκέλος της κατάρτισης είναι περιορισμένο. Επιπλέον, οι μισθοί των Ιταλών εκπαιδευτικών παραμένουν χαμηλοί σε σύγκριση με τα διεθνή πρότυπα και σε σχέση με τους εργαζομένους με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μισθολογικές αυξήσεις είναι πιο αργές απ' ό,τι των άλλων διεθνών ομολόγων και οι προοπτικές σταδιοδρομίας είναι πιο περιορισμένες, με βάση ενιαία σταδιοδρομία. Συν τοις

άλλοις, οι προαγωγές βασίζονται αποκλειστικά στην αρχαιότητα παρά στην αξία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την πολύ χαμηλή ελκυστικότητα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού για τα άτομα υψηλής ειδίκευσης και την αποθάρρυνση του διδακτικού προσωπικού, πράγμα το οποίο, με τη σειρά του, έχει αρνητικό αντίκτυπο στις μαθησιακές επιδόσεις των μαθητών. Το σύστημα μαθητείας κέρδιζε έδαφος τα τελευταία έτη, αλλά τα μέτρα που εγκρίθηκαν το έχουν συρρικνώσει. Οι Ιταλοί σπουδαστές και ενήλικες συγκαταλέγονται μεταξύ εκείνων με τις χειρότερες επιδόσεις στην Ένωση όσον αφορά τις κύριες ικανότητες και τις βασικές δεξιότητες. Η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση είναι πολύ περιορισμένη και μειώνεται, σε ένα πλαίσιο όπου το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των ατόμων υψηλής και χαμηλής ειδίκευσης είναι από τα υψηλότερα στην Ένωση. Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων είναι ιδιαίτερα αναγκαία για τις ψηφιακές δεξιότητες. Έως τώρα, η πρόοδος όσον αφορά την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και υποδομών υπήρξε περιορισμένη. Οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο αποτελούν προαπαιτούμενο για την τόνωση των δημόσιων και των ιδιωτικών επενδύσεων και, όσον αφορά τα σημερινά μέτρα για την τόνωση των ψηφιακών δεξιοτήτων και της εκπαίδευσης των ενηλίκων, λείπει η ολοκληρωμένη προσέγγιση. Τα επίπεδα βασικών και προηγμένων ψηφιακών δεξιοτήτων είναι κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης — μόνο το 44 % των ατόμων μεταξύ 16 και 74 ετών διαθέτουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες (57 % στην Ένωση).

- (20) Οι χαμηλές επενδύσεις σε δεξιότητες επιβραδύνουν τη μετάβαση της Ιταλίας σε μια οικονομία που βασίζεται στις γνώσεις, αποτελούν τροχοπέδη για την αύξηση της παραγωγικότητας και περιορίζουν τις δυνατότητες για βελτίωση της μη τιμολογιακής ανταγωνιστικότητας και για μεγέθυνση του ΑΕΠ. Με τα κενά που παρατηρούνται στην εκπαίδευση εξηγείται επίσης η χαμηλότερη παραγωγικότητα των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων της Ιταλίας, σε σύγκριση με τις ομόλογες χώρες. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρηματοδοτούμενη και υποστελεχωμένη, ενώ το πεδίο της επαγγελματικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι περιορισμένο, παρά τα υψηλά ποσοστά απασχολησιμότητας. Το ποσοστό των αποφοίτων πανεπιστημίου παραμένει χαμηλό (27,9 % του πληθυσμού ηλικίας 30 έως 34 ετών το 2018) και συνδυάζεται με σχετικά χαμηλή διαθεσιμότητα αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως σε επιστημονικούς και τεχνικούς τομείς: οι στοχευμένες επενδύσεις σε δεξιότητες αποτελούν προαπαιτούμενο για την τόνωση τόσο των δημόσιων όσο και των ιδιωτικών επενδύσεων, ιδίως σε άυλα στοιχεία. Υπάρχει ανάγκη να ενισχυθούν οι σπουδές σε πεδία που σχετίζονται με τομείς έντασης γνώσεων, και να ενισχυθούν οι ειδικές δεξιότητες, όπως οι ψηφιακές και οι οικονομικές.
- (21) Η υιοθέτηση, από τις μικρότερες επιχειρήσεις, στρατηγικών για την αύξηση της παραγωγικότητας, όπως η καινοτομία προϊόντων, διαδικασιών και οργάνωσης, παραμένει περιορισμένη, ιδίως στη νότια Ιταλία. Οι επενδύσεις σε άυλα στοιχεία είναι σημαντικά χαμηλότερες από τον μέσο όρο της Ένωσης, από τις αρχές της δεκαετίας του 2000. Οι επιχειρηματικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη είναι σχεδόν στο ήμισυ του μέσου επιπέδου της ζώνης του ευρώ. Η δημόσια στήριξη των επιχειρηματικών δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη παραμένει χαμηλή, αν και βελτιώνεται χάρη στον αυξημένο ρόλο των φορολογικών κινήτρων. Οι δημόσιες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη είναι επίσης χαμηλότερες από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ. Το χαμηλό επίπεδο καινοτομίας θα μπορούσε επίσης να επιβραδύνει τη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία. Η βελτίωση των επιδόσεων της Ιταλίας όσον αφορά την καινοτομία προϋποθέτει περαιτέρω επενδύσεις σε άυλα στοιχεία, καθώς και εντονότερη εστίαση στη μεταφορά τεχνολογίας, λαμβανομένων υπόψη των περιφερειακών αδυναμιών και του μεγέθους των επιχειρήσεων. Πρόσφατα, εξαγγέλθηκαν ορισμένα μέτρα με τον προϋπολογισμό για την προώθηση των καινοτόμων τεχνολογιών. Η δημόσια στήριξη για τις επιχειρηματικές δαπάνες στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης μπορεί να βελτιωθεί μέσω ενός ισορροπημένου συνδυασμού άμεσων και έμμεσων μέτρων και μιας εμπειρογνημένης αξιολόγησης των υφιστάμενων προσωρινών φορολογικών κινήτρων, ώστε τα πιο αποτελεσματικά από αυτά τα μέτρα να καταστούν μόνιμα. Τα μέτρα για την υποστήριξη των γνώσεων (όπως οι τεχνολογικοί συνεργατικοί σχηματισμοί) και η συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων βοηθούν τις μικρότερες επιχειρήσεις, ιδίως, να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες αυτές και να αυξήσουν τη χαμηλή παραγωγικότητά τους.
- (22) Χρειάζονται επενδύσεις για τη βελτίωση της ποιότητας και της βιωσιμότητας των υποδομών της χώρας. Στον τομέα των μεταφορών, η Ιταλία δεν έχει υλοποιήσει τη στρατηγική της για τις επενδύσεις σε υποδομές (*Connettere l'Italia*). Έχει σημειωθεί πολύ περιορισμένη πρόοδος στην υλοποίηση των προγραμματισμένων επενδύσεων στους τομείς της σιδηροδρομικής, της οδικής και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Αυτό οφείλεται στις διοικητικές καθυστερήσεις, στις ανεπάρκειες όσον αφορά τις δαπάνες, στην ελλιπή εφαρμογή του Κώδικα για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης και στις δικαστικές προσφυγές. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της Ένωσης για τις μεταφορές δείχνει ότι η ποιότητα των ιταλικών υποδομών είναι χαμηλότερη από τον μέσο όρο της Ένωσης. Η κατάσταση συντήρησης αποτελεί σαφή πηγή ανησυχίας, όπως φαίνεται από την κατάρρευση της γέφυρας Morandi στη Γένοβα. Η κυβέρνηση έδωσε

προτεραιότητα στη συντήρηση και την ασφάλεια, με ένα πρόγραμμα για την παρακολούθηση της κατάστασης συντήρησης όλων των υποδομών και με τη δημιουργία ενός νέου οργανισμού επιφορτισμένου με την ασφάλεια των σιδηροδρομικών και οδικών υποδομών. Εν προκειμένω, για το 2019 εγκρίθηκε για την Ιταλία περιθώριο ύψους 1 δισεκατ. EUR, βάσει των δημοσιονομικών κανόνων της Ένωσης, για ένα επενδυτικό πρόγραμμα για να καταστούν ασφαλείς οδικές υποδομές παρόμοιες με τη γέφυρα Morandi. Οι επενδύσεις σε βιώσιμες μεταφορές και υποδομές αποτελούν επίσης έναν τρόπο αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών προκλήσεων. Απαιτούνται συνεχείς πράσινες επενδύσεις προκειμένου να επιτευχθούν οι φιλόδοξοι ενεργειακοί και κλιματικοί στόχοι της Ένωσης για το 2030. Το Ολοκληρωμένο Εθνικό σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα αποτελεί βασική πηγή καθοδήγησης για τον καθορισμό των επενδυτικών αναγκών στον τομέα της απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές και της ενέργειας. Χρειάζονται επενδύσεις για τη βελτίωση των ενεργειακών υποδομών, οι οποίες θα συμβάλουν σε ένα πιο ανθεκτικό, καθαρό, ασφαλές και ευέλικτο ενεργειακό σύστημα, με παράλληλη ενίσχυση της ολοκλήρωσης της αγοράς και μείωση των διαφορών στις τιμές. Το ιταλικό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας δεν είναι ακόμη επαρκώς εξοπλισμένο για να αντιμετωπίσει τις αυξημένες διασυνοριακές συναλλαγές και να αντιμετωπίσει το μέγεθος των μεταβλητών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως προβλέπεται για το 2030. Οι επενδύσεις στην πρόληψη των υδρογεωλογικών και σεισμικών κινδύνων είναι απαραίτητες, ώστε να μειωθούν οι δαπάνες έκτακτης ανάγκης, μεταξύ άλλων για υποδομές. Για το 2019, εγκρίθηκε για την Ιταλία περιθώριο 2,1 δισεκατ. EUR, σε σχέση με τους δημοσιονομικούς κανόνες της Ένωσης, για να εξασφαλιστεί η πρόληψη των μεγάλων υδρογεωλογικών κινδύνων. Τέλος, οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται στη διαχείριση των αποβλήτων και στις υποδομές ύδρευσης στη νότια Ιταλία είναι ανεπαρκείς, ενώ συνεχίζουν να υπάρχουν κίνδυνοι λειψυδρίας και ξηρασίας. Ο κατακερματισμός του τομέα, σε συνδυασμό με το αδύναμο πιστωτικό προφίλ των μικρότερων φορέων εκμετάλλευσης, εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο για τις επενδύσεις. Οι επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την πρόληψη των κινδύνων, καθώς και τη συνδεσιμότητα στις αγροτικές περιοχές, θα συμβάλουν επίσης στην αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων. Στις αγροτικές περιοχές, και το ευρυζωνικό δίκτυο επίσης είναι λιγότερο προηγμένο. Στην υπερταχεία ευρυζωνική κάλυψη (100 Mbps και άνω), η Ιταλία εξακολουθεί να υστερεί (μόνο 24 % σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης που είναι 60 %) και βρίσκεται κοντά στην τελευταία θέση της κατάταξης (27η), με ακόμη πολύ συγκρατημένο ρυθμό ανάπτυξης. Τόσο η υπερταχεία ευρυζωνική κάλυψη όσο και η αξιοποίησή της εμφανίζουν αποτελέσματα πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης.

- (23) Η χαμηλή ικανότητα του δημόσιου τομέα, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, όσον αφορά τη διαχείριση της χρηματοδότησης αποτελεί επενδυτικό εμπόδιο σε όλους τους τομείς, λόγω των πολύπλοκων διαδικασιών, της αλληλεπικάλυψης αρμοδιοτήτων και της κακής διαχείρισης της απασχόλησης στο Δημόσιο. Οι ανεπαρκείς δεξιότητες στον δημόσιο τομέα περιορίζουν την ικανότητα αξιολόγησης, επιλογής και διαχείρισης επενδυτικών έργων. Το γεγονός αυτό υπονομεύει επίσης την αξιοποίηση των κονδυλίων της Ένωσης, όπου η Ιταλία υστερεί σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης. Η χαμηλότερη ποιότητα διακυβέρνησης στη νότια Ιταλία περιορίζει σοβαρά την ικανότητά της για την πραγματοποίηση δαπανών και τη χάραξη πολιτικής. Η βελτίωση της διοικητικής ικανότητας αποτελεί προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση των δημόσιων επενδύσεων και τη χρήση των κονδυλίων της Ένωσης, με θετικές δευτερογενείς επιπτώσεις στις ιδιωτικές επενδύσεις και στην αύξηση του ΑΕΠ. Οι βελτιώσεις αυτές θα μπορούσαν να αυξήσουν περισσότερο τον αντίκτυπο επενδύσεων στους τομείς των ευρυζωνικών δικτύων, των μεταφορών, της διαχείρισης των υδάτων και της κυκλικής οικονομίας, ιδίως στη νότια Ιταλία. Η νότια Ιταλία υστερεί κυρίως όσον αφορά τις άυλες επενδύσεις. Η βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των κεντρικών και των τοπικών φορέων θα έχει θετικό αντίκτυπο στον προγραμματισμό, την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των επενδυτικών έργων, καθώς και στον εντοπισμό και την αντιμετώπιση πιθανών εμποδίων.
- (24) Η αύξηση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης της Ιταλίας και της δυνατότητας ανταπόκρισής της στις επιχειρήσεις θα έχει θετικό αντίκτυπο στο επιχειρηματικό περιβάλλον, στις επενδύσεις και στην ικανότητα των επιχειρήσεων να εκμεταλλεύονται ευκαιρίες καινοτομίας. Το 2015, εκδόθηκε ολοκληρωμένος εξουσιοδοτικός νόμος για τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης. Με τη μεταρρύθμιση αντιμετωπιζόνταν οι περισσότερες πηγές αναποτελεσματικότητας, όπως η διάρκεια και η πολυπλοκότητα των διαδικασιών, η έλλειψη διαφάνειας, η αναποτελεσματική διαχείριση της απασχόλησης στο Δημόσιο, η μη αποδοτική διαχείριση των δημόσιων επιχειρήσεων και η χαμηλή ψηφιοποίηση. Έως το τέλος του 2017, είχε υλοποιηθεί το μεγαλύτερο μέρος της μεταρρύθμισης και η εκτέλεση συνεχίζεται, με την υποστήριξη του νέου νόμου «Concrettezza». Ωστόσο, ο ασυνεπής προγραμματισμός, οι πενιχροί χρηματοοικονομικοί πόροι και ο ανεπαρκής συντονισμός καθυστερούν την εφαρμογή των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών σε βασικούς τομείς, όπως τα συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών, η οποία θα βοηθούσε να μειωθεί η πολυπλοκότητα και να αυξηθεί η διαφάνεια. Η υψηλή μέση ηλικία και οι χαμηλές μέσες ψηφιακές δεξιότητες των δημοσίων υπαλλήλων επιβραδύνουν περαιτέρω τη διαδικασία. Παρά ταύτα, όταν συνδυάζονται σαφείς στόχοι και αποτελεσματική επιβολή, τα αποτελέσματα είναι εμφανή, όπως συνέβη στην περίπτωση της ταχείας ανάπτυξης της ηλεκτρονικής αγοράς για τη δημόσια διοίκηση και της ηλεκτρονικής τιμολόγησης. Η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης του 2015 προέβλεπε επίσης ένα νέο πλαίσιο για τη μεταρρύθμιση της διαχείρισης των τοπικών δημόσιων υπηρεσιών. Ωστόσο, τον Νοέμβριο του 2016, το Συνταγματικό Δικαστήριο της Ιταλίας κήρυξε αντισυνταγματική τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για την έκδοση ορισμένων νομοθετικών διατάξεων, μεταξύ άλλων και του διατάγματος για τις τοπικές δημόσιες υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, χρειάζεται νέα νομοθετική πρωτοβουλία για την προώθηση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των τοπικών δημόσιων υπηρεσιών, μεταξύ άλλων με την απόδοση προτεραιότητας σε ανταγωνιστικές προσφορές έναντι των εσωτερικών λύσεων ή των άμεσων επιχορηγήσεων.

- (25) Στην επικαιροποίηση του Οικονομικού και Δημοσιονομικού Εγγράφου για το 2018 (NADEF 2018) προσδιορίστηκαν η προετοιμασία των έργων και η ποιοτική βελτίωση του κύκλου του έργου ως κρίσιμοι παράγοντες για την επανέναρξη αποτελεσματικών επενδυτικών δαπανών στην Ιταλία. Στο ίδιο έγγραφο, αναφερόταν η σύσταση ενός ειδικού ταμείου επιχορηγήσεων για την προετοιμασία και τον έλεγχο έργων στην περίπτωση βασικών έργων υποδομής. Προβλεπόταν και άλλο ένα ταμείο επιχορηγήσεων για την προετοιμασία μικρότερων έργων που υλοποιούνται από τοπικούς φορείς. Όμως, τα εκτελεστικά διατάγματα σχετικά με τα δύο ταμεία δεν έχουν εκδοθεί ακόμη, και το κονδύλιο που διατίθεται στα εν λόγω ταμεία μπορεί να είναι χαμηλότερο από εκείνο που είχε προβλεφθεί αρχικά στο DEF 2018. Στον νόμο για τον προϋπολογισμό του 2019, αναφέρεται η δημιουργία μιας «*Centrale per la progettazione*», αλλά ο εν λόγω φορέας δεν λειτουργεί ακόμη, και για τη δημιουργία του φαίνεται να απαιτείται μια πιο μακροπρόθεσμη προσπάθεια. Από άποψη λειτουργικότητας, δεν είναι σαφές πώς θα αλληλεπιδρά η «*Centrale per la progettazione*» με τους δήμους και τους λοιπούς τοπικούς φορείς.
- (26) Οι βελτιώσεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον θα διευκολύνουν την επιχειρηματικότητα, και οι καλύτεροι όροι-πλαίσιο για τον ανταγωνισμό θα ευνοήσουν την αποτελεσματικότερη κατανομή των πόρων και την αύξηση της παραγωγικότητας. Ο ετήσιος νόμος περί ανταγωνισμού του 2015, που εκδόθηκε τον Αύγουστο του 2017, θα πρέπει να εφαρμόζεται ορθά. Επιπλέον, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά εμπόδια για τον ανταγωνισμό σε ορισμένους τομείς, όπως οι υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις και το λιανικό εμπόριο. Η βελτίωση της ποιότητας του κανονιστικού πλαισίου θα εξασφαλίσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού τόσο για τις καινοτόμες πλατφόρμες όσο και για τους παραδοσιακούς φορείς, με την αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της συνεργατικής οικονομίας και με δικαιότερο ανταγωνισμό σε όλους τους τομείς. Η αύξηση των ανταγωνιστικών διαδικασιών για την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών και παραχωρήσεων για την πρόσβαση σε δημόσια αγαθά θα έχει θετική επίδραση στην ποιότητα των υπηρεσιών. Η έλλειψη ρυθμιστικής σταθερότητας στο σύστημα δημόσιων συμβάσεων θα μπορούσε να διακυβεύσει ορισμένα βασικά οφέλη των προηγούμενων μεταρρυθμίσεων και να συντελέσει στην αναβολή των επενδύσεων. Η εποπτεία της αγοράς προϊόντων διαμοιράζεται σε διάφορους οργανισμούς, έχει πολλές αλληλεπικαλύψεις και δεν διαθέτει συστήματα για αποτελεσματικό συντονισμό. Το γεγονός αυτό μειώνει την αποτελεσματικότητα των ελέγχων για την πρόληψη του αθέμιτου ανταγωνισμού από τις μη συμμορφούμενες επιχειρήσεις.
- (27) Η χαμηλή αποτελεσματικότητα του συστήματος αστικής δικαιοσύνης της Ιταλίας εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας. Το 2017, ο χρόνος που χρειαζόταν για την εκδίκαση κατ' αντιδικία αστικών και εμπορικών υποθέσεων στην Ιταλία εξακολουθούσε να είναι ο μεγαλύτερος στην Ένωση σε όλες τις βαθμίδες. Παρότι η διάρκεια των διαδικασιών έδειξε αύξηση σε πρώτο βαθμό σε σύγκριση με το 2016, οι προηγούμενες μεταρρυθμίσεις αρχίζουν να επηρεάζουν θετικά τη διάρκεια των δικών σε υψηλότερους βαθμούς, αλλά υπάρχει ακόμη περιθώριο για τον περιορισμό των καταχρήσεων των δικαστικών διαδικασιών και τη διασφάλιση της αποτελεσματικότερης λειτουργίας των δικαστηρίων. Στο Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, ο μεγάλος αριθμός εισερχόμενων υποθέσεων, σε συνδυασμό με χαμηλότερα ποσοστά διεκπεραίωσης από το τμήμα φορολογίας, επηρεάζει αρνητικά την αποτελεσματικότητα του Δικαστηρίου και προκαλεί ανησυχίες σχετικά με το σύστημα φορολογικής δικαιοσύνης σε πρώτο και δεύτερο βαθμό. Συνολικά, η επαρκής επιβολή απλούστερων οικονομικών κανόνων θα μπορούσε να συμβάλει αποφασιστικά στην επίτευξη των αστικών δικών. Επ' αυτού, ανακοινώθηκε μεταρρύθμιση για τον εξορθολογισμό της πολιτικής δικονομίας, αλλά δεν έχει ακόμη υποβληθεί στο Κοινοβούλιο. Άλλες προκλήσεις είναι η ακόμη περιορισμένη και ασυνεπής χρήση του φίλτρου του απαραδέκτου για τις εφέσεις, οι πολυάριθμες κενές θέσεις διοικητικού προσωπικού και οι εναπομένουσες διαφορές μεταξύ των δικαστηρίων όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των υποθέσεων.
- (28) Η Ιταλία σημείωσε πρόσφατα πρόοδο ως προς τη βελτίωση του πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς, μεταξύ άλλων μέσω της καλύτερης προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, του ενισχυμένου ρόλου της Εθνικής Αρχής Καταπολέμησης της Διαφθοράς κατά την εφαρμογή του, καθώς και μέσω ενός νέου νόμου, του Ιανουαρίου 2019, για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Στόχος του νόμου είναι να ενισχύσει τον εντοπισμό και την καταστολή της διαφθοράς μέσω αυστηρότερων κυρώσεων, καλύτερων τεχνικών έρευνας και ενός καθεστώτος επεικούς μεταχείρισης για όσους καταγγέλλουν διαφθορά. Με τον νόμο καταργούνται επίσης οι όροι παραγραφής μετά την καταδίκη σε πρώτο βαθμό, αλλά μόνον από το 2020. Το τελευταίο αυτό αποτελεί πολυαναμενόμενο θετικό βήμα, σύμφωνο με τα διεθνή πρότυπα. Ωστόσο, η καταστολή της διαφθοράς παραμένει αναποτελεσματική στην Ιταλία, κυρίως επειδή η διάρκεια της ποινικής διαδικασίας παραμένει υπερβολική, εφόσον δεν έχει πραγματοποιηθεί η αναγκαία μεταρρύθμιση των ποινικών δικών, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος έφεσης, ώστε να αποφεύγεται η κατάχρηση των διαδικασιών. Συν τοις άλλοις, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στο πλαίσιο της δίωξης για συγκεκριμένα αδικήματα, όπως η υπεξαίρεση δημόσιου χρήματος.

- (29) Οι ιταλικές τράπεζες συνέχισαν να σημειώνουν ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την εξυγίανση του ισολογισμού τους, παρά την άσκηση νέων πιέσεων στην αγορά. Ωστόσο, λόγω της μεγάλης έκθεσής τους στο δημόσιο χρέος, η αστάθεια της αγοράς έχει επηρεάσει αρνητικά τις κεφαλαιακές τους θέσεις, ασκώντας πίεση στο κόστος χρηματοδότησης και καθιστώντας δυσχερέστερη την πρόσβασή τους σε μη εξασφαλισμένη χρηματοδότηση χονδρικής. Εξακολουθεί να είναι επιβεβλημένη η συνεχής μείωση του κληροδοτημένου αποθέματος μη εξυπηρετούμενων δανείων και δανείων που πιθανόν να μην εξοφληθούν, ιδίως για τις μικρές και τις τράπεζες δεύτερης σειράς, με σκοπό την περαιτέρω διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την ενίσχυση της πιστωτικής επέκτασης στην οικονομία. Αν οι τράπεζες, και ιδίως οι μικρότερες, σημειώσουν πρόοδο όσον αφορά την τήρηση των κανονιστικών απαιτήσεων χρηματοδότησης, θα ενισχυθεί επίσης η ανθεκτικότητα του συστήματος σε εξωτερικούς κραδασμούς. Είναι επίσης σημαντική η αντιμετώπιση της διαρθρωτικά χαμηλής κερδοφορίας των τραπεζών, μέσω της αύξησης της αποδοτικότητας και της βελτιστοποίησης του επιχειρηματικού μοντέλου. Η έγκαιρη εφαρμογή των διαταγμάτων για τη μεταρρύθμιση της αφερεγγυότητας θα μπορούσε να συμβάλει στην επιτάχυνση των διαδικασιών εκποίησης και αναγκαστικής εκτέλεσης των εξασφαλίσεων, που εξακολουθούν να είναι βραδείες, και να ενισχύσει περαιτέρω την ανθεκτικότητα του τραπεζικού τομέα. Τυχόν αντισταθμίσεις που χορηγούνται από το κράτος σε μετόχους και ιδιώτες κατόχους χρέους μειωμένης εξασφάλισης των τραπεζών που αποτέλεσαν αντικείμενο διαδικασιών διοικητικής εκκαθάρισης στο παρελθόν, θα πρέπει να στοχεύουν αποκλειστικά στην αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων της καταχρηστικής πώλησης στο παρελθόν. Η διακυβέρνηση στο τραπεζικό σύστημα θα πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω, με την ταχεία ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης των μεγάλων συνεταιριστικών τραπεζών του 2015, αφού εξασφαλιστεί ασφάλεια δικαίου.
- (30) Οι τραπεζικές πιστώσεις παραμένουν η επικρατέστερη πηγή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι μικρότερες και καινοτόμες επιχειρήσεις εξακολουθούν να δυσκολεύονται να αποκτήσουν πρόσβαση σε πιστώσεις, ιδίως στη νότια Ιταλία. Η κεφαλαιαγορά δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένη σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, επίσης λόγω παραγόντων που περιορίζουν τη ζήτηση, όπως η χαμηλή χρηματοοικονομική παιδεία, ο φόβος απώλειας του ελέγχου των επιχειρήσεων και οι επαχθείς διοικητικές απαιτήσεις. Τα τελευταία έτη εγκρίθηκαν διάφορα μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, εστιαζόμενα κυρίως στον δίαυλο των τραπεζικών πιστώσεων, μολονότι μέτρα βασιζόμενα στην αγορά, όπως τα μικροομόλογα, η εναλλακτική αγορά επενδύσεων, τα επιχειρηματικά κεφάλαια και η άμεση δημόσια στήριξη βοήθησαν επίσης μικρότερες και καινοτόμες επιχειρήσεις να αποκτήσουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Η κατάργηση της έκπτωσης για το μετοχικό κεφάλαιο, με τον προϋπολογισμό του 2019, μπορεί να μειώσει τα κίνητρα για τη χρήση χρηματοδότησης με ίδια κεφάλαια από τις επιχειρήσεις. Για την αποτελεσματική ενίσχυση της εξωτραπεζικής πρόσβασης σε χρηματοδότηση απαιτείται να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των μικρότερων και των καινοτόμων επιχειρήσεων, καθώς και η ικανότητα των επενδυτών να αξιολογούν τα επενδυτικά σχέδια. Η διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησης θα προστατεύσει καλύτερα τις επενδύσεις των επιχειρήσεων από διαταραχές στον τραπεζικό τομέα, στηρίζοντας παράλληλα την καινοτομία και την ανάπτυξη.
- (31) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Η Ιταλία θα μπορούσε, επομένως, να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια αυτά στους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.
- (32) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ιταλίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση χώρας του 2019. Επίσης αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Ιταλία τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Ιταλία αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε επίπεδο Ένωσης κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (33) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του ⁽⁸⁾ αποτυπώνεται ιδίως στην κατωτέρω σύσταση 1.
- (34) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι συστάσεις του Συμβουλίου που έγιναν βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 5 κατωτέρω. Οι εν λόγω συστάσεις συμβάλλουν επίσης στην εφαρμογή των τεσσάρων πρώτων συστάσεων για τη ζώνη του ευρώ. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που συνδέονται με το υψηλό δημόσιο χρέος,

⁽⁸⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ιταλία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει, το 2020, ονομαστική μείωση των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών κατά 0,1 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ. Να χρησιμοποιήσει τα έκτακτα έσοδα για να επιταχύνει τη μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης. Να ελαφρύνει τη φορολόγηση της εργασίας, μεταξύ άλλων με τη μείωση των φορολογικών δαπανών και τη μεταρρύθμιση των παρωχημένων κτηματολογικών αξιών. Να καταπολεμήσει τη φοροδιαφυγή, ιδίως με τη μορφή μη έκδοσης τιμολογίων, μεταξύ άλλων ενισχύοντας την υποχρεωτική χρήση των ηλεκτρονικών πληρωμών, επίσης και μέσω χαμηλότερων νομίμων ορίων για τις πληρωμές σε μετρητά. Να εφαρμόσει πλήρως τις προηγούμενες συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις, με σκοπό τη μείωση του μεριδίου των συντάξεων στις δημόσιες δαπάνες και τη δημιουργία χώρου για άλλες κοινωνικές δαπάνες και δαπάνες που ευνοούν την ανάπτυξη.
2. Να εντείνει τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας. Να διασφαλίσει ότι οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και η κοινωνική πολιτική συνδυάζονται αποτελεσματικά και προσεγγίζουν ιδίως τους νέους και τις ευάλωτες ομάδες. Να υποστηρίξει τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας μέσω μιας συνολικής στρατηγικής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και μακροχρόνιας περίθαλψης. Να βελτιώσει τις εκπαιδευτικές επιδόσεις, μεταξύ άλλων μέσω επαρκών και στοχευμένων επενδύσεων, και να προωθήσει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και στην ποιότητα των υποδομών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης, μεταξύ άλλων με την επένδυση στις δεξιότητες των δημοσίων υπαλλήλων, με την επιτάχυνση της ψηφιοποίησης και με την αύξηση της αποδοτικότητας και της ποιότητας των τοπικών δημόσιων υπηρεσιών. Να αντιμετωπίσει τους περιορισμούς στον ανταγωνισμό, ιδίως στον τομέα του λιανικού εμπορίου και των υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, επίσης μέσω νέου ετήσιου νόμου περί ανταγωνισμού.
4. Να μειώσει τη διάρκεια των αστικών δικών σε όλες τις βαθμίδες της δικαιοσύνης, μέσω της επιβολής και του εξορθολογισμού των δικονομικών κανόνων, περιλαμβανομένων αυτών που είναι υπό εξέταση από τον νομοθέτη και με ιδιαίτερη έμφαση στα καθεστώτα αφερεγγυότητας. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης της διαφθοράς, μέσω της μεταρρύθμισης των δικονομικών κανόνων, ώστε να μειωθεί η διάρκεια των ποινικών δικών.
5. Να προωθήσει την αναδιάρθρωση του ισολογισμού των τραπεζών, ιδίως για τις τράπεζες μικρού και μεσαίου μεγέθους, με τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού, τη συνέχιση της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τη διαφοροποίηση της χρηματοδότησης. Να βελτιώσει την εξωτραπεζική χρηματοδότηση για μικρότερες και καινοτόμες επιχειρήσεις.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κύπρου του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Κύπρου του 2019

(2019/C 301/13)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Λήφθηκε δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Κύπρος συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).
- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Κύπρος θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 5. Ειδικότερα, τα μέτρα για τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης θα συμβάλουν στον χειρισμό της πρώτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ αναφορικά με τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της παραγωγικότητας για την επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ· η εστίαση της οικονομικής πολιτικής για τις επενδύσεις στους συγκεκριμένους τομείς θα βοηθήσει στον χειρισμό της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ αναφορικά με τη στήριξη των επενδύσεων· τα φορολογικά μέτρα και τα μέτρα για τη βελτίωση των δεξιοτήτων θα βοηθήσουν στον χειρισμό της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ αναφορικά με την καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού και τη λειτουργία της αγοράς εργασίας· και τα μέτρα για τη βελτίωση της λειτουργίας της εταιρείας διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων θα βοηθήσουν στον χειρισμό της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ αναφορικά με τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ L 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Κύπρο δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Κύπρου όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Κύπρου ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος εμφανίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, είναι ουσιώδους σημασίας η αντιμετώπιση από το κράτος μέλος των υψηλών αποθεμάτων ιδιωτικού, δημόσιου και εξωτερικού χρέους, καθώς και μη εξυπηρετούμενων δανείων.
- (4) Η Κύπρος υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 15 Απριλίου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητάς της του 2019 στις 30 Απριλίου 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Κύπρος υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης, το οποίο εμφάνισε έλλειμμα 4,8 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 και, ως εκ τούτου, υπερέβη την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα 3,0 % του ΑΕΠ σε ονομαστικούς όρους το 2019 και άνω του 2,0 % του ΑΕΠ κατά την περίοδο που καλύπτει το πρόγραμμα. Με εκ νέου υπολογισθέν διαρθρωτικό ισοζύγιο ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, με τη μορφή ισοσκελισμένης δημοσιονομικής θέσης σε διαρθρωτικούς όρους, έχει προγραμματιστεί να επιτευχθεί στη διάρκεια της περιόδου 2019-2022. Έπειτα από αύξηση σε περίπου 102,5 % του ΑΕΠ το 2018, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σε 95,7 % το 2019, και να εξακολουθήσει να εμφανίζει στη συνέχεια σταθερή μείωση, υποχωρώντας στο 77,5 % μέχρι το 2022, σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Οι κίνδυνοι που σχετίζονται με τις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές παραδοχές που παρουσιάζονται στο πρόγραμμα σταθερότητας αφορούν δυσμενέστερη πορεία, συνδέονται κυρίως με εξωτερικές εξελίξεις, καθώς και με τον δυνητικό δημοσιονομικό αντίκτυπο των αποφάσεων του Δικαστηρίου σχετικά με τις δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις του παρελθόντος και τις ανάγκες χρηματοδότησης των δημόσιων νοσοκομείων κατά τα πρώτα έτη του εθνικού συστήματος υγείας. Οι εαρινές προβλέψεις 2019 της Επιτροπής αναφέρουν ότι το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα της τάξης του 3,0 % του ΑΕΠ το 2019 και 2,8 % του ΑΕΠ το 2020. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2019 της Επιτροπής, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να ανέλθει σε 1,1 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,7 % του ΑΕΠ το 2020, εξακολουθώντας να υπερβαίνει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Η Κύπρος προβλέπεται να συμμορφωθεί με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Κύπρος προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.
- (7) Στις 5 Ιουνίου 2019, η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση που εκπονήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης, στην οποία αναφέρεται ότι το 2018, βάσει των κοινοποιηθέντων στοιχείων, το ονομαστικό έλλειμμα παραβίαζε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που προβλέπει η Συνθήκη. Η έκθεση καταλήγει ότι δεν θα πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα που να οδηγούν σε απόφαση σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος. Οι ανεπάρκειες στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση, παρά την κάποια πρόοδο που σημειώθηκε με τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Το γεγονός αυτό έχει αντίκτυπο στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Εξακολουθούν να είναι σε εκκρεμότητα βασικές νομοθετικές προτάσεις που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για νομοσχέδια σχετικά με τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι αδυναμίες που υπάρχουν στο πλαίσιο διακυβέρνησης για τις κρατικές οντότητες θα μπορούσαν να διευκολύνουν τη δημιουργία υπό αίρεση υποχρεώσεων του δημοσίου και να υπονομεύσουν την επενδυτική ικανότητα σε βασικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, όπως οι τηλεπικοινωνίες και η ενέργεια. Η συγκράτηση του μισθολογικού κόστους στον δημόσιο τομέα, που αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα της δημοσιονομικής εξυγίανσης στην Κύπρο, χρειάζεται να συνεχιστεί.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 320 της 10.9.2018, σ. 55.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικό προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζομένων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίσθηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (8) Η καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού είναι απαραίτητη προκειμένου να καταστούν τα φορολογικά συστήματα πιο αποτελεσματικά και πιο δίκαια, όπως αναγνωρίζεται στη Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού μεταξύ των κρατών μελών απαιτούν συντονισμένη δράση των εθνικών πολιτικών για να συμπληρωθεί η ενωσιακή νομοθεσία. Η Κύπρος έχει λάβει μέτρα κατά του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, πλην όμως τα υψηλά επίπεδα των πληρωμών μερισμάτων και τόκων (σε σχέση με το ΑΕΠ) υποδηλώνουν ότι οι φορολογικοί κανόνες της Κύπρου ενδέχεται να χρησιμοποιούνται από εταιρείες που επιδιώκουν σε επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Η μη παρακράτηση φόρου στην πηγή επί εξερχόμενων (δηλαδή από κατοίκους της Ένωσης σε κατοίκους τρίτων χωρών) πληρωμών μερισμάτων, τόκων και, σε πολλές περιπτώσεις, δικαιωμάτων από εταιρείες με έδρα στην Κύπρο προς κατοίκους τρίτων χωρών μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη αποφυγή των φόρων επί αυτών των πληρωμών, εάν δεν υπόκεινται σε φορολογία ούτε στη δικαιοδοσία του αποδέκτη τους. Η απουσία αυτών των φόρων, σε συνδυασμό με τους κανόνες περί φορολογικής κατοικίας των νομικών προσώπων, ενδέχεται να διευκολύνει τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Το καθεστώς έκπτωσης πλασματικών τόκων χρήζει στενής παρακολούθησης για την πρόληψη τυχόν καταχρήσεων για επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Τέλος, το σχέδιο για την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση επενδυτών στην Κύπρο και το σχέδιο άδειας μετανάστευσης επενδυτών παρέχουν πρόσβαση σε χαμηλό φορολογικό συντελεστή επί των εισοδημάτων φυσικών προσώπων από ξένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και δεν απαιτούν από τους αιτούντες να διαμένουν σημαντικό χρονικό διάστημα στη δικαιοδοσία η οποία προσφέρει το εν λόγω καθεστώς. Τα μέτρα αυτά έχουν καταχωριστεί από τον ΟΟΣΑ ως δυνητικά υψηλού κινδύνου για κατάχρηση με σκοπό την παράκαμψη της αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών.
- (9) Σημαντικά μέτρα εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο μιας συνολικής στρατηγικής για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Αυτό οδήγησε σε σημαντική μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων στον τραπεζικό τομέα, κυρίως λόγω της πώλησης και εκκαθάρισης της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας και της μεταβίβασης του χαρτοφυλακίου των μη εξυπηρετούμενων δανείων της σε κρατική εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων. Επιπλέον, βελτιώθηκε ο νόμος σχετικά με την πώληση των δανείων και θεσπίστηκε νόμος για την τιτλοποίηση δανείων. Προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα έσοδα από την πώληση στοιχείων ενεργητικού και, εντέλει, να διευκολυνθεί η μείωση του ιδιωτικού χρέους, είναι σημαντικό η κρατική εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων να διαθέτει αποτελεσματική δομή διακυβέρνησης, υψηλά εξειδικευμένη διαχείριση, επιχειρησιακή ανεξαρτησία από το κυπριακό Δημόσιο, και σαφώς καθορισμένους στόχους σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η κυβέρνηση στο πλαίσιο της απόφασης για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την πώληση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας, η οποία εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επιπλέον, είναι σημαντικό να θεσπιστεί ένα κατάλληλο εποπτικό πλαίσιο για τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, καθώς ο αριθμός των εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένης της κρατικής εταιρείας διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, έχει αυξηθεί και προγραμματίζονται περισσότερες πωλήσεις χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων δανείων στο μέλλον. Η διακυβέρνηση και η διοικητική ικανότητα των αρχών εποπτείας των ασφαλιστικών και των συνταξιοδοτικών ταμείων παραμένει ανεπαρκής. Η ενοποίηση αυτών των εποπτικών αρχών θα πρέπει να ολοκληρωθεί σύντομα. Γενικότερα, απαιτείται η ενίσχυση του εποπτικού πλαισίου για τις κεφαλαιαγορές, δεδομένων των σχετικά σημαντικών διασυννοητικών δραστηριοτήτων των μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών εταιρειών και της αλματώδους ανάπτυξης των αδειοδοτημένων επιχειρήσεων τα τελευταία χρόνια.
- (10) Η απασχόληση αυξάνεται, η ανεργία μειώνεται και η βραχυπρόθεσμη ικανότητα των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης για τη διευκόλυνση της ενεργού στήριξης της απασχόλησης έχει βελτιωθεί. Ωστόσο, εξακολουθεί να υφίσταται το ζήτημα της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, καθώς το επιπλέον προσωπικό προσελήφθη μόνο για δύο έτη. Το 2018, το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης ήταν ένα από τα υψηλότερα στην Ένωση. Η χαμηλή αποδοτικότητα των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και η περιορισμένη ανάπτυξη και συμμετοχή τους στην ενεργοποίηση για την παροχή βοήθειας στα άτομα που αναζητούν εργασία εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα. Ως εκ τούτου, υπάρχει περιθώριο να ενισχυθεί η στήριξη της ευαισθητοποίησης και της ενεργοποίησης για την πρόσβαση στην απασχόληση, ιδίως για τους νέους και τους μακροχρόνια ανέργους. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας, καθώς και τον εκσυγχρονισμό των θεσμών της αγοράς εργασίας και των υπηρεσιών που βοηθούν τα άτομα να αποκτήσουν δεξιότητες που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- (11) Οι ελλείψεις και αναντιστοιχίες στον τομέα των δεξιοτήτων συγκαταλέγονται στα κυριότερα εμπόδια για τις επιχειρηματικές επενδύσεις, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη για περισσότερες επενδύσεις στην κατάρτιση του αχρησιμοποίητου και υποχρησιμοποιούμενου εργατικού δυναμικού, καλύτερη ευθυγράμμιση των προγραμμάτων σπουδών με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, και επένδυση στην αντιστοίχιση των υποδομών επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η πρόοδος όσον αφορά τις ζωτικές σημασίες μεταρρυθμίσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως η βελτίωση των διορισμών και της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, είναι άριστη. Τα επιτεύγματα στην εκπαίδευση παραμένουν χαμηλά, όπως και η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα που έχει καταστεί λιγότερο προσίτη για τα νοικοκυριά, καθώς το εισόδημά τους κατά τη διάρκεια της κρίσης μειώθηκε με ταχύτερο ρυθμό από ό, τι το κόστος της παιδικής μέριμνας. Η συνέχιση των προσπάθειών για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα θα συμβάλει στη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων και στην αύξηση του δυναμικού για βιώσιμη ανάπτυξη στην Κύπρο. Η αναθεώρηση των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελεί ένα πολλά υποσχόμενο βήμα για τη μείωση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, οι επικρατούσες αναντιστοιχίες δεξιοτήτων για τους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η χαμηλή συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων, ιδίως των ατόμων με χαμηλά προσόντα, καταδεικνύουν την ανάγκη ενισχυμένων μέτρων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανεπίδραση.

- (12) Η Κύπρος σημείωσε πρόοδο στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης με τη θέσπιση νομοθεσίας για τη δημιουργία του νέου Εθνικού Συστήματος Υγείας. Το νέο σύστημα αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης, στην καθολική ιατροφαρμακευτική κάλυψη, τη μείωση του επιπέδου των άμεσων πληρωμών από τους ασθενείς και την αύξηση της αποδοτικότητας της παρεχόμενης περίθαλψης στον δημόσιο τομέα. Πριν το σύστημα καταστεί πλήρως λειτουργικό το 2020, υπάρχουν μείζονες προκλήσεις υλοποίησης και επενδυτικές ανάγκες. Θεμελιώδους σημασίας παραμένει η διατήρηση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συστήματος, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης της οικονομικής και λειτουργικής αυτονομίας των δημόσιων νοσοκομείων, όπως έχει προγραμματιστεί. Τα μέτρα για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της αποδοτικότητας των παρόχων υπηρεσιών υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, την καθιέρωση ηλεκτρονικών υπηρεσιών στον τομέα της υγείας και τη δημιουργία ενός Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων, αναμένεται να ενισχύσουν περαιτέρω το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης. Το επίπεδο των παροχών μακροχρόνιας περίθαλψης είναι χαμηλό και εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού.
- (13) Οι ανεπαρκείς περιβαλλοντικές επιδόσεις της Κύπρου είναι ένα μείζον πρόβλημα και η χώρα παραμένει ευάλωτη στην αλλαγή του κλίματος. Η Κύπρος πρέπει να βελτιώσει σημαντικά το σύστημα διαχείρισης αποβλήτων και την κυκλική οικονομία. Η παραγωγή αποβλήτων παραμένει σημαντικά υψηλότερη από τον μέσο όρο της Ένωσης και έχει αυξηθεί από το 2014. Οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων δεν επιτυγχάνουν υψηλά ποσοστά ανακύκλωσης και η έλλειψη οικονομικών μέσων, όπως οι φόροι υγειονομικής ταφής, καθιστά την ανακύκλωση μη ελκυστική από οικονομική άποψη. Η διαχείριση των υδάτων, ειδικά στις αστικές περιοχές, χαρακτηρίζεται από αναποτελεσματικότητα. Η λειψυδρία, σε συνδυασμό με την υπεράντληση υπόγειων υδάτων, αποτελεί την κύρια πρόκληση για την Κύπρο. Όσον αφορά στα αστικά λύματα, υπάρχει σημαντική ποσότητα που εξακολουθεί να απορρίπτεται χωρίς συλλογή ή επεξεργασία· μόνο το ήμισυ περίπου των συνολικών λυμάτων υποβάλλονται σε δευτεροβάθμια επεξεργασία. Η ξηρασία και η λειψυδρία αποτελούν μείζονες ανησυχίες και η ανεπαρκής πολιτική αντιμετώπιση ενδέχεται να επηρεάσει την αγροτική οικονομία και τον τουρισμό της Κύπρου. Ως εκ τούτου, η βιώσιμη διαχείριση και η αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων της, παράλληλα με την αυστηρότερη επιβολή της νομοθεσίας για το περιβάλλον και το κλίμα, είναι ουσιώδεις για την Κύπρο προκειμένου να μετριαστούν οι δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, να διατηρηθεί και να αποκατασταθεί το φυσικό περιβάλλον της και να εξασφαλιστεί βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη σε μακροπρόθεσμη βάση.
- (14) Η Κύπρος μπορεί να αξιοποιήσει πολύ καλύτερα τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που διαθέτει — ιδίως την ηλιακή — και να αντιμετωπίσει τις τρέχουσες ενεργειακές ανεπάρκειες. Το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Κύπρο ήταν 9,72 % το 2017, ενώ ο στόχος για το 2020 είναι 13 %. Τα οικιστικά και εμπορικά κτίρια που είναι κατασκευασμένα με μηδενικό ή πολύ χαμηλό επίπεδο θερμικής προστασίας, ιδίως σε αστικά περιβάλλοντα, αποτελούν πηγή χαμηλής ενεργειακής απόδοσης. Οι συνθήκες που διαμορφώνουν το επενδυτικό πλαίσιο στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έχουν βελτιωθεί, έχουν θεσπιστεί δε διάφορα μέτρα, μεταξύ των οποίων εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών συστημάτων και συστήματα στήριξης για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και νοικοκυριά. Ωστόσο, η Κύπρος δεν έχει ακόμη αξιοποιήσει πλήρως το σημαντικό δυναμικό της όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, ειδικά την ηλιακή. Η εξάρτηση από το οδικό δίκτυο για τις χερσαίες μεταφορές δημιουργεί μια σειρά από προκλήσεις πολιτικής, κυρίως την προσπάθεια για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, και οδηγεί επίσης σε σοβαρή συμφόρηση στις αστικές περιοχές κατά τις ώρες αιχμής και στις οδούς προς και από τους λιμένες. Με μερίδιο 2,7 % το 2016, η Κύπρος υστερεί επίσης όσον αφορά τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις μεταφορές, ενώ ενδέχεται να δυσκολευτεί να επιτύχει τον δεσμευτικό στόχο του 10 % έως το 2020.
- (15) Οι επενδύσεις στην ψηφιακή οικονομία και στη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων των εργαζομένων έχουν ουσιαστική σημασία για την ενίσχυση της παραγωγικότητας. Η Κύπρος κατατάσσεται στο χαμηλό άκρο στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2019 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Μόνο το 50 % των Κυπρίων ηλικίας μεταξύ 16 και 74 ετών έχουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες και οι ειδικοί σε θέματα ΤΠΕ εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν χαμηλότερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού σε σύγκριση με την Ένωση ως σύνολο (2,3 % έναντι 3,7 %), εμποδίζοντας την ανάπτυξη του δυναμικού της ψηφιακής οικονομίας. Το επίπεδο επιγραμμικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των δημόσιων αρχών και των πολιτών είναι χαμηλό, ενώ μόνο το 50 % των Κυπρίων δραστηριοποιούνται διαδικτυακά. Το ηλεκτρονικό εμπόριο βελτιώνεται, αλλά εξακολουθεί να βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης.
- (16) Η Κύπρος εξακολουθεί να αποτελεί μετρίως καινοτομική χώρα, δεδομένου ότι οι επιδόσεις της στον τομέα της καινοτομίας έχουν μειωθεί από το 2010. Τα επίπεδα των δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη είναι από τα χαμηλότερα στην Ένωση, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η ικανότητα καινοτομίας των ερευνητικών κέντρων και του επιχειρηματικού τομέα. Η αλληλεπίδραση μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων είναι επίσης πολύ περιορισμένη. Η αύξηση της ικανότητας καινοτομίας του επιχειρηματικού τομέα και η ενίσχυση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και επενδύσεις που επικεντρώνονται σε σαφώς καθορισμένους τομείς της έξυπνης εξειδίκευσης είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Κύπρου και ιδίως της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ της.
- (17) Ο διοικητικός φόρτος είναι υψηλός, ιδίως για την έναρξη στρατηγικών επενδύσεων. Υπάρχει περιθώριο να απλουστευθούν σημαντικά οι διαδικασίες λήψης αδειών για στρατηγικές επενδύσεις, και η σχετική νομοθεσία εξακολουθεί να εκκρεμεί.

- (18) Η υλοποίηση του σχεδίου δράσης για την ανάπτυξη σημείωσε κάποια πρόοδο στους τομείς της επιχειρηματικότητας και της πρόσβασης ΜΜΕ σε χρηματοδότηση. Ωστόσο, τα μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης για τις ΜΜΕ εξακολουθούν να βασίζονται κυρίως σε επιχορηγήσεις και στην τραπεζική χρηματοδότηση με στήριξη ενωσιακών ή/και εθνικών πόρων. Οι εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, όπως τα επιχειρηματικά κεφάλαια, η χρηματοδότηση με μέσα μετοχικού κεφαλαίου ή η συμμετοχική χρηματοδότηση, παραμένουν περιθωριακές για τις κυπριακές επιχειρήσεις. Ο καλύτερος συντονισμός της στήριξης των επιχειρήσεων θα μπορούσε να βελτιώσει την υιοθέτησή της. Οι προσπάθειες ιδιωτικοποίησης για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων που βελτιώνουν της παραγωγικότητα έχουν σε πολλές περιπτώσεις ανασταλεί και λίγα μόνο προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων προχωρούν σταδιακά.
- (19) Οι εμμένουσες αναποτελεσματικότητες του δικαστικού συστήματος εξακολουθούν να επηρεάζουν την εκτέλεση των συμβάσεων και να εμποδίζουν την ταχεία εκδίκαση των αστικών και εμπορικών υποθέσεων και τη διερεύνηση σοβαρών εγκλημάτων. Οι επαχθείς και παρωχημένες διατάξεις της πολιτικής δικονομίας και η ανεπαρκής εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων αποθαρρύνουν τις τράπεζες να χρησιμοποιούν τα πλαίσια αφερεγγυότητας και εκποιήσεων ώστε να μειώσουν τον όγκο των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους. Έχει ξεκινήσει μια σειρά μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση των πλέον κρίσιμων προβλημάτων του δικαστικού συστήματος, ιδίως των παρωχημένων διατάξεων πολιτικής δικονομίας, της χαμηλής εξειδίκευσης και ψηφιοποίησης των δικαστηρίων, της διεκπεραίωσης μεγάλου όγκου εκκρεμών υποθέσεων και της έλλειψης διά βίου κατάρτισης των δικαστών, αλλά η πρόοδος παραμένει αργή. Η μεταρρύθμιση θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η κυβέρνηση στο πλαίσιο της απόφασης για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την πώληση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας, η οποία εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το 2018 θεσπίστηκαν βελτιωμένα πλαίσια αφερεγγυότητας και εκποιήσεων. Η αποφασιστική εφαρμογή των νέων νόμων σε συνδυασμό με τη διασφάλιση ενός αποτελεσματικού δικαστικού συστήματος και η αυστηρότερη εκτέλεση των αποφάσεων αναμένεται να συμβάλουν στη βελτίωση της πειθαρχίας αποπληρωμής των χρεών. Από τον Δεκέμβριο του 2017 εφαρμόζεται εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς και έχει ενισχυθεί με την έγκριση εθνικού οριζόντιου σχεδίου δράσης κατά της διαφθοράς από το Συμβούλιο των Υπουργών τον Μάιο του 2019. Υποβλήθηκαν στη Βουλή νομοσχέδια για τη σύσταση νέας ανεξάρτητης υπηρεσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και την προστασία των μαρτύρων δημόσιου συμφέροντος, πλην όμως δεν έχουν ακόμα εγκριθεί. Οι νόμοι αυτοί θα συμβάλουν στην ενίσχυση του εθνικού πλαισίου καταπολέμησης της διαφθοράς. Οι μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς θα πρέπει να επιταχυνθούν μέσω της ταχείας εκτέλεσης του σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Είναι ανάγκη να διαφυλαχθεί η ανεξαρτησία των δικαστικών υπηρεσιών και θα πρέπει να ενισχυθεί η ικανότητα επιβολής του νόμου.
- (20) Παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν για τη μείωση των καθυστερήσεων στην έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας, ο αριθμός των συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων παραμένει υψηλός. Εξακολουθεί να μην έχει δοθεί διαρθρωτική λύση για την αντιμετώπιση των ανεπαρκειών του συστήματος συναλλαγών επί ακινήτων (δηλαδή έκδοση και μεταβίβαση τίτλων ιδιοκτησίας). Αυτό είναι απαραίτητο για να διευκολυνθούν οι διαδικασίες εκποίησης και να καταστεί δυνατή η ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων.
- (21) Ο προγραμματισμός των Ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Αυτό θα επιτρέψει στην Κύπρο να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των κονδυλίων αυτών αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των εν λόγω επενδύσεων.
- (22) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Κύπρου και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Κύπρο κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Κύπρο, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (23) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και είναι της γνώμης (7) ότι η Κύπρος αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (24) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι συστάσεις του σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 5 κατωτέρω. Οι εν λόγω συστάσεις συμβάλλουν επίσης στην εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, ειδικότερα δε της πρώτης, της τρίτης και της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ,

(7) Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Κύπρο να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να εγκρίνει βασικές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις με σκοπό τη βελτίωση της αποδοτικότητας του δημόσιου τομέα, ιδίως όσον αφορά τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και τη διακυβέρνηση των κρατικών οντοτήτων και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Να διορθώσει τα χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος που μπορούν να διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό από άτομα και πολυεθνικές, ιδίως μέσω εξερχόμενων πληρωμών από πολυεθνικές.
2. Να διευκολύνει τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μεταξύ άλλων με τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής δομής διακυβέρνησης για την κρατική εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, με τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της πειθαρχίας στην αποπληρωμή οφειλών και με την ενίσχυση της εποπτείας εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων. Να ενισχύσει τις εποπτικές ικανότητες στον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα, μεταξύ άλλων με την πλήρη ενοποίηση των εποπτικών αρχών ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών ταμείων.
3. Να ολοκληρώσει τις μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση και τη στήριξη της ενεργοποίησης των νέων. Να υλοποιήσει τη μεταρρύθμιση του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, και να αυξήσει τη συμμετοχή των εργοδοτών και των μαθητευόμενων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την οικονομικά προστιθέμενη προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Να λάβει μέτρα για να διασφαλίσει ότι το Εθνικό Σύστημα Υγείας θα τεθεί σε λειτουργία το 2020, όπως έχει προγραμματιστεί, διατηρώντας παράλληλα τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά του.
4. Να εστιάσει την οικονομική πολιτική σε σχέση με τις επενδύσεις στους τομείς των βιώσιμων μεταφορών, του περιβάλλοντος, ιδίως στη διαχείριση των αποβλήτων και των υδάτων, στην ενεργειακή απόδοση και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στην ψηφιοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων, και στην έρευνα και την καινοτομία, λαμβάνοντας υπόψη τις εδαφικές ανισότητες εντός της Κύπρου. Να θεσπίσει νομοθετικά μέτρα για την απλούστευση των διαδικασιών απόκτησης των αναγκαίων αδειών και εγκρίσεων από τους στρατηγικούς επενδυτές. Να βελτιωθεί η πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση και να συνεχιστεί η υλοποίηση των έργων ιδιωτικοποίησης.
5. Να ενταθούν οι προσπάθειες για τη βελτίωση της αποδοτικότητας του δικαστικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων της λειτουργίας της διοικητικής δικαιοσύνης και της επανεξέτασης των αστικών διαδικασιών, της μεγαλύτερης εξειδίκευσης των δικαστηρίων και της δημιουργίας ενός λειτουργικού συστήματος «ηλεκτρονικής δικαιοσύνης». Να ληφθούν μέτρα για την ενίσχυση της νομικής εκτέλεσης των αξιώσεων και τη διασφάλιση αξιοπιστών και ταχύρρυθμων συστημάτων για την έκδοση και τη μεταβίβαση τίτλων ιδιοκτησίας και δικαιωμάτων κυριότητας ακίνητης περιουσίας. Να επιταχυνθούν οι μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς και να ενισχυθεί η ανεξαρτησία των υπηρεσιών δίωξης και η ικανότητα επιβολής του νόμου.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λετονίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λετονίας του 2019

(2019/C 301/14)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή εξέδωσε και την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Λετονία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).
- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών στην οικονομική και νομισματική ένωση, η Λετονία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 4. Ειδικότερα, η εστίαση της σχετικής με τις επενδύσεις οικονομικής πολιτικής στους συγκεκριμένους τομείς και μέτρα για τη βελτίωση των δεξιοτήτων θα συμβάλει στο να ληφθεί υπόψη η πρώτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τις βελτιώσεις της παραγωγικότητας για την επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ, και φορολογικά μέτρα θα συμβάλουν στο να ληφθεί υπόψη η τρίτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Λετονία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Λετονίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Λετονίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Η Λετονία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 15 Απριλίου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητάς της του 2019 στις 17 Απριλίου 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτόχρονα.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Λετονία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει βελτίωση του ονομαστικού ισοζυγίου από έλλειμμα 1,0 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,4 % του ΑΕΠ το 2020 και 0,2 % του ΑΕΠ το 2021. Με βάση το εκ νέου υπολογισθέν διαρθρωτικό ισοζύγιο ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος που έχει καθοριστεί σε έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ σε διαρθρωτικούς όρους, προβλέπεται να επιτευχθεί το 2019, λαμβανομένων υπόψη των περιθωρίων που συνδέονται με την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σε 33,1 % του ΑΕΠ μέχρι το 2022. Οι προβλέψεις για αύξηση του ΑΕΠ του προγράμματος σταθερότητας του 2019 είναι ευλογοφανείς. Οι κίνδυνοι για τη δημοσιονομική θέση είναι ισορροπημένοι.
- (7) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στη Λετονία να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της το 2019, λαμβανομένων υπόψη των περιθωρίων που συνδέονται με την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Αυτό συνάδει με μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ ύψους 4,8 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου της τάξης του 0,2 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, η Λετονία αναμένεται να προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της, λαμβανομένων υπόψη των περιθωρίων που συνδέονται με την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Ως εκ τούτου, η τρέχουσα αξιολόγηση δείχνει ότι υπάρχει κίνδυνος κάποιας απόκλισης το 2019. Ταυτόχρονα, ο προβλεπόμενος ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δείχνει επί του παρόντος ότι υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση το 2019. Εάν το διαρθρωτικό ισοζύγιο δεν προβλέπεται πλέον να προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο λαμβανομένων υπόψη των περιθωρίων που συνδέονται με την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση, κατά τις μελλοντικές αξιολογήσεις μια συνολική αξιολόγηση θα πρέπει να λάβει υπόψη πιθανή απόκλιση από την απαίτηση.
- (8) Το 2020, ενόψει του προβλεπόμενου παραγωγικού κενού 1,3 % της Λετονίας, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 3,5 %, σύμφωνα με τη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον από κοινού συμφωνηθέντα πίνακα προσαρμογής απαιτήσεων βάσει του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, η Λετονία αναμένεται να προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό της στόχο. Ως εκ τούτου, η τρέχουσα αξιολόγηση δείχνει ότι υπάρχει κίνδυνος κάποιας απόκλισης το 2020. Ταυτόχρονα, ο προβλεπόμενος ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δείχνει επί του παρόντος ότι υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από τις απαιτήσεις το 2020. Εάν το διαρθρωτικό ισοζύγιο δεν προβλέπεται πλέον να προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο, στις μελλοντικές αξιολογήσεις μια συνολική αξιολόγηση θα πρέπει να λάβει υπόψη πιθανή απόκλιση από την απαίτηση. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Λετονία πρέπει να είναι έτοιμη να λάβει περαιτέρω μέτρα από το 2019 για να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 60.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

⁽⁷⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στη χρηματοδότηση των παροχών ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (9) Τα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της Λετονίας είναι χαμηλά σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης και περιορίζουν σε κάποιο βαθμό την παροχή δημόσιων υπηρεσιών, ιδίως στους τομείς της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και της κοινωνικής ένταξης. Τα κεφάλαια και τα περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε σχετικά μειωμένη φορολόγηση και το πάγωμα των αξιών που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των φόρων επί της γης και της ιδιοκτησίας θα μειώσει περαιτέρω τα εξ αυτών έσοδα. Ταυτόχρονα, η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας παραμένει υψηλή για τους χαμηλόμισθους σε σχέση με τον μέσο όρο της Ένωσης, παρά το γεγονός ότι έχει μειωθεί. Το ποσοστό της παραοικονομίας φαίνεται να έχει μειωθεί τα τελευταία έτη σύμφωνα με διάφορες εκτιμήσεις. Ωστόσο, το ποσοστό των οικονομικών δραστηριοτήτων που δηλώνονται πλημμελώς είναι υψηλότερο στη Λετονία από ό,τι σε άλλα κράτη της Βαλτικής. Ειδικότερα, η πλημμελής δήλωση μισθών («άδηλη πληρωμή μισθών»), ιδίως στον κατασκευαστικό τομέα, αντιπροσωπεύει σημαντικό μερίδιο της παραοικονομίας.
- (10) Μετά το κλείσιμο της τρίτης μεγαλύτερης τράπεζας λόγω των καταγγελιών για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η Λετονία κατέστησε αυστηρότερες τις κανονιστικές ρυθμίσεις για τους πελάτες που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι. Ως εκ τούτου, οι καταθέσεις μη μόνιμων κατοίκων, οι οποίες αποτελούν την κύρια πηγή κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στη Λετονία, έχουν μειωθεί σημαντικά από τον Μάιο του 2018, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις όσον αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επιπλέον, η Λετονία έχει υποβάλει λεπτομερές σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της στρατηγικής της για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι βασικές προτεραιότητες που απεικονίζονται στο σχέδιο δράσης περιλαμβάνουν την ενίσχυση της εποπτείας με βάση τον κίνδυνο, τη διασφάλιση των απαιτούμενων ανθρωπίνων πόρων για τις εποπτικές αρχές και τη διασφάλιση αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών και συνεργασίας μεταξύ των ερευνητικών αρχών και με τον ιδιωτικό τομέα. Θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων αυτών, μόλις αυτά εγκριθούν. Τέλος, πρέπει επίσης να αυξηθεί η ικανότητα των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών.
- (11) Η Λετονία βρίσκεται αντιμέτωπη με προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή διαφόρων από τις αρχές κοινωνικής προστασίας και ένταξης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η εισοδηματική ανισότητα στη Λετονία είναι υψηλή, καθώς η ανακατανομή μέσω του συστήματος φορολογίας και παροχών είναι χαμηλή. Η επάρκεια των κοινωνικών παροχών παραμένει χαμηλή και ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας και της ανισότητας είναι περιορισμένος. Ο κίνδυνος φτώχειας μεταξύ των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρία είναι σχετικά υψηλός και αυξάνεται λόγω του ότι οι παροχές δεν συμβαδίζουν με την αύξηση των μισθών. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού για τους ηλικιωμένους ήταν 49,0 % το 2018 (μέσος όρος της Ένωσης: 18,2 % το 2017) ενώ για τα άτομα με αναπηρία ήταν 40,7 % το 2017 (μέσος όρος της Ένωσης: 29,3 % το 2017). Η κρατική παροχή κοινωνικής ασφάλισης για τα άτομα με αναπηρία και οι ελάχιστες συντάξεις γήρατος δεν έχουν επανεξεταστεί από το 2006. Η μεταρρύθμιση σχετικά με το ελάχιστο εισόδημα, που εξαγγέλθηκε το 2014, δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά τα φτωχότερα νοικοκυριά. Η πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη παραμένει επίσης περιορισμένη. Ως εκ τούτου, απαιτούνται επενδύσεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένης της επισιτιστικής και υλικής βοήθειας για τους απόρους. Επιπλέον, απαιτούνται επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών, για τη βελτίωση της πρόσβασης σε παιδική φροντίδα, μακροχρόνια φροντίδα, απασχόληση και άλλες κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και για την ενοποίηση των υπηρεσιών υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν σοβαρή στέγαση είναι από τα υψηλότερα στην Ευρώπη (15,2 % έναντι 4,0 % κατά μέσο όρο στην Ένωση), ενώ η κοινωνική στέγαση σπανίζει. Απαιτούνται επενδύσεις για να βελτιωθεί η παροχή οικονομικά προσιτής στέγασης.
- (12) Ενώ τα συνολικά ποσοστά απασχόλησης είναι υψηλά και αυξάνονται, η απασχόληση σε όρους αριθμού εργαζομένων επηρεάζεται αρνητικά από τις δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις και τη μετανάστευση στο εξωτερικό. Επιπλέον, η απασχόληση διαφέρει μεταξύ περιφερειών και επιπέδων δεξιοτήτων. Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας με παρωχημένες δεξιότητες αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες. Το χαμηλό επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων σε επίπεδο εργατικού δυναμικού περιορίζει τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών από επιχειρήσεις και τις δυνατότητες καινοτομίας. Η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση και η συμμετοχή των ανέργων σε ενεργητικά μέτρα για την αγορά εργασίας είναι χαμηλότερη σε σχέση με τον μέσο όρο της Ένωσης.
- (13) Το εκπαιδευτικό σύστημα αντιμετωπίζει την πρόκληση της ενοποίησης των πόρων με παράλληλη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας. Ενώ το εκπαιδευτικό σύστημα της Λετονίας εμφανίζει καλές επιδόσεις όσον αφορά τα μαθησιακά αποτελέσματα, η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση εξακολουθεί να εξαρτάται από τον τόπο διαμονής και το είδος σχολείου. Η μεταρρύθμιση των προγραμμάτων σπουδών στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με στόχο την ευθυγράμμιση με νέες απαιτήσεις δεξιοτήτων έχει σημειώσει πρόοδο, ενώ σημαντική βελτίωση παρουσιάζει το περιβάλλον της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Ωστόσο, η ελκυστικότητα παραμένει χαμηλή, με ποσοστά εγγραφής και ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων κάτω του μέσου όρου της Ένωσης.

- (14) Η εξασφάλιση της προσφοράς δεξιοτήτων είναι ένας από τους κύριους τομείς στους οποίους η ζήτηση για επενδύσεις παραμένει σημαντική. Η αντιστοίχιση επενδύσεων, μεταξύ άλλων μέσω υποδομών, είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας, καθώς και για την προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως ευκαιριών ευέλικτης αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης. Απαιτούνται επίσης επενδύσεις για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων της βελτίωσης της προβολής και της κάλυψης των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, της ενίσχυσης της λειτουργικότητας του εργατικού δυναμικού, καθώς και της τομεακής και περιφερειακής κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, η ενίσχυση της ικανότητας των κοινωνικών εταίρων είναι σημαντική για την προώθηση δίκαιων συνθηκών εργασίας και την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
- (15) Οι χαμηλές δημόσιες δαπάνες για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και οι επιλογές ανθυγιεινών τρόπων ζωής αποτελούν τους κύριους λόγους για τα πενιχρά αποτελέσματα στον τομέα της υγείας του πληθυσμού. Η πρόσφατη αύξηση της χρηματοδότησης για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αποτελεί απάντηση σε ορισμένους από τους περιορισμούς πρόσβασης που συνδέονται με τα ετήσια όρια παροχών και τους μεγάλους χρόνους αναμονής. Ωστόσο, η δημόσια χρηματοδότηση για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη παραμένει πολύ κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Η έγκαιρη και ισότιμη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη είναι περιορισμένη. Αυτό οδηγεί σε υψηλές ανάγκες ιατρικής περίθαλψης που δεν καλύπτονται σύμφωνα με δήλωση των ιδίων των ατόμων λόγω υψηλών άμεσων πληρωμών από τους ασθενείς, ιδίως για τις ευπαθείς ομάδες, καθώς και λόγω της ανισότητας των ευκαιριών. Οι μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σημειώνουν πρόοδο, αλλά βρίσκονται σε αρχικό στάδιο και θα πρέπει να επιταχυνθούν, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσματικών μέτρων πρόληψης, του εξορθολογισμού του νοσοκομειακού τομέα, της ενίσχυσης της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και της στοχευμένης διαχείρισης της ποιότητας. Επιπλέον, η Λετονία αντιμετωπίζει ελλείψεις εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγείας, ιδίως νοσηλευτών, οι οποίες παρεμποδίζουν την παροχή δημόσιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ενέχουν κινδύνους για την επιτυχία των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της υγείας. Εάν τεθεί σε ισχύ η κατανομή των υπηρεσιών υγείας σε δύο κατηγορίες («πλήρεις» και «ελάχιστες»), τούτο ενδέχεται να περιορίσει περαιτέρω την ισότιμη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και να οδηγήσει σε βλαβερές συνέπειες για την υγεία. Η αντιστοίχιση επενδύσεων στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών, είναι απαραίτητη για να αυξηθεί η προσβασιμότητα, η οικονομική προσιτότητα και η ποιότητα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ώστε να βελτιωθεί η κατάσταση της υγείας του πληθυσμού και να εξασφαλιστούν υγιέστεροι και μεγαλύτερης διάρκειας επαγγελματικοί βίοι.
- (16) Η Λετονία επενδύει ελάχιστα στην έρευνα και την ανάπτυξη και το επενδυτικό κενό της στον τομέα της καινοτομίας είναι σημαντικό. Το 2017, το ποσοστό των δαπανών για την έρευνα και την ανάπτυξη στη Λετονία ήταν από τα χαμηλότερα στην Ένωση και παρέμεινε σχετικά σταθερό την τελευταία δεκαετία. Επιπλέον, η χρηματοδότηση της έρευνας βασίζεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στα ταμεία της Ένωσης. Ως εκ τούτου, η Λετονία είναι μετρίως καινοτομική χώρα με ορισμένα ισχυρά σημεία, όπως οι υποδομές της στους τομείς των πληροφοριών, των επικοινωνιών και της τεχνολογίας, αλλά οι επιδόσεις της υστερούν στους ανθρώπινους πόρους, τη συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και τις επενδύσεις στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας.
- (17) Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά επενδυτικά κενά για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων. Μεταξύ της Ρίγας και των άλλων περιφερειών της Λετονίας εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές οικονομικές διαφορές. Ενώ η Λετονία συνολικά συγκλίνει με την Ένωση, το χάσμα στις οικονομικές επιδόσεις μεταξύ της περιφέρειας της πρωτεύουσας και των άλλων περιφερειών δεν έχει μειωθεί μετά την προσχώρηση της Λετονίας στην Ένωση. Η ανταγωνιστικότητα και η ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των διαφόρων λετονικών περιφερειών, γεγονός που επηρεάζει την εδαφική τους ελκυστικότητα. Οι επενδυτικές ανάγκες θα πρέπει, επομένως, να καλύπτουν σημαντικές περιφερειακές διαφορές όσον αφορά την κινητικότητα και τις ψηφιακές υποδομές, ιδίως τις συνδέσεις του «τελευταίου χιλιομέτρου». Τα κενά στη συνδεσιμότητα με το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών και τις περιφερειακές και παραμεθόριες περιοχές εξακολουθούν να είναι εξαιρετικά έντονα, με αρνητικό αντίκτυπο στις οικονομικές δραστηριότητες και τις εξαγωγές της Λετονίας. Υπάρχουν επίσης επενδυτικά κενά για την ολοκλήρωση του έργου Rail Baltica και των βασικών έργων υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας που αποτελούν μέρος του σχεδίου διασύνδεσης των αγορών ενέργειας της περιοχής της Βαλτικής. Επιπλέον, απαιτούνται επενδύσεις και για την αποδοτική χρήση των πόρων προκειμένου να επιταχυνθεί η ενεργειακή μετάβαση της Λετονίας. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για τη βελτίωση της συνολικής ενεργειακής απόδοσης, ιδίως στους τομείς της κατοικίας και των μεταφορών.
- (18) Η πρόσφατη έκδοση του νόμου για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος αποτελεί θετικό βήμα και ο φορέας της χώρας για την καταπολέμηση της διαφθοράς παρουσιάζει πρόσφατα δυναμική χάρη και στην αποκάλυψη ορισμένων υποθέσεων διαφθοράς σε ανώτερα κλιμάκια. Ωστόσο, εξακολουθεί να θεωρείται ότι η κυβερνητική λήψη αποφάσεων επηρεάζεται από την ευνοιοκρατία και ότι η διαδικασία σύναψης συμβάσεων είναι ευάλωτη στη διαφθορά λόγω της έλλειψης διαφάνειας, ιδίως στους δήμους και τις κρατικές και δημοτικές επιχειρήσεις. Οι τροποποιήσεις στο δίκαιο ανταγωνισμού που τίθενται σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2020 θα περιορίσουν τη δυνατότητα των κρατικών και δημοτικών επιχειρήσεων να επηρεάζουν αρνητικά τον ανταγωνισμό με τις δραστηριότητές τους. Νομοθετικές τροποποιήσεις στο καθεστώς σύγκρουσης συμφερόντων ενδέχεται να οδηγήσουν σε καταχρήσεις. Ο κώδικας δεοντολογίας που εγκρίθηκε πρόσφατα δεν καλύπτει τα πρόσωπα που διορίζονται με πολιτικά κριτήρια.

- (19) Οι δημόσιες υπηρεσίες δεν έχουν προσαρμοστεί στον φθίνοντα και γηράσκοντα πληθυσμό. Λόγω της μείωσης του πληθυσμού και της αστικοποίησης, οι υποδομές και οι δημόσιες υπηρεσίες δεν αξιοποιούνται επαρκώς στις αγροτικές περιοχές. Στη δημόσια διοίκηση, την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περιθαλψής απαιτούνται στρατηγικές για τη διατήρηση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες στις αραιοκατοικημένες και φθίνουσες περιοχές, διασφαλίζοντας παράλληλα μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Πρόσφατα ανακοινώθηκε γενική διοικητική εδαφική μεταρρύθμιση που πρόκειται να εφαρμοστεί έως τον Δεκέμβριο του 2021. Η έγκαιρη εφαρμογή αυτής της μεταρρύθμισης θα μπορούσε να συμβάλει στην ενίσχυση της λογοδοσίας και της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα, ιδίως ενόψει του επιχειρησιακού προγράμματος για τα ταμεία της Ένωσης, το οποίο πρόκειται να εγκριθεί έως το έτος 2020.
- (20) Ο προγραμματισμός των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Αυτό θα επιτρέψει στη Λετονία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των κονδυλίων αυτών αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των εν λόγω επενδύσεων.
- (21) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Λετονίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Λετονία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Λετονία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (22) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του ⁽⁸⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Λετονία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει ότι, το 2020, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 3,5 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ. Να μειώσει τη φορολόγηση των χαμηλών εισοδημάτων, μετατοπίζοντας τη φορολόγηση σε άλλες πηγές, ιδίως κεφάλαιο και ακίνητα, και βελτιώνοντας τη φορολογική συμμόρφωση. Να διασφαλίσει την αποτελεσματική εποπτεία και επιβολή του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
2. Να αντιμετωπίσει τον κοινωνικό αποκλεισμό, ιδίως βελτιώνοντας την επάρκεια των παροχών ελάχιστου εισοδήματος, των κατώτατων συντάξεων γήρατος και της εισοδηματικής στήριξης για τα άτομα με αναπηρία. Να αυξήσει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ιδίως των εργαζομένων χαμηλής ειδίκευσης και των ατόμων που αναζητούν εργασία, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της συμμετοχής στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και στην εκπαίδευση ενηλίκων. Να βελτιώσει την προσβασιμότητα, την ποιότητα και την οικονομική αποδοτικότητα του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περιθαλψής.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην καινοτομία, την παροχή οικονομικά προσιτής στέγασης, τις μεταφορές, ιδίως όσον αφορά τη βιωσιμότητά τους, την αποδοτική χρήση των πόρων και την ενεργειακή απόδοση, τις ενεργειακές διασυνδέσεις και τις ψηφιακές υποδομές, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
4. Να ενισχύσει τη λογοδοσία και την αποδοτικότητα του δημόσιου τομέα, ιδίως όσον αφορά τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης και τις κρατικές και δημοτικές επιχειρήσεις, καθώς και το καθεστώς σύγκρουσης συμφερόντων.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**της 9ης Ιουλίου 2019****σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λιθουανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λιθουανίας του 2019**

(2019/C 301/15)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Λιθουανία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση του 2019 για τη ζώνη του ευρώ»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών στην οικονομική και νομισματική ένωση, η Λιθουανία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης του 2019 για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 2 και 3. Ειδικότερα, επενδυτικά μέτρα θα συμβάλουν στο να ληφθεί υπόψη η δεύτερη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων, ενώ εκπαιδευτικά μέτρα θα συμβάλουν στο να ληφθεί υπόψη η τρίτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Λιθουανία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Λιθουανίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Λιθουανίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Η Λιθουανία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 10 Μαΐου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητάς του 2019 στις 30 Απριλίου 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Λιθουανία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει να επιτύχει ονομαστικό πλεόνασμα ύψους 0,4 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019 και 0,2 % του ΑΕΠ το 2020, πριν από την προβλεπόμενη περαιτέρω μείωσή του στο 0,1 % του ΑΕΠ το 2021. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, που έχει καθοριστεί σε έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ σε διαρθρωτικούς όρους, υπερκαλύπτεται καθ' όλη την περίοδο του προγράμματος. Το 2017, εγκρίθηκε επίσης για τη Λιθουανία προσωρινή απόκλιση λόγω της εφαρμογής των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η εν λόγω απόκλιση μεταφέρεται για περίοδο τριών ετών. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει από το 34,2 % του ΑΕΠ το 2018 στο 32,9 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Συγχρόνως, δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί επαρκώς τα αναγκαία μέτρα στήριξης των προβλεπόμενων στόχων για το πλεόνασμα από το 2020 και μετά. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει έλλειμμα της τάξης του 1 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,9 % του ΑΕΠ το 2020, σύμφωνα με τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Ταυτόχρονα, οι εξελίξεις όσον αφορά τις δαπάνες θα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, ιδίως ενόψει πιθανών μελλοντικών κινδύνων για την ευρωστία των εσόδων. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Λιθουανία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.
- (7) Τον Ιούνιο του 2018, η κυβέρνηση εξέδωσε δέσμη νομοθετικών πράξεων για την εφαρμογή ολοκληρωμένης δέσμης έξι διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που καλύπτουν τους βασικούς τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, της φορολογίας, της άτυπης οικονομίας, των συντάξεων και της καινοτομίας.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 64.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (8) Η Λιθουανία συνέχισε να λαμβάνει μέτρα για την καταπολέμηση της παραοικονομίας και τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης. Μολονότι τα εν λόγω μέτρα έχουν ενθαρρυντικά αποτελέσματα, η συνολική φορολογική συμμόρφωση παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Η Λιθουανία εξακολουθεί να έχει ένα από τα μεγαλύτερα ελλείμματα ΦΠΑ στην Ένωση. Η περαιτέρω βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης θα αύξανε τα έσοδα και θα καθιστούσε το φορολογικό σύστημα πιο δίκαιο. Δεν ελήφθησαν μέτρα για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης σε πηγές λιγότερο επιζήμιες για την ανάπτυξη. Οι περιβαλλοντικοί φόροι και οι φόροι ακίνητης περιουσίας παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης και δεν προβλέπονται αλλαγές στη φορολόγηση των αυτοκινήτων ή στον φόρο χρήσης του οδικού δικτύου για ιδιώτες επιβάτες.
- (9) Από το 2018, οι δημόσιες συντάξεις αναπροσαρμόζονται αυτόματα με βάση την αύξηση του μισθολογικού κόστους. Αυτό αναμένεται να μειώσει τις δημόσιες συνταξιοδοτικές δαπάνες από 6,9 % του ΑΕΠ το 2016 σε 5,2 % το 2070. Ωστόσο, λόγω της προβλεπόμενης μείωσης της απασχόλησης, η επάρκεια των συντάξεων αναμένεται να μειωθεί λόγω του ότι οι συνταξιοδοτικές παροχές δεν συμβαδίζουν με την αύξηση των μισθών. Ο δείκτης συνταξιοδοτικών παροχών —που εκφράζει τη μέση σύνταξη σε σχέση με τον μέσο μισθό— αναμένεται να μειωθεί σταθερά με αφετηρία ένα επίπεδο που συγκαταλέγεται ήδη στα χαμηλότερα στην Ένωση. Η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει ότι όταν μειώνεται ο δείκτης παροχών, η κυβέρνηση πρέπει να προτείνει διορθωτικά μέτρα. Λόγω της αβεβαιότητας σχετικά με την ακριβή φύση και το χρονοδιάγραμμά τους, μελλοντικά μέτρα του είδους αυτού δεν λαμβάνονται υπόψη στις προβολές της έκθεσης για τη δημογραφική γήρανση. Ωστόσο, συνιστούν πράγματι κίνδυνο για τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Εάν ο συνολικός δείκτης παροχών παρέμενε αμετάβλητος έως το 2070, οι συνταξιοδοτικές δαπάνες θα αυξάνονταν σε 7 % του ΑΕΠ αντί να μειωθούν σε 5,2 % σύμφωνα με τις προβολές. Ως εκ τούτου, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμοστεί στην πράξη η νομοθεσία για τις συντάξεις και ποιες θα είναι οι συνέπειές της για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και την επάρκεια των συντάξεων σε βάθος χρόνου.
- (10) Το υψηλό ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, σε συνδυασμό με τη μεγάλη εισοδηματική ανισότητα, εξακολουθούν να αποτελούν μείζονες προκλήσεις για τη Λιθουανία, οι οποίες επηρεάζουν αρνητικά τις προοπτικές της χώρας για οικονομική ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς. Παρά τη συνεχή οικονομική ανάπτυξη, πολλά μέλη της λιθουανικής κοινωνίας (π.χ. οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, τα παιδιά, οι μονογονεϊκές οικογένειες και οι άνεργοι) αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Ενώ το δίκτυ κοινωνικής ασφάλειας έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια, η συνολική διορθωτική ισχύς του λιθουανικού συστήματος φορολογίας και παροχών, καθώς και δαπανών κοινωνικής προστασίας, ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένει από τις χαμηλότερες στην Ένωση. Ελήφθησαν ορισμένα πρώτα μέτρα για την αντιμετώπιση του υψηλού επιπέδου φτώχειας και εισοδηματικής ανισότητας, όπως η θέσπιση «ποσού ελάχιστων αναγκών κατανάλωσης», η αύξηση του γενικού επιδόματος παιδιών και η τιμαριθμική αναπροσαρμογή των συντάξεων γήρατος. Ωστόσο, τα σταθερά υψηλά επίπεδα φτώχειας και ανισότητας δείχνουν ότι η χώρα έχει ακόμη μακρύ δρόμο να διανύσει για να προσεγγίσει τα μέσα επίπεδα κοινωνικής ασφάλισης της Ένωσης, καθώς και ότι απαιτούνται επενδύσεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι στρατηγικές ενεργητικής ένταξης για ευπαθείς ομάδες είναι αποτελεσματικότερες όταν συνδυάζουν καλύτερα την επάρκεια των ελάχιστων εισοδημάτων και των συνταξιοδοτικών συστημάτων, την ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας και την ενισχυμένη παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων της παιδικής φροντίδας και της κοινωνικής στέγασης.
- (11) Παρουσιάζεται στενότητα στην αγορά εργασίας λόγω της αύξησης της απασχόλησης, αλλά και λόγω των δυσμενών δημογραφικών εξελίξεων, συμπεριλαμβανομένης της μετανάστευσης στο εξωτερικό. Για να μετριαστούν οι επιπτώσεις της συρρίκνωσης του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, απαιτούνται επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας για όλους. Δεδομένου ότι συνεχίζονται οι ελλείψεις και αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, είναι σημαντικό η Λιθουανία να επιταχύνει τις μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και να εξασφαλίσει ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση. Η δημογραφική συρρίκνωση έθεσε υπό πίεση το σχολικό δίκτυο. Η δημογραφική μετατόπιση απαιτεί στρατηγικές για τη διατήρηση της πρόσβασης σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας για όλους, διασφαλίζοντας παράλληλα την αποτελεσματικότητα του σχολικού δικτύου και στηρίζοντας τους εκπαιδευτικούς που πλήττονται από τη σχολική ενοποίηση. Απαιτούνται ακόμη σημαντικά βήματα για την ενοποίηση του δικτύου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο περιλαμβάνει περισσότερα από 40 κρατικά και ιδιωτικά πανεπιστήμια και κολέγια. Οι πάροχοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να εκσυγχρονίσουν τα προγράμματα σπουδών και να βελτιώσουν την ανταπόκρισή τους στις ανάγκες των τοπικών και περιφερειακών αγορών εργασίας. Η αποτελεσματική και εύκολα προσβάσιμη εκπαίδευση ενηλίκων, τα μέτρα επανεκπαίδευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων, σε συνδυασμό με την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, θα μπορούσαν να εντάξουν περισσότερους ανθρώπους στην αγορά εργασίας. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, ήτοι 6,6 % το 2018, πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 11,1 %. Η οικονομία της Λιθουανίας έχει τη δυνατότητα να ωφεληθεί από επενδύσεις στους τομείς της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων, της καινοτομίας και της καλύτερης ενσωμάτωσης των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας (π.χ. των ατόμων με αναπηρία, των μεγαλύτερων σε ηλικία, των ανέργων ή των οικονομικά μη ενεργών ενηλίκων). Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, η ενίσχυση της ικανότητας των κοινωνικών εταίρων είναι σημαντική για την ενίσχυση της συμμετοχής τους.
- (12) Τα πενιχρά αποτελέσματα στον τομέα της υγείας και οι χαμηλές επενδύσεις στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη συνιστούν διαρκείς προκλήσεις. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά περιθώρια εξορθολογισμού της χρήσης των πόρων με την περαιτέρω μετατόπιση από την ενδονοσοκομειακή στην εξωνοσοκομειακή περίθαλψη. Η κατανάλωση νοσοκομειακών υπηρεσιών παραμένει υψηλή, με υψηλά ποσοστά νοσοκομειακής περίθαλψης για χρόνιες ασθένειες, σε συνδυασμό με σχετικά χαμηλά ποσοστά κάλυψης κλινών. Ο περαιτέρω εξορθολογισμός της χρήσης των νοσοκομειακών πόρων, σε

συνδυασμό με στοχευμένες επενδύσεις για την ενίσχυση των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένου του εργατικού δυναμικού στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, είναι απαραίτητα για να οδηγήσουν σε αύξηση της αποδοτικότητας και να βελτιώσουν τα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας. Η ποιότητα της περίθαλψης παραμένει ένας από τους κύριους λόγους των πενιχρών αποτελεσμάτων στον τομέα της υγείας. Τα μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας της περίθαλψης είναι κατακερματισμένα, με πολύ περιορισμένη αξιοποίηση της διαπίστευσης στον τομέα της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και μη εφαρμογή του συστήματος διαπίστευσης στα νοσοκομεία. Οι επενδύσεις σε μέτρα πρόληψης των ασθενειών είναι ιδιαίτερα χαμηλές. Επιπλέον, τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την ενίσχυση των μέτρων πρόληψης ασθενειών σε τοπικό επίπεδο στερούνται συνολικού οράματος και πλήττονται από την έλλειψη συστημικής συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και της πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Τέλος, τα χαμηλά επίπεδα δαπανών για την υγεία σε συνδυασμό με σχετικά υψηλές άτυπες πληρωμές και υψηλές άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς έχουν αρνητικές επιπτώσεις όσον αφορά την ισότιμη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

- (13) Έχουν ληφθεί ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς, αλλά εξακολουθεί να μην υπάρχει ολοκληρωμένο μητρώο δηλώσεων συμφερόντων. Το 2018 εγκρίθηκε η εκτελεστική νομοθεσία για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, ενώ συζητείται νέος νόμος που ρυθμίζει τις δραστηριότητες των ομάδων συμφερόντων. Εξακολουθούν να υπάρχουν παρατυπίες όσον αφορά την αντιμετώπιση της διαφθοράς στο σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
- (14) Οι επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ στη Λιθουανία παραμένουν κάτω από τους μέσους όρους τόσο της Ένωσης όσο και των άλλων χωρών της Βαλτικής. Το επίπεδο καινοτομίας των επιχειρήσεων στη Λιθουανία και η ικανότητά τους για απορρόφηση της τεχνολογίας είναι χαμηλό. Απαιτούνται υψηλότερα επίπεδα επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα. Αυτό θα τονώσει την παραγωγικότητα, η οποία, παρά την πρόσφατη ανάκαμψη, παραμένει πολύ κάτω από το επίπεδο της Ένωσης. Η έλλειψη ειδικών στον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών καταδεικνύει την ανάγκη για επενδύσεις σε ψηφιακές δεξιότητες που στηρίζουν την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την ικανότητα απορρόφησης της τεχνολογίας από τη Λιθουανία, και για προώθηση της μετάβασης προς μια οικονομία που βασίζεται περισσότερο στη γνώση και την υψηλότερη προστιθέμενη αξία.
- (15) Η οικονομία χαρακτηρίζεται από σχετικά υψηλή ένταση πόρων, με υψηλή εξάρτηση από τις εισαγωγές ενέργειας και υλικών. Η παραγωγικότητα των πόρων είναι χαμηλή, ενώ η κατανάλωση ενέργειας είναι υψηλή, ιδίως στους τομείς της κατοικίας και των μεταφορών. Η αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης, ιδίως όσον αφορά τα κτίρια και την εγχώρια παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, θα συμβάλει στην προώθηση της «πράσινης» οικονομίας και θα τη θέσει σε μια πιο βιώσιμη πορεία ανάπτυξης, μειώνοντας παράλληλα την εξάρτηση από τις εισαγωγές ενέργειας.
- (16) Η Λιθουανία εξακολουθεί να πάσχει από χαμηλή διεθνή προσβασιμότητα όσον αφορά τις σιδηροδρομικές, οδικές, θαλάσσιες και εναέριες μεταφορές και πρέπει να ενσωματωθεί περαιτέρω στην υπόλοιπη Ευρώπη. Η βελτίωση της συνδεσιμότητας των μεταφορών θα αυξήσει την παραγωγικότητα της οικονομίας και θα της δώσει τη δυνατότητα να επωφεληθεί πλήρως από την εσωτερική αγορά. Οι επιδόσεις του τομέα των μεταφορών υπολείπονται κατά πολύ του μέσου όρου της Ένωσης όσον αφορά την έκταση των οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων ΔΕΔ-Μ, τις επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία στον τομέα των μεταφορών, τις πτυχές της βιωσιμότητας και την οδική ασφάλεια. Στη σιδηροδρομική κυκλοφορία κυριαρχούν οι ροές Ανατολής-Δύσης, ενώ ο άξονας Βορρά-Νότου δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς. Ως εκ τούτου, απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις για την ανάπτυξη ενός βιώσιμου, ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς και διατροφικού δικτύου ΔΕΔ-Μ και την προσβασιμότητά του, καθώς και για την προώθηση βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Επιπλέον, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία πέντε χρόνια. Ο συγχρονισμός του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας της Λιθουανίας με το δίκτυο της ηπειρωτικής Ευρώπης είναι κρίσιμης σημασίας για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια σε ολόκληρη την περιοχή της Βαλτικής.
- (17) Οι περιφερειακές ανισότητες στη Λιθουανία είναι μεγαλύτερες από τον μέσο όρο της Ένωσης και έχουν αυξηθεί κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Τα οφέλη από την ταχεία οικονομική σύγκλιση της Λιθουανίας συγκεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό στις δύο μητροπολιτικές περιοχές. Οι κυρίως αγροτικές περιοχές, οι οποίες καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειας και φιλοξενούν σχεδόν το 55 % του πληθυσμού, εμφανίζουν ισχυρή πληθυσμιακή μείωση σε συνδυασμό με μειούμενη πρόσβαση σε ποιοτικές δημόσιες υπηρεσίες. Οι σημαντικές κοινωνικοοικονομικές ανισότητες εντός της χώρας καταδεικνύουν ότι ορισμένες περιφέρειες έχουν διακριτές επενδυτικές ανάγκες. Η αύξηση των διασυνδέσεων μεταξύ γειτονικών εδαφών εντός της Λιθουανίας, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορικών και των ψηφιακών συνδέσεων, εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση.

- (18) Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων επενδύσεων, οι λιθουανικές αρχές επικαιροποίησαν τους κανόνες για την προετοιμασία και την επιλογή επενδυτικών έργων που χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Από το 2018, όλα τα νέα επενδυτικά έργα θα πρέπει να υποβάλλονται σε ανάλυση κόστους-οφέλους και να πληρούν πρόσθετα κριτήρια επιλογής. Αν και αυτό είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα, απαιτούνται περισσότερα για τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου των δημόσιων επενδύσεων στην αύξηση του μακροπρόθεσμου αναπτυξιακού δυναμικού και στην αντιμετώπιση των αυξανόμενων περιφερειακών ανισοτήτων. Οι αρχές ξεκίνησαν την αναθεώρηση του συστήματος κατάρτισης του κρατικού προϋπολογισμού με στόχο την επιμήκυνση του χρονικού ορίζοντα για την κατάρτισή του και την ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ των δαπανών και των γενικών οικονομικών στόχων. Είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι το νέο σύστημα στρατηγικού σχεδιασμού των επενδύσεων θα είναι έτοιμο για τη διαδικασία κατάρτισης του προϋπολογισμού για την περίοδο 2021-2023 και την έναρξη του νέου κύκλου ενωσιακής χρηματοδότησης το 2021.
- (19) Η Λιθουανία δεν διαθέτει ενιαία στρατηγική για την έρευνα και την καινοτομία. Το τοπίο χαρακτηρίζεται από κατακερματισμένες πολιτικές και από τον πολλαπλασιασμό καθεστώτων στήριξης που στερούνται συνεργειών. Η ύπαρξη διαφόρων φορέων υλοποίησης που δεν υιοθετούν συντονισμένη προσέγγιση για τη στήριξη του μείγματος πολιτικής στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας προστίθεται σε ένα πολύπλοκο σύστημα διακυβέρνησης που φαίνεται να περιορίζει την πρόσβαση των χρηστών στο πλέγμα των διαθέσιμων μέσων. Αυτή η κατάσταση είναι ιδιαίτερα επιζήμια για τη συνεργασία επιστημονικής κοινότητας-επιχειρήσεων και εμποδίζει την καινοτόμο δραστηριότητα. Η νέα κατανομή ευθυνών για την πολιτική έρευνας και καινοτομίας μεταξύ του υπουργείου Οικονομίας και Καινοτομίας και του υπουργείου Παιδείας και Επιστημών δεν ευνοεί ακόμη ένα συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής με προγράμματα συνεργικής στήριξης, το οποίο θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω υπηρεσίας μίας στάσης για τους δυνητικούς δικαιούχους.
- (20) Ο προγραμματισμός των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Αυτό θα επιτρέψει στη Λιθουανία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
- (21) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Λιθουανίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Λιθουανία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Λιθουανία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (22) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁷⁾ ότι η Λιθουανία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Λιθουανία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να βελτιώσει τη φορολογική συμμόρφωση και να διευρύνει τη φορολογική βάση σε πηγές λιγότερο επιζήμιες για την ανάπτυξη. Να αντιμετωπίσει την εισοδηματική ανισότητα, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση του σχεδιασμού του συστήματος φορολογίας και παροχών.
2. Να βελτιώσει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης ενηλίκων. Να βελτιώσει την ποιότητα, την οικονομική προσιτότητα και την αποδοτικότητα του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

⁽⁷⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην καινοτομία, την ενεργειακή απόδοση και την αποδοτική χρήση των πόρων, τις βιώσιμες μεταφορές και τις ενεργειακές διασυνδέσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να ενθαρρύνει την αύξηση της παραγωγικότητας βελτιώνοντας την αποδοτικότητα των δημόσιων επενδύσεων. Να αναπτύξει συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της συνεργασίας μεταξύ του επιστημονικού και του επιχειρηματικού κλάδου και να ενοποιήσει τους εκτελεστικούς φορείς έρευνας και καινοτομίας.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του Λουξεμβούργου του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας του Λουξεμβούργου του 2019

(2019/C 301/16)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη της τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία το Λουξεμβούργο δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).
- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το Λουξεμβούργο θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 4. Ειδικότερα, η εστίαση της οικονομικής πολιτικής επενδύσεων στους τομείς που προσδιορίζονται και η αντιμετώπιση των εξερχόμενων πληρωμών, θα συμβάλουν στη συμμόρφωση με τη δεύτερη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων και τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό, ενώ τα μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας στην αγορά εργασίας θα συμβάλουν στην ανταπόκριση στην τρίτη σύσταση της ζώνης του ευρώ που αφορά τη διασφάλιση κατάλληλου και βιώσιμου συστήματος κοινωνικής προστασίας.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για το Λουξεμβούργο δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος του Λουξεμβούργου όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος του Λουξεμβούργου ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ L 136 της 12.4.2019, σ. 1.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 320 της 10.9.2018, σ. 68.

- (4) Στις 30 Απριλίου 2019, το Λουξεμβούργο υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτόχρονα.
- (5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Το Λουξεμβούργο υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 η κυβέρνηση σχεδιάζει μείωση του ονομαστικού πλεονάσματος από 2,4 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 στο 1,0 % του ΑΕΠ το 2019 και στη συνέχεια σχεδόν σταθερή αύξηση, έως ότου επιτευχθεί πλεόνασμα ύψους 2,2 % του ΑΕΠ το 2023. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος — ο οποίος μεταβλήθηκε από διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ το 2019 σε πλεόνασμα, σε διαρθρωτικούς όρους, 0,5 % του ΑΕΠ από το 2020 — υπερκαλύπτεται καθ' όλη την περίοδο του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να παραμείνει αρκετά κάτω από την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ που προβλέπει η Συνθήκη. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευνοϊκό για όλη την περίοδο που καλύπτει το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, εκτός από το 2023, για το οποίο το σενάριο είναι ευλογοφανές. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να καταγράψει πλεόνασμα της τάξης του 0,9 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,5 % του ΑΕΠ το 2020, ήτοι χαμηλότερο, ιδίως για το 2020, σε σχέση με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, πλην όμως ίσο με ή υψηλότερο από τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Ταυτόχρονα, οι εξελίξεις όσον αφορά τις δαπάνες θα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, ιδίως ενόψει πιθανών μελλοντικών κινδύνων για την ευρωστία των εσόδων. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι το Λουξεμβούργο προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.
- (7) Παρά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, οι δαπάνες του Λουξεμβούργου που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού (δαπάνες σχετικές με τις συντάξεις, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τη μακροχρόνια περίθαλψη) αναμένεται μακροπρόθεσμα να αυξηθούν σημαντικά. Εάν δεν υπάρξουν αλλαγές πολιτικής στο τρέχον σύστημα, ενδέχεται μακροπρόθεσμα να τεθεί σε κίνδυνο η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, παρά το σημερινό χαμηλό επίπεδο δημόσιου χρέους και τα συσσωρευμένα αποθεματικά του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, τα οποία αναμένεται να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητα του συστήματος έως το 2041. Συστάσεις σχετικά με το ζήτημα αυτό απευθύνονται στο Λουξεμβούργο από το 2011, αλλά η πρόδος που έχει σημειωθεί μέχρι σήμερα είναι περιορισμένη. Στην έκθεση που κατέταξε το 2018 η ομάδα εργασίας της κυβέρνησης για τις συντάξεις, εξετάστηκαν διάφοροι τρόποι βελτίωσης της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος, στους οποίους συγκαταλέγεται η σταδιακή αύξηση του ποσοστού εισφοράς, η αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης ώστε να ληφθεί υπόψη η επιμήκυνση του προσδόκιμου ζωής, και η ενθάρρυνση της σταδιακής συνταξιοδότησης. Στην έκθεση προτείνεται μια πολυσχιδής στρατηγική κατάλληλα σχεδιασμένων μεταρρυθμίσεων για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συστήματος, με την παράλληλη ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων τόσο για την οικονομία όσο και για τους συνταξιούχους. Οι προβλεπόμενες αυξήσεις των δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού απειλούν επίσης τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των συστημάτων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης. Πάνω από τα τρία τέταρτα των δαπανών της μακροχρόνιας περίθαλψης καλύπτονται από δημόσιους πόρους. Σύμφωνα με ανάλυση που πραγματοποιήθηκε το 2013 η Γενική Επιθεώρηση Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το ασφαλιστικό σύστημα μακροχρόνιας περίθαλψης θα πρέπει να παραμείνει οικονομικά σταθερό μέχρι το 2030, εάν το ποσοστό συνεισφοράς αυξηθεί σταδιακά από 1,4 % σε 1,7 %, προκειμένου οι δαπάνες να συνάδουν με το ποσοστό των εξαρτώμενων ατόμων. Ωστόσο, οι επιπτώσεις της στη μακροπρόθεσμη δημοσιονομική βιωσιμότητα παραμένουν ασαφείς. Προκειμένου να διαφυλαχθούν η κοινωνική συνοχή και τα δημόσια οικονομικά σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, οι δημογραφικές πολιτικές θα πρέπει να συνάδουν με τις πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης και θα πρέπει να υιοθετηθεί ολιστική προσέγγιση όσον αφορά τόσο τις προκλήσεις όσο και τις ευκαιρίες που παρουσιάζουν οι δημογραφικές αλλαγές και η ψηφιακή οικονομία, δεδομένων των επιπτώσεων που αναμένεται να έχει η γήρανση του πληθυσμού στην προσφορά εργασίας στο εγγύς μέλλον. Πρόσοφατα έχουν προκύψει ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε ορισμένους τομείς, γεγονός που θα μπορούσε να υπονομεύσει την αύξηση της παραγωγικότητας και να περιορίσει το μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό δυναμικό.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίσθηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (8) Παρά τις συνολικά ικανοποιητικές επιδόσεις της αγοράς εργασίας, το ποσοστό απασχόλησης παραμένει στάσιμο και συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στην αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα, το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας παραμένει ιδιαίτερα χαμηλό και απαιτούνται περαιτέρω μέτρα για τη βελτίωση της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας. Τα καθεστώτα πρόωρης συνταξιοδότησης, που ενθαρρύνουν τους εργαζόμενους να παύσουν να απασχολούνται, εξακολουθούν να είναι διαδεδομένα, καθώς το 57,5 % των νέων συντάξεων το 2017 ήταν πρόωρες συντάξεις γήρατος. Το 2018 η κυβέρνηση κατάργησε ένα από τα καθεστώτα πρόωρης συνταξιοδότησης που επέτρεπε τη συνταξιοδότηση σε ηλικία 57 ετών, αλλά ο αντίκτυπος αυτής της μεταρρύθμισης αποδυναμώθηκε λόγω της άρσης των περιορισμών σε άλλα καθεστώτα πρόωρης συνταξιοδότησης. Τα χαμηλά ποσοστά του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας οφείλονται επίσης σε μεγάλο βαθμό στα οικονομικά αντικίνητρα για εργασία που απορρέουν από το σύστημα φορολογίας και παροχών, τα οποία είναι συγκριτικά υψηλά για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Για την ενθάρρυνση της απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας απαιτείται μια συνολική στρατηγική που θα περιλαμβάνει μέτρα που θα τους βοηθούν να παραμείνουν εν ενεργεία για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Το «σύμφωνο ηλικίας», ένα σχέδιο νόμου που κατατέθηκε στο κοινοβούλιο τον Απρίλιο του 2014 με στόχο να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερους από 150 εργαζομένους να προσλαμβάνουν και να διατηρούν σε θέσεις εργασίας εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας μέσω μέτρων διαχείρισης της ηλικίας, εξακολουθεί να εκκρεμεί στο κοινοβούλιο.
- (9) Μολονότι το Λουξεμβούργο παραμένει προσηλωμένο στη βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος για τον τομέα των επιχειρηματικών υπηρεσιών, εξακολουθούν να υπάρχουν υψηλά κανονιστικά εμπόδια σε διάφορους τομείς, όπως οι νομικές, οι λογιστικές και οι αρχιτεκτονικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες μηχανικού, σύμφωνα με τον δείκτη έντασης των ρυθμίσεων της Επιτροπής⁽⁷⁾. Ο δείκτης του ΟΟΣΑ για την ένταση των ρυθμίσεων στο εντός ΕΟΧ εμπόριο υπηρεσιών, ο οποίος δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 2018, επιβεβαίωσε επίσης ότι το επίπεδο των κανονιστικών ρυθμίσεων του Λουξεμβούργου σε σύγκριση με τα άλλα κράτη μέλη είναι υψηλότερο από τον μέσο όρο της ενιαίας αγοράς για τους συγκεκριμένους τομείς.
- (10) Το οικονομικό μοντέλο του Λουξεμβούργου καταγράφει ισχυρές επιδόσεις που συνοδεύονται από την έντονη και σταθερή δημιουργία θέσεων ειδικευμένης απασχόλησης. Αυτή υποστηρίζεται από υψηλά επίπεδα παραγωγικότητας, τα οποία οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στη βελτίωση της αποδοτικότητας χάρη στη συμμετοχή της χώρας στις παγκόσμιες αγορές, ιδίως στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Ωστόσο, η αύξηση της παραγωγικότητας έχει παραμείνει στάσιμη τα τελευταία χρόνια, καθώς παρεμποδίζεται από τα χαμηλά επίπεδα επιχειρηματικών επενδύσεων στην καινοτομία και την ψηφιακή ολοκλήρωση. Η στρατηγική του Λουξεμβούργου για τη διαφοροποίηση της οικονομίας του, μέσω της ανάπτυξης καιρικών τομέων έντασης γνώσης στο πλαίσιο της μετάβασης προς μια οικονομία βασισμένη στα δεδομένα, είναι ιδιαίτερα πρόσφορη για την ενθάρρυνση των επενδύσεων με υψηλή προστιθέμενη αξία και την τόνωση της αύξησης της παραγωγικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, οι δημόσιες επενδύσεις παραμένουν σε υψηλά επίπεδα και επικεντρώνονται στους εν λόγω τομείς, στους οποίους περιλαμβάνεται κι ο ισχυρός τομέας της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών. Ωστόσο, αυτό δεν συνέβαλε στην τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων στην καινοτομία και την ψηφιοποίηση. Η αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και στην ψηφιακή ολοκλήρωση, ιδίως στις εταιρείες και συγκεκριμένα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, είναι σημαντική για τη βελτίωση της αύξησης της παραγωγικότητας και την περαιτέρω διαφοροποίηση της οικονομίας του Λουξεμβούργου. Είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί ένα συνεκτικό και ολοκληρωμένο εθνικό πλαίσιο για τις πολιτικές και τα μέσα στήριξης της έρευνας και της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της ιεράρχησης των προτεραιοτήτων με βάση ενδελεχή αξιολόγηση των αναμενόμενων οικονομικών επιπτώσεων, προκειμένου το Λουξεμβούργο να μπορέσει να αξιοποιήσει στο έπακρο το δυναμικό του οικοσυστήματος καινοτομίας του.
- (11) Η αύξηση των επενδύσεων σε δεξιότητες, ιδίως στις δεξιότητες του τομέα της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών, στην απασχολησιμότητα, στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της καλύτερης ευθυγράμμισης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της προώθησης του τεχνολογικού και του ψηφιακού μετασχηματισμού, είναι σημαντική για τη βελτίωση της παραγωγικότητας, της απασχόλησης και του μακροπρόθεσμου αναπτυξιακού δυναμικού του Λουξεμβούργου, καθώς και για την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών.
- (12) Η ατμοσφαιρική ρύπανση και η κυκλοφοριακή συμφόρηση τις ώρες αιχμής εξακολουθούν να αποτελούν μείζονα προβλήματα του Λουξεμβούργου, τόσο από άποψη ανταγωνιστικότητας όσο και από περιβαλλοντική άποψη. Επιπλέον, οι εκπομπές CO₂ από τις οδικές μεταφορές συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή. Σύμφωνα με τις εθνικές προβολές του 2017 που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή, αναμένεται ότι, ελλείψει πρόσθετων μέτρων, το Λουξεμβούργο θα υπολείπεται κατά 3 εκατοστιαίες μονάδες του στόχου μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2020 και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες του στόχου του για το 2030. Ο αριθμός των διασυνοριακών εργαζομένων, οι οποίοι επί του παρόντος αντιπροσωπεύουν περίπου το 45 % του εργατικού δυναμικού του Λουξεμβούργου, η χαμηλή φορολόγηση των καυσίμων κίνησης και οι υψηλές τιμές των κατοικιών συντείνουν στην αυξημένη χρήση των αυτοκινήτων και αποτελούν εμπόδιο στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και των συνθηκών κυκλοφορίας. Ταυτόχρονα, η χρήση εναλλακτικών καυσίμων σε καινούρια επιβατικά αυτοκίνητα που πωλήθηκαν στο Λουξεμβούργο αυξήθηκε τα τελευταία έτη.

(7) SWD(2016) 436 final

- (13) Η ανεπαρκής προσφορά κατοικιών μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ελκυστικότητα του Λουξεμβούργου. Η ζήτηση κατοικιών παραμένει σε υψηλά επίπεδα λόγω της αύξησης του πληθυσμού, των ευνοϊκών όρων χρηματοδότησης και του πολυπληθούς διασυννοριακού εργατικού δυναμικού. Κατά τα φαινόμενα, η προσφορά κατοικιών και οι επενδύσεις στον τομέα της στέγασης είναι ανεπαρκείς και παρεμποδίζονται από την ανεπαρκή διαθεσιμότητα γης και τη χαμηλή οικιστική πυκνότητα, που οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στο ότι οι ιδιοκτήτες γης δεν έχουν κίνητρα για να κατασκευάσουν νέες κατοικίες ή να πωλήσουν την ιδιοκτησία τους. Η προσφορά κοινωνικής στέγασης φαίνεται ότι είναι επίσης ανεπαρκής, γεγονός που υποδεικνύει την ανάγκη για σημαντικές επενδύσεις προκειμένου να αμβλυθούν οι αυξανόμενες εντάσεις στην αγορά κατοικιών. Στο πλαίσιο αυτό, τα μέτρα πολιτικής που ορίζει το κυβερνητικό πρόγραμμα για την περίοδο 2018-2023 αποσκοπούν στην αύξηση της προσφοράς στέγης. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν αλλαγές στη νομοθεσία πολεοδομικού σχεδιασμού για την αύξηση των οικιστικών περιοχών και την ανάπτυξη οικονομικά προσιτής και κοινωνικής στέγασης.
- (14) Η καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού είναι απαραίτητη προκειμένου να καταστούν τα φορολογικά συστήματα πιο αποτελεσματικά και πιο δίκαια, όπως αναγνωρίζεται στη Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού μεταξύ των κρατών μελών απαιτούν συντονισμένη δράση των εθνικών πολιτικών για να συμπληρωθεί η ενωσιακή νομοθεσία. Το Λουξεμβούργο έχει λάβει μέτρα κατά του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, πλην όμως τα υψηλά επίπεδα των πληρωμών μερισμάτων, τόκων και δικαιωμάτων ως ποσοστό του ΑΕΠ υποδηλώνουν ότι οι εταιρείες που επιδίδονται σε επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό είναι δυνατό να εκμεταλλεύονται τους φορολογικούς κανόνες της χώρας. Η πλειονότητα των άμεσων ξένων επενδύσεων διακρατούνται από «οντότητες ειδικού σκοπού». Η μη παρακράτηση φόρου στην πηγή επί εξερχόμενων (από κατοίκους της Ένωσης προς κατοίκους τρίτων χωρών) πληρωμών τόκων και δικαιωμάτων και η απαλλαγή από την παρακράτηση φόρου στην πηγή επί πληρωμών μερισμάτων υπό συγκεκριμένες συνθήκες μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη αποφυγή της φορολόγησης αυτών των πληρωμών, εάν δεν υπόκεινται επίσης σε φορολογία στη δικαιοδοσία υπαγωγής του αποδέκτη τους.
- (15) Ο προγραμματισμός των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη ορισμένων κενών που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας. Αυτό θα επιτρέψει στο Λουξεμβούργο να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί.
- (16) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής του Λουξεμβούργου και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί στο Λουξεμβούργο κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στο Λουξεμβούργο, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (17) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁸⁾ ότι το Λουξεμβούργο αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης,

ΣΥΝΙΣΤΑ στο Λουξεμβούργο να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να αυξήσει το ποσοστό απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας μέσω της ενίσχυσης των ευκαιριών απασχόλησής τους και της απασχολησιμότητάς τους. Να βελτιώσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, μεταξύ άλλων περιορίζοντας περαιτέρω την πρόωγη συνταξιοδότηση.
2. Να περιορίσει τα εμπόδια στον ανταγωνισμό στις νομοθετικά κατοχυρωμένες επαγγελματικές επιχειρηματικές υπηρεσίες.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην προώθηση της ψηφιοποίησης και της καινοτομίας, στην ενθάρρυνση της ανάπτυξης δεξιοτήτων, στη βελτίωση των βιώσιμων μεταφορών και στην αύξηση της προσφοράς κατοικιών, μεταξύ άλλων με την αύξηση των κινήτρων και την άρση των φραγμών για την οικοδόμηση.
4. Να αντιμετωπίσει τα χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος που μπορούν να διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό, ιδίως μέσω εξερχόμενων πληρωμών.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ουγγαρίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Ουγγαρίας του 2019

(2019/C 301/17)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκδοση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ουγγαρία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.
- (2) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Ουγγαρία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Ουγγαρίας στην εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽³⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Ουγγαρίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 72.

- (3) Στις 30 Απριλίου 2019, η Ουγγαρία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτόχρονα.
- (4) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις λήφθηκαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, αν είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Ουγγαρία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος. Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει βελτίωση του ονομαστικού ελλείμματος από 2,2 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε 1,8 % το 2019. Στη συνέχεια, το έλλειμμα προβλέπεται να εξακολουθήσει να βελτιώνεται σταδιακά φτάνοντας το 1,2 % το 2021 και να επιτευχθεί ισοσκελισμένη δημοσιονομική θέση το 2023. Με βάση το εκ νέου υπολογισθέν διαρθρωτικό ισοζύγιο ⁽⁵⁾, η Ουγγαρία θα προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό της στόχο το 2022 —ο οποίος μεταβλήθηκε από διαρθρωτικό έλλειμμα 1,5 % του ΑΕΠ το 2019 σε 1,0 % του ΑΕΠ από το 2020— και αναμένεται να τον επιτύχει το επόμενο έτος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σταδιακά σε επίπεδο κάτω από το 60 % έως τα τέλη του 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές κρίνεται εύλογο για το 2019 και ιδιαίτερα ευνοϊκό για το 2020, γεγονός που ενέχει κινδύνους για την υλοποίηση των στόχων για το έλλειμμα. Ωστόσο, δεν έχουν προσδιοριστεί επαρκώς τα αναγκαία μέτρα στήριξης των σχεδιαζόμενων στόχων για το έλλειμμα από το 2020 και μετά.
- (6) Στις 22 Ιουνίου 2018, το Συμβούλιο διαπίστωσε, σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 4 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι, το 2017, στην Ουγγαρία υπήρξε σημαντική παρατηρηθείσα απόκλιση από τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Λόγω της διαπιστωθείσας σημαντικής απόκλισης, στις 22 Ιουνίου 2018, το Συμβούλιο εξέδωσε σύσταση ⁽⁶⁾ με την οποία συνέστησε στην Ουγγαρία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ δεν υπερβεί το 2,8 % το 2018, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ. Στις 4 Δεκεμβρίου 2018, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΕΕ) 2018/2028 ⁽⁸⁾, με την οποία διαπιστώνεται ότι η Ουγγαρία δεν είχε λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να ανταποκριθεί στη σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 και εξέδωσε αναθεωρημένη σύσταση ⁽⁹⁾. Στη σύσταση της 4ης Δεκεμβρίου 2018, το Συμβούλιο κάλεσε την Ουγγαρία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 3,3 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ. Στις 14 Ιουνίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΕΕ) 2019/1003 ⁽¹⁰⁾ με την οποία διαπιστώνεται ότι η Ουγγαρία δεν είχε λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να ανταποκριθεί στη σύσταση του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2018. Επιπλέον, με βάση τα απολογιστικά στοιχεία για το 2018 διαπιστώθηκε ότι η Ουγγαρία παρουσιάζει σημαντική απόκλιση από την προτεινόμενη προσαρμογή το 2018.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁵⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

⁽⁶⁾ Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου στην Ουγγαρία (ΕΕ C 223 της 27.6.2018, σ. 1).

⁽⁷⁾ Οι καθарές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για παροχές ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

⁽⁸⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2018/2028 του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2018, με την οποία διαπιστώνεται ότι δεν έχει αναληφθεί αποτελεσματική δράση από την Ουγγαρία σε ανταπόκριση της σύστασης του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 (ΕΕ L 325 της 20.12.2018, σ. 29).

⁽⁹⁾ Σύσταση του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2018 με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου στην Ουγγαρία (ΕΕ C 460 της 21.12.2018, σ. 4).

⁽¹⁰⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2019/1003 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2019, με την οποία διαπιστώνεται ότι δεν έχει αναληφθεί αποτελεσματική δράση από την Ουγγαρία σε ανταπόκριση της σύστασης του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2018 (ΕΕ L 163 της 20.6.2019, σ. 64).

- (7) Σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 4 της Συνθήκης και το άρθρο 10 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97, η Επιτροπή εξέδωσε προειδοποίηση προς την Ουγγαρία, στις 5 Ιουνίου 2019, ότι το 2018 είχε παρατηρηθεί σημαντική απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Στις 14 Ιουνίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε μεταγενέστερη σύσταση ⁽¹¹⁾ με την οποία επιβεβαιώνει την ανάγκη η Ουγγαρία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 3,3 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος απόκλισης από την εν λόγω σύσταση το 2019.
- (8) Στη σύστασή του της 14ης Ιουνίου 2019, το Συμβούλιο συνέστησε την Ουγγαρία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 4,7 % το 2020, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,75 % του ΑΕΠ. Με τον τρόπο αυτόν, η Ουγγαρία θα μπορούσε να τεθεί στη σωστή πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος απόκλισης από την απαίτηση αυτή το 2020. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι από το 2019 θα χρειαστούν σημαντικά περαιτέρω μέτρα για να εξασφαλιστεί συμμόρφωση με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2019, με σκοπό τη διόρθωση της παρατηρηθείσας σημαντικής απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου.
- (9) Το συνολικό ποσοστό απασχόλησης έχει βελτιωθεί σημαντικά υπό συνθήκες έντονης οικονομικής επέκτασης, αλλά δεν έχουν ωφεληθεί εξίσου όλες οι ομάδες. Το χάσμα μεταξύ των ομάδων δεξιοτήτων και μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς την απασχόληση και τους μισθούς παραμένει μεγάλο σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης. Το μεγάλο χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων οφείλεται εν μέρει στην περιορισμένη προσφορά ποιοτικών υπηρεσιών παιδικής φροντίδας. Τα αποτελέσματα της αγοράς εργασίας για διάφορες επαγγελματικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά και των ατόμων με αναπηρία, είναι ανεπαρκή. Παρά τη μείωσή του, το πρόγραμμα δημοσίων έργων, το οποίο δεν οδηγεί με αποτελεσματικό τρόπο τους συμμετέχοντες στην απασχόληση στην πρωτογενή αγορά εργασίας, παραμένει σημαντικό. Άλλες πολιτικές στήριξης των ανέργων ή των οικονομικά μη ενεργών για την εύρεση εργασίας ή κατάρτισης δεν είναι επαρκώς στοχευμένες. Η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση της απασχολησιμότητας. Τα πρόσφατα μέτρα αποσκοπούν στην επιστροφή συνταξιούχων σε θέσεις εργασίας και στην αύξηση του αριθμού τους με την πάροδο του χρόνου. Η συνολική κατάσταση της Ουγγαρίας όσον αφορά τη φτώχεια βελτιώνεται από το 2013. Η διάρκεια των παροχών ανεργίας είναι η μικρότερη στην Ένωση, με ανώτατο όριο τους τρεις μήνες, πολύ χαμηλότερο από τον μέση διάρκεια χρόνου που απαιτείται για την εξεύρεση εργασίας.
- (10) Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού μειώνεται. Υπήρξε σαφής στροφή από τις κοινωνικές παροχές προς την οικογενειακή στήριξη που σχετίζεται με την εργασία και τις παροχές σε είδος, οι οποίες ωστόσο δεν είναι επαρκώς στοχευμένες στους φτωχούς. Ενώ οι επιδοτήσεις αγοράς κατοικίας έχουν επεκταθεί, δεν έχει σημειωθεί καμία βελτίωση όσον αφορά την προσφορά κοινωνικής στέγασης.
- (11) Τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα είναι κατώτερα από τον μέσο όρο της Ένωσης και παρουσιάζουν μεγάλες εδαφικές ανισότητες. Η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο της Ένωσης και το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι χαμηλότερο. Το εκπαιδευτικό σύστημα θέτει εμπόδια στην κοινωνική κινητικότητα. Οι μαθητές κατευθύνονται πρόωρα σε διάφορους τύπους σχολείων, με τεράστιες διαφορές στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και τις διαδρομές απασχόλησης. Το ποσοστό των σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με πλειοψηφική συμμετοχή των Ρομά αυξήθηκε από 10 % το 2008 σε 15 % το 2017. Ο αντίκτυπος των πρόσφατων μέτρων με στόχο την ίση κατανομή των μειονεκτούντων μαθητών στα σχολεία περιορίζεται λόγω της απαλλαγής των μη κρατικών σχολείων από την απαίτηση να δέχονται μειονεκτούντες μαθητές. Τα μειονεκτούντα παιδιά τείνουν να συγκεντρώνονται σε σχολεία δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης όπου επικρατούν χαμηλότερα επίπεδα βασικών δεξιοτήτων, υψηλότερα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου, καθώς και χαμηλότερες αμοιβές και προοπτικές σταδιοδρομίας. Η χαμηλή συμμετοχή των μειονεκτούσων ομάδων, ιδίως των Ρομά, στην ποιοτική εκπαίδευση αποτελεί χαμένη ευκαιρία για την ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου. Επίσης, η έλλειψη εκπαιδευτικών εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Μολονότι οι μισθοί των εκπαιδευτικών αυξήθηκαν τα τελευταία χρόνια, παραμένουν σχετικά χαμηλοί σε σύγκριση με άλλους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο χαμηλός αριθμός φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν συνάδει με την έντονη ζήτηση για εργαζόμενους υψηλής ειδίκευσης και με τη διαφορά στους μισθούς για τους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία είναι η μεγαλύτερη στην Ένωση. Τα συγγρικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν τη χαμηλότερη οικονομική αυτονομία στην Ένωση. Επιπλέον, η τροποποίηση του νόμου περί τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τον Απρίλιο του 2017, με την οποία τέθηκαν πρόσθετες απαιτήσεις για τη λειτουργία διεθνών πανεπιστημίων στην Ουγγαρία, προκάλεσε περαιτέρω ανησυχίες όσον αφορά την ακαδημαϊκή ελευθερία. Το 2018, το συγγρικό πανεπιστήμιο με την υψηλότερη θέση στη διεθνή κατάταξη εξέφρασε την πρόθεσή του να εγκαταλείψει τη χώρα λόγω της κανονιστικής αβεβαιότητας που προξένησε η τροποποίηση αυτή.

⁽¹¹⁾ Σύσταση του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2019 με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου στην Ουγγαρία (ΕΕ C 210 της 21.6.2019, σ. 4).

- (12) Τα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας υστερούν σε σχέση με τα περισσότερα κράτη μέλη, αντικατοπτρίζοντας τόσο τον ανθυγιεινό τρόπο ζωής όσο και την περιορισμένη αποτελεσματικότητα της παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Τα ποσοστά διάδοσης του καπνίσματος, της διαταραχής λόγω της χρήσης οινόπνεύματος και της παχυσαρκίας είναι από τα υψηλότερα στην Ένωση. Η πιθανότητα πρόωρου θανάτου λόγω κακής ποιότητας του αέρα είναι μεγαλύτερη στην Ουγγαρία από ό,τι στις περισσότερες χώρες της Ένωσης. Ο αριθμός των θανάτων που θα μπορούσαν να αποφευχθούν είναι ένας από τους υψηλότερους στην Ένωση, εν μέρει λόγω ανεπαρκούς ελέγχου και διαχείρισης της πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Υπάρχουν σημαντικές κοινωνικοοικονομικές ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση σε ποιοτική περίθαλψη. Οι δημόσιες δαπάνες για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη είναι χαμηλότερες από τον μέσο όρο της Ένωσης και οι πολίτες βασίζονται σε άμεσες πληρωμές για την πρόσβαση σε ποιοτική περίθαλψη, γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο περαιτέρω διεύρυνσης του κοινωνικοοικονομικού χάσματος στον τομέα της υγείας. Το σύστημα παραμένει ιδιαίτερα νοσοκομειοκεντρικό, με αδυναμίες στην πρωτοβάθμια περίθαλψη, ιδίως στην έγκαιρη ανίχνευση και πρόληψη χρόνιων ασθενειών. Η σημαντική έλλειψη υγειονομικού προσωπικού, ιδίως γενικών ιατρών και νοσοκόμων, δυσχεραίνει την πρόσβαση στην περίθαλψη στις φτωχότερες περιοχές.
- (13) Η αύξηση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας θα μπορούσε να βελτιώσει τις μέτριες επιδόσεις της Ουγγαρίας στον τομέα της καινοτομίας και θα αυξήσει την παραγωγικότητα. Το χαμηλό επίπεδο συγκέντρωσης στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας αντικατοπτρίζεται στον χαμηλό αριθμό αιτήσεων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, εμπορικών σημάτων και σχεδίων, στον μικρό αριθμό καινοτόμων επιχειρήσεων και στο χαμηλό επίπεδο διεθνοποίησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Οι μικρότερες επιχειρήσεις είναι ιδιαίτερα διστακτικές προς την καινοτομία, γεγονός που δυσχεραίνει τη συμμετοχή τους στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας. Οι δραστηριότητες στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης (E & A) είναι συγκεντρωμένες σε λίγες μεγάλες, κυρίως ξένες εταιρείες, οι οποίες επωφελούνται από γενναιόδωρη κρατική στήριξη. Η υποστήριξη της συνεργασίας επιστημονικού-επιχειρηματικού κλάδου θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση των επιδόσεων στον τομέα της καινοτομίας και στη μεταφορά τεχνολογίας. Η ποιότητα του δημόσιου επιστημονικού κλάδου πάσχει από αναποτελεσματικές πολιτικές στον τομέα E & A και υποχρηματοδότηση, δεδομένου ότι οι δημόσιες δαπάνες E & A είναι πολύ χαμηλότερες από τον μέσο όρο της Ένωσης. Τα πρόσφατα μέτρα πολιτικής, με σκοπό τη μείωση της χρηματοδότησης και τον περιορισμό της ανεξαρτησίας των ακαδημαϊκών και ερευνητικών φόρουμ, δημιουργούν στα φόρουμ αυτά, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε μετανάστευση κορυφαίων ταλέντων στον τομέα της έρευνας και σε κίνδυνο συνεχιζόμενης υποβάθμισης της ποιότητας της έρευνας.
- (14) Η ανεπαρκής συνδεσιμότητα στον τομέα των τοπικών δημόσιων μεταφορών και το υψηλό κόστος μετακίνησης συμβάλουν στην ανεργία στις μειονεκτούσες περιοχές. Η κακή κατάσταση των οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων δυσχεραίνει την κινητικότητα και μειώνει την ασφάλεια των μετακινήσεων, ενώ πάνω από το μισό οδικό δίκτυο βρίσκεται σε κακή κατάσταση, ιδίως στις μειονεκτούσες περιφέρειες. Τα δίκτυα μεταφορών έχουν ως επίκεντρο τη Βουδαπέστη, ενώ τα τοπικά δίκτυα και οι εγκάρσιες συνδέσεις ανά τη χώρα δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένες. Η κυκλοφοριακή συμφόρηση αποτελεί εντεινόμενη πρόκληση και εμπόδιο στην παραγωγικότητα στις αστικές περιοχές της Ουγγαρίας. Επιπλέον, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία 5 χρόνια.
- (15) Η ενεργειακή απόδοση στον τομέα της κατοικίας εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής. Το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να είναι προετοιμασμένο για τον αυξανόμενο ρόλο της αποκεντρωμένης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Η μισή επικράτεια της Ουγγαρίας είναι σημαντικά εκτεθειμένη σε κινδύνους κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένης της ξηρασίας και των πλημμυρών, γεγονός που δημιουργεί την ανάγκη για επενδύσεις στη διαχείριση των υδάτων στους κύριους ποταμούς. Η ατμοσφαιρική ρύπανση και η ποιότητα των υδάτων εξακολουθούν να αποτελούν πηγή ανησυχίας. Οι κύριες πηγές ρύπανσης είναι η καύση στερεών καυσίμων για οικιακή χρήση, οι εκπομπές από τη γεωργία και τις μεταφορές. Η κυκλική οικονομία βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο, η ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς και τα οικονομικά μέσα δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων της Ουγγαρίας.
- (16) Εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την πρόληψη και τη δίωξη της διαφθοράς. Όπως υποδεικνύουν διάφοροι δείκτες, η έκθεση της Ουγγαρίας στη διαφθορά έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Οι κίνδυνοι διαφθοράς και η ευνοιοκρατία στρεβλώνουν την κατανομή των πόρων δεδομένου ότι δεν διοχετεύονται στις πλέον παραγωγικές επιχειρήσεις. Η λειτουργία της εισαγγελικής αρχής είναι ζωτικής σημασίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Ενώ τα μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς μικρής κλίμακας φαίνεται να έχουν εφαρμοστεί με σχετική επιτυχία, εξακολουθούν να μην υπάρχουν ενδείξεις αποφασιστικής δράσης για τη δίωξη της διαφθοράς σε περιπτώσεις σοβαρών καταγγελιών για εμπλοκή υψηλόβαθμων αξιωματούχων ή του άμεσου κύκλου τους. Η λογοδοσία για αποφάσεις περάτωσης ερευνών αποτελεί πηγή ανησυχίας, καθώς δεν υπάρχουν αποτελεσματικά ένδικα μέσα προσβολής των εν λόγω αποφάσεων. Η πρόληψη της διαφθοράς παρεμποδίζεται περαιτέρω από την εφαρμογή περιορισμών από δημόσια ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων αποτρεπτικών τελών για την πρόσβαση σε πληροφορίες.

- (17) Η ανεξαρτησία, η αποτελεσματικότητα και η ποιότητα του δικαστικού συστήματος είναι ζωτικής σημασίας για την προσέλκυση επιχειρήσεων και τη διευκόλυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Οι δικλείδες ασφαλείας, που είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, φαίνεται ότι υφίστανται πρόσθετες πιέσεις στο πλαίσιο του συστήματος των τακτικών δικαστηρίων. Το Εθνικό Δικαστικό Συμβούλιο αντιμετωπίζει αυξανόμενες προκλήσεις στην προσπάθειά του να αντισταθμίσει τις εξουσίες του προέδρου της εθνικής υπηρεσίας για το δικαστικό σώμα. Εγείρονται ερωτήματα αναφορικά με τις συνέπειες του γεγονότος αυτού στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Όσον αφορά τον νόμο για τα διοικητικά δικαστήρια, επισημαίνεται ότι η κυβέρνηση κατέθεσε νομοσχέδιο για την απόσυρση του νόμου σχετικά με την έναρξης ισχύος και τους μεταβατικούς κανόνες για τα δικαστήρια στις 30 Μαΐου 2019.
- (18) Το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις βελτιώθηκε τα τελευταία έτη, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια στον ανταγωνισμό. Σε αυτά περιλαμβάνεται η χρήση διαδικασιών με περιορισμένη δημοσιότητα, καθώς και συστημικές παρατυπίες στις διαδικασίες υποβολής προσφορών, ιδίως σε σχέση με τα ανεπαρκή κριτήρια επιλογής και ανάθεσης και την άνιση μεταχείριση των προσφερόντων. Αν και ορισμένοι δείκτες δείχνουν βελτιώσεις, ο αριθμός των διαδικασιών με έναν μόνο υποψήφιο εξακολουθεί να είναι υψηλός. Η αποτελεσματική χρήση των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων θα μπορούσε να αυξήσει περαιτέρω την αποδοτικότητα και τη διαφάνεια.
- (19) Οι δομές και οι διαδικασίες κοινωνικού διαλόγου της Ουγγαρίας παραμένουν ανεπαρκώς ανεπτυγμένες και δεν επιτρέπουν την ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών. Οι ανεπάρκειες όσον αφορά τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων και η περιορισμένη διαφάνεια υπονομεύουν τη βάση τεκμηρίωσης και την ποιότητα της χάραξης πολιτικής. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε συχνές και απρόβλεπτες αλλαγές των κανονιστικών ρυθμίσεων και αποθαρρύνει τις επενδύσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- (20) Αν και έχουν ληφθεί μέτρα για τη βελτίωση του φορολογικού συστήματος, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα προβλήματα. Η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας μειώθηκε, αλλά παραμένει υψηλή για τους χαμηλόμισθους. Οι τομεακοί φόροι και ένας μεγάλος αριθμός μικρών φόρων περιπλέκουν το φορολογικό σύστημα και αυξάνουν το κόστος συμμόρφωσης, ιδίως για τις μικρότερες επιχειρήσεις.
- (21) Τα κανονιστικά εμπόδια και η κρατική παρέμβαση στις αγορές προϊόντων εμποδίζουν την επιλογή αποδοτικών επιχειρήσεων και περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Οι αρχές εξακολουθούν να αναθέτουν ορισμένες υπηρεσίες σε κρατικές επιχειρήσεις ή σε ιδιωτικές επιχειρήσεις που δημιουργούνται ειδικά για τους σκοπούς αυτούς. Ορισμένες εξειδικευμένες νομοθετικές ρυθμίσεις και μέτρα, καθώς και *ad hoc* εξαιρέσεις από τον έλεγχο περί ανταγωνισμού, δυσχεραίνουν τη λειτουργία της αγοράς και θέτουν εμπόδια στις επενδύσεις. Ο απρόβλεπτος χαρακτήρας του νομοθετικού πλαισίου αποτελεί επίσης πρόβλημα, ιδίως στον τομέα του λιανικού εμπορίου, ο οποίος τα τελευταία έτη έχει βρεθεί αντιμέτωπος με συχνές αλλαγές των κανονιστικών ρυθμίσεων. Η νομοθεσία για την επιβολή πρόσθετης ειδικής άδειας για τροποποιήσεις στη χρήση ή τον σχεδιασμό χώρων λιανικής πώλησης θεωπίστηκε το περασμένο έτος. Η νομοθετική κατοχύρωση των επαγγελμάτων παραμένει επίσης περιοριστική. Η έλλειψη ανταγωνισμού στους τομείς αυτούς μπορεί να αποβεί επιζήμια για την καινοτομία και την αποδοτικότητα.
- (22) Η καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού είναι απαραίτητη για να καταστούν τα φορολογικά συστήματα πιο αποδοτικά και πιο δίκαια. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού μεταξύ των κρατών μελών απαιτούν συντονισμένη δράση των εθνικών πολιτικών για να συμπληρωθεί η ενωσιακή νομοθεσία. Η Ουγγαρία έχει λάβει μέτρα κατά του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, αλλά καταγράφει σχετικά υψηλές κεφαλαιακές εισροές και εκροές μέσω οντοτήτων ειδικού σκοπού, οι οποίες έχουν μηδενική ή ελάχιστη επίδραση στην πραγματική οικονομία. Η μη παρακράτηση φόρου στην πηγή επί εξερχόμενων (από κατοίκους της Ένωσης προς κατοίκους τρίτων χωρών) πληρωμών μερισμάτων, τόκων και δικαιωμάτων από εταιρείες με έδρα στην Ουγγαρία μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη αποφυγή της φορολόγησης αυτών των καταβολών, εάν δεν υπόκεινται επίσης σε φορολογία στη δικαιοδοσία του αποδέκτη τους.
- (23) Ο προγραμματισμός των Ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Αυτό θα επιτρέψει στη Ουγγαρία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.

- (24) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ουγγαρίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Ουγγαρία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Ουγγαρία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (25) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019 και η γνώμη του ⁽¹²⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ουγγαρία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση με τη σύσταση του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2019 με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου.
2. Να συνεχιστεί η ένταξη των πλέον ευπαθών ομάδων στην αγορά εργασίας, ιδίως μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, και να βελτιωθεί η επάρκεια της κοινωνικής πρόνοιας και των παροχών ανεργίας. Να βελτιώσει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και να αυξήσει τη συμμετοχή των μειονεκτουσών ομάδων, ιδίως των Ρομά, στην κανονική ποιοτική εκπαίδευση. Να βελτιώσει τα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας με την υποστήριξη προληπτικών υγειονομικών μέτρων και την ενίσχυση της πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας, στην ενέργεια χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, στις υποδομές μεταφορών και στη διαχείριση αποβλήτων, καθώς και στην ενεργειακή απόδοση και στην αποδοτική χρήση των πόρων, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να βελτιώσει τον ανταγωνισμό στις δημόσιες συμβάσεις.
4. Να ενισχύσει το πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς, μεταξύ άλλων εντείνοντας τις προσπάθειες δίωξης και βελτιώνοντας την πρόσβαση σε δημόσιες πληροφορίες, και να ενδυναμώσει την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Να βελτιώσει την ποιότητα και τη διαφάνεια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων μέσω του αποτελεσματικού κοινωνικού διαλόγου και της συμμετοχής άλλων ενδιαφερόμενων φορέων και με τακτικές, κατάλληλες εκτιμήσεις επιπτώσεων. Να συνεχιστεί η απλούστευση του φορολογικού συστήματος και παράλληλα να ενισχυθεί έναντι του κινδύνου επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού. Να βελτιώσει τον ανταγωνισμό και την κανονιστική προβλεψιμότητα στον τομέα των υπηρεσιών.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽¹²⁾ Βάσει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Μάλτας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Μάλτας του 2019

(2019/C 301/18)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Μάλτα δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών στην οικονομική και νομισματική ένωση, η Μάλτα θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 2 και 3. Ειδικότερα, η εστίαση της οικονομικής πολιτικής επενδύσεων στους συγκεκριμένους τομείς και τα φορολογικά μέτρα θα συμβάλουν στην υλοποίηση της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων και την καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Μάλτα δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Μάλτας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Μάλτας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Η Μάλτα υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 16 Απριλίου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 στις 30 Απριλίου 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Μάλτα υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει μείωση του ονομαστικού πλεονάσματος από το 2 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 στο 0,9 % του ΑΕΠ το 2019, ακολουθούμενη από οριακή αύξηση στο 1,0 % του ΑΕΠ το 2020, και περαιτέρω στο 1,1 % του ΑΕΠ το 2021 και το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —που συνίσταται σε ισοσκελισμένο προϋπολογισμό σε διαρθρωτικούς όρους— εξακολουθεί να υπερκαλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να παραμείνει κάτω από την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ που ορίζεται στη Συνθήκη, και να μειωθεί σταδιακά από 46 % του ΑΕΠ το 2018 σε περίπου 33 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα της τάξης του 0,6 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,8 % του ΑΕΠ το 2020, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Μάλτα προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020. Ταυτοχρόνως, οι εξελίξεις όσον αφορά τις δαπάνες θα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, ιδίως ενόψει πιθανών μελλοντικών κινδύνων για την ευρωστία των εσόδων.
- (7) Η αύξηση των δαπανών που συνδέονται με τη δημογραφική γήρανση αποτελεί κίνδυνο για τη μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Οι συνδεδεμένες με τη δημογραφική γήρανση δημόσιες δαπάνες στο συνταξιοδοτικό σύστημα και στο σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης αναμένεται να αυξηθούν σημαντικά σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, γεγονός που υποδηλώνει κίνδυνο αύξησης του χρέους μακροπρόθεσμα. Διάφορα μέτρα έχουν ως στόχο να αυξηθεί η επάρκεια των συντάξεων, μεταξύ άλλων και με την ενίσχυση των κινήτρων για ιδιωτικές συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις και εθελοντικές επαγγελματικές συνταξιοδοτικές παροχές. Οι προσπάθειες που καταβάλλονται συνέβαλαν στην αύξηση της προσφοράς εργατικού δυναμικού και στην παράταση του επαγγελματικού βίου, με θετικό αντίκτυπο στα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών και των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας. Το 2018, η κυβέρνηση προέβη σε προσαρμογές, ώστε να συμπεριλαμβάνονται οι εισφορές που καταβάλλονται μετά την ηλικία συνταξιοδότησης, και επέτρεψε στους αυτοαπασχολούμενους και τους συνταξιούχους μερικής απασχόλησης ηλικίας κάτω των 65 ετών να

⁽⁴⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 76.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

καταβάλλουν εισφορές ανάλογα με τα έσοδά τους, προάγοντας έτσι την παράταση του επαγγελματικού βίου. Ωστόσο, η νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης, η οποία αυξάνεται σταδιακά από το σημερινό της επίπεδο στα 63 έτη, προβλέπεται να παραμείνει αμετάβλητη μετά το 2027 στα 65 έτη, παρά την προβλεπόμενη περαιτέρω αύξηση του προσδόκιμου ζωής. Η Ομάδα Στρατηγικής για τις Συντάξεις, που συστάθηκε το 2018, αναμένεται να δημοσιεύσει έκθεση έως τον Δεκέμβριο του 2020, η οποία θα περιλαμβάνει συστάσεις για τη βελτίωση της επάρκειας και της βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος. Όσον αφορά την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, συνεχίζονται τα μέτρα για την αποκέντρωση των υπηρεσιών από τα νοσοκομεία στην πρωτοβάθμια περίθαλψη και για τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης. Τα τρέχοντα σχέδια για την επέκταση της ικανότητας περίθαλψης στα εξωτερικά ιατρεία δημόσιων νοσοκομείων μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των μεγάλων χρόνων αναμονής για ορισμένες ειδικότητες. Παρ' όλα ταύτα, μέχρι στιγμής δεν έχουν αξιοποιηθεί πλήρως άλλα μέτρα για τη μείωση των περιττών παραπομπών σε ειδικούς και την ανακατεύθυνση της ακατάλληλης χρήσης των τμημάτων επειγόντων περιστατικών προς την ανοιχτή νοσηλεία, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει βελτίωση στην αποτελεσματικότητα του συστήματος. Τίθεται σε εφαρμογή μια νέα αντίληψη για τα κέντρα πρωτοβάθμιας περίθαλψης και πραγματοποιούνται επενδύσεις για τη σταδιακή επέκταση της χρήσης της ηλεκτρονικής υγείας (eHealth), με σκοπό την αποκέντρωση των υπηρεσιών από τα νοσοκομεία στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Λόγω της αυξανόμενης ζήτησης για μακροχρόνια περίθαλψη, το 2017-2018 καθιερώθηκαν νέοι τύποι υπηρεσιών που βασίζονται στην κοινότητα και την παροχή κατ' οίκον περίθαλψης. Παρά τις δυνατότητες που προσφέρουν τα μέτρα στον τομέα των συντάξεων και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, δεν έχει ακόμη φανεί ο αντίκτυπος στη δημοσιονομική βιωσιμότητα.

- (8) Κατά την τελευταία δεκαετία, στη Μάλτα εμφανίστηκε έντονη στροφή προς τον τομέα των υπηρεσιών, με ιδιαίτερη έμφαση σε τομείς με διεθνή προσανατολισμό, όπως οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, ο τουρισμός και τα εξ αποστάσεως τυχερά παίγνια. Η επέκταση του τομέα των υπηρεσιών συνέβαλε στην τροφοδότηση της οικονομικής ανάπτυξης και στην ανάπτυξη μεγάλου πλεονάσματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Ταυτοχρόνως, η αυξανόμενη εξάρτηση από τομείς που θεωρούνται ευάλωτοι σε κινδύνους χρηματοπιστωτικής ακεραιότητας δημιουργεί προκλήσεις για το πλαίσιο διακυβέρνησης, ασκώντας πίεση στην ικανότητα εποπτείας και επιβολής. Ειδικότερα, το μέγεθος του χρηματοπιστωτικού τομέα και του τομέα των τυχερών παιγνίων, και οι προσπάθειες για την προσέλκυση φορέων εκμετάλλευσης κρυπτονομισμάτων καθιστούν επιβεβλημένη την αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η πρόσφατη αύξηση των ανθρώπινων και δημοσιονομικών πόρων της Μονάδας Ανάλυσης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, καθώς και η ενίσχυση των διαδικασιών και των διεργασιών της, είναι θετικά βήματα. Οι ανεπάρκειες διακυβέρνησης, ιδίως για την καταπολέμηση της διαφθοράς, μπορεί να έχουν επίσης δυσμενείς επιπτώσεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον και να επηρεάσουν αρνητικά τις επενδύσεις. Ιδίως, υπάρχει κίνδυνος σύγκρουσης συμφερόντων σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης. Επιπλέον, η Μονάδα Οικονομικού Εγκλήματος της αστυνομίας είναι επί του παρόντος υποστελεχωμένη. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να δημιουργηθεί ένα ενισχυμένο νομοθετικό πλαίσιο με έγκαιρη και πλήρη εφαρμογή. Η βελτίωση του πλαισίου διακυβέρνησης και η διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής αποτελούν βασικό στοιχείο προκειμένου να διατηρηθεί η ελκυστικότητα της Μάλτας και να προστατευθεί η οικονομία από τους κινδύνους φήμης.
- (9) Ο ασφαλιστικός τομέας είναι εκτεθειμένος σε κινδύνους παθητικής εποπτείας, όπου η συνεργασία μεταξύ των εγχώριων και των εξωτερικών εποπτικών αρχών είναι απαραίτητη. Σε αντίθεση με τον τραπεζικό τομέα, οι θυγατρικές στον ασφαλιστικό τομέα υπόκεινται σε εποπτεία από τη χώρα καταγωγής, δηλαδή οι ασφαλιστικές εταιρείες που είναι καταχωρισμένες στη Μάλτα και δραστηριοποιούνται σε άλλες χώρες τελούν υπό την άμεση εποπτεία της ρυθμιστικής αρχής της Μάλτας. Όμως, η εποπτική ικανότητα δεν έχει ακόμη ενισχυθεί επαρκώς. Συν τοις άλλοις, λόγω της πολυπλοκότητας των επιχειρηματικών μοντέλων και προϊόντων στον ασφαλιστικό τομέα, σε συνδυασμό με την αυξημένη διάθεση για τη σύσταση και την επέκταση ασφαλιστικών φορέων ειδικού σκοπού, απαιτείται αυστηρή εποπτεία.
- (10) Οι μεταρρυθμίσεις με σκοπό να συνεχιστεί η βελτίωση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης και του δικαστικού συστήματος προχωρούν. Οι μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνουν, ειδικότερα, τη σύσταση νέας εισαγγελικής αρχής, ανεξάρτητης από τον Γενικό Εισαγγελέα και την αστυνομία, όπως συνέστησε επίσης η Επιτροπή για τη Δημοκρατία μέσω του Δικαίου, του Συμβουλίου της Ευρώπης («Επιτροπή της Βενετίας»), σε γνωμοδότηση για τη Μάλτα, η οποία εκδόθηκε τον Δεκέμβριο του 2018. Επιπλέον, ένα ενισχυμένο πλαίσιο διακυβέρνησης, που να συμπεριλαμβάνει αποτελεσματικό δικαστικό σύστημα και αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς, αποτελεί προαπαιτούμενο για την πλήρη αξιοποίηση των οφελών των επενδύσεων.
- (11) Το ποσοστό των καινοτόμων επιχειρήσεων εξακολουθεί να υστερεί. Οι επιδόσεις στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας χρειάζεται να ενισχυθούν με έξυπνη εξειδίκευση, ώστε να μπορέσει να συμβάλει στην αύξηση της παραγωγικότητας. Η Μάλτα δεν έχει ακόμη διαμορφώσει μια συνεκτική, συνολική και μακροπρόθεσμη στρατηγική ανταγωνιστικότητας, για την ανέλιξη της εγχώριας οικονομίας στην αξιακή αλυσίδα. Λαμβανομένης υπόψη της εξειδίκευσης της Μάλτας στις ταχέως αναπτυσσόμενες υπηρεσίες, καθώς και τις φιλοδοξίες της όσον αφορά την τεχνολογία αλυσίδας συστοιχιών, έχει ζωτική σημασία να γίνουν ακόμη περισσότερες επενδύσεις σε διοικητικές και εποπτικές ικανότητες. Επιπροσθέτως, η αύξηση των επιδόσεων της Μάλτας στον τομέα της καινοτομίας θα απαιτήσει περαιτέρω επενδύσεις σε άυλα περιουσιακά στοιχεία, μεταξύ άλλων στην έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α), στην αντιμετώπιση των ελλείψεων και των κενών όσον αφορά τις δεξιότητες, και στη διευκόλυνση των δεσμών μεταξύ του επιστημονικού και του επιχειρηματικού κόσμου, όλα αυτά στο πλαίσιο αποτελεσματικότερης διακυβέρνησης του συστήματος έρευνας και καινοτομίας.

- (12) Η Μάλτα θα πρέπει να προωθήσει τη μετάβαση προς μια πιο βιώσιμη και αποδοτική από πλευράς πόρων οικονομία, για παράδειγμα επενδύοντας στο αναξιοποίητο δυναμικό για την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τον κύκλο διαχείρισης των υδάτων, τη διαχείριση των αποβλήτων, την αντιμετώπιση των αυξανόμενων εκπομπών από τον κλιματισμό, τη δράση για το κλίμα και τη βιώσιμη κινητικότητα που θα περιορίσει τις εκπομπές από τις οδικές μεταφορές. Λόγω των περιορισμένων δυνατοτήτων μεταφοράς και μετακίνησης από και προς τον τόπο εργασίας εναλλακτικά προς το αυτοκίνητο, καθώς και λόγω του υψηλού βαθμού διείσδυσης των αυτοκινήτων, η κυκλοφοριακή συμφόρηση είναι μία από τις ασθενέστερες πτυχές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της Μάλτας, και εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση. Επιπλέον, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί κατά τα τελευταία 5 χρόνια. Το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα αυξήθηκε στο 7,2 % το 2017, ελαφρώς πάνω από το επίπεδο ενδεικτικής πορείας του 2017/2018, ύψους 6,5 %. Ωστόσο, η τελική κατανάλωση ενέργειας στη Μάλτα αυξάνεται συνεχώς. Απαιτούνται βραχυπρόθεσμα περαιτέρω επενδύσεις σε όλους τους τομείς, προκειμένου να επιτευχθούν οι εθνικοί στόχοι για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση για το 2020. Θα πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή μέτρα χρηματοδότησης ή στήριξης για E&A, με σκοπό την ανάπτυξη νέων/βελτιωμένων τεχνολογιών για την προστασία του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Το περιβαλλοντικό και κοινωνικό κόστος της εκρηκτικής ανάπτυξης της αγοράς στεγαστικών ακινήτων επιτάσσει στενότερη παρακολούθηση. Για τον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι αρχές της κυκλικής οικονομίας στη διάθεση οικοδομικών αποβλήτων. Απαιτείται προσοχή στις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της αύξησης του κόστους στέγασης.
- (13) Το ποσοστό απασχόλησης στη Μάλτα, που βρίσκεται σήμερα πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης, εξακολουθεί να αυξάνεται. Εν προκειμένω, θα μπορούσε να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση προς όφελος των ατόμων με αναπηρίες. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των δύο φύλων παραμένει το μεγαλύτερο στην Ένωση, και η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας μειώνεται μετά την ηλικία των 40, κυρίως λόγω των ευθυνών φροντίδας. Με μεγαλύτερη στήριξη, στην αγορά εργασίας, για τους ανέργους που παρέχουν άτυπη φροντίδα θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί αυτό το χάσμα. Η αυξανόμενη εξάρτηση από το ξένο εργατικό δυναμικό για την αντιμετώπιση των ελλείψεων σε εργατικό δυναμικό και δεξιότητες δημιουργεί κοινωνικές προκλήσεις και προκλήσεις βιωσιμότητας. Οι πρωτοβουλίες πολιτικής στους τομείς της αγοράς εργασίας, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής ένταξης θα μπορούσαν να επωφεληθούν από καλύτερη παρακολούθηση και αξιολόγηση.
- (14) Η Μάλτα επενδύει σχετικά υψηλά ποσά στην εκπαίδευση και την κατάρτιση· παρόλο που η συμμετοχή και η ολοκλήρωση των σπουδών έχουν αυξηθεί συνολικά, αυτό δεν αντικατοπτρίζεται ακόμη σε καλύτερες επιδόσεις για όλους. Η επενδυτική στρατηγική θα μπορούσε να ωφεληθεί από τη μεγαλύτερη εστίαση στη διόρθωση των κοινωνικών μειονεκτημάτων, ώστε να ευθυγραμμιστεί με την αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων για την ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς. Τα μέτρα που λήφθηκαν την τελευταία δεκαετία οδήγησαν σε μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, αλλά το σχετικό ποσοστό εξακολουθεί να είναι ένα από τα υψηλότερα στην Ένωση. Τα πρόσφατα μέτρα αποσκοπούν επίσης στη βελτίωση της συμμετοχικότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά η ολοκλήρωση των σπουδών σε αυτό το επίπεδο παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης και οδηγεί σε προκλήσεις όσον αφορά τις δεξιότητες. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων αυξάνεται, αλλά είναι ακόμη χαμηλή για τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση και τους αέργους.
- (15) Η καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού είναι απαραίτητη προκειμένου να καταστούν τα φορολογικά συστήματα πιο αποτελεσματικά και πιο δίκαια, όπως αναγνωρίζεται στη Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού μεταξύ των κρατών μελών απαιτούν συντονισμένη δράση των εθνικών πολιτικών για να συμπληρωθεί η νομοθεσία της Ένωσης. Η Μάλτα έχει λάβει μέτρα κατά του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, πλην όμως το υψηλό επίπεδο των πληρωμών δικαιωμάτων και μερισμάτων ως ποσοστό του ΑΕΠ υποδηλώνει ότι οι φορολογικοί κανόνες της Μάλτας ενδέχεται να χρησιμοποιούνται από εταιρείες που επιδιίδονται σε επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Η μη παρακράτηση φόρου στην πηγή επί εξερχόμενων (από κατοίκους της Ένωσης προς κατοίκους τρίτων χωρών) πληρωμών μερισμάτων, τόκων και δικαιωμάτων από εταιρείες με έδρα στη Μάλτα μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη αποφυγή της φορολόγησης αυτών των καταβολών, εάν δεν υπόκεινται σε φορολογία ούτε στη χώρα του αποδέκτη τους. Ενώ το καθεστώς έκπτωσης πλασματικών τόκων στη Μάλτα θα συμβάλει στη μείωση της μεροληπτικής μεταχείρισης μεταξύ χρεωστικών τίτλων και ιδίων κεφαλαίων, επιβάλλεται στενή παρακολούθηση των κανόνων κατά των καταχρήσεων που προβλέπονται στο καθεστώς, σε συνδυασμό με γενναιοδωρο φορολογικό συντελεστή και ένα καθεστώς βάσει μετοχών, προκειμένου να αποφευχθεί κατάχρηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού. Αν και με το πρόγραμμα της Μάλτας που απευθύνεται στους ιδιώτες επενδυτές (Individual Investor Programme) και το πρόγραμμα της Μάλτας για διαμονή και θεώρηση διαβατηρίου (Residence and Visa Programme) δεν χορηγείται αυτομάτως φορολογική κατοικία, εάν πληρούνται ορισμένες απαιτήσεις, το εισόδημα μπορεί να απαλλάσσεται βάσει του καθεστώτος «non-dom» (μη κάτοικος), εάν το εισόδημα δεν καταβάλλεται στη Μάλτα, χωρίς ουσιαστικές απαιτήσεις φυσικής παρουσίας. Τα μέτρα αυτά ενδέχεται να διευκολύνουν πρακτικές επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, και έχουν καταχωριστεί από τον ΟΟΣΑ ως δυνητικά υψηλού κινδύνου για κατάχρηση, με σκοπό την παράκαμψη της αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών.
- (16) Ο προγραμματισμός των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Η Μάλτα θα μπορούσε, επομένως, να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια αυτά στους τομείς που έχουν προσδιοριστεί.

- (17) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Μάλτας και τη δημοσίευσε στην έκθεση χώρας του 2019. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Μάλτα κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Μάλτα, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (18) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁷⁾ ότι η Μάλτα αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Μάλτα να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει τη δημοσιονομική βιωσιμότητα του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και του συνταξιοδοτικού συστήματος, μεταξύ άλλων περιορίζοντας την πρόωρη συνταξιοδότηση και προσαρμόζοντας τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης ενόψει της αναμενόμενης αύξησης του προσδόκιμου ζωής.
2. Να διορθώσει τα χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος που μπορούν να διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό από άτομα και πολυεθνικές, ιδίως μέσω εξερχόμενων πληρωμών. Να ενισχύσει το συνολικό πλαίσιο διακυβέρνησης, μεταξύ άλλων με τη συνέχιση των προσπάθειών για τον εντοπισμό και τη δίωξη της διαφθοράς. Να συνεχίσει την τρέχουσα πρόοδο που σημειώνεται στην ενίσχυση του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ιδίως όσον αφορά την επιβολή του νόμου. Να ενισχύσει την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, ιδίως τις διασφαλίσεις για τους διορισμούς και τις απολύσεις στον δικαστικό κλάδο, και να προβεί στη σύσταση χωριστής εισαγγελικής αρχής.
3. Να εστιάσει την οικονομική πολιτική επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία, τη διαχείριση των φυσικών πόρων, την αποδοτική χρήση των πόρων και την ενεργειακή απόδοση, τις βιώσιμες μεταφορές, τη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και την εκπαίδευση και κατάρτιση χωρίς αποκλεισμούς.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων των Κάτω Χωρών του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας των Κάτω Χωρών του 2019

(2019/C 301/19)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη της τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή εξέδωσε και την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία οι Κάτω Χώρες συγκαταλέγονται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ L 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, οι Κάτω Χώρες θα πρέπει να διασφαλίσουν την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 και 3. Ειδικότερα, η λήψη επενδυτικών μέτρων και μέτρων για τη στήριξη της αύξησης των μισθών θα συμβάλει στην υλοποίηση της πρώτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ σχετικά με την επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ, η λήψη φορολογικών μέτρων θα συμβάλει στην υλοποίηση της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά την καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού και η μείωση της μεροληπτικής μεταχείρισης του χρέους για τα νοικοκυριά θα συμβάλει στην υλοποίηση της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ που αφορά τη μείωση της φορολογικά μεροληπτικής μεταχείρισης του χρέους.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τις Κάτω Χώρες δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος των Κάτω Χωρών όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος των Κάτω Χωρών ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιελάμβανε εμπειρισιασμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι Κάτω Χώρες παρουσιάζουν μακροοικονομικές ανισορροπίες. Συγκεκριμένα, το υψηλό ιδιωτικό χρέος και το μεγάλο πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών συνιστούν πηγές ανισορροπιών, με διασυστορροπιακό αντίκτυπο. Ο δείκτης ιδιωτικού χρέους προς το ΑΕΠ, στηριζόμενος από την οικονομική ανάπτυξη, συνέχισε την πτωτική πορεία του, τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τα νοικοκυριά, αν και παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Ωστόσο, το ονομαστικό χρέος των νοικοκυριών αυξάνεται με αργούς ρυθμούς λόγω της αύξησης των τιμών των κατοικιών.
- (4) Στις 29 Απριλίου 2019, οι Κάτω Χώρες υπέβαλαν το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις λήφθηκαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Οι Κάτω Χώρες υπάγονται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει μείωση του πλεονάσματος της γενικής κυβέρνησης από 1,5 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε 0,0 % του ΑΕΠ το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —που συνίσταται σε διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ— εξακολουθεί να υπερκαλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει από το 52,4 % του ΑΕΠ το 2018 στο 44,6 % του ΑΕΠ το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να μειωθεί από πλεόνασμα 0,8 % του ΑΕΠ το 2018 σε 0,7 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,2 % του ΑΕΠ το 2020, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Το χρέος της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να παραμείνει σε σταθερή πτωτική πορεία. Σε γενικές γραμμές, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι οι Κάτω Χώρες προβλέπεται να συμμορφωθούν με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020. Ταυτόχρονα, θα ήταν σημαντικό να χρησιμοποιηθούν δημοσιονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές για τη στήριξη της ανοδικής πορείας των επενδύσεων, με παράλληλη τήρηση του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 320 της 10.9.2018, σ. 80.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (7) Όσον αφορά τη δημοσιονομική βιωσιμότητα, η προβλεπόμενη αύξηση των δημόσιων δαπανών για τη μακροχρόνια περιθάλψη συνεπάγεται κινδύνους μεσαίας τάξης για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Το 2015, η κυβέρνηση μετέθεσε μεγάλο μέρος του συστήματος μακροχρόνιας περιθάλψης στις δημοτικές αρχές για να βελτιώσει την αποδοτικότητά του και να περιορίσει τις δημόσιες δαπάνες. Ο αντίκτυπος αυτής της μεταρρύθμισης στη δημοσιονομική βιωσιμότητα πρέπει να παρακολουθείται.
- (8) Από τον Νοέμβριο του 2018, τα κεφάλαια του ταμείου εγγύησης καταθέσεων, το οποίο είναι ανεξάρτητη νομική οντότητα, μεταφέρθηκαν από διαχωρισμένο λογαριασμό στην ολλανδική κεντρική τράπεζα σε λογαριασμό του Δημόσιου Ταμείου. Το ολλανδικό ταμείο εγγύησης καταθέσεων αναπτυσσόταν σταδιακά και μέχρι τότε είχε συγκεντρώσει περίπου 1 δισεκατ. EUR, ενώ οι τράπεζες όφειλαν να καταβάλουν 4 δισεκατ. EUR επιπλέον έως το 2024, τα οποία θα επενδύονταν σε διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο στοιχείων ενεργητικού χαμηλού κινδύνου σύμφωνα με την οδηγία 2014/49/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014 ⁽⁷⁾ (οδηγία περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων). Με τη μεταφορά του λογαριασμού του ταμείου μειώνεται το επίπεδο του ακαθάριστου χρέους, αλλά το δημόσιο έλλειμμα παραμένει αμετάβλητο. Μετά τη μεταφορά των κεφαλαίων, το Δημόσιο Ταμείο θα μπορεί να τα χρησιμοποιήσει για τη χρηματοδότηση των δημόσιων δαπανών, αλλά θα πρέπει να τα διαθέσει σε περίπτωση που παρουσιαστεί ανάγκη κάλυψης των εκταμιεύσεων των καταθετών ή χρηματοδότησης παρεμβάσεων σύμφωνα με τη νομική εντολή του, γεγονός που ενδέχεται να επηρεάσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.
- (9) Τα ολλανδικά νοικοκυριά κατέχουν αφενός μεγάλα μη ρευστοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού στους τομείς της στέγασης και των συντάξεων και αφετέρου υψηλά επίπεδα χρέους. Οι μακροσκελείς ισολογισμοί καθιστούν τα νοικοκυριά ευάλωτα σε κλυδωνισμούς του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της οικονομίας. Το υψηλό επίπεδο χρέους των νοικοκυριών οφείλεται στη γενναιόδωρη φορολογική ελάφρυνση για τις πληρωμές τόκων ενυπόθηκων δανείων, αλλά και στην απουσία αποτελεσματικού μεσαίου τμήματος στην αγορά ενοικίασης ακινήτων και στις υψηλές υποχρεωτικές συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις. Σημαντική πρόκληση για την αντιμετώπιση του μεγάλου χρέους των νοικοκυριών συνιστά η αγορά κατοικίας, όπου δυσκαμψίες και στρεβλωτικά κίνητρα που έχουν συσσωρευτεί επί δεκαετίες διαμορφώνουν συνήθειες όσον αφορά τη χρηματοδότηση στέγης και τις τομεακές αποταμιεύσεις. Από το 2012 μέχρι σήμερα έχει ληφθεί σειρά μέτρων που εν μέρει αντιμετωπίζουν την κατάσταση αυτή. Η εξαγγελθείσα επιτάχυνση της μείωσης της έκπτωσης φόρου για τους τόκους ενυπόθηκων δανείων έχει ήδη θεσπιστεί με νόμο και θα αρχίσει να εφαρμόζεται το 2020. Παρ' όλα αυτά, η φορολογική ελάφρυνση για τις πληρωμές ενυπόθηκων δανείων παραμένει γενναιόδωρη και εξακολουθεί να οδηγεί σε σημαντικά μεροληπτική μεταχείριση του χρέους των νοικοκυριών. Ταυτόχρονα, η ιδιωτική αγορά ενοικίασης ακινήτων, το μόνο τμήμα της αγοράς που δεν επιδοτείται, δεν είναι ακόμα επαρκώς ανεπτυγμένη και αντιπροσωπεύει το 13 % του συνόλου των κατοικιών. Η απουσία μεσαίου τμήματος, που να λειτουργεί ικανοποιητικά, στην αγορά ενοικίασης ακινήτων ενθαρρύνει τα νοικοκυριά να αγοράζουν αντί να ενοικιάζουν, οδηγώντας σε υψηλούς δείκτες χρέους σε σχέση με το εισόδημα και χρηματοοικονομική ευπάθεια.
- (10) Παρότι το συνταξιοδοτικό σύστημα σημειώνει ικανοποιητικές επιδόσεις όσον αφορά την επάρκεια των συντάξεων και τη δημοσιονομική βιωσιμότητα, παρουσιάζει μειονεκτήματα όσον αφορά τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ των γενεών, τη διαφάνεια των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων και την ευελιξία. Επιπλέον, οι επαγγελματικές συνταξιοδοτικές εισφορές είναι υψηλές και αυξομειώνονται ανάλογα με τις επιδόσεις των συνταξιοδοτικών ταμείων. Ως εκ τούτου, ενδέχεται να ενισχύσουν φιλοκυκλικές τάσεις στις δαπάνες των νοικοκυριών. Η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος θα μπορούσε, κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής, να οδηγήσει σε χαμηλότερες υποχρεωτικές συνταξιοδοτικές εισφορές και σε πιο σταθερή κατανάλωση (ή στην «εξομάλυνση της κατανάλωσης»). Η κυβέρνηση προτίθεται να προβεί σε ουσιαστική μεταρρύθμιση του δεύτερου συνταξιοδοτικού πυλώνα, προκειμένου να βελτιωθεί η κάλυψη και να δημιουργηθεί ένα περισσότερο διαφανές και εύλεκτο, και αναλογιστικά δικαιότερο σύστημα. Με την ταυτόχρονη μεταρρύθμιση των θεσμών της αγοράς κατοικίας και του συνταξιοδοτικού συστήματος θα μπορούσαν να περιοριστούν οι ισολογισμοί των νοικοκυριών και ο τομέας των νοικοκυριών να καταστεί λιγότερο ευάλωτος σε κλυδωνισμούς του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της οικονομίας, με θετικές επιπτώσεις για τη μακροοικονομική ανθεκτικότητα και την οικονομική ανάπτυξη.
- (11) Παρά το χαμηλό επίπεδο ανεργίας, τα υψηλά ποσοστά κενών θέσεων εργασίας και την αυξανόμενη έλλειψη εργαζομένων, η αύξηση των ονομαστικών μισθών παραμένει συγκρατημένη μέχρι στιγμής (1,1 % το 2017 και 2,4 % το 2018). Οι μισθοί που προβλέπονται στις συλλογικές συμβάσεις αυξήθηκαν κατά μέσο όρο κατά 2,1 % το 2018, ενώ οι μισθοί του δημοσίου σημείωσαν ταχύτερη αύξηση (κατά 3 % το δεύτερο εξάμηνο του 2018). Επιπλέον, συνήφθησαν μισθολογικές συμβάσεις οι οποίες οδήγησαν σε ονομαστική αύξηση της τάξης του 7 % σε δύο έτη για όλους τους δημόσιους υπαλλήλους της κεντρικής κυβέρνησης. Χορηγήθηκε πρόσθετη χρηματοδότηση για την αύξηση των μισθών των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, η κυβέρνηση θέσπισε διάφορα δημοσιονομικά μέτρα που μειώνουν τη φορολογική επιβάρυνση της εργασίας και επιδιώκουν να αυξήσουν το καθαρό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών των εργαζομένων. Η περαιτέρω τόνωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών μέσω της ενίσχυσης των προϋποθέσεων που στηρίζουν την αύξηση των μισθών και η μεταρρύθμιση του δεύτερου πυλώνα του συνταξιοδοτικού συστήματος, ώστε να καταστεί πιο διαφανής, να εξασφαλίζει δικαιότερη μεταχείριση των γενεών και να είναι πιο ανθεκτικός έναντι των κλυδωνισμών, θα μπορούσαν να στηρίξουν την εγχώρια ζήτηση και να συμβάλουν στην επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ.

⁽⁷⁾ Οδηγία 2014/49/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων (ΕΕ L 173 της 12.6.2014, σ. 149).

- (12) Η καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού είναι απαραίτητη για να καταστούν τα φορολογικά συστήματα πιο αποτελεσματικά και πιο δίκαια, όπως αναγνωρίζεται στη Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού μεταξύ των κρατών μελών απαιτούν συντονισμένη δράση των εθνικών πολιτικών για να συμπληρωθεί η ενωσιακή νομοθεσία. Οι Κάτω Χώρες έχουν λάβει μέτρα κατά του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, πλην όμως τα υψηλά επίπεδα των πληρωμών μερισμάτων, δικαιωμάτων και τόκων που πραγματοποιούνται μέσω της χώρας υποδηλώνουν ότι οι εταιρείες που επιδίδονται σε επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό εκμεταλλεύονται τους φορολογικούς κανόνες της. Μεγάλο ποσοστό των άμεσων ξένων επενδύσεων διακρατείται από «οντότητες ειδικού σκοπού». Η μη παρακράτηση φόρου επί εξερχομένων πληρωμών δικαιωμάτων και τόκων (που πραγματοποιούν δηλαδή μόνιμοι κάτοικοι της Ένωσης προς μόνιμους κατοίκους τρίτων χωρών) μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη αποφυγή των φόρων επί αυτών των πληρωμών, εάν δεν υπόκεινται σε φορολογία ούτε στην περιοχή δικαιοδοσίας στην οποία υπάγεται ο αποδέκτης τους. Η εξαγγελία λήψης μεταρρυθμιστικών μέτρων στον τομέα της φορολογίας, που συμπεριλαμβάνουν την παρακράτηση φόρου στην πηγή επί πληρωμών τόκων και δικαιωμάτων σε περίπτωση κατάχρησης ή πληρωμών προς δικαιοδοσίες με χαμηλή φορολογία, συνιστά θετικό βήμα για τη μείωση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, θα πρέπει δε να παρακολουθείται εκ του σύνεγγυς.
- (13) Η αύξηση της απασχόλησης τα τελευταία χρόνια οφείλεται κυρίως στην προσωρινή απασχόληση και την αυτοαπασχόληση, αν και η αύξηση των θέσεων εργασίας για τους εργαζομένους με συμβάσεις αορίστου χρόνου υπερέβη πρόσφατα την αύξηση των θέσεων προσωρινής απασχόλησης. Ωστόσο, το ποσοστό της ευέλικτης απασχόλησης παραμένει υψηλό και αντιπροσωπεύει σημαντικό μερίδιο της αγοράς εργασίας. Το υψηλό ποσοστό συμβάσεων ορισμένου χρόνου και η ραγδαία αύξηση της αυτοαπασχόλησης χωρίς μισθωτούς ερμηνεύονται από τις μεγάλες διαφορές που διαπιστώνονται στην ισχύουσα εργατική νομοθεσία, την προστασία των εργαζομένων και τη φορολογική και ασφαλιστική νομοθεσία. Η κυβέρνηση έχει εγκρίνει δέσμη μέτρων (νόμος για την εξισορρόπηση της αγοράς εργασίας «Wet Arbeidsmarkt in Balans») για να διευκολύνει την πρόσληψη μόνιμων υπαλλήλων και να μειώσει την ευελιξία των ευέλικτων συμβάσεων. Η εφαρμογή των μέτρων αυτών (τα οποία αναμένεται να αρχίσουν να ισχύουν το 2020) θα πρέπει να παρακολουθείται εκ του σύνεγγυς. Επιπλέον, έχουν εξαγγελθεί μέτρα για την ελάφρυνση της υποχρέωσης των εργοδοτών να συνεχίσουν να καταβάλλουν μισθούς για δύο έτη σε περίπτωση ασθένειας. Ωστόσο, μέχρι στιγμής δεν έχουν ληφθεί άλλα συγκεκριμένα μέτρα. Ως εκ τούτου, κάποιοι από αυτούς τους θεσμικούς παράγοντες εξακολουθούν να δημιουργούν οικονομικά κίνητρα στους εργαζομένους για να ξεκινήσουν να εργάζονται ως αυτοαπασχολούμενοι ή να ευνοούν τη χρήση του καθεστώτος του αυτοαπασχολούμενου χωρίς μισθωτούς. Οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν συχνότερα χαμηλότερο επίπεδο ασφάλισης έναντι αναπηρίας, ανεργίας και γήρατος, γεγονός που θα μπορούσε να επηρεάσει τη βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης μακροπρόθεσμα. Επιπλέον, η επιβολή μέτρων για την αντιμετώπιση της ψευδοαπασχόλησης έχει ανασταλεί μέχρι το 2020.
- (14) Παρά τις συνολικά ικανοποιητικές επιδόσεις της αγοράς εργασίας, η προώθηση της ισότητας των ευκαιριών όσον αφορά την απασχόληση και την ενεργητική ένταξη εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση, ιδίως για τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, για τα άτομα που δραστηριοποιούνται στο περιθώριο της αγοράς εργασίας και για τα οικονομικά μη ενεργά άτομα. Επιπλέον, εξακολουθεί να υπάρχει αναξιοποίητο εργατικό δυναμικό, ιδίως στην πολυπληθή πληθυσμιακή ομάδα των ημιαπασχολούμενων γυναικών.
- (15) Οι τεχνικές και ψηφιακές δεξιότητες και οι ειδικευμένοι επαγγελματίες είναι ζωτικής σημασίας για την ικανότητα καινοτομίας της ολλανδικής οικονομίας και για την αύξηση της παραγωγικότητας. Επομένως, υπάρχει ανάγκη για περισσότερες επενδύσεις στην κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στον τομέα των ψηφιακών δεξιοτήτων, και για την προώθηση ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης. Για να βελτιωθεί η ικανότητα καινοτομίας της κοινωνίας χρειάζονται επίσης επενδύσεις για τη στήριξη της εκπαίδευσης στους τομείς των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών. Επιπλέον, η αύξηση των επενδύσεων στις δεξιότητες, την εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και της απασχολησιμότητας των ατόμων που βρίσκονται στο περιθώριο της αγοράς εργασίας, καθώς και για την ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργητικής ένταξης.
- (16) Μολονότι η ένταση των επενδύσεων στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης στις Κάτω Χώρες ξεπέρασε το 2 %, παραμένει χαμηλότερη από τον εθνικό στόχο του 2,5 % και από το επίπεδο των χωρών με τις υψηλότερες επιδόσεις. Από άποψη παραγωγικότητας, οι Κάτω Χώρες είναι μία από τις χώρες με τις υψηλότερες επιδόσεις σε πολλούς τομείς. Επομένως, η συνεχής αύξηση της παραγωγικότητας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την καινοτομία και θα μπορούσε να υποστηριχθεί μέσω πρόσθετων επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη και στην καινοτομία, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα.
- (17) Για την επίτευξη της ενεργειακής μετάβασης και της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις, προκειμένου να εξασφαλιστεί πιο βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με αποδοτική χρήση των πόρων. Οι Κάτω Χώρες ενδέχεται να υπερκαλύψουν τους στόχους τους για το 2020 στον τομέα της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ενώ θα χρειαστεί να ληφθούν πρόσθετα μέτρα για να επιτευχθούν οι στόχοι για το 2030. Οι στόχοι για το 2020 που αφορούν την πρωτογενή ενεργειακή απόδοση και την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές δεν θα επιτευχθούν εάν δεν ληφθούν πρόσθετα μέτρα. Ο ολλανδικός στόχος για παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές έως το 2023 που καθορίστηκε στη συμφωνία των Κάτω Χωρών στον τομέα της ενέργειας αναμένεται να επιτευχθεί χάρη στις επενδύσεις σε υπεράκτια αιολικά πάρκα. Έως το τέλος του 2019, η κυβέρνηση σκοπεύει να εκδώσει εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα, το οποίο θα παρέχει επισκόπηση των επενδυτικών αναγκών της χώρας έως το 2030 για τις διάφορες διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης, στις οποίες περιλαμβάνονται η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, η ενεργειακή απόδοση, η ασφάλεια του εφοδιασμού, καθώς και ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής και η προσαρμογή σε αυτήν.

- (18) Οι Κάτω Χώρες είναι μια πυκνοκατοικημένη και καλά εξοπλισμένη χώρα και σημαντικός παράγοντας του τομέα της εφοδιαστικής στην Ένωση, καθώς το Ρότερνταμ είναι το μεγαλύτερο λιμάνι της Ένωσης και το Schiphol ένας από τους μεγαλύτερους αερολιμένες, η οποία ωστόσο εξακολουθεί να αντιμετωπίζει πρόβλημα κυκλοφοριακής συμφόρησης. Το πρόβλημα αυτό έχει αμβλυνθεί χάρη σε πρόσθετα έργα υποδομής, αλλά εξακολουθεί να συνεπάγεται υψηλό κοινωνικό κόστος και σπατάλη χρόνου στους δρόμους.
- (19) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη ορισμένων αναγκών που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Αυτό θα έδινε τη δυνατότητα στις Κάτω Χώρες να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί.
- (20) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής των Κάτω Χωρών και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί στις Κάτω Χώρες κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνο τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στις Κάτω Χώρες, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (21) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁸⁾ ότι οι Κάτω Χώρες αναμένεται να συμμορφωθούν με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (22) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι συστάσεις που απηύθυνε σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 και 3 κατωτέρω. Οι εν λόγω συστάσεις συμβάλλουν επίσης στην εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, ειδικότερα δε της πρώτης και της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 3 συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που συνδέονται με το πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.

ΣΥΝΙΣΤΑ στις Κάτω Χώρες να λάβουν μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να περιορίσουν τη μεροληπτική μεταχείριση του χρέους για τα νοικοκυριά και τις στρεβλώσεις στην αγορά κατοικίας, μεταξύ άλλων υποστηρίζοντας την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα ενοικίασης. Να διασφαλίσουν ότι ο δεύτερος πυλώνας του συνταξιοδοτικού συστήματος χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη διαφάνεια, εξασφαλίζει δικαιότερη μεταχείριση των γενεών και είναι πιο ανθεκτικός στους κλυδωνισμούς. Να εφαρμόσουν πολιτικές για την αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, μεταξύ άλλων ενισχύοντας τις προϋποθέσεις που στηρίζουν την αύξηση των μισθών, με σεβασμό στον ρόλο των κοινωνικών εταίρων. Να αντιμετωπίσουν τα χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος που μπορούν να διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό, ιδίως μέσω εξερχόμενων πληρωμών, ιδιαιτέρως με την εφαρμογή των εξαγγελθέντων μέτρων.
2. Να μειώσουν τα κίνητρα της αυτοαπασχόλησης χωρίς μισθωτούς, προωθώντας παράλληλα επαρκή κοινωνική προστασία για τους αυτοαπασχολούμενους, και να πατάξουν το φαινόμενο της ψευδοαυτοαπασχόλησης. Να ενισχύσουν τις ολοκληρωμένες δραστηριότητες διά βίου μάθησης και να αναβαθμίσουν τις δεξιότητες, ιδίως των ατόμων που βρίσκονται στο περιθώριο της αγοράς εργασίας και του οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού.
3. Να χρησιμοποιήσουν δημοσιονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές για τη στήριξη της ανοδικής πορείας των επενδύσεων, με παράλληλη τήρηση του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Να εστιάσουν τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην έρευνα και την ανάπτυξη, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα, στην ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, στην ενεργειακή απόδοση και στις στρατηγικές για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και στην αντιμετώπιση των σημείων συμφόρησης στις μεταφορές.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Αυστρίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Αυστρίας του 2019

(2019/C 301/20)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη της τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Αυστρία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Αυστρία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, όπως αποτυπώνεται στις συστάσεις 1 έως 3 κατωτέρω. Ειδικότερα, η εστίαση της σχετικής με τις επενδύσεις οικονομικής πολιτικής στους τομείς που προσδιορίζονται θα συμβάλει στην υλοποίηση της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων, ενώ με τη σύσταση για τη μετατόπιση των φόρων από την εργασία υλοποιείται η τρίτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.
- (3) Η έκθεση ανά χώρα του 2019 για την Αυστρία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Αυστρίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Αυστρίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Στις 24 Απριλίου 2019 η Αυστρία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα λήφθηκαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όταν είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης στις κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Αυστρία επί του παρόντος υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό ισοζύγιο θα βελτιωθεί από πλεόνασμα 0,1 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε 0,3 % του ΑΕΠ το 2019 και ότι θα μειωθεί σταδιακά σε ισοσκελισμένη δημοσιονομική θέση το 2023. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —που συνίσταται σε διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ— εξακολουθεί να υπερκαλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σταθερότητας, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει σταδιακά από 73,8 % του ΑΕΠ το 2018 σε 59,8 % του ΑΕΠ το 2023. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευνοϊκό. Οι κίνδυνοι στους οποίους υπόκειται ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός προγραμματισμός φαίνεται να είναι μέτριοι και αφορούν κυρίως την εξαγγελθείσα εφαρμογή εξοικονόμησης δαπανών στη δημόσια διοίκηση, οι οποίες πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της προγραμματισμένης μεταρρύθμισης του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων και εταιρειών.
- (7) Στις 13 Ιουλίου 2018 το Συμβούλιο συνέστησε στην Αυστρία να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2019, λαμβανομένου υπόψη του περιθωρίου που συνδέεται με ασυνήθεις περιστάσεις, για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Αυτό συνάδει με το μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ ύψους 2,9 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου της τάξης του 0,3 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να βελτιωθεί από −0,1 % του ΑΕΠ το 2019 σε 0,0 % του ΑΕΠ το 2020, υπερβαίνοντας τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Η Αυστρία προβλέπεται ότι θα συμμορφωθεί με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Αυστρία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 84.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

⁽⁷⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για την προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για παροχές ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (8) Η Αυστρία αντιμετωπίζει μέτριους κινδύνους δημοσιονομικής βιωσιμότητας μακροπρόθεσμα. Οι κίνδυνοι αυτοί οφείλονται στην προβλεπόμενη αύξηση των δημόσιων δαπανών για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τη μακροχρόνια περίθαλψη και τις συντάξεις. Ενώ η κάλυψη των υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης είναι γενικά υψηλή στην Αυστρία, οι δημόσιες δαπάνες για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη προβλέπεται να αυξηθούν κατά 1,3 εκατοστιαίες μονάδες σε 8,3 % του ΑΕΠ έως το 2070, συνεπώς περισσότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (0,9 εκατοστιαίες μονάδες). Οι δημόσιες δαπάνες για τη μακροχρόνια περίθαλψη προβλέπεται να διπλασιαστούν, από 1,9 % του ΑΕΠ σε 3,8 % του ΑΕΠ έως το 2070. Η θέσπιση ανώτατων ορίων για τις δαπάνες με τον νόμο του 2017 για τη δημοσιονομική εξισορρόπηση και η μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, με στόχο να μειωθεί η υπερβολική εξάρτηση από τον νοσοκομειακό τομέα, έχουν αρχίσει να αντιμετωπίζουν το θέμα της βιωσιμότητας. Ο πρόσφατος νόμος για την οργάνωση της κοινωνικής ασφάλισης μπορεί να συνεπάγεται εξοικονόμηση σε επίπεδο δαπανών διακυβέρνησης και διοικητικών δαπανών, αλλά θα δημιουργήσει προκαταβολικό κόστος. Οι αποτελεσματικότερες δημόσιες συμβάσεις (π.χ. μέσω της υποβολής προσφορών σε επίπεδο Ένωσης, της χρήσης κριτηρίων ανάθεσης εκτός της τιμής και της συγκέντρωσης των προμηθειών στο επίπεδο όλων των περιφερειών) και η ευρύτερη χρήση λύσεων ηλεκτρονικής υγείας θα συνέβαλαν περαιτέρω στην ποιότητα και την οικονομική αποδοτικότητα. Στον τομέα της μακροχρόνιας περίθαλψης, τα πρόσφατα μέτρα πολιτικής, όπως η απόφαση να καταργηθεί η υποχρέωση των ασθενών να χρησιμοποιούν την ιδιωτική τους περιουσία για τη χρηματοδότηση της ενδονοσοκομειακής μακροχρόνιας περίθαλψης, αναμένεται να αυξήσουν, αντί να συγκρατήσουν, τις δαπάνες.
- (9) Οι συνταξιοδοτικές δαπάνες θα κορυφωθούν το 2036, στο επίπεδο των 1,2 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ, υπερβαίνοντας το σημείο αναφοράς του 2016. Με τις προηγούμενες μεταρρυθμίσεις επιτεύχθηκε η παροχή κινήτρων για αναβολή της συνταξιοδότησης (η πραγματική ηλικία εξόδου από την αγορά εργασίας αυξήθηκε κατά περίπου 1,5 έτη για τους άνδρες και κατά ένα έτος για τις γυναίκες κατά το διάστημα μεταξύ 2014 και 2017). Ωστόσο, η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της νόμιμης και της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης εξακολουθεί να συνιστά πρόκληση και θα πρέπει να προωθηθεί η παράταση του επαγγελματικού βίου. Επιπλέον, η προσαρμογή της ελάχιστης ηλικίας τόσο για την πρόωγη όσο και για την εκ του νόμου προβλεπόμενη συνταξιοδότηση θα συμβάλει στην αποτελεσματικότερη βελτίωση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας στο πλαίσιο της γήρανσης της πληθυσμού. Η μελλοντική καθιέρωση αυτόματης σύνδεσης της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής θα μπορούσε να μειώσει τις δημόσιες συνταξιοδοτικές δαπάνες. Η μείωση αυτή εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 2,4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ την περίοδο 2016-2070, αντισταθμίζοντας έτσι την αύξηση που θα προέκυπτε σε περίπτωση μη αλλαγής της πολιτικής.
- (10) Ο δημοσιονομικός φεντεραλισμός της Αυστρίας οδηγεί σε σημαντική αναντιστοιχία μεταξύ των αρμοδιοτήτων για τις δαπάνες και την εισπραξή εσόδων σε υποεθνικό επίπεδο. Οι υποεθνικοί προϋπολογισμοί, αντί να βασίζονται στη φορολογική αυτονομία, τροφοδοτούνται από ένα πολύπλοκο σύστημα επιμερισμού των φόρων και διακυβερνητικών μεταβιβάσεων. Το γεγονός αυτό αποτελεί εμπόδιο τόσο για τη δημοσιονομική διαφάνεια όσο και για την πολιτική λογοδοσία και παρέχει λίγα κίνητρα για αποδοτικές δημόσιες δαπάνες. Με τον νόμο του 2017 για τις διακυβερνητικές φορολογικές σχέσεις καθιερώθηκε σειρά αλλαγών για τον εξορθολογισμό των δημοσιονομικών σχέσεων μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης. Οι αλλαγές περιλαμβάνουν την απλοποίηση της κατανομής των επιμεριζόμενων φόρων, την απόδοση ιδίου πόρου στα ομόσπονδα κράτη και τη συμφωνία επί πρόσθετων μεταρρυθμίσεων για τον διαφανέστερο επιμερισμό των νομοθετικών και εκτελεστικών αρμοδιοτήτων μεταξύ των επιπέδων διακυβέρνησης. Όσον αφορά το τελευταίο ζήτημα, το πακέτο για την προσαρμογή των αρμοδιοτήτων («Kompetenzbereinigungspaket») αποτελεί ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση του διαχωρισμού των αρμοδιοτήτων, δεδομένου ότι επανακατανέμει τους κοινούς τομείς πολιτικής (αποκλειστικά) στο ομοσπονδιακό επίπεδο ή στο επίπεδο των ομόσπονδων κρατών, και μειώνει τα αμοιβαία δικαιώματα σύμφωνης γνώμης. Ωστόσο, ο νόμος επηρεάζει περιορισμένο μόνον αριθμό τομέων πολιτικής.
- (11) Η φορολογική δομή της Αυστρίας χαρακτηρίζεται από υψηλή επιβάρυνση της εργασίας (φόροι μισθωτών υπηρεσιών και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης). Η επιβάρυνση αναμένεται να αυξηθεί με την πάροδο του χρόνου, εφόσον τα φορολογικά κλίμακα δεν υπάγονται σε τιμαριθμική αναπροσαρμογή. Το ποσοστό των φόρων επί της εργασίας στα συνολικά φορολογικά έσοδα ανήλθε στο 55,3 % το 2017, ένα από τα υψηλότερα στην Ένωση (μέσος όρος: 49,7 %). Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, όπως οι μειώσεις των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για τα χαμηλά εισοδήματα και τους εργοδότες, καθώς και οι φορολογικές ελαφρύνσεις για τους εργαζόμενους γονείς που παρέχονται με το νέο επίδομα «Family Bonus plus», συνέβαλαν στη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας. Εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο μετατόπισης του μείγματος φόρων προς πηγές που στηρίζουν μια πιο βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Ειδικότερα, οι περιοδικοί φόροι επί της ακίνητης περιουσίας αποδεικνύονται σχετικά φιλικό προς την ανάπτυξη και προοδευτικοί, δεδομένου ότι οι εργαζόμενοι με υψηλότερο εισόδημα είναι πιθανό να έχουν στην ιδιοκτησία τους περισσότερα ακίνητα. Ωστόσο, λόγω της φορολογικής βάσης που είναι σε μεγάλο βαθμό παρωχημένη, τα έσοδα από τους περιοδικούς φόρους ακίνητης περιουσίας στην Αυστρία παραμένουν χαμηλά και πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης. Η αναπροσαρμογή της φορολογικής βάσης θα συνέβαλε στην αύξηση των εσόδων και θα αντιμετώπιζε τα ζητήματα δικαίως μεταχείρισης που ανακύπτουν όταν οι αξίες της γης/των ακινήτων είναι αποσυνδεδεμένες από τις τιμές της αγοράς. Οι αποτελεσματικοί, καλά σχεδιασμένοι φόροι περιουσίας θα μπορούσαν επίσης να καταστήσουν το φορολογικό σύστημα δικαιότερο, ιδίως λαμβανομένης υπόψη της εντυπωσιακής ανισότητας στην κατανομή του πλούτου στην Αυστρία και της απουσίας φόρων κληρονομιάς και δωρεών. Τέλος, οι περιβαλλοντικοί φόροι συμβάλλουν στην εσωτερική των αρνητικών εξωτερικών επιπτώσεων που έχουν η χρήση των πόρων και οι ρυπογόνες δραστηριότητες που συνδέονται με την υγεία και το κλίμα. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να επανεξεταστεί η προτιμησιακή φορολογική μεταχείριση της οποίας τυγχάνουν επί του παρόντος οι εν λόγω δραστηριότητες.

- (12) Η κατάσταση στην αγορά εργασίας βελτιώνεται. Ωστόσο, το αναξιοποίητο δυναμικό του ανθρώπινου κεφαλαίου αποτελεί εμπόδιο για την παραγωγικότητα και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και απαιτούνται αλλαγές, ιδιαίτερα για τις γυναίκες, τους εργαζομένους χαμηλής ειδίκευσης, τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας και τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Παρά το συνολικό υψηλό ποσοστό απασχόλησης των γυναικών (71,7 % στην Αυστρία έναντι 67,4 % στην Ένωση το 2018), ο αριθμός των εργαζομένων γυναικών με καθεστώς πλήρους απασχόλησης παραμένει μάλλον χαμηλός. Η μερική απασχόληση των γυναικών είναι πολύ υψηλότερη από τον μέσο όρο της Ένωσης (47,6 % στην Αυστρία έναντι 30,8 % στην Ένωση το 2018) και συνδέεται κυρίως με τις ανεπαρκείς εγκαταστάσεις παιδικής φροντίδας και το υψηλό ποσοστό γυναικών που εκτελούν καθήκοντα μη αμειβόμενης φροντίδας. Ο υφιστάμενος σχεδιασμός της παροχής υπηρεσιών παιδικής φροντίδας και της άδειας για οικογενειακούς λόγους δεν συμβάλλουν επαρκώς στην ισοτιμία των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας. Οι περαιτέρω επενδύσεις σε οικονομικά προστιτές ολοήμερες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και σε ολοήμερα σχολεία θα συμβάλουν στην αύξηση των εργαζομένων γυναικών με καθεστώς πλήρους απασχόλησης, στην καλύτερη αξιοποίηση του δυναμικού των γυναικών στην αγορά εργασίας και στην αύξηση της παραγωγικότητας και της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς. Η μερική απασχόληση των γυναικών εξηγεί επίσης το σημαντικό ποσοστό του μη διορθωμένου μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων, που εξακολουθεί να βρίσκεται αισθητά πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης (19,9 % στην Αυστρία έναντι 16,0 % στην Ένωση το 2017). Άλλοι σημαντικοί παράγοντες που συντελούν στο εν λόγω χάσμα είναι η υπερεκπροσώπηση των γυναικών σε χαμηλά αμειβόμενους τομείς, ο διαχωρισμός που σχετίζεται με την επιλογή της εκπαίδευσης, η υποεκπροσώπηση των γυναικών σε διευθυντικές και εποπτικές θέσεις, καθώς και η διακοπή της σταδιοδρομίας. Συνολικά, το σημαντικό χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά το εισόδημα από συντάξεις (40,5 % στην Αυστρία έναντι 35,2 % στην Ένωση το 2017) οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε αυτές τις εισοδηματικές ανισότητες που συνδέονται με το φύλο και προκύπτουν κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου. Επιπλέον, οι οριακά εργαζόμενοι, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι γυναίκες, δεν καλύπτονται από το επίδομα ανεργίας. Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας μεταξύ των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση καταδεικνύουν ότι το δυναμικό της αγοράς εργασίας δεν αξιοποιείται επαρκώς. Πάνω από το 44 % του συνόλου των ανέργων έχουν ολοκληρώσει μόνο τη βασική εκπαίδευση (έως την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, «Pflichtschule»). Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας που ενθαρρύνουν περισσότερους ανθρώπους να εργάζονται ή να αναζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών διά βίου μάθησης, παραμένουν ζωτικής σημασίας για την αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού των εργαζομένων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και των ενηλίκων με χαμηλή ειδίκευση. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τις εν λόγω πολιτικές, παρά το γεγονός ότι παραδοσιακά είναι ισχυρή, τέθηκε υπό αμφισβήτηση.
- (13) Η έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού καταδεικνύει την ανάγκη για μεγαλύτερη επένδυση στη γενική εκπαίδευση και την κατάρτιση. Τα μαθησιακά αποτελέσματα για τους μειονεκτούντες μαθητές δεν έχουν βελτιωθεί. Εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλη διαφορά επιδόσεων μεταξύ των μαθητών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και των υπόλοιπων μαθητών. Από τις εθνικές εξετάσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2016 προέκυψε ότι το επίπεδο των βασικών δεξιοτήτων συνιστά πρόκληση, δεδομένου ότι περίπου το ένα τέταρτο των μαθητών της 8ης τάξης δεν πληρούν ή πληρούν μόνο εν μέρει τα εκπαιδευτικά πρότυπα στα γερμανικά. Τα αποτελέσματα για τα άτομα που προέρχονται από χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον και/ή από οικογένειες μεταναστών έχουν βελτιωθεί ελάχιστα στις εθνικές εξετάσεις. Οι πρόσφατες διεθνείς εξετάσεις επιβεβαίωσαν επίσης το διευρυνόμενο χάσμα στην ανάγνωση για τους μαθητές που προέρχονται από χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον ή από οικογένειες μεταναστών. Στο Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών, οι μαθητές που έχουν γεννηθεί στην Αυστρία έχουν καλύτερες επιδόσεις από τους μετανάστες πρώτης γενιάς· η μεταξύ τους διαφορά ισοδυναμεί με σχεδόν τρία έτη σχολικής φοίτησης. Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στον τομέα της εκπαίδευσης υπονομεύουν εν μέρει τις προηγούμενες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες και δεν είναι σύμφωνες με τις βέλτιστες πρακτικές της Ένωσης και του ΟΟΣΑ. Στο πλαίσιο αυτό, η επέκταση του ολοήμερου σχολείου έχει επιβραδυνθεί, ενώ εντατικοποιείται η κατηγοριοποίηση και η ομαδοποίηση των μαθητών στο γενικό σχολείο. Η Αυστρία πρέπει να επενδύσει την αντιμετώπιση των άνισων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων λόγω κοινωνικοοικονομικού ή μεταναστευτικού περιβάλλοντος. Ενώ οι επιδόσεις της Αυστρίας είναι πάνω από τον μέσο όρο στην Ένωση όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες των πολιτών της, υστερεί σε σχέση με τις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις. Υπάρχει αυξανόμενη έλλειψη ειδικευμένων εργαζομένων στον τομέα της πληροφορικής μεταξύ οικονομία, δεδομένου ότι η αυξανόμενη ζήτηση δεν καλύπτεται από επαρκή προσφορά αποφοίτων πληροφορικής.
- (14) Η Αυστρία είναι μια χώρα που επενδύει σημαντικά στην έρευνα και την ανάπτυξη, με φιλόδοξους εθνικούς στόχους. Ωστόσο, τα αποτελέσματα στον τομέα της επιστήμης και της καινοτομίας δεν βρίσκονται στο επίπεδο των αποτελεσμάτων των «πρωτοπόρων της καινοτομίας» της Ένωσης⁽⁸⁾. Η αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη δεν μεταφράζεται πλήρως σε αποτελέσματα στον τομέα της καινοτομίας και σε αύξηση της παραγωγικότητας. Ειδικότερα, η Αυστρία παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις όσον αφορά την απασχόληση στις ταχέως αναπτυσσόμενες καινοτόμες επιχειρήσεις. Οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη θα ήταν πιο αποτελεσματικές, αν μεταφράζονταν πλήρως σε άριστη επιστημονική και πρωτοποριακή καινοτομία. Για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει να ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων και να ενθαρρυνθεί η συνεργασία στον τομέα των προτεραιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση μεταξύ των διαφόρων περιφερειών και με άλλες χώρες. Επιπλέον, οι πρόσθετες επενδύσεις θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικά κέρδη παραγωγικότητας και αποτελέσματα καινοτομίας, μεταξύ άλλων στην οικολογική καινοτομία, στην ικανότητα καινοτομίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και σε συμπληρωματικά άτυπα περιουσιακά στοιχεία.

(8) Όπως καθορίζεται στον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία του 2018 –*Ηγέτης της καινοτομίας*: ΣΔ, ΔΑ, ΦΙ, ΚΧ, ΗΒ, ΛΞ Πρωτοπόρος της καινοτομίας: ΓΕ, ΒΕ, ΙΡ, ΑΥ, ΓΑ, ΣΝ.

- (15) Μολονότι η Αυστρία σημειώνει καλύτερες επιδόσεις από τον μέσο όρο της Ένωσης όσον αφορά τη συνολική πρόοδο στην ψηφιοποίηση, δεν φθάνει στο επίπεδο των «πρωτοπόρων της καινοτομίας» της Ένωσης. Αυτό αφορά τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών, αλλά και την ανάπτυξή τους. Ο τομέας της πληροφορικής και της τεχνολογίας της Αυστρίας είναι συγκριτικά μικρός και δεν σημείωσε την ίδια ανάπτυξη με τους αντίστοιχους τομείς των χωρών που είναι «ηγέτες της καινοτομίας». Επιπλέον, οι αγροτικές περιοχές δεν διαθέτουν συνδεσιμότητα υψηλής ταχύτητας, γεγονός που αυξάνει το χάσμα μεταξύ των περιφερειών όσον αφορά τις ικανότητες ψηφιοποίησης και καινοτομίας. Υπάρχουν επίσης σημαντικά κενά όσον αφορά τις ψηφιακές υποδομές στα σχολεία, για παράδειγμα για την κάλυψη των ασύρματων τοπικών δικτύων. Η Αυστρία έχει θεσπίσει ορισμένα χρηματοδοτικά προγράμματα για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας υψηλής ταχύτητας στο διαδίκτυο σε ολόκληρη τη χώρα. Η επανεκκίνηση της συνολικής στρατηγικής της Αυστρίας για την ψηφιοποίηση προσφέρει μια ευκαιρία για την έγκριση στόχων και δεικτών, καθώς και για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά τις απαραίτητες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις στην ψηφιοποίηση.
- (16) Η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και του μεριδίου ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές θα ενισχύσει το δυναμικό βιώσιμης ανάπτυξης της Αυστρίας και θα συμβάλει στην επίτευξη των κλιματικών και ενεργειακών στόχων της χώρας για το 2030. Ωστόσο, θα χρειαστούν πρόσθετες προσπάθειες για την επίτευξη αυτών των στόχων. Επιπλέον, οι δημόσιες επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη στον τομέα του περιβάλλοντος και της ενέργειας υπολείπονται του μέσου όρου της Ένωσης. Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις ΜΜΕ θα συμβάλουν στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Οι επενδύσεις στην ανακαίνιση κτιρίων, στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και στη βιώσιμη κινητικότητα θα μπορούσαν να τονώσουν σημαντικά την οικονομία της Αυστρίας. Για τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία απαιτείται συνολική στρατηγική και αύξηση των επενδύσεων από τις επιχειρήσεις.
- (17) Παρά την πρόσφατη ανοδική τάση που συνδέεται με το ευνοϊκό οικονομικό κλίμα, η Αυστρία δεν έχει ακόμη κατορθώσει να αναθερμάνει την αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής και να αφήσει πίσω της την επί δεκαετίες στασιμότητα σε αυτόν τον βασικό μοχλό οικονομικής ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας. Οι μοχλοί για την υποστήριξη της αύξησης της παραγωγικότητας αφορούν την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, τη μεγέθυνση των εταιρειών και τον ανταγωνισμό στον τομέα των υπηρεσιών. Ενώ οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις της Αυστρίας υιοθετούν με ικανοποιητικό ρυθμό τις ψηφιακές τεχνολογίες και τα ψηφιακά επιχειρηματικά μοντέλα, οι μικρότερες επιχειρήσεις της υστερούν σημαντικά. Η ψηφιοποίηση των μικρότερων εταιρειών, συμπεριλαμβανομένων των πολύ μικρών επιχειρήσεων, είναι ιδιαίτερα σημαντική, διότι αυτές αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της αυστριακής οικονομίας. Η αξιοσημείωτη απορρόφηση του προγράμματος «KMU Digital» καταδεικνύει τη ζήτηση και το ενδιαφέρον των ΜΜΕ για την παροχή συμβουλών σχετικά με την ψηφιοποίηση. Η παράταση και επέκταση του εν λόγω προγράμματος θα βοηθούσε, όπως και η περαιτέρω εστίαση της πολιτικής στην ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής της Αυστρίας για την ψηφιοποίηση.
- (18) Εξακολουθούν να υφίστανται διαρθρωτικές προκλήσεις για τη σύσταση και την επέκταση επιχειρήσεων στην Αυστρία, και ιδίως για τις ιδιαίτερα καινοτόμες επιχειρήσεις. Η Αυστρία υστερεί έναντι συγκρίσιμων κρατών μελών όσον αφορά την απασχόληση στις ταχέως αναπτυσσόμενες καινοτόμες επιχειρήσεις. Αυτό καταδεικνύει την ανάγκη να βελτιωθούν οι συνθήκες για την επέκταση των καινοτόμων επιχειρήσεων, η οποία εξακολουθεί να παρεμποδίζεται από παράγοντες όπως είναι το τοπίο των επιχειρηματικών κεφαλαίων που είναι λιγότερο ανεπτυγμένο και διαφοροποιημένο σε σχέση με τις χώρες που είναι «ηγέτες της καινοτομίας». Συμφόρηση παρατηρείται όσον αφορά τη χρηματοδότηση σε μεταγενέστερα στάδια, όπως είναι η χρηματοδότηση με τη μορφή επιχειρηματικών κεφαλαίων και η πρόσβαση σε κεφαλαιαγορές για τις επεκτεινόμενες επιχειρήσεις. Το νέο τμήμα ΜΜΕ στο χρηματιστήριο της Βιέννης αποτελεί βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Οι επιχειρήσεις ταχείας ανάπτυξης είναι ζωτικής σημασίας για τη διάδοση νέων τεχνολογιών και επιχειρηματικών μοντέλων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών, και, ως εκ τούτου, για την αύξηση της παραγωγικότητας.
- (19) Στην Αυστρία υπάρχουν σημαντικοί φραγμοί εισόδου και περιοριστικοί κανόνες για την παροχή επιχειρηματικών υπηρεσιών και τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα. Σε αυτούς περιλαμβάνονται ειδικές απαιτήσεις συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο, εκτεταμένες αποκλειστικές δραστηριότητες και διακλαδικοί περιορισμοί. Οι κανονιστικοί φραγμοί, ιδίως όσον αφορά την καθημερινή λειτουργία των καταστημάτων, συμβάλλουν στη σχετικά αδύναμη ανάπτυξη του τομέα λιανικού εμπορίου της Αυστρίας. Ο μεγάλος διοικητικός φόρτος εξακολουθεί να συνιστά λόγο έντονης ανησυχίας για τις επιχειρήσεις της Αυστρίας. Η συνέχιση των προσπαθειών για τη μείωση των επιβαρύνσεων και η προγραμματισμένη αξιολόγηση του αυστριακού νόμου περί άδειας άσκησης επαγγέλματος («Gewerbeordnung») αποτελούν σημαντικά μέσα για τη βελτίωση των επιχειρηματικών περιβάλλοντος. Ο μεγαλύτερος ανταγωνισμός στον τομέα των υπηρεσιών θα συνέβαλε επίσης στην αντιμετώπιση των προκλήσεων της Αυστρίας όσον αφορά τη διάδοση των ψηφιακών τεχνολογιών και των επιχειρηματικών μοντέλων.
- (20) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκδοσης ανά χώρα. Αυτό θα επιτρέψει στην Αυστρία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.

- (21) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Αυστρίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση ανά χώρα του 2019. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί στην Αυστρία τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Αυστρία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης. Αυτό αντικατοπτρίζει την ανάγκη ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (22) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και είναι της γνώμης ⁽⁹⁾ ότι η Αυστρία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Αυστρία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας, μακροχρόνιας περίθαλψης και του συνταξιοδοτικού συστήματος, μεταξύ άλλων με την προσαρμογή της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης ενόψει των αναμενόμενων κερδών ως προς το προσδόκιμο ζωής. Να απλουστεύσει και να εξορθολογίσει τις δημοσιονομικές σχέσεις και αρμοδιότητες μεταξύ των επιπέδων διακυβέρνησης και να ευθυγραμμίσει τις αρμοδιότητες για τη χρηματοδότηση και τις δαπάνες.
2. Να μετατοπίσει τη φορολογία από την εργασία σε πηγές λιγότερο επιζήμιες για τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Να στηρίξει την πλήρη απασχόληση των γυναικών, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας, και να ενισχύσει τα αποτελέσματα της αγοράς εργασίας για τους εργαζομένους με χαμηλή ειδίκευση, σε συνεχή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους. Να αυξήσει τα επίπεδα βασικών δεξιοτήτων των μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην έρευνα και την καινοτομία, την ψηφιοποίηση και τη βιωσιμότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να υποστηρίξει την αύξηση της παραγωγικότητας, ενθαρρύνοντας την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων και τη μεγέθυνση των εταιρειών και μειώνοντας τους κανονιστικούς φραγμούς στον τομέα των υπηρεσιών.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁹⁾ Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πολωνίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Πολωνίας του 2019

(2019/C 301/21)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης· στην έκθεση αυτή η Πολωνία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

- (2) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Πολωνία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Πολωνίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽³⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη, καθώς και η πρόοδος της Πολωνίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (3) Η Πολωνία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 26 Απριλίου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 στις 29 Απριλίου 2019. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους.
- (4) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει υποβάλει περαιτέρω στοιχεία για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Πολωνία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019, η κυβέρνηση προβλέπει ελαφρά επιδείνωση του ονομαστικού ισοζυγίου από έλλειμμα 0,4 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε 0,6 % του ΑΕΠ το 2022, με έλλειμμα 1,7 % του ΑΕΠ το 2019 και πλεόνασμα 0,2 % του ΑΕΠ το 2020. Το εκ νέου υπολογισθέν διαρθρωτικό ισοζύγιο, με έλλειμμα 1,1 % του ΑΕΠ, θα προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο, ο οποίος, το 2022, θα διαμορφωθεί σε διαρθρωτικό έλλειμμα της τάξης του 1,0 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης του χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί από 48,9 % του ΑΕΠ το 2018 σε 40,6 % έως το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβλέψεις είναι ευλογοφανές. Ταυτόχρονα, δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί επαρκώς οι λεπτομέρειες εφαρμογής ορισμένων από τα αναγκαία μέτρα στήριξης των προβλεπόμενων στόχων για το έλλειμμα από το 2020 και εφεξής.
- (6) Το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019 αναφέρει ότι η Πολωνία έθεσε σε εφαρμογή αντισταθμιστικά μέτρα σχετικά με την ξηρασία και ότι η δημοσιονομική τους επίπτωση το 2018 ήταν σημαντική. Το πρόγραμμα σύγκλισης παρέχει επαρκή στοιχεία σχετικά με το πεδίο και τον χαρακτήρα αυτών των πρόσθετων δημοσιονομικών δαπανών. Η ειδική αντιμετώπιση των δαπανών που σχετίζονται με την ξηρασία θα μπορούσε να εξεταστεί κατ'εφαρμογή της «ρήτρας ασυνήθων περιστάσεων». Σύμφωνα με την Επιτροπή, το 2018 οι επιλέξιμες πρόσθετες δαπάνες ανήλθαν στο 0,07 % του ΑΕΠ. Οι διατάξεις του άρθρου 9 παράγραφος 1 και του άρθρου 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 καλύπτουν αυτές τις πρόσθετες δαπάνες, διότι ο εξαιρετικός χαρακτήρας της ξηρασίας θεωρείται ασυνήθης περίπτωση, ο αντίκτυπός της στα δημόσια οικονομικά της Πολωνίας είναι σημαντικός και δεν θα διακυβευόταν η βιωσιμότητα αν επιτρεπόταν προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Ως εκ τούτου, η απαιτούμενη προσαρμογή για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου για το 2018 μειώθηκε προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι εν λόγω πρόσθετες δαπάνες.
- (7) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στην Πολωνία να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁵⁾ δεν θα υπερβεί το 4,2 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή της τάξης του 0,6 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2019, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την εν λόγω συνιστώμενη προσαρμογή το 2019.

⁽³⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 88.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁵⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στη χρηματοδότηση των παροχών ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (8) Το 2020, ενόψει του προβλεπόμενου παραγωγικού κενού 2,0 % του ΑΕΠ της Πολωνίας, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 4,4 %, σύμφωνα με τη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον από κοινού συμφωνηθέντα πίνακα προσαρμογής απαιτήσεων βάσει του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2019, σε περίπτωση μη αλλαγής των πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την εν λόγω απαίτηση το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν το 2019 ώστε να τηρηθούν οι διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (9) Η Πολωνία σημείωσε σημαντική πρόοδο όσον αφορά την αύξηση της φορολογικής συμμόρφωσης. Ταυτόχρονα, η χώρα σημείωσε ισχυρή οικονομική ανάπτυξη, η αγορά εργασίας ήταν εύρωστη, ενώ αυξήθηκε σταδιακά το ποσοστό των συμβάσεων εργασίας που υπόκεινται σε εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Όλοι αυτοί οι παράγοντες συνέβαλαν στην αύξηση των δημοσίων εσόδων. Μέρος των αυξημένων εσόδων έχει κυκλικό χαρακτήρα και ενδέχεται να εξασθενήσει όταν επιδεινωθεί το μακροοικονομικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα, τα τελευταία έτη οι δημόσιες δαπάνες αυξήθηκαν ως ποσοστό του ΑΕΠ. Αρκετές νέες κατηγορίες δαπανών έχουν μόνιμο χαρακτήρα και μπορεί να μην είναι εύκολο να αλλάξουν στο εγγύς μέλλον. Επιπλέον, στο μέλλον τα δημόσια οικονομικά της Πολωνίας θα αντιμετωπίσουν πιέσεις για υψηλότερες δαπάνες, ιδίως λόγω της γήρανσης του πληθυσμού. Οι παράγοντες αυτοί διευρύνουν την ανάγκη νέων εργαλείων για να ενισχυθεί η διαχείριση των δαπανών, συμπεριλαμβανομένης της τακτικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δαπανών. Παρόλο που το 2018 η Πολωνία συνέχισε να καταβάλλει προσπάθειες για τη βελτίωση του δημοσιονομικού συστήματος, η συνολική μεταρρύθμιση είναι περίπλοκη και θα εφαρμοστεί σταδιακά επί σειρά ετών. Η Πολωνία παραμένει το μόνο κράτος μέλος χωρίς ανεξάρτητο δημοσιονομικό συμβούλιο, παρόλο που το δημοσιονομικό πλαίσιο είναι γενικά ισχυρό και ανεξάρτητοι φορείς καλύπτουν ορισμένες από τις λειτουργίες που συνήθως ασκούνται από τα δημοσιονομικά συμβούλια. Μολονότι η Πολωνία δεν σημείωσε πρόοδο όσον αφορά τον περιορισμό της εκτεταμένης χρήσης των μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ, η κυβέρνηση δρομολόγησε μεταρρύθμιση χάρη στην οποία τα επιτόκια μπορούν να καταστούν λιγότερο σύνθετα και λιγότερο επιρρεπή σε σφάλματα.
- (10) Έως το 2017, η μέση ηλικία συνταξιοδότησης αυξανόταν, λαμβάνοντας υπόψη τις προηγούμενες μεταρρυθμίσεις, όπως η κατάργηση των δυνατοτήτων πρόωρης συνταξιοδότησης και η σταδιακή αύξηση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης. Το 2018, η μέση ηλικία συνταξιοδότησης μειώθηκε και για τα δύο φύλα, λόγω μείωσης της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης στα τέλη του 2017. Η συνεχιζόμενη αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης έχει κρίσιμη σημασία για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και, συνεπώς, για την οικονομική ανάπτυξη, δεδομένης της μείωσης του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας. Πολύ σημαντική είναι επίσης η διασφάλιση της επάρκειας των μελλοντικών συντάξεων, η πρόληψη της φτώχειας των ηλικιωμένων και, κατά συνέπεια, η βελτίωση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος. Η μείωση, το φθινόπωρο του 2017, της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης στα 60 έτη για τις γυναίκες και στα 65 για τους άνδρες θα έχει σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στα μελλοντικά επίπεδα συνταξιοδοτικών παροχών, δημιουργεί δε σημαντικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς το θέμα αυτό. Τα υφιστάμενα προτιμησιακά συνταξιοδοτικά καθεστώτα συνεπάγονται δημοσιονομικό κόστος και μειώνουν την κινητικότητα των εργαζομένων μεταξύ των διαφόρων κλάδων. Το ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για τους αγρότες, που επιδοτείται με κόστος περίπου 0,8 % του ΑΕΠ, παρεμποδίζει την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και συμβάλλει στην αφανή ανεργία στον τομέα της γεωργίας.
- (11) Το ευνοϊκό μακροοικονομικό περιβάλλον συνέβαλε στις υψηλές επιδόσεις της πολωνικής αγοράς εργασίας κατά τα τελευταία έτη. Τα ποσοστά απασχόλησης συνέχισαν να αυξάνονται, ενώ τα ποσοστά ανεργίας, έπειτα από αρκετά έτη ύφεσης, σταθεροποιήθηκαν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα κάτω από το 4 % το 2018. Ωστόσο, η συμμετοχή ορισμένων ομάδων στο εργατικό δυναμικό, ιδίως των ατόμων χαμηλής ειδικευσης, των ατόμων με αναπηρίες και των φροντιστών τους, καθώς και των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, έχει παραμείνει χαμηλή σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη. Το πολωνικό σύστημα κοινωνικών παροχών παρέχει ανεπαρκή κίνητρα για την ανάληψη θέσεων εργασίας. Το επίδομα τέκνου μείωσε τη φτώχεια και την ανισότητα, αλλά έχει αρνητικό αντίκτυπο στη συμμετοχή των γονέων, κυρίως των γυναικών, στην αγορά εργασίας λόγω του ύψους και του σχεδιασμού του. Το ποσοστό εγγραφής των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας παραμένει μεταξύ των χαμηλότερων στην Ένωση. Επιπλέον, η μακροχρόνια περίθαλψη παρέχεται ως επί το πλείστον από μέλη της οικογένειας χωρίς καμία σχεδόν θεσμική στήριξη, γεγονός που εμποδίζει τους φροντιστές να εργαστούν. Η μείωση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης έχει ενθαρρύνει την έξοδο από την αγορά εργασίας ορισμένων εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας. Η μετανάστευση από χώρες εκτός Ένωσης έχει συμβάλει στην αντιμετώπιση της αύξησης στη ζήτηση εργατικού δυναμικού, αλλά, όπως υπάρχουν ενδείξεις ότι μπορεί να είναι δύσκολο να επιτευχθεί συνεχής εισροή διακινούμενων εργαζομένων.
- (12) Μεταξύ των ετών 2015 και 2017, η Πολωνία έλαβε μέτρα για την καταπολέμηση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας περιορίζοντας τη δυνατότητα καταχρηστικής προσφυγής στην προσωρινή απασχόληση, αυξάνοντας τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης σε ορισμένες άτυπες συμβάσεις εργασίας και καθιερώνοντας ελάχιστο ωρομίσθιο για ορισμένες από τις συμβάσεις αυτές. Το ποσοστό των προσωρινών συμβάσεων παραμένει μεταξύ των υψηλότερων στην Ένωση, παρόλο που άρχισε να μειώνεται από το 2015, χάρη στα μέτρα που ελήφθησαν και λόγω της έλλειψης εργαζομένων, και παρόλο που η εν λόγω διαδικασία επιταχύνθηκε στη διάρκεια του 2018. Δεν συνεχίστηκαν οι νομοθετικές αλλαγές για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος, διότι τελικά δεν εφαρμόστηκε η μεταρρύθμιση του εργατικού κώδικα. Η επάρκεια των μελλοντικών συντάξεων των αυτοαπασχολούμενων και των ατόμων που εργάζονται με ορισμένες άτυπες συμβάσεις αναδύεται ως δυνητικό πρόβλημα.

- (13) Ένα σύστημα ποιοτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, το οποίο λαμβάνει υπόψη τη διά βίου προοπτική και στηρίζεται σε επαρκείς επενδύσεις, θα μπορούσε να αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα που θα στηρίξει τις μελλοντικές προοπτικές ανάπτυξης στην Πολωνία. Η απόκτηση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που είναι αναγκαίες για την εξεύρεση απασχόλησης σε μια ραγδαία μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να ενθαρρυνθεί, αφενός, η συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό και, αφετέρου, η ικανότητα καινοτομίας της οικονομίας. Το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης, ενώ γίνεται περιορισμένη χρήση της επαγγελματικής κατάρτισης στις επιχειρήσεις. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με ορισμένες αδυναμίες όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες, καθώς και τις δεξιότητες γραμματισμού και αριθμητισμού, ιδίως μεταξύ των ενηλίκων χωρίς σπουδές ανώτερης εκπαίδευσης, εμποδίζει τη δυνατότητα εξεύρεσης απασχόλησης. Η ανεπαρκής ποιότητα της κατάρτισης των εκπαιδευτικών και ορισμένα κενά στις δεξιότητές τους ενδέχεται να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην ποιότητα της εκπαίδευσης. Αδυναμίες υπάρχουν επίσης στο σύστημα διασφάλισης της ποιότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Παρά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στον τομέα της επαγγελματικής και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δεν υπάρχει ακόμη αποτελεσματικός συντονισμός της εκπαίδευσης των ενηλίκων, ενώ δεν είναι σαφής ο αντίκτυπος των διαφόρων μέτρων πολιτικής στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης και στα επίπεδα δεξιοτήτων.
- (14) Οι μακροπρόθεσμες οικονομικές προοπτικές της Πολωνίας εξαρτώνται από την ανάπτυξη της ικανότητας καινοτομίας της οικονομίας. Η Πολωνία εξακολουθεί, ωστόσο, να κατατάσσεται χαμηλά από πλευράς καινοτομίας. οι τομείς χαμηλής τεχνολογίας αντιπροσωπεύουν σημαντικό μερίδιο στην οικονομική δομή της χώρας, ενώ παρατηρούνται σημαντικές περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά τις επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας. Μολονότι έχουν ληφθεί κάποια μέτρα για τη βελτίωση της συνεργασίας επιστημονικού-επιχειρηματικού τομέα, εξακολουθούν να υφίστανται ορισμένα εμπόδια οικονομικού και μη οικονομικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, βασικά εμπόδια παραμένουν οι πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες και οι περιορισμένες δεξιότητες των επιστημόνων στη διαχείριση κοινών σχεδίων έρευνας και ανάπτυξης (E & A) δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Οι συνεργατικοί σχηματισμοί και τα τυποποιημένα εταιρικά δίκτυα, ιδίως μεταξύ μικρών-μεσίων και μεγάλων επιχειρήσεων, έχουν περιορισμένο ρόλο στη διάδοση καινοτόμων λύσεων. Η μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2018 βελτιώνει ορισμένες πτυχές του πολωνικού επιστημονικού τοπίου, αλλά περιορίζεται στη μερική αντιμετώπιση σημαντικών ζητημάτων όπως ο κατακερματισμός του ερευνητικού τομέα, οι μισθοί των ερευνητών ή η διεθνοποίηση της πολωνικής επιστήμης. Οι ακαθάριστες εγχώριες δαπάνες για E & A παρέμειναν στο μισό περίπου του μέσου όρου της Ένωσης το 2017, με σημαντικές περιφερειακές ανισότητες.
- (15) Τα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας εξακολουθούν να βελτιώνονται, αλλά παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης· το προσδόκιμο ζωής των ανδρών υπολείπεται του αντίστοιχου των γυναικών κατά 7,9 έτη το 2017, ενώ το χάσμα μεταξύ των Πολωνών με ανώτερη και εκείνων με κατώτερη εκπαίδευση ανερχόταν σε 10 έτη το 2016. Η πρόσβαση στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και η αποτελεσματικότητά του επηρεάζονται από τις χαμηλές δαπάνες και τις ελλείψεις προσωπικού. Ο αριθμός των ειδικευόμενων ιατρών και νοσηλευτών σε σχέση με το μέγεθος του πληθυσμού είναι από τους χαμηλότερους στην Ένωση, ενώ το ένα τέταρτο του ιατρικού προσωπικού έχει υπερβεί το τυπικό όριο της ηλικίας συνταξιοδότησης. Οι μη καλυπτόμενες ανάγκες για ιατρικές υπηρεσίες μειώθηκαν το 2017, αλλά παραμένουν μεταξύ των υψηλότερων στην Ένωση, ενώ ο χρόνος αναμονής για ορισμένες διαδικασίες έχει αυξηθεί σημαντικά από το 2010. Η Πολωνία έχει καταρτίσει χάρτες για τις ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης, οι οποίοι όμως δεν αποτελούν ακόμη εργαλεία για τη στήριξη των αποφάσεων σχετικά με την αγορά υπηρεσιών υγείας και την πραγματοποίηση επενδύσεων. Το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης εξακολουθεί να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη νοσοκομειακή περίθαλψη, ενώ η πρωτοβάθμια και η εξωνοσοκομειακή περίθαλψη εξακολουθούν να είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένες. Το σύστημα μακροχρόνιας περίθαλψης είναι ανεπαρκές, στερείται τυποποιημένων υπηρεσιών και συνεκτικής στρατηγικής προσέγγισης. Στις περισσότερες περιπτώσεις η μακροχρόνια περίθαλψη παρέχεται από άτυπους φροντιστές, συχνά μέλη της οικογένειας με περιορισμένη θεσμική στήριξη. Το 2017, οι δημόσιες δαπάνες της Πολωνίας για υγειονομική περίθαλψη ανήλθαν στο 4,7 % του ΑΕΠ, ποσοστό πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης (7 % του ΑΕΠ). Η Πολωνία σχεδιάζει να αυξήσει τις εν λόγω δαπάνες σταδιακά κατά τη προσεχή έτη. Η επίτευξη αυτού του στόχου ενδέχεται, ωστόσο, να είναι δύσκολη, διότι τα σχέδια που ανακοινώθηκαν πρόσφατα για αύξηση των κοινωνικών μεταβιβάσεων προς τα νοικοκυριά μεσαίου και υψηλού εισοδήματος θα περιορίσουν τα δημοσιονομικά περιθώρια στο μέλλον.
- (16) Παρόλο που οι υποδομές στην Πολωνία έχουν βελτιωθεί σημαντικά, ορισμένοι τομείς εξακολουθούν να παρουσιάζουν σημαντικά κενά συνδεσιμότητας. Οι επενδύσεις στον τομέα των οδικών έργων, που πρόκειται να ολοκληρωθούν έως το 2024 σύμφωνα με το εθνικό πρόγραμμα οδοποιίας, θα επικεντρωθούν κυρίως στο ανατολικό τμήμα της χώρας, αφήνοντας ορισμένες βόρειες περιφέρειες λιγότερο συνδεδεμένες. Σημαντικά κενά εξακολουθούν να υπάρχουν στις σιδηροδρομικές μεταφορές του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, και οι επενδύσεις σε σιδηροδρομικές υποδομές προχωρούν με βραδύτερους ρυθμούς σε σχέση με τις επενδύσεις σε οδικά έργα. Το ποσοστό θανατηφόρων τροχαίων παραμένει μεταξύ των υψηλότερων στην Ένωση. Οι πόλεις αντιμετωπίζουν αυξανόμενα προβλήματα κινητικότητας, όπως η συμφόρηση και η ατμοσφαιρική ρύπανση, τα οποία προκαλούνται από την αύξηση του στόλου επιβατικών αυτοκινήτων και το μεγάλο ποσοστό παλαιών αυτοκινήτων. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές αυξήθηκαν σημαντικά τα τελευταία πέντε χρόνια. Τα υφιστάμενα κίνητρα για χρήση συλλογικών και ενεργών τρόπων μετακίνησης χαμηλών εκπομπών ρύπων δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Στην Πολωνία, η σταθερή συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο παραμένει μία από τις χαμηλότερες στην Ένωση, αφού τα υπερταχεία ευρυζωνικά δίκτυα διατίθενται κυρίως στις μεγάλες πόλεις.

- (17) Η πολωνική οικονομία συγκαταλέγεται στις λιγότερο αποδοτικές από άποψη άνθρακα στην Ένωση. Η ανεπαρκής μόνωση των δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων συμβάλλει στην αύξηση της κατανάλωσης ενέργειας και στην ενεργειακή φτώχεια. Στην Πολωνία βρίσκονται επίσης οι πόλεις με τη μεγαλύτερη ρύπανση στην Ένωση, ιδίως στις νότιες και τις κεντρικές περιφέρειες. Οι επενδύσεις σε υψηλότερη ενεργειακή απόδοση, ιδίως στον τομέα των κτιρίων, με αύξηση του μεριδίου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και καθαρότερης παραγωγής ενέργειας, και με στήριξη της μείωσης των εκπομπών από τις μεταφορές, θα μειώσουν την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και θα περιορίσουν την ατμοσφαιρική ρύπανση, μειώνοντας παράλληλα το κοινωνικό κόστος και βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής. Το ισχύον νομοθετικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων του νόμου για την τήρηση αποθεμάτων φυσικού αερίου, του νόμου για την καθήλωση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας και των κανονισμών για τα χερσαία αιολικά πάρκα, μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για τις επενδύσεις στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και να επηρεάσει μακροπρόθεσμα την ανταγωνιστικότητα του ενεργειακού τομέα και των ενεργοβόρων βιομηχανιών της Πολωνίας.
- (18) Η ποιότητα της νέας και αναθεωρημένης νομοθεσίας και η ύπαρξη σταθερού και προβλέψιμου επιχειρηματικού περιβάλλοντος έχουν πολύ μεγάλη σημασία για τη διατήρηση ευνοϊκών οικονομικών συνθηκών και τη στήριξη της αύξησης των ιδιωτικών επενδύσεων. Το ασταθές κανονιστικό πλαίσιο και άλλα εμπόδια στην επέκταση των επιχειρήσεων επηρεάζουν αρνητικά τις επενδυτικές δραστηριότητες και την παραγωγικότητα. Η εγκαθίδρυση αποτελεσματικού διαλόγου με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θα συντελέσει στη βελτίωση της ποιότητας της νομοθεσίας και, με τον περιορισμό του αριθμού των απαιτούμενων αναθεωρήσεων, θα συμβάλει θετικά στη σταθερότητα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση του ρόλου των διαβουλεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους και των δημόσιων διαβουλεύσεων —με εξαίρεση επαρκούς χρονικού διαστήματος για τις διαβουλεύσεις, καλύτερη αξιοποίηση των γνωμοδοτήσεων των ενδιαφερόμενων μερών οι οποίες συλλέγονται κατά τη διαδικασία και ελαχιστοποίηση του αριθμού των νόμων που εξαιρούνται από τις διαβουλεύσεις— θα συμβάλει ουσιαστικά στην ελαχιστοποίηση του διοικητικού φόρτου που προκύπτει από τις συχνές αλλαγές στη νομοθεσία, στην αύξηση των επενδύσεων και στην προώθηση βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης σε μακροπρόθεσμη βάση. Η διασφάλιση του κράτους δικαίου και της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης έχει επίσης ουσιώδη σημασία στο πλαίσιο αυτό. Υπενθυμίζεται ότι τον Δεκέμβριο του 2017 η Επιτροπή παρουσίασε στο Συμβούλιο αιτιολογημένη πρόταση με την οποία καλεί το Συμβούλιο να διαπιστώσει ότι συντρέχει σαφής κίνδυνος η Πολωνία να παραβιάζει το κράτος δικαίου. Οι ανησυχίες αυτές αποτελούν αντικείμενο απόφασης και εν εξελίξει διαδικασιών οι οποίες εκκρεμούν ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ασφάλεια δικαίου και η εμπιστοσύνη στην ποιότητα και την προβλεψιμότητα των κανονιστικών, φορολογικών και λοιπών πολιτικών και θεσμών είναι σημαντικοί παράγοντες για το επενδυτικό περιβάλλον.
- (19) Ο προγραμματισμός των ενωσιακών κονδυλίων των ταμείων για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Αυτό θα επιτρέψει στην Πολωνία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
- (20) Τα τελευταία χρόνια, ο ρόλος του κράτους επεκτάθηκε σημαντικά στους τομείς των τραπεζών, των ασφαλίσεων και της ενέργειας. Η αυξημένη κρατική ιδιοκτησία αποτελεί νέα πρόκληση για τον ανταγωνισμό, καθώς και για το κανονιστικό πλαίσιο και το πλαίσιο διακυβέρνησης. Η ποιότητα της διακυβέρνησης και η ανεξαρτησία των ρυθμιστικών και εποπτικών αρχών προσλαμβάνουν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, λόγω των δυνητικά συγκρουόμενων συμφερόντων και των ισχυρότερων δεσμών μεταξύ χρηματοπιστωτικών φορέων και κρατους.
- (21) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019 και η γνώμη του ⁽⁶⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Πολωνία να αναλάβει δράση το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει ότι, το 2020, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 4,4 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ. Να λάβει περαιτέρω μέτρα για να βελτιώσει την αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση του δημοσιονομικού συστήματος.

⁽⁶⁾ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

2. Να διασφαλίσει την επάρκεια των μελλοντικών συνταξιοδοτικών παροχών και τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος με τη λήψη μέτρων για την αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης και με τη μεταρρύθμιση των προτιμησιακών συνταξιοδοτικών καθεστώτων. Να λάβει μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας και μακροχρόνιας περιθαλψής, και την άρση των εναπομένων εμποδίων για μονιμότερες μορφές απασχόλησης. Να προωθήσει την ποιοτική εκπαίδευση και τις δεξιότητες που σχετίζονται με την αγορά εργασίας, ιδίως μέσω της εκπαίδευσης των ενηλίκων.
3. Να ενισχύσει την ικανότητα καινοτομίας της οικονομίας, μεταξύ άλλων με τη στήριξη των ερευνητικών ιδρυμάτων και τη στενότερη συνεργασία τους με τις επιχειρήσεις. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην καινοτομία, τις μεταφορές, ιδίως όσον αφορά τη βιωσιμότητα, στις ψηφιακές και ενεργειακές υποδομές, την υγειονομική περίθαλψη και την καθαρότερη ενέργεια, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να βελτιώσει το κανονιστικό περιβάλλον, ιδίως με την ενίσχυση του ρόλου, αφενός, των διαβουλεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους και, αφετέρου, των δημόσιων διαβουλεύσεων στη νομοθετική διαδικασία.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του 2019

(2019/C 301/22)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Πορτογαλία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).
- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ, και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Πορτογαλία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, όπως αποτυπώνεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 4. Ειδικότερα, η εστίαση της οικονομικής πολιτικής επενδύσεων στους συγκεκριμένους τομείς και η χρήση των έκτακτων κερδών για τη μείωση του δημόσιου χρέους θα συμβάλουν στην υλοποίηση της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων και την ανασύσταση των αποθεμάτων ασφαλείας. Τα μέτρα για τη μείωση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας, τη βελτίωση των δεξιοτήτων και της αποτελεσματικότητας του κοινωνικού διχτυού ασφαλείας θα συμβάλουν στην υλοποίηση της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Τα μέτρα για τη μείωση της κανονιστικής επιβάρυνσης θα συμβάλουν στην υλοποίηση της πρώτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της παραγωγικότητας για την επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ. Η αύξηση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών αφερεγγυότητας και είσπραξης θα συμβάλει στην υλοποίηση της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ L 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Πορτογαλία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Πορτογαλίας στην εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα τις οποίες εξέδωσε το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Πορτογαλίας στην επίτευξη των εθνικών στόχων της στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Με βάση την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Πορτογαλία εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, τα μεγάλα αποθέματα καθαρών εξωτερικών υποχρεώσεων, ιδιωτικού και δημόσιου χρέους, καθώς και το υψηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων αποτελούν ευπάθειες σε ένα πλαίσιο χαμηλής αύξησης της παραγωγικότητας. Εξακολουθούν να υπάρχουν κενά πολιτικής, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή των προσδιορισθέντων μέτρων για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Θα πρέπει να παρακολουθούνται η έγκριση και η υλοποίηση διαφόρων σχεδίων μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιονομικών-διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών.
- (4) Στις 30 Απριλίου 2019, η Πορτογαλία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτόχρονα.
- (5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της υλοποίησης σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Πορτογαλία επί του παρόντος υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον μεταβατικό κανόνα για το χρέος. Το πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του 2019 προβλέπει επίτευξη ονομαστικού ελλείμματος ύψους 0,2 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019, πλεονάσματος ύψους 0,3 % του ΑΕΠ το 2020 και περαιτέρω βελτίωση με πλεόνασμα ύψους 0,7 % του ΑΕΠ έως το 2022. Η επίπτωση της ενδεχόμενης αύξησης του ελλείμματος λόγω των μέτρων στήριξης των τραπεζών από το 2020 και μετά έχει περιληφθεί μόνο εν μέρει στα εν λόγω σχέδια. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —ο οποίος άλλαξε από διαρθρωτικό πλεόνασμα 0,25 % του ΑΕΠ το 2019 σε ισοσκελισμένη δημοσιονομική θέση σε διαρθρωτικούς όρους από το 2020— προβλέπεται να επιτευχθεί το 2020. Το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 προβλέπει ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ θα ανέλθει στο 118,6 % το 2019 και στο 115,2 % το 2020· ο δείκτης θα διαμορφωθεί πλέον στο 103,7 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές για το 2019 και το 2020 και ευνοϊκό για τα επόμενα έτη. Ωστόσο, δεν έχουν προσδιοριστεί επαρκώς τα μέτρα που απαιτούνται για τη στήριξη των σχεδιαζόμενων στόχων για το έλλειμμα από το 2019 και μετά.
- (7) Το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη δημοσιονομική επίπτωση των έκτακτων δαπανών που αφορούν προληπτικά μέτρα προστασίας της εθνικής επικράτειας από δασικές πυρκαγιές μετά τις εκτεταμένες πυρκαγιές που σημειώθηκαν το 2017. Ωστόσο, σε επιστολή που απέστειλαν στις 9 Μαΐου 2019, οι πορτογαλικές αρχές προσκόμισαν επαρκή στοιχεία σχετικά με το εύρος και τον χαρακτήρα αυτών των πρόσθετων δημοσιονομικών δαπανών. Ειδικότερα, στην επιστολή αναφέρεται ότι η εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2018 περιλάμβανε έκτακτες δαπάνες ύψους 0,04 % του ΑΕΠ που αφορούν προληπτικά μέτρα για την προστασία της εθνικής επικράτειας από τις δασικές πυρκαγιές. Στην επιστολή της 9ης Μαΐου 2019 ορίζονται δαπάνες για τη διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, οι οποίες κατατάσσονται ως έκτακτα μέτρα, και δαπάνες για την πρόληψη. Λόγω του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των εν λόγω δαπανών και της άμεσης σχέσης με τις μεγάλες δασικές πυρκαγιές του 2017, η ειδική μεταχείριση των δαπανών πρόληψης των δασικών πυρκαγιών μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί εφαρμογή της ρήτρας «ασυνήθις περιστάσεις». Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι επιλέξιμες πρόσθετες δαπάνες για προληπτικά μέτρα ανήλθαν το 2018 στο 0,04 % του ΑΕΠ. Οι διατάξεις του άρθρου 5 παράγραφος 1 και του άρθρου 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 καλύπτουν αυτές τις πρόσθετες δαπάνες, διότι οι άνευ προηγουμένου εκτεταμένες πυρκαγιές θεωρούνται ασυνήθις περιστάσεις με σημαντική επίπτωση στα δημόσια οικονομικά της Πορτογαλίας, και διότι δεν θα διακυβευθεί η βιωσιμότητα εάν επιτραπεί προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Ως εκ τούτου, η απαιτούμενη προσαρμογή προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου για το 2018 έχει μειωθεί προκειμένου να ληφθούν υπόψη αυτές οι πρόσθετες δαπάνες.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 320 της 10.9.2018, σ. 92.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

- (8) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στην Πορτογαλία να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁶⁾ δεν θα υπερβεί το 0,7 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ. Βάσει των εαρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από τη συνιστώμενη προσαρμογή το 2019.
- (9) Το 2020 η Πορτογαλία θα πρέπει να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της, λαμβανομένου υπόψη του περιθωρίου που συνδέεται με ασυνήθεις περιστάσεις, για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Βάσει των εαρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2019, αυτό συνάδει με μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών της τάξης του 1,5 %, που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση αυτή το 2020. Επιπλέον, η Πορτογαλία προβλέπεται ότι θα συμμορφωθεί με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2019 λόγω της επιτρεπόμενης ετήσιας απόκλισης του 0,25 %, αλλά εκ πρώτης όψεως δεν προβλέπεται να συμμορφωθεί με τον κανόνα για το χρέος το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν από το 2019 προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Είναι σημαντικό τυχόν έκτακτα έσοδα να χρησιμοποιηθούν για την περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης.
- (10) Η ενίσχυση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας της Πορτογαλίας εξαρτάται από τη συνέχιση της ευνοϊκής για την ανάπτυξη δημοσιονομικής εξυγίανσης, υπάρχουν, ωστόσο περιθώρια να βελτιωθεί η ποιότητα των δημόσιων οικονομικών και να καταστούν οι δαπάνες πιο ευνοϊκές για την ανάπτυξη, μέσω της στήριξης των επενδύσεων (βλέπε κατωτέρω). Οι δημόσιες επενδύσεις, παρότι αυξήθηκαν το 2018, παραμένουν πολύ χαμηλές σε σύγκριση με το επίπεδο της Ένωσης, και σταθερά κάτω από τους στόχους της κυβέρνησης. Η επιβολή του νόμου για τον έλεγχο των αναλήψεων υποχρεώσεων, η αυστηρή και έγκαιρη εφαρμογή του νόμου για το δημοσιονομικό πλαίσιο και η συνέχιση των προσπάθειών εξορθολογισμού παραμένουν ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση του ελέγχου των δαπανών και την αύξηση της αποδοτικότητάς τους. Με τις πρόσφατες αυτοτελείς επανεξετάσεις, από τη βάση στην κορυφή, των δαπανών σε συγκεκριμένους τομείς, επιτεύχθηκε συνολικά περιορισμένη αύξηση της αποδοτικότητας. Προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη αύξηση της αποδοτικότητας, οι επανεξετάσεις των δαπανών θα πρέπει να ενταχθούν σταθερά στο δημοσιονομικό πλαίσιο της Πορτογαλίας. Επιπλέον, εξακολουθούν να απαιτούνται βαθύτερες μεταρρυθμίσεις για την αύξηση της αποδοτικότητας και σαφής εστίαση, από την κορυφή προς τη βάση, στη συγκράτηση των συνολικών δαπανών. Τα παραπάνω θα πρέπει να βασιστούν κυρίως σε μια στρατηγική μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης, η οποία θα αποσκοπεί στην καλύτερη εναρμόνιση του επιπέδου απασχόλησης στον δημόσιο τομέα με την ανάγκη για παροχή αποτελεσματικών υπηρεσιών και η οποία θα περιλαμβάνει την υποστήριξη της ανακατανομής προσωπικού και της επανεκπαίδευσης, καθώς και την προώθηση των ατομικών επιδόσεων και της ελκυστικότητας του δημόσιου τομέα για τους εργαζομένους υψηλής ειδίκευσης.
- (11) Οι δυσμενείς δημογραφικές τάσεις, ιδίως η γήρανση του πληθυσμού, η οποία επηρεάζει αρνητικά τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος και του συστήματος υγείας, ασκούν συνεχή πίεση στα δημόσια οικονομικά της Πορτογαλίας. Ενώ οι προηγούμενες μεταρρυθμίσεις βελτίωσαν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, οι τρέχουσες αυξήσεις των ειδικών συντάξεων και οι μεταρρυθμίσεις της πρόωρης συνταξιοδότησης συνεπάγονται περαιτέρω αυξήσεις στις συνταξιοδοτικές δαπάνες, επιπλέον της ανοδικής τάσης εξαιτίας της γήρανσης. Η συνολική βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος ενδέχεται να επηρεαστεί αρνητικά εάν δεν ληφθούν επαρκή αντισταθμιστικά μέτρα. Το 2018 συνεχίστηκε η προώθηση της οικονομικής αποδοτικότητας στον τομέα της υγείας, μεταξύ άλλων μέσω της αυξημένης χρήσης των κεντρικών προμηθειών, καθώς και των γενόσημων και των βιοομοειδών. Την ίδια στιγμή, τα νοσοκομεία καταγράφουν επίμονα υψηλές καθυστερούμενες οφειλές λόγω ανεπαρκούς προγραμματισμού και εκτέλεσης του προϋπολογισμού, καθώς και αδυναμιών στις πρακτικές λογιστικού ελέγχου και διαχείρισης. Το 2018, οι οφειλές των νοσοκομείων μειώθηκαν προσωρινά κυρίως λόγω της λήψης σημαντικών έκτακτων μέτρων εκκαθάρισης. Ένα νέο πρόγραμμα για το 2019 αποσκοπεί στη διαρθρωτική αντιμετώπιση των καθυστερούμενων οφειλών των νοσοκομείων με την εισαγωγή ενός νέου μοντέλου διακυβέρνησης για τα δημόσια νοσοκομεία, παράλληλα με σημαντική αύξηση των ετήσιων προϋπολογισμών τους. Το κατά πόσον το πρόγραμμα αυτό θα μπορέσει να επιβραδύνει βραχυπρόθεσμα τη συσσώρευση καθυστερούμενων οφειλών των νοσοκομείων και, κατ' επέκταση, να οδηγήσει σε διαρθρωτική μείωση του συνολικού ύψους των οφειλών, σε μεγάλο βαθμό θα εξαρτηθεί από την έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή του.
- (12) Η αύξηση των καθαρών εισοδημάτων των κρατικών επιχειρήσεων και η μείωση του χρέους τους θα συνέβαλαν στη βελτίωση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών της Πορτογαλίας. Σύμφωνα με τον σχεδιασμό των αρχών, τα συνολικά καθαρά εισοδήματα των κρατικών επιχειρήσεων θα διαμορφωθούν σε σχεδόν ισοσκελισμένο επίπεδο το 2019. Αυτό συνιστά καθυστέρηση σε σύγκριση με προηγούμενες ανακοινώσεις που αποσκοπούσαν στην επίτευξη παρόμοιου αποτελέσματος ήδη από το 2018. Επιπλέον, τα μέτρα για τη διασφάλιση της τήρησης των αρχικών σχεδίων δραστηριοτήτων και οι προσπάθειες για τη διασφάλιση πιο έγκαιρης, διαφανούς και ολοκληρωμένης παρακολούθησης καθυστέρησαν και άργησαν να αποτυπωθούν σε διορθωτικά μέτρα όπου χρειαζόταν. Ειδικότερα, δεν έχει διασφαλιστεί επαρκές επίπεδο εκ των προτέρων διαφάνειας στη χρηματοδότηση των κρατικών επιχειρήσεων μέσω ανακεφαλαιοποιήσεων και δανείων.

⁽⁶⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για παροχές ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε διάστημα τετραετίας. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (13) Παρά την εν εξελίξει εφαρμογή ορισμένων μέτρων μείωσης του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας, όπως είναι η ενίσχυση της επιθεώρησης εργασίας και η έναρξη ενός προγράμματος ένταξης των επισφαλών εργαζομένων στον δημόσιο τομέα, το ποσοστό των προσωρινά απασχολούμενων στην Πορτογαλία παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Τα ειδικότερα μέτρα τα οποία συμφώνησαν η κυβέρνηση και οι εκπρόσωποι εργοδωτών και εργαζομένων για την περαιτέρω μείωση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας και της επισφαλούς εργασίας, καθώς και για την προαγωγή των συλλογικών διαπραγματεύσεων, δεν έχουν ακόμη εγκριθεί από το Κοινοβούλιο και δεν έχουν μετατραπεί σε συγκεκριμένη νομοθεσία.
- (14) Η βελτίωση των συνθηκών της αγοράς εργασίας έχει συμβάλει στη μείωση του αριθμού των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Παρά τη βελτίωση αυτή, η εισοδηματική ανισότητα παραμένει υψηλή και οι κοινωνικές μεταβιβάσεις έχουν περιορισμένο αντίκτυπο στη μείωση της φτώχειας. Η εισοδηματική ανισότητα στην Πορτογαλία μειώνεται, αλλά παραμένει σημαντικά υψηλότερη από τον μέσο όρο της Ένωσης. Η επάρκεια του συστήματος ελάχιστου εισοδήματος είναι από τις χαμηλότερες στην Ένωση, καθώς παρέχει εισοδήματα που αντιστοιχούν μόλις στο 40 % του εθνικού ορίου φτώχειας. Εάν δεν αναθεωρηθεί, η χαμηλή αποτελεσματικότητα των κοινωνικών μεταβιβάσεων ενδέχεται να δοκιμαστεί σοβαρά σε περίπτωση μελλοντικής οικονομικής επιβράδυνσης, η οποία θα έπληττε ιδιαίτερα τα ευάλωτα άτομα.
- (15) Το χαμηλό επίπεδο προσόντων των εργαζομένων αποτελεί εμπόδιο για την αύξηση των επενδύσεων και της παραγωγικότητας. Περίπου το 50 % του πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών έχει χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, ποσοστό πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης, ο οποίος το 2018 ήταν 22 %. Οι επιχειρήσεις αναφέρουν ότι η χαμηλή διαθεσιμότητα εξειδικευμένου προσωπικού αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για τις επενδύσεις. Ειδικότερα όσον αφορά την εκπαίδευση ενηλίκων, υπάρχει περιθώριο για μεγαλύτερη συμμετοχή των ατόμων χαμηλών προσόντων (των οποίων η συμμετοχή στη μάθηση είναι χαμηλότερη από τον μέσο όρο της Ένωσης) και την επέκταση στοχευμένων δημόσιων κινήτρων στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις για την κατάρτιση του προσωπικού τους. Ιδιαίτερη πρόκληση συνιστούν οι ψηφιακές δεξιότητες, καθώς το 50 % του πορτογαλικού πληθυσμού δεν διαθέτει βασικές ψηφιακές δεξιότητες, έναντι ποσοστού 43 % που είναι ο μέσος όρος της Ένωσης. Οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών, είναι καίριας σημασίας για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας και της κοινωνικής κινητικότητας.
- (16) Στο πλαίσιο των προσπάθειών για αύξηση του αριθμού των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, λαμβάνονται μέτρα όπως η σημαντική αύξηση των υποτροφιών, τα οποία αποσκοπούν στην αύξηση των εγγραφών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην Πορτογαλία, το 33,5 % των ατόμων ηλικίας 30 έως 34 ετών έχει ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ποσοστό χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης που είναι 40,7 %. Τα επίμονα χαμηλά αυτά ποσοστά, ιδίως όσον αφορά τους αποφοίτους στις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών, στις φυσικές επιστήμες, στα μαθηματικά και στη στατιστική, μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την αύξηση της παραγωγικότητας και την ικανότητα καινοτομίας της Πορτογαλίας. Η κυβέρνηση προσπαθεί να αντιμετωπίσει το ζήτημα αυξάνοντας τον αριθμό των θέσεων σπουδών σε αυτούς τους τομείς και επανεξετάζοντας το σύστημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά, παρ' όλα αυτά, χρειάζεται να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες.
- (17) Το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα παραμένει σχετικά υψηλό, στο 9,4 %. Ωστόσο, οι περισσότερες τράπεζες έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην επίτευξη των στόχων μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και το συνολικό απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων μειώθηκε κατά 50 % μεταξύ της κορύφωσης, του Ιουνίου 2016, και του Δεκεμβρίου 2018. Η δευτερογενής αγορά επισφαλών στοιχείων ενεργητικού έχει αποκτήσει νέα δυναμική, ενώ οι τράπεζες επιτάχυναν τις διαγραφές χρεών και τις διαδικασίες εξυγίανσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η ανάλυση των μη εξυπηρετούμενων δανείων καταδεικνύει ότι τα εταιρικά μη εξυπηρετούμενα δάνεια συνεχίζουν να αποτελούν σταθερά υψηλό ποσοστό (65 %) του συνόλου. Τα τελευταία έτη, οι αρχές υλοποίησαν σειρά νομικών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων για την αφερεγγυότητα και την αναγκαστική είσπραξη των χρεών. Ωστόσο, οι διαδικασίες αφερεγγυότητας παραμένουν χρονοβόρες και εκκρεμεί μεγάλος αριθμός δικαστικών υποθέσεων. Η διαδικασία είσπραξης και οι προοπτικές αποτελεσματικής ανάκτησης των εξασφαλίσεων επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από το νομικό και δικαστικό πλαίσιο. Οι τιμές στην αγορά των μη αποδοτικών στοιχείων ενεργητικού επηρεάζονται αρνητικά από τη μεγάλη μέση διάρκεια των διαδικασιών είσπραξης.
- (18) Οι μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στη διοικητική απλούστευση κατά βάση περιορίζονται στη γενίκευση της απουλοποίησης των διαδικασιών και της αρχής «μόνον άπαξ». Τα επιτεύγματα στον διοικητικό εκσυγχρονισμό θα πρέπει να συμπληρωθούν με πιο ουσιαστική διοικητική απλούστευση. Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί ιδίως στη μείωση του αριθμού των υποβληθέντων εγγράφων και στην αντικατάσταση των καθεστώτων έγκρισης με απλές δηλώσεις συμμόρφωσης προς τους ισχύοντες όρους ή, για τους πιο ευαίσθητους τομείς, στην απλούστευση των εγκρίσεων με συντόμευση των προθεσμιών έκδοσης αποφάσεων και με υιοθέτηση της σιωπηρής έγκρισης. Σε ορισμένους τομείς, ο εξορθολογισμός των διαδικασιών παραμένει ελλιπής. Εξακολουθούν να υφίστανται υπερβολικές διοικητικές επιβαρύνσεις, ιδίως στον κατασκευαστικό τομέα. Επιπλέον, οι ελλείψεις στον προγραμματισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων συμβάσεων παρεμποδίζουν τον ανταγωνισμό. Η εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων θα μπορούσε να βελτιωθεί μέσω της εισαγωγής δομημένου και ποσοτικοποιημένου προγραμματισμού και της άσκησης στενότερης εποπτείας κατά τη φάση εκτέλεσής τους. Ο αριθμός των άμεσων αναθέσεων παραμένει υψηλός, παρόλο που μειώθηκε σημαντικά μεταξύ 2017 και 2018.

- (19) Στο πλαίσιο του προγράμματος χρηματοδοτικής συνδρομής, η Πορτογαλία κατέβαλε προσπάθειες να μειώσει τον κανονιστικό φόρτο για τα αυστηρά νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα, κυρίως με τη θέσπιση του νόμου-πλασίου του 2013. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, η πρόοδος αυτή διακόπηκε ή και αναστράφηκε με τη θέσπιση εσωτερικών κανονισμών για επιμέρους επαγγέλματα και την απαγόρευση άσκησης τους από ομίλους επιχειρήσεων. Στις επιχειρηματικές και επαγγελματικές υπηρεσίες ισχύουν κανονιστικοί και διοικητικοί περιορισμοί, οι οποίοι εγείρουν ανησυχίες για τον ανταγωνισμό, τα επίπεδα τιμών, την καινοτομία και την ποιότητα των υπηρεσιών. Μέχρι στιγμής, δεν έχουν ανακοινωθεί σχέδια μεταρρυθμίσεων ως απάντηση στις συστάσεις της Επιτροπής για τη ρύθμιση των επαγγελματικών υπηρεσιών, ή στην Έκθεση Αποτίμησης Ανταγωνισμού του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) του 2018 σχετικά με τα αυτορρυθμιζόμενα επαγγέλματα στην Πορτογαλία (σε συνεργασία με την Πορτογαλική Αρχή Ανταγωνισμού).
- (20) Τα τελευταία έτη βελτιώθηκαν οι προϋποθέσεις πρόσβασης των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση ως βασικό εμπόδιο για τις επενδύσεις πλέον συμβαδίζει με τον μέσο όρο της Ένωσης. Οι πορτογαλικές αρχές δρομολόγησαν και ενίσχυσαν διάφορες πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό, όπως το πρόγραμμα «Capitalizar» και άλλα προγράμματα που στοχεύουν συγκεκριμένους τύπους εταιρειών ή τομείς. Ωστόσο, οι πορτογαλικές εταιρείες τείνουν να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε ιδίους πόρους για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων, ενώ ανεπαρκής αριθμός τραπεζικών δανείων καταλήγει σε επιχειρήσεις υψηλότερης παραγωγικότητας. Το χαμηλό επίπεδο του επενδύμενου ανά εργαζόμενο κεφαλαίου εμποδίζει σημαντικά την αναβάθμιση της παραγωγικής διάρθρωσης της πορτογαλικής οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να αυξηθούν οι παραγωγικές επενδύσεις και παράλληλα να διοχετευθούν σταδιακά σε εταιρείες με αναπτυξιακό δυναμικό και σε τομείς με προφίλ υψηλής παραγωγικότητας. Άλλες πηγές χρηματοδότησης, όπως τα επιχειρηματικά κεφάλαια και τα κεφάλαια συμμετοχών, έχουν αυξηθεί τα τελευταία έτη, ωστόσο παραμένουν αισθητά κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης.
- (21) Το δικαστικό σύστημα γίνεται αποτελεσματικότερο, αλλά εξακολουθεί να αντιμετωπίζει μεγάλες προκλήσεις, όπως χρονοβόρες διαδικασίες και συσσώρευση μεγάλου αριθμού υποθέσεων, ιδίως στα διοικητικά και στα φορολογικά δικαστήρια. Ενώ συνεχίζονται οι προσπάθειες για την πάταξη της διαφθοράς, η πρόληψη της διαφθοράς εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα λόγω της έλλειψης συντονισμένης στρατηγικής και του κατακερματισμού των αρμοδιοτήτων.
- (22) Οι επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α) πρόσφατα άρχισαν να αυξάνονται και πάλι, αλλά δεν επαρκούν για την αναβάθμιση του πορτογαλικού εθνικού συστήματος έρευνας και καινοτομίας. Μετά από υποχώρηση ετών, το μερίδιο του ΑΕΠ που δαπνάζεται για Ε&Α πρόσφατα αυξήθηκε, και το 2017 η ένταση της επιχειρηματικής Ε&Α υπερέβη κατά τι την ένταση της δημόσιας έρευνας και ανάπτυξης. Μικρή πρόοδος έχει σημειωθεί στην αναβάθμιση της οικονομικής διάρθρωσης της Πορτογαλίας με αύξηση των ποσοστών προστιθέμενης αξίας στις βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας και στις υπηρεσίες έντασης γνώσης. Η προώθηση των επενδύσεων σε άυλα στοιχεία ενεργητικού, όπως η Ε&Α καθώς και οι δεξιότητες διαχείρισης, ο χρηματοοικονομικός αλφαριθμητικός και οι ψηφιακές δεξιότητες, προκειμένου οι επιχειρήσεις να μπορέσουν να αναπτυχθούν, να βελτιώσουν την ικανότητα καινοτομίας και να εισέλθουν σε εξαγωγικές αγορές, παρέχει στην Πορτογαλία σημαντικές δυνατότητες τόνωσης των επενδύσεων και αύξησης της παραγωγικότητας.
- (23) Οι ανεπαρκείς θαλάσσιες και σιδηροδρομικές συνδέσεις δεν επιτρέπουν στις επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό να επωφεληθούν πλήρως από τις δυνατότητες της ενιαίας αγοράς. Λόγω της γεωγραφικής της θέσης, η Πορτογαλία αποτελεί φυσικό θαλάσσιο σημείο εισόδου, ιδίως για τις υπερατλαντικές διαδρομές. Οι έγκαιρες επενδύσεις στους νέους τερματικούς σταθμούς εμπορευματοκιβωτίων στο Sines (Terminal Vasco da Gama), στο Leixões και στο Barreiro και η ολοκλήρωση των επενδυτικών σχεδίων που βρίσκονται σε εξέλιξη στους υπόλοιπους σημαντικούς λιμένες της Πορτογαλίας (Viana do Castelo, Leixoes, Aveiro, Figueira da Foz και Setúbal) θα αυξήσουν την ικανότητα διακίνησης φορτίων μέσω των λιμένων αυτών. Ο σιδηρόδρομος εξακολουθεί σε μεγάλο βαθμό να υποχρησιμοποιείται στις συνδέσεις με την Ισπανία (διάδρομοι Ανατολής-Δύσης και Βορρά-Νότου). Η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου σχεδίου για την Ιβηρική, το οποίο θα περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των ενδιάμεσων σταδίων, των τερματικών σταθμών και των διασυνδέσεων που απαιτούνται ώστε να αξιοποιηθεί η αναβάθμιση του ισπανικού δικτύου, καθώς και την ανάπτυξη του περιτυπώματος της Διεθνούς Ένωσης Σιδηροδρόμων, θα συνέβαλε στη βελτίωση των διεθνών σιδηροδρομικών επιδόσεων της Πορτογαλίας.
- (24) Οι επενδύσεις στην αποδοτική χρήση των πόρων και στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν θα συμβάλουν στην επίτευξη μακροπρόθεσμης βιώσιμης ανάπτυξης. Η πρόληψη των δυσμενών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, όπως των πλημμυρών και των δασικών πυρκαγιών, εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για την Πορτογαλία. Εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις όσον αφορά την επίτευξη του στόχου ενεργειακής απόδοσης για το 2020. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία για το 2017, η κατανάλωση ενέργειας αυξάνεται. Υπάρχει ακόμη μεγάλο περιθώριο βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων και μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας στις επιχειρήσεις. Η βελτίωση της διασυννοριακής ενεργειακής συνδεσιμότητας θα μπορούσε να ενισχύσει τον ανταγωνισμό και να διευκολύνει την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- (25) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων κενών που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Έτσι, η Πορτογαλία θα μπορούσε να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια από τα εν λόγω Ταμεία για τους προσδιορισθέντες τομείς, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ιδιαίτερη κατάσταση των εξόχως απόκεντρων περιοχών. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.

- (26) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή διενήργησε διεξοδική ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Πορτογαλίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί στην Πορτογαλία τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Πορτογαλία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (27) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του ⁽⁷⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.
- (28) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι συστάσεις του δυνάμει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 4 κατωτέρω. Οι εν λόγω συστάσεις συμβάλλουν επίσης στην υλοποίηση της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, ειδικότερα δε της πρώτης, της δεύτερης και της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που συνδέονται με το υψηλό δημόσιο χρέος,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Πορτογαλία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2020, λαμβανομένου υπόψη του περιθωρίου που συνδέεται με ασυνήθεις περιστάσεις, για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Να χρησιμοποιήσει τα έκτακτα έσοδα για να επιταχύνει τη μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης. Να βελτιώσει την ποιότητα των δημόσιων οικονομικών δίνοντας προτεραιότητα στις δαπάνες που προάγουν την ανάπτυξη, ενισχύοντας ταυτόχρονα τον συνολικό έλεγχο των δαπανών, την οικονομική αποδοτικότητα και την επαρκή κατάρτιση του προϋπολογισμού, με ιδιαίτερη έμφαση στη διαρκή μείωση των καθυστερούμενων οφειλών στα νοσοκομεία. Να βελτιώσει την οικονομική βιωσιμότητα των κρατικών επιχειρήσεων, διασφαλίζοντας παράλληλα πιο έγκαιρη, διαφανή και ολοκληρωμένη παρακολούθηση.
2. Να λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας. Να βελτιώσει το επίπεδο δεξιοτήτων του πληθυσμού και ιδίως τον ψηφιακό γραμματισμό, μεταξύ άλλων προσαρμόζοντας την εκπαίδευση ενηλίκων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Να αυξήσει τον αριθμό των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως στον τομέα των φυσικών επιστημών και της τεχνολογίας των πληροφοριών. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια του κοινωνικού δικτύου ασφάλειας.
3. Να εστιάσει την οικονομική πολιτική επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία, στις σιδηροδρομικές μεταφορές και στις λιμενικές υποδομές, στη μετάβαση σε χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές και στην ενεργειακή μετάβαση, καθώς και στην επέκταση των ενεργειακών διασυνδέσεων λαμβάνοντας υπόψη της περιφερειακές ανισότητες.
4. Να καταστήσει δυνατή την ταχύτερη ανάκτηση των εξασφαλίσεων που συνδέονται με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αφερεγγυότητας και είσπραξης. Να μειώσει τον διοικητικό και κανονιστικό φόρτο για τις επιχειρήσεις, κυρίως περιορίζοντας τα εμπόδια για την αδειοδότηση σε συγκεκριμένους τομείς. Να εκπονήσει χάρτη πορείας για τη μείωση των περιορισμών στα αυστηρά νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα. Να αυξήσει την αποτελεσματικότητα των διοικητικών και φορολογικών δικαστηρίων, κυρίως συντομεύοντας τις διαδικασίες.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ρουμανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Ρουμανίας του 2019

(2019/C 301/23)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ρουμανία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

- (2) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Ρουμανία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Ρουμανίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽³⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Ρουμανίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Με βάση την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ρουμανία εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, οι υπάλληλοι συνδέονται με τη μείωση της ανταγωνιστικότητας κόστους και με τη διεύρυνση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών σε ένα πλαίσιο επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής και απρόβλεπτου επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Οι πρόσφατες νομοθετικές πρωτοβουλίες δημιουργούν κινδύνους για τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα και ενδέχεται να αποβούν σε βάρος των ιδιωτικών επενδύσεων.
- (3) Η Ρουμανία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2019 στις 9 Μαΐου 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019 στις 8 Μαΐου 2019. Για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (4) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Ρουμανία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, η κυβέρνηση προβλέπει ονομαστικό έλλειμμα 2,8 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019 και σταδιακή μείωσή του στη συνέχεια σε 2,0 % του ΑΕΠ το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁵⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —που συνίσταται σε διαρθρωτικό έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ— δεν προβλέπεται να επιτευχθεί κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να μείνει κάτω από το 40 % έως το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευνοϊκό. Επιπλέον, τα μέτρα που απαιτούνται για να υποστηριχθούν οι προγραμματιζόμενοι στόχοι για το έλλειμμα δεν έχουν προσδιοριστεί επαρκώς.
- (6) Στις 22 Ιουνίου 2018 το Συμβούλιο διαπίστωσε, σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 4 της Συνθήκης, ότι στη Ρουμανία σημειώθηκε το 2017 σημαντική παρατηρηθείσα απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Λόγω της διαπιστωθείσας σημαντικής απόκλισης, στις 22 Ιουνίου 2018 το Συμβούλιο εξέδωσε σύσταση ⁽⁶⁾ με την οποία συνέστησε στη Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ δεν θα υπερβεί το 3,3 % το 2018 και το 5,1 % το 2019, ποσοστά που αντιστοιχούν σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,8 % του ΑΕΠ ανά έτος. Στις 4 Δεκεμβρίου 2018, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΕΕ) 2018/2020 ⁽⁸⁾, με την οποία διαπιστώνεται ότι η Ρουμανία δεν είχε λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να ανταποκριθεί στη σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 και εξέδωσε αναθεωρημένη σύσταση ⁽⁹⁾. Στη σύσταση της 4ης Δεκεμβρίου 2018, το Συμβούλιο κάλεσε τη

⁽³⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 98.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁵⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενες έκτακτες και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

⁽⁶⁾ Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου στη Ρουμανία (ΕΕ C 223 της 27.6.2018, σ. 3).

⁽⁷⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για επιδόματα ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

⁽⁸⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2018/2020 του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2018, με την οποία διαπιστώνεται ότι δεν έχει αναληφθεί αποτελεσματική δράση από τη Ρουμανία σε ανταπόκριση της σύστασης του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 (ΕΕ L 323 της 19.12.2018, σ. 16).

⁽⁹⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2018, με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου στη Ρουμανία (ΕΕ C 460 της 21.12.2018, σ. 1).

Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 4,5 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ. Στις 14 Ιουνίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΕΕ) 2019/1002 ⁽¹⁰⁾, με την οποία διαπιστώνεται ότι η Ρουμανία δεν είχε λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να ανταποκριθεί στη σύσταση του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2018. Επιπλέον, με βάση τα απολογιστικά στοιχεία για το 2018, διαπιστώθηκε ότι η Ρουμανία παρουσιάζει σημαντική απόκλιση από την προτεινόμενη προσαρμογή το 2018. Σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 4 της Συνθήκης και το άρθρο 10 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97, η Επιτροπή εξέδωσε προειδοποίηση προς τη Ρουμανία, στις 5 Ιουνίου 2019, ότι το 2018 είχε παρατηρηθεί σημαντική απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Στις 14 Ιουνίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε μεταγενέστερη σύσταση ⁽¹¹⁾ με την οποία επιβεβαιώνει την ανάγκη η Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 4,5 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος απόκλισης από την εν λόγω σύσταση το 2019.

- (7) Στη σύστασή του της 14ης Ιουνίου 2019, το Συμβούλιο συνέστησε στη Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 5,1 % το 2020, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,75 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος απόκλισης από την απαίτηση αυτή το 2020. Επιπλέον, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης θα είναι το 2019 και το 2020 υψηλότερο από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι από το 2019 θα χρειαστούν σημαντικά περαιτέρω μέτρα για να εξασφαλιστεί συμμόρφωση με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, λαμβανομένης υπόψη της έντονης επιδείνωσης των δημοσιονομικών προοπτικών, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2019, με σκοπό τη διόρθωση της παρατηρηθείσας σημαντικής απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου.
- (8) Ο δημοσιονομικός προγραμματισμός της Ρουμανίας αγνοεί τακτικά τις διατάξεις του εθνικού δημοσιονομικού πλαισίου. Ο εθνικός κανόνας για το διαρθρωτικό έλλειμμα απαιτεί συμμόρφωση ή σύγκλιση με τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο για διαρθρωτικό έλλειμμα που δεν υπερβαίνει το 1 % του ΑΕΠ. Το 2016, η Ρουμανία απέκλινε από τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο και έκτοτε ακολουθεί αποκλίνουσα πορεία, κατά παράβαση του εθνικού κανόνα για το έλλειμμα. Οι δύο τροποποιήσεις του προϋπολογισμού του 2018 που εγκρίθηκαν το φθινόπωρο του 2018 δεν τήρησαν και πάλι διάφορους επικουρικούς κανόνες που απαγόρευαν αυξήσεις των ανώτατων ορίων για το έλλειμμα και τις δαπάνες κατά το τρέχον οικονομικό έτος. Ο προϋπολογισμός του 2019, που εγκρίθηκε από την κυβέρνηση τον Φεβρουάριο του 2019 και από το Κοινοβούλιο τον Μάρτιο, απέκλινε και πάλι από πολλούς δημοσιονομικούς κανόνες, συμπεριλαμβανομένου του κανόνα για το διαρθρωτικό έλλειμμα. Επιπλέον, όπως και τα προηγούμενα έτη, οι αρχές δεν υπέβαλαν επικαιροποίηση της μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής στρατηγικής στο Κοινοβούλιο εντός της προβλεπόμενης από τον νόμο προθεσμίας του Αυγούστου, υπονομεύοντας με τον τρόπο αυτό τον καθοδηγητικό του ρόλο. Επίσης, όπως και τα προηγούμενα έτη, οι αρχές δεν συμμορφώθηκαν με την υποχρέωση υπογραφής δήλωσης ότι ο προϋπολογισμός και η δημοσιονομική στρατηγική του 2019 τηρούν τους δημοσιονομικούς κανόνες και τις αρχές της δημοσιονομικής υπευθυνότητας.
- (9) Η φορολογική συμμόρφωση παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Όσον αφορά τον φόρο προστιθεμένης αξίας, η διαφορά μεταξύ της θεωρητικά αναμενόμενης και της πραγματικής εισπραξής των εσόδων εξακολουθεί να είναι πολύ μεγάλη. Η εκτεταμένη άτυπη οικονομία συνιστά πρόσθετη πρόκληση για τη φορολογική συμμόρφωση, ενώ τα υψηλά επίπεδα αδήλωτης εργασίας στερούν σημαντικούς πόρους από τον κρατικό προϋπολογισμό. Επιπλέον, η διάδοση των πληρωμών σε μετρητά διευκολύνει τη φοροδιαφυγή. Κατά το παρελθόν έτος, η Ρουμανία πραγματοποίησε περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά την αντιμετώπιση της επαναλαμβανόμενης σύστασης για τη χώρα σχετικά με την ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης και εισπραξής των φόρων. Η εισαγωγή ηλεκτρονικών ταμειακών μηχανών που συνδέονται με το σύστημα πληροφορικής της φορολογικής διοίκησης προχωρεί μάλλον αργά. Η φορολογική διοίκηση λαμβάνει μέτρα για τη δημιουργία συστήματος εκτίμησης κινδύνου για τον έλεγχο των φορολογουμένων.
- (10) Μετά από αρκετά έτη συνεχών προσπαθειών για την εξυγίανση του χρηματοπιστωτικού τομέα, το 2018 η χρηματοπιστωτική σταθερότητα τέθηκε και πάλι υπό πίεση από μια σειρά κυβερνητικών και κοινοβουλευτικών νομοθετικών πρωτοβουλιών. Ο φόρος επί των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών που εγκρίθηκε από την κυβέρνηση με έκτακτο διάταγμα στα τέλη Δεκεμβρίου 2018, χωρίς εκτίμηση επιπτώσεων ή διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκάλεσε

⁽¹⁰⁾ Απόφαση του Συμβουλίου (ΕΕ) 2019/1002, της 14ης Ιουνίου 2019, με την οποία διαπιστώνεται ότι δεν έχουν ληφθεί αποτελεσματικά μέτρα από τη Ρουμανία σε εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2018 (ΕΕ L 163 της 20.6.2019, σ. 62).

⁽¹¹⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2019, με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου στη Ρουμανία (ΕΕ C 210 της 21.6.2019, σ. 1).

ορισμένες σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τον αρνητικό του αντίκτυπο στην κατάσταση προληπτικής εποπτείας των τραπεζών, την άσκηση της νομισματικής πολιτικής και, εντέλει, τις επενδύσεις και την οικονομική ανάπτυξη. Ο τρόπος έκδοσης και οι διατάξεις του είχαν σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στη συναλλαγματική ισοτιμία, στην ικανότητα του κράτους να δανείζεται από την αγορά και, τελικά, στην αντίληψη των ενδιαφερομένων για τους λειτουργικούς κινδύνους. Ενώ ορισμένες αμφιλεγόμενες πτυχές του φόρου τροποποιήθηκαν τον Μάρτιο του 2019, οι αλλαγές εγκρίθηκαν εκ νέου με έκτακτο κυβερνητικό διάταγμα και χωρίς εκτίμηση επιπτώσεων. Οι πιο προβληματικές πτυχές του τραπεζικού φόρου επί του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων καταργήθηκαν. Ωστόσο, με τη νέα διατύπωση, ο φόρος μπορεί να στρεβλώσει τα κίνητρα για τη λήψη δανείων, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει σε κακή κατανομή των πιστώσεων προς την οικονομία. Οι δυνητικές επιπτώσεις αυτών των αλλαγών στη μετάδοση της νομισματικής πολιτικής θα πρέπει να αξιολογηθούν. Διάφορες νομοθετικές πρωτοβουλίες που εγκρίθηκαν από το Κοινοβούλιο στα τέλη του 2018, μολονότι κηρύχθηκαν αντισυνταγματικές από το Συνταγματικό Δικαστήριο τον Μάρτιο του 2019, άσκησαν πρόσθετη πίεση στον τραπεζικό τομέα και ενίσχυσαν τη γενική αντίληψη για την ύπαρξη απόρροιας νομικού πλαισίου. Η εμπειρία του παρελθόντος δείχνει ότι τέτοιου είδους πρωτοβουλίες θα μπορούσαν να αναληφθούν εκ νέου από τον νομοθέτη.

- (11) Ο νέος συνταξιοδοτικός νόμος, που εγκρίθηκε από το Κοινοβούλιο τον Δεκέμβριο του 2018, είναι πιθανό να θέσει σε κίνδυνο τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Το συνταξιοδοτικό μόριο, δηλαδή η κύρια παράμετρος που χρησιμοποιείται για την τιμαριθμική αναπροσαρμογή των συντάξεων, αναμένεται να αυξηθεί κατά 15 % τον Σεπτέμβριο του 2019 και κατά 40 % τον Σεπτέμβριο του 2020. Ο συνταξιοδοτικός νόμος θα αλλάξει διάφορες παραμέτρους που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών παροχών. Ειδικότερα, η αξία του συνταξιοδοτικού μορίου πρόκειται να αυξηθεί, καθώς ο συντελεστής αναπροσαρμογής των υφιστάμενων συντάξεων δεν θα συγκλίνει πλέον με τις τιμές, αλλά θα εξακολουθήσει αντίθετα να συντίθεται μόνιμα από μισθούς και τιμές. Επιπλέον, θα μειωθεί η περίοδος καταβολής εισφορών που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της σύνταξης ενός ατόμου, με αποτέλεσμα την αύξηση των συνταξιοδοτικών δαπανών για νέες συντάξεις. Ωστόσο, η κατάργηση του διορθωτικού δείκτη για τις νέες συντάξεις (που χρησιμοποιούνταν για τη μερική σύνδεση της πρώτης σύνταξης με τους μισθούς) θα μετριάσει τη συνολική αύξηση των συνταξιοδοτικών δαπανών που προκαλείται από τις άλλες παραμέτρους. Ορισμένες διαρθρωτικές προκλήσεις που επηρεάζουν την επάρκεια των συντάξεων δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί. Η πραγματική μέση ηλικία συνταξιοδότησης προσεγγίζει τον μέσο όρο της Ένωσης, αλλά δεν είναι ίση μεταξύ γυναικών και ανδρών. Σε συνδυασμό με τις συντομότερες περιόδους καταβολής εισφορών για τις γυναίκες, αυτό οδηγεί σε σημαντική συνταξιοδοτική ανισότητα μεταξύ των φύλων.
- (12) Η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος που θεσπίστηκε το 2008 ανακλήθηκε σταδιακά. Μετά από επανειλημμένες αναβολές των προγραμματισμένων αυξήσεων των εισφορών στα συνταξιοδοτικά ταμεία του δεύτερου πυλώνα, οι οποίες έπρεπε να είχαν ανέλθει στο 6 % των ακαθάριστων μισθών μέχρι το 2016, οι εισφορές μειώθηκαν στο 3,75 % των ακαθάριστων μισθών το 2018. Τα συνταξιοδοτικά ταμεία του δεύτερου πυλώνα αποδυναμώθηκαν περαιτέρω από σειρά μέτρων που εγκρίθηκαν από την κυβέρνηση με έκτακτο διάταγμα στα τέλη του 2018. Οι εισφορές στα ταμεία αυτά κατέστησαν προαιρετικές μετά από ελάχιστη πενταετή περίοδο καταβολής εισφορών. Οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων συνταξιοδοτικών ταμείων του δεύτερου πυλώνα αυξήθηκαν σημαντικά, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος εξόδου εταιρειών διαχείρισης κεφαλαίων από τη ρουμανική αγορά. Τα διοικητικά τέλη που επιβάλλονται στις ακαθάριστες εισφορές μειώθηκαν επίσης σημαντικά, επηρεάζοντας έτσι δυνητικά τα οικονομικά αποτελέσματα των εταιρειών διαχείρισης κεφαλαίων και αυξάνοντας την πιθανότητα εξόδου των εταιρειών από την αγορά. Αυτό θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες για την ανάπτυξη της τοπικής κεφαλαιαγοράς και της ομάδας των θεσμικών επενδυτών, αλλά και να στερήσει την οικονομία από μια πολύ αναγκαία πηγή μακροπρόθεσμων επενδύσεων. Επιπλέον, η αποδυνάμωση ή η κατάργηση του δεύτερου πυλώνα θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της διαφοροποίησης του συνταξιοδοτικού εισοδήματος και την έκθεση των συντάξεων σε υψηλότερους πολιτικούς και δημογραφικούς κινδύνους. Τον Μάρτιο του 2019, με έκτακτο διάταγμα, η κυβέρνηση διατήρησε τις νέες ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων, αλλά ανέβαλε για τον Δεκέμβριο του 2019 την προθεσμία καταβολής ολόκληρου του πρόσθετου κεφαλαίου. Τον Μάιο του 2019, η κυβέρνηση μείωσε σημαντικά τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις εταιρείες διαχείρισης συνταξιοδοτικών κεφαλαίων, αντισταθμίζοντας εν μέρει την αύξηση που αποφασίστηκε τον Δεκέμβριο του 2018. Άλλες διατάξεις του έκτακτου διατάγματος του Δεκεμβρίου 2018, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών ταμείων του δεύτερου πυλώνα, παραμένουν αμετάβλητες.
- (13) Οι προκλήσεις που συνδέονται με την ποιότητα και τη συμμετοχικότητα του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης έχουν αρνητικό αντίκτυπο στο δυναμικό ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς της Ρουμανίας. Παρότι ο προϋπολογισμός αυξήθηκε το 2019, οι δαπάνες για την εκπαίδευση παραμένουν από τις χαμηλότερες στην Ένωση, ιδίως στα επίπεδα εκπαίδευσης που είναι καίριας σημασίας για την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (που παραμένει υψηλή), την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και την αντιμετώπιση των ανισοτήτων αργότερα στη ζωή. Η συμμετοχή στην ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης, εν μέρει λόγω της έλλειψης εγκαταστάσεων. Αυτό έχει συνέπειες για τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, καθώς και για την έγκαιρη απόκτηση δεξιοτήτων. Ο εκσυγχρονισμός του σχολικού δικτύου και η βελτιστοποίηση για την αντιμετώπιση των δημογραφικών τάσεων παρουσιάζουν υστέρηση, καθώς το 10 % των σχολείων είναι υπερπλήρη, ενώ το 58 % έχει πλεονάζουσα δυναμικότητα. Οι προκλήσεις όσον αφορά την απόκτηση βασικών και ψηφιακών δεξιοτήτων είναι σημαντικές. Οι ικανότητες των εκπαιδευτικών για την εφαρμογή μιας προσέγγισης με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένες. Οι ανισότητες μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών εξακολουθούν να υφίστανται και οι ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά, εξακολουθούν να έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς.

- (14) Η αγορά εργασίας υφίσταται αυξανόμενη πίεση, καθώς το ποσοστό ανεργίας (4,2 % το 2018) είναι πολύ χαμηλό, ενώ το εργατικό δυναμικό μειώνεται και οι ελλείψεις δεξιοτήτων επιμένουν. Το ποσοστό των γυναικών στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, ιδίως για τις νέες και τις μεσήλικες, είναι χαμηλό. Αυτό οφείλεται κυρίως στις προσωπικές και οικογενειακές ευθύνες και στη χαμηλή συμμετοχή παιδιών ηλικίας 0-3 ετών στις επίσημες δομές παιδικής φροντίδας. Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας προσφέρουν περιορισμένη ανταπόκριση στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, με μέτρα που επικεντρώνονται κυρίως σε οικονομικά κίνητρα και όχι σε ειδικά προσαρμοσμένες και ολοκληρωμένες προσεγγίσεις. Η καθυστέρηση της προγραμματισμένης μεταρρύθμισης της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την εκσυγχρονισμένη παροχή υπηρεσιών προς τους εργοδότες και τους ανέργους. Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και η παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών είναι επίσης ασθενείς. Οι δεξιότητες δεν εξελίσσονται ανάλογα με τις ανάγκες των επεκτεινόμενων οικονομικών τομέων, ενώ το 81 % των εργοδοτών αντιμετωπίζει δυσκολίες όσον αφορά την πλήρωση των κενών θέσεων εργασίας. Ο τομέας των ΤΠΕ μεγεθύνεται, ενώ ο αριθμός των Ρουμάνων ηλικίας 20-29 ετών που κατέχουν πτυχίο φυσικής, τεχνολογίας, μηχανικής ή μαθηματικών μειώθηκε μεταξύ 2014 και 2016. Επί του παρόντος δεν υπάρχει συνολική ή τομεακή αξιολόγηση των αναγκών σε δεξιότητες και οι προβλέψεις δεξιοτήτων παραμένουν αχρησιμοποίητες, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η προσαρμογή του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η εφαρμογή διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για την αντιμετώπιση των ελλείψεων σε δεξιότητες έχει αρχίσει. Ωστόσο, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εξακολουθεί να θεωρείται δεύτερη επιλογή από τους σπουδαστές και τους γονείς, και το σχετικά χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης υποδηλώνει ότι η συνάφεια με την αγορά εργασίας αποτελεί πρόκληση. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν είναι επαρκώς εναρμονισμένη με την αγορά εργασίας. Αν και το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει διπλασιαστεί την τελευταία δεκαετία, παραμένει χαμηλό.
- (15) Παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, η φτώχεια και η εισοδηματική ανισότητα παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, ενώ και οι περιφερειακές ανισότητες γίνονται βαθύτερες. Ένας στους τρεις Ρουμάνους εξακολουθεί να διατρέχει κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ πλήττονται περισσότερο συγκεκριμένες ομάδες όπως τα παιδιά, οι Ρομά, τα άτομα με αναπηρία και οι ηλικιωμένοι. Οι κοινωνικές υπηρεσίες χαρακτηρίζονται από ανεπαρκή ποιότητα και κάλυψη και άνιση γεωγραφική κατανομή, που δεν συνδέονται με τις ειδικές ανάγκες των κοινοτήτων. Μόνο το 20 % περίπου των διοικητικών εδαφικών ενότητων διαθέτει αδειοδοτημένες κοινωνικές υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες είναι συνήθως συγκεντρωμένες γύρω από τις πλουσιότερες ή αστικές περιοχές, ενώ οι ανάγκες είναι πιο πιεστικές στις φτωχότερες, αγροτικές περιοχές και περιφέρειες. Η περιορισμένη ενοποίηση των υπηρεσιών απασχόλησης, εκπαίδευσης, υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών δεν επιτρέπει τη βιώσιμη ένταξη διαφόρων μειονεκτουσών ομάδων. Στα άτομα με αναπηρία προσφέρονται περιορισμένη μόνο υποστήριξη για ανεξάρτητη διαβίωση και πρόσβαση στην απασχόληση. Η κατάσταση της κοινότητας των Ρομά εμφανίζει πολύ μικρή πρόοδο. Η στέρηση στέγασης είναι η υψηλότερη στην Ένωση και είναι επίζημια για την κοινωνική ένταξη. Οι πολιτικές στέγασης αποκεντρώνονται χωρίς στρατηγικό πλαίσιο, και οι φτωχές κοινότητες συχνά δεν διαθέτουν οικονομικούς πόρους. Ο κοινωνικός δείκτης αναφοράς που χρησιμοποιείται ως βάση για τις περισσότερες κοινωνικές παροχές δεν έχει επικαιροποιηθεί από το 2008 και έχει επίσης υποτιμηθεί σημαντικά σε σχέση με τον κατώτατο μισθό. Ως εκ τούτου, τα ποσοστά φτώχειας για τα άτομα με χαμηλή και πολύ χαμηλή ένταση εργασίας έχουν αυξηθεί κατά 50 % από το 2010. Επιπλέον, η κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων με άτυπες μορφές απασχόλησης είναι ανεπαρκής. Ένας στους τρεις εργαζομένους με άτυπες μορφές απασχόλησης διατρέχει τον κίνδυνο σοβαρής υλικής στέρησης. Οι ημερήσιοι και εποχικοί εργαζόμενοι δεν έχουν επίσημη πρόσβαση σε δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης που να καλύπτουν την ανεργία, την άδεια μητρότητας, τα ατυχήματα και τους επαγγελματικούς τραυματισμούς. Η εφαρμογή της μεταρρύθμισης του ελάχιστου εισοδήματος ένταξης που άρχισε το 2016, η οποία θα αυξήσει την κάλυψη και την επάρκεια της κοινωνικής πρόνοιας, αναβλήθηκε περαιτέρω για το 2021.
- (16) Ο κοινωνικός διάλογος χαρακτηρίζεται από χαμηλή κάλυψη των συλλογικών συμβάσεων, ιδίως σε τομεακό επίπεδο, λόγω και του υφιστάμενου ορισμού των τομέων. Οι αρχές έχουν δρομολογήσει σχέδια για την αναθεώρηση των ορισμών των οικονομικών τομέων, αλλά δεν έχει επιτευχθεί ακόμη συμφωνία. Πέρα από το πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων, η έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων σε θέματα πολιτικής και μεταρρυθμίσεων είναι περιορισμένη. Ο κοινωνικός διάλογος ως επί το πλείστον πραγματοποιείται επισήμως, στο πλαίσιο του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου και των επιτροπών κοινωνικού διαλόγου. Ωστόσο, παρά το καθιερωμένο πλαίσιο διαλόγου και διαβουλεύσεων, η σταθερότητα και ο ρόλος αυτών των θεσμών έχουν αποδυναμωθεί κατά το τελευταίο έτος.
- (17) Μετά από έτη μέτριας αύξησης των μισθών, η Ρουμανία παρουσιάζει έναν από τους ταχύτερους ρυθμούς αύξησης των μισθών στην Ένωση. Αυτό οφείλεται στις κυβερνητικές πολιτικές για την αύξηση των μισθών του δημόσιου τομέα και των κατώτατων μισθών, στο άνευ προηγουμένου χαμηλό ποσοστό ανεργίας και στις διαρθρωτικές ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό. Ο κατώτατος μισθός εξακολουθεί να καθορίζεται με μη συστηματικό τρόπο, χωρίς αντικειμενικό μηχανισμό. Οι διαδοχικές αυξήσεις επί σειρά ετών είχαν ως αποτέλεσμα ένας στους τρεις εργαζομένους να λαμβάνει τον κατώτατο μισθό το 2017, ποσοστό σχεδόν τέσσερις φορές υψηλότερο από ό,τι το 2011.
- (18) Το σύστημα υγείας αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις. Η χαμηλή χρηματοδότηση, η αναποτελεσματική χρήση των δημοσίων πόρων και η έλλειψη μεταρρυθμίσεων περιορίζουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος υγείας. Η συνεχιζόμενη μετανάστευση στο εξωτερικό οδήγησε σε σημαντική έλλειψη ιατρών και νοσοκόμων. Οι υποδομές υγείας και η διάδοση των άτυπων πληρωμών παραμένουν πηγές ανησυχίας. Η πρόσβαση σε υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για

όσους ζουν σε αγροτικές περιοχές και για τις ευπαθείς ομάδες είναι περιορισμένη. Οι παράγοντες αυτοί με τη σειρά τους έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην υγεία των ανθρώπων, η οποία παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης, παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις. Οι βελτιώσεις στον τομέα της φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας είναι ιδιαίτερα αναγκαίες, αλλά καθυστερούν. Το πιλοτικό έργο για τη δημιουργία κέντρων φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας έχει αρχίσει με καθυστέρηση, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την ανάπτυξη ολοκληρωμένων υπηρεσιών φροντίδας. Ο τομέας της μακροχρόνιας περίθαλψης δεν είναι έτοιμος να αντιμετωπίσει την ταχεία γήρανση του πληθυσμού. Υπάρχουν πολύ λίγες υπηρεσίες κατ' οίκον και υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας, κυρίως συγκεντρωμένες σε περιοχές με υψηλότερο εισόδημα. Η κάλυψη και οι δημόσιες δαπάνες για τη μακροχρόνια περίθαλψη είναι μεταξύ των χαμηλότερων στην Ένωση και η πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη, την αποκατάσταση και την παρηγορητική φροντίδα είναι περιορισμένη.

- (19) Η ποιότητα των υποδομών, μεταξύ άλλων και στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας, των αποβλήτων και των λυμάτων, παραμένει κακή και περιορίζει τις αναπτυξιακές προοπτικές της Ρουμανίας. Παρά τις σημαντικές δημόσιες επενδύσεις μετά την ένταξη της Ρουμανίας στην Ένωση, οι υλικές υποδομές της παραμένουν ελλειπώς ανεπτυγμένες. Η γενική κατάσταση και η αξιοπιστία των οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων είναι πολύ κακές. Οι υποδομές δεν συμβαδίζουν με τη ζήτηση κυκλοφορίας που δημιουργείται από μια επεκτεινόμενη οικονομία. Το οδικό δίκτυο είναι από τα λιγότερο ανεπτυγμένα στην Ένωση και η μεταρρύθμιση του σιδηροδρομικού τομέα καθυστερεί. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί σημαντικά την τελευταία πενταετία. Επιπλέον, οι ιδιαίτερα ανεπαρκείς επενδύσεις για συντήρηση έχουν μειώσει την ταχύτητα των συρμών και έχουν επηρεάσει τους χρόνους παράδοσης των σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών. Οι αστικές συγκοινωνίες πάσχουν από χρόνια υποχρηματοδότηση, ανεπαρκή οργάνωση του τομέα και ασθενή διοικητική ικανότητα των τοπικών παρόχων. Επιπλέον, εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις στους τομείς των υποδομών ενέργειας, αποβλήτων, υδάτων και λυμάτων, καθώς και των ενεργειακών διασυνδέσεων. Το σύστημα διαχείρισης αποβλήτων εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από πολύ χαμηλό ποσοστό ανακύκλωσης αστικών αποβλήτων και πολύ υψηλά ποσοστά υγειονομικής ταφής. Εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την επίτευξη του στόχου της ενεργειακής απόδοσης, και ειδικότερα εξακολουθεί να υπάρχει ευρύ περιθώριο βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων.
- (20) Η συνολική ικανότητα καινοτομίας της Ρουμανίας παραμένει χαμηλή και η μελλοντική ανταγωνιστικότητά της απειλείται από το μεγάλο χάσμα παραγωγικότητας και καινοτομίας μεταξύ των ξένων και των εγχώριων επιχειρήσεων. Οι επενδύσεις της Ρουμανίας σε έρευνα και ανάπτυξη είναι οι χαμηλότερες στην Ένωση (0,5 % του ΑΕΠ) και οι δημόσιες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη μειώθηκαν περαιτέρω από 0,32 % του ΑΕΠ το 2011 σε 0,21 % του ΑΕΠ το 2017, γεγονός που εμποδίζει την ανάπτυξη ικανοτήτων. Κατά συνέπεια, η ποιότητα της δημόσιας επιστημονικής βάσης παραμένει πολύ χαμηλή και οι δεσμοί μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς. Επειδή ο αριθμός των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους τομείς της φυσικής, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών έχει επίσης μειωθεί περαιτέρω, οι ελλείψεις δεξιοτήτων αποτελούν σημαντική πρόκληση για το καινοτόμο δυναμικό της ρουμανικής οικονομίας. Η ψηφιοποίηση αποτελεί βασική πρόκληση για τη βελτίωση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας της Ρουμανίας. Η Ρουμανία έχει χαμηλές επιδόσεις σε πολλές συνιστώσες του Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, των ψηφιακών δεξιοτήτων του συνολικού πληθυσμού και της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων.
- (21) Η Ρουμανία σημείωσε περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση μιας ειδικής για τη χώρα σύστασης σχετικά με την ενίσχυση της ιεράρχησης και της προετοιμασίας των έργων σε δημόσιες επενδύσεις. Το υπουργείο Οικονομικών είναι αρμόδιο για την κατάρτιση καταλόγου προτεραιοτήτων για τα έργα δημοσίων επενδύσεων που υπερβαίνουν τα 100 εκατ. RON (21 εκατ. EUR) και την παρακολούθηση της υλοποίησής τους, αλλά τα έργα τελούν υπό τη διαχείριση των οικείων υπουργείων. Ο κατάλογος των έργων προτεραιότητας περιλαμβάνει επί του παρόντος 136 έργα, κυρίως στον τομέα των μεταφορών. Τα περισσότερα από αυτά τα έργα προτεραιότητας θα μπορούσαν να συγχρηματοδοτηθούν από ταμεία της Ένωσης. Η απορρόφηση των κονδυλίων της Ένωσης παρεμποδίζεται από παράγοντες όπως η περιορισμένη διοικητική ικανότητα για προετοιμασία, ιεράρχηση και υλοποίηση μεγάλων επενδυτικών έργων. Παρά το γεγονός ότι τελευταίως προετοιμάζονται μεγάλα έργα υποδομών και αποστέλλονται προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ορισμένα σημαντικά έργα, όπως ο αυτοκινητόδρομος Sibiu-Pitești (που εξασφαλίζει τη συνδεσιμότητα με τους διαδρόμους Ρήνου-Δούναβη και Ανατολής-Ανατολικής Μεσογείου των ΔΕΔ-Μ), εξακολουθούν να απουσιάζουν και η υλοποίηση σε γενικές γραμμές εξακολουθεί να υστερεί. Επιπλέον, η απορρόφηση κονδυλίων της Ένωσης μέχρι σήμερα κυρίως αφορά έργα που είχαν καταρτιστεί για την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού, ενώ δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί πλήρως μια σειρά νέων έργων για την τρέχουσα περίοδο.
- (22) Η αποτελεσματική σύναψη δημοσίων συμβάσεων είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη σημαντικών στόχων πολιτικής στη Ρουμανία, συμπεριλαμβανομένων των αποδοτικών δημόσιων δαπανών, του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης και της προώθησης της καινοτομίας, της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Η Ρουμανία σημείωσε περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή της σύστασης για τη χώρα για βελτίωση της διαφάνειας των δημόσιων συμβάσεων. Η αποτελεσματικότητα των δημόσιων συμβάσεων εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα, ενώ διακυβεύεται η μη αναστρεψιμότητα ορισμένων μέτρων, ιδίως του εξορθολογισμού του προληπτικού ελέγχου. Η εθνική στρατηγική για τις δημόσιες συμβάσεις τονίζει τη σημασία του ενιαίου προληπτικού ελέγχου που διενεργείται από την Εθνική Υπηρεσία Δημοσίων Συμβάσεων. Οι επαναλαμβανόμενες νομοθετικές πρωτοβουλίες κινδυνεύουν να υπονομεύσουν την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής. Η προβλεψιμότητα και η σταθερότητα της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις παραμένουν σημαντικές προκλήσεις, ενώ η εθνική στρατηγική για τις δημόσιες συμβάσεις δεν εφαρμόζεται πλήρως.

- (23) Η διεξαγωγή της χάραξης δημόσιας πολιτικής έχει καταστεί ολοένα και πιο απρόβλεπτη, επιβαρύνοντας το επιχειρηματικό περιβάλλον. Πρόσφατο παράδειγμα είναι η έγκριση με έκτακτο κυβερνητικό διάταγμα ενός συνόλου εκτεταμένων μέτρων που επηρεάζουν τη λειτουργία του τραπεζικού τομέα, τους διαχειριστές συνταξιοδοτικών κεφαλαίων του δεύτερου πυλώνα και τις εταιρείες ενέργειας και τηλεπικοινωνιών, χωρίς διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη ή εκτίμηση επιπτώσεων. Οι εκτιμήσεις επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων εξακολουθούν να αποτελούν τυπική διαδικασία, ενώ η ποιότητα και η πραγματική χρήση τους διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των διαφόρων τομέων. Ο ποιοτικός έλεγχος των εκτιμήσεων επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων και του σχεδιασμού πολιτικής είναι περιορισμένος. Δεν υπάρχει βιώσιμος μηχανισμός παρακολούθησης της πολιτικής με διαφανές σύστημα υποβολής εκθέσεων και εκ των υστέρων αξιολογήσεις. Σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες ανακοινώνονται συχνά μόλις πριν από την έγκρισή τους. Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων είναι περιορισμένη και σπανίως γίνεται πραγματικός διάλογος, παρόλο που υπάρχουν οι σχετικές θεσμικές δομές. Οι επαχθείς διοικητικές διαδικασίες επηρεάζουν ιδιαίτερα τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, οι επαχθείς διοικητικές διαδικασίες για τη σύσταση επιχειρήσεων, καθώς και οι κανονιστικές απαιτήσεις που επιβάλλονται στους παρόχους υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, εμποδίζουν την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς. Η έκδοση της σχετικής νομοθεσίας για τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων στη δημόσια διοίκηση καθυστερεί ακόμη. Ο μεγάλος κατακερματισμός των αρμοδιοτήτων και των πόρων επηρεάζει τη συνέπεια και τη διαθεσιμότητα των δημόσιων υπηρεσιών που παρέχονται, ιδίως σε τοπικό επίπεδο. Οι εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές για τις διάφορες δημόσιες υπηρεσίες δεν αποτυπώνονται σε ολοκληρωμένα μέτρα σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η χρηματοδότηση των δημόσιων υπηρεσιών είναι άνιση σε ολόκληρη τη χώρα και συχνά δεν ανταποκρίνεται στις τοπικές ανάγκες. Δεν λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως μια ενοποιημένη στρατηγική προσέγγιση ανά είδος υπηρεσίας, τα υφιστάμενα κενά και οι ανάγκες ανάπτυξης νέων υπηρεσιών. Τα έσοδα των τοπικών αρχών στερούνται σταθερότητας και προβλεψιμότητας. Έχουν ληφθεί περιορισμένα μέτρα για τη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ των αρμοδιοτήτων που αποκεντρώνονται και της κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων, ώστε οι τοπικές αρχές να είναι σε θέση να παρέχουν ποιοτικές υπηρεσίες. Απαιτούνται πρόσθετα μέτρα για την αύξηση της διοικητικής ικανότητας σε τοπικό επίπεδο.
- (24) Οι κρατικές επιχειρήσεις διαδραματίζουν καίριο ρόλο σε τομείς υποδομών ζωτικής σημασίας, όπως η ενέργεια και οι σιδηροδρομικές μεταφορές. Οι οικονομικές και δημοσιονομικές επιδόσεις τους βελτιώθηκαν πρόσφατα, χάρη στο ευνοϊκό μακροοικονομικό περιβάλλον. Ωστόσο, η διαφάνεια και η δημοσιοποίηση χρηματοοικονομικών και επιχειρησιακών αποτελεσμάτων δεν έχουν βελτιωθεί και οι κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης εξακολουθούν να εφαρμόζονται μόνο sporadically. Συγκεκριμένα παραδείγματα είναι ο επαναλαμβανόμενος διορισμός προσωρινών διοικητικών συμβουλίων, σε αντίθεση με το πνεύμα του νόμου, και η παράλειψη χρήσης των εργαλείων επιβολής που προβλέπονται από τη νομοθεσία για τις μη συμμορφούμενες εταιρείες. Οι κίνδυνοι να αποδυναμωθεί σημαντικά η νομοθεσία για τις κρατικές επιχειρήσεις δεν έχουν μειωθεί. Αυτό ισοδυναμεί με αντιστροφή της προόδου που έχει σημειωθεί όσον αφορά τις συστάσεις ανά χώρα του 2015 και του 2016. Ως εκ τούτου, βασικές προϋποθέσεις για την προώθηση της αποδοτικής χρήσης των δημόσιων πόρων υποβαθμίζονται, γεγονός που προλείπει το έδαφος για στρέβλωση των επενδυτικών αποφάσεων. Η μεταβίβαση της κυριότητας πολλών από τις μεγαλύτερες κρατικές επιχειρήσεις στο νέο Κρατικό Ταμείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων θα απαιτήσει την πλήρη εφαρμογή αυστηρών κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης τόσο για το Ταμείο όσο και για τις εταιρείες του χαρτοφυλακίου του.
- (25) Οι εξελίξεις κατά τη διάρκεια του παρελθόντος έτους έχουν εγείρει ανησυχίες όσον αφορά το κράτος δικαίου και έχουν ενισχύσει τις προηγούμενες σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τη μη αναστρεψιμότητα και τη διατηρησιμότητα της προηγούμενης προόδου της Ρουμανίας όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του δικαστικού της συστήματος και την καταπολέμηση της διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Τα ζητήματα αυτά παρακολουθούνται στο πλαίσιο του μηχανισμού συνεργασίας και ελέγχου. Οι τροποποιήσεις τριών νόμων που αφορούν τη δικαιοσύνη είναι πλέον σε ισχύ και περιλαμβάνουν σειρά μέτρων που αποδυναμώνουν τις νομικές εγγυήσεις για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Τα μέτρα αυτά είναι πιθανόν να υπονομεύσουν τόσο την αποτελεσματικότητα του καθημερινού έργου των δικαστών και εισαγγελέων όσο και την εμπιστοσύνη του κοινού στο δικαστικό σώμα. Ασκείται πίεση σε δικαστικά όργανα και σε μεμονωμένους δικαστές, μεταξύ άλλων με τη δημιουργία εξειδικευμένου τμήματος δίωξης εγκλημάτων που εικάζεται ότι διαπράχθηκαν από δικαστές. Τα εν εξελίξει μέτρα για την τροποποίηση του ποινικού κώδικα και του κώδικα ποινικής δικονομίας θα έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα των ποινικών ερευνών και δικών και θα περιορίσουν επίσης την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της διαφθοράς. Άλλες ανησυχίες αφορούν τις διαδικασίες απόλυσης και διορισμού δικαστών στις ανώτερες βαθμίδες της δικαιοσύνης. Οι πρόσφατες ανακοινώσεις υποδηλώνουν ότι τα μέτρα που αφορούν τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος ενδέχεται να επανεξεταστούν.
- (26) Στο πλαίσιο του μηχανισμού συνεργασίας και ελέγχου, η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί τη δικαστική μεταρρύθμιση και την καταπολέμηση της διαφθοράς στη Ρουμανία. Συνεπώς, οι τομείς αυτοί δεν καλύπτονται από τις συστάσεις ανά χώρα για τη Ρουμανία, αλλά έχουν σημασία για την ανάπτυξη θετικού κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος στη χώρα.

- (27) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης του 2019 για τη χώρα. Αυτό θα επιτρέψει στη Ρουμανία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.
- (28) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή διενήργησε διεξοδική ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ρουμανίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Ρουμανία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Ρουμανία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε επίπεδο Ένωσης κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (29) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019 και η γνώμη του ⁽¹²⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.
- (30) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019. Οι συστάσεις που απηύθυνε σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αντικατοπτρίζονται στις συστάσεις 1, 2, 3 και 5 κατωτέρω. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στην κατωτέρω σύσταση 1 συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που συνδέονται με την ανταγωνιστικότητα και την εξωτερική θέση,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Ρουμανία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση με τη σύσταση του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2019 με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Να εξασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή του δημοσιονομικού πλαισίου. Να ενισχύσει τη φορολογική συμμόρφωση και την είσπραξη των φόρων.
2. Να διασφαλίσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και την ευρωστία του τραπεζικού τομέα. Να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών ταμείων του δεύτερου πυλώνα.
3. Να βελτιώσει την ποιότητα και τη συμμετοχικότητα της εκπαίδευσης, ιδίως για τους Ρομά και άλλες μειονεκτούσες ομάδες. Να βελτιώσει τις δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών, ειδικά με την αύξηση της συνάφειας με την αγορά εργασίας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Να αυξήσει την κάλυψη και την ποιότητα των κοινωνικών υπηρεσιών και να ολοκληρώσει τη μεταρρύθμιση του ελάχιστου εισοδήματος ένταξης. Να βελτιώσει τη λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου. Να εξασφαλίσει ότι ο κατώτατος μισθός καθορίζεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, με τρόπο που συνάδει με τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ανταγωνιστικότητα. Να βελτιώσει την πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την οικονομική αποδοτικότητά της, μεταξύ άλλων, με τη μεταστροφή προς την εξωνοσοκομειακή περίθαλψη.
4. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στις μεταφορές, ειδικά στη βιωσιμότητά τους, στην ενέργεια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και την ενεργειακή απόδοση, στις περιβαλλοντικές υποδομές, καθώς και στην καινοτομία, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να βελτιώσει την προετοιμασία και την ιεράρχηση των μεγάλων έργων και να επιταχύνει την υλοποίησή τους. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των δημόσιων συμβάσεων και να διασφαλίσει την πλήρη και βιώσιμη εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις.
5. Να διασφαλίσει ότι οι νομοθετικές πρωτοβουλίες δεν υπονομεύουν την ασφάλεια δικαίου, βελτιώνοντας την ποιότητα και την προβλεψιμότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, μεταξύ άλλων μέσω κατάλληλων διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη, ουσιαστικών εκτιμήσεων επιπτώσεων και απλουστευμένων διοικητικών διαδικασιών. Να ενισχύσει την εταιρική διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

⁽¹²⁾ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σλοβενίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Σλοβενίας του 2019

(2019/C 301/24)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Λήφθηκε δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Σλοβενία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).
- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Σλοβενία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ του 2019, όπως αποτυπώνεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 3. Ειδικότερα, η μείωση των κανονιστικών περιορισμών θα συμβάλει στη συμμόρφωση με την πρώτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τις ανθεκτικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, και η εστίαση της οικονομικής πολιτικής επενδύσεων στους τομείς που προσδιορίζονται θα συμβάλει στη συμμόρφωση με τη δεύτερη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ L 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Σλοβενία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Σλοβενίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Σλοβενίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Η Σλοβενία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 15 Απριλίου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητάς της του 2019 στις 26 Απριλίου 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτόχρονα.
- (5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Σλοβενία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό πλεόνασμα θα αυξηθεί σε 0,9 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019 και εν συνεχεία θα ανέλθει στο 1,2 % του ΑΕΠ το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —ο οποίος μεταβλήθηκε από διαρθρωτικό πλεόνασμα 0,25 % του ΑΕΠ το 2019 σε διαρθρωτικό έλλειμμα 0,25 % του ΑΕΠ από το 2020— προβλέπεται να επιτευχθεί έως το 2021 ⁽⁶⁾. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να συνεχίσει να μειώνεται σε 65,4 % του ΑΕΠ το 2019 και σε 54,7 % του ΑΕΠ το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευνοϊκό.
- (7) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στη Σλοβενία να εξασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ δεν θα υπερβεί το 3,1 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,65 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος να σημειωθεί σημαντική απόκλιση από τη συνιστώμενη πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2019.
- (8) Το 2020, η Σλοβενία αναμένεται να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, αυτό συνεπάγεται μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ύψους 4,0 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε διαρθρωτική προσαρμογή της τάξης του 0,5 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, η Σλοβενία αναμένεται να προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό της στόχο το 2020. Ως εκ τούτου, η τρέχουσα αξιολόγηση δείχνει ότι υπάρχει κίνδυνος κάποιας απόκλισης το 2020. Ενώ ο προβλεπόμενος ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δείχνει προς το παρόν ότι υπάρχει κίνδυνος κάποιας απόκλισης από την απαίτηση το 2020, για τα έτη 2019 και 2020 λαμβανόμενα από κοινού υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση. Εάν το διαρθρωτικό ισοζύγιο δεν προβλέπεται πλέον να προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο, στις μελλοντικές αξιολογήσεις μια συνολική αξιολόγηση θα πρέπει να λάβει υπόψη μια πιθανή απόκλιση από την απαίτηση. Η Σλοβενία προβλέπεται ότι θα συμμορφωθεί με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν το 2019 και ότι η Σλοβενία πρέπει να είναι έτοιμη να λάβει περαιτέρω μέτρα από το 2020 ώστε να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 320 της 10.9.2018, σ. 103.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο αποτέλεσμα, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

⁽⁷⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για παροχές ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (9) Η γήρανση του πληθυσμού θα επιβαρύνει όλο και περισσότερο τα συστήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και μακροχρόνιας φροντίδας της Σλοβενίας. Η χρηματοδότηση του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης δεν είναι προσαρμοσμένη για να αντιμετωπίσει τις αναμενόμενες αυξήσεις του κόστους λόγω της γήρανσης του πληθυσμού. Μέχρι σήμερα, η κυβέρνηση δεν έχει λάβει ολοκληρωμένα μέτρα για τη διασφάλιση της ποιότητας, της προσβασιμότητας και της μακροπρόθεσμης δημοσιονομικής βιωσιμότητας της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στη Σλοβενία. Ένα νομοσχέδιο μακροχρόνιας φροντίδας καταρτίζεται στο πλαίσιο της στρατηγικής ενεργού γήρανσης της Σλοβενίας. Ωστόσο, παραμένει ασαφής ο τρόπος με τον οποίο τα προβλεπόμενα μέτρα θα βελτιώσουν τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας, την προσβασιμότητα και την ποιότητα της περίθαλψης· εντούτοις οι δημόσιες συμβάσεις στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης αναμένεται να καταστούν πιο αποδοτικές ως προς το κόστος μέσω της βελτίωσης του συντονισμού. Οι επενδύσεις στις δομές και στον εξοπλισμό υγείας και μακροχρόνιας φροντίδας θα μπορούσαν να συμβάλουν στη μείωση των μελλοντικών πιέσεων στα συστήματα περίθαλψης.
- (10) Οι προκλήσεις όσον αφορά τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και επάρκεια του συνταξιοδοτικού συστήματος καθίστανται όλο και πιο πιεστικές, καθώς ο πληθυσμός της Σλοβενίας γηράσκει ταχύτερα από τον πληθυσμό των περισσότερων άλλων κρατών μελών. Στο έγγραφο «Σημεία εκκίνησης για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος συνταξιοδότησης και ασφάλισης αναπηρίας στη Δημοκρατία της Σλοβενίας», που εγκρίθηκε το 2017 από το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, οι κοινωνικοί εταίροι και η προηγούμενη κυβέρνηση προέβλεψαν τη θέσπιση μεταρρύθμισης έως το 2020 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2019-2020 αναφέρει τη δυνατότητα αναμόρφωσης του συνταξιοδοτικού συστήματος για να στηρίξει τη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συστήματος και κατάλληλα επίπεδα συντάξεων. Επίσης, θέτει ως στόχο την παράταση του επαγγελματικού βίου και την παροχή καλύτερων ευκαιριών για την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, αλλά δεν προσδιορίζει τον τρόπο και τον χρονικό ορίζοντα επίτευξης του στόχου αυτού. Η αναπροσαρμογή της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης ανάλογα με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής και η προώθηση της συνταξιοδότησης σε μεγαλύτερη ηλικία θα καθιστούσαν το σύστημα πιο βιώσιμο. Η διασφάλιση επαρκών συντάξεων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, καθώς ορισμένοι συνταξιούχοι εξακολουθούν να βρίσκονται στο όριο της φτώχειας ή κάτω από αυτό. Σχεδόν το 70 % όλων των αυτοαπασχολούμενων στη Σλοβενία επιλέγει να καταβάλλει εισφορές κοινωνικής ασφάλισης στο ελάχιστο επίπεδο που τους παρέχει δικαίωμα μόνο στην ελάχιστη σύνταξη γήρατος. Η επάρκεια των συντάξεων θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω με την ενίσχυση της κάλυψης των συστημάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης, την κατάλληλη αντιμετώπιση των αλλαγών σταδιοδρομίας και τη μείωση των κινδύνων φτώχειας των ηλικιωμένων.
- (11) Η απασχόληση συνέχισε να αυξάνεται και η ανεργία μειώθηκε περαιτέρω το 2019. Ταυτόχρονα, η μακροχρόνια ανεργία παραμένει πάνω από τα προ κρίσης επίπεδα και εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει σχεδόν το ήμισυ της συνολικής ανεργίας. Υπάρχουν ακόμη προκλήσεις, ιδίως για τους εργαζομένους χαμηλής ειδίκευσης και μεγαλύτερης ηλικίας, δεδομένου ότι τα ποσοστά δραστηριότητας και απασχόλησής τους παραμένουν μεταξύ των χαμηλότερων στην Ένωση. Η συμμετοχή τους στην εκπαίδευση ενηλίκων είναι ιδιαίτερα χαμηλή. Η αξιολόγηση των πολιτικών που ενθαρρύνουν περισσότερους ανθρώπους να εργάζονται ή να αναζητούν εργασία δείχνει ότι τα περισσότερα υφιστάμενα προγράμματα λειτουργούν σωστά. Ωστόσο, οι δαπάνες στον τομέα αυτό, καθώς και το ποσοστό συμμετοχής των ανέργων χαμηλής ειδίκευσης και μεγαλύτερης ηλικίας στα προγράμματα παραμένουν περιορισμένες. Ως εκ τούτου, οι επενδύσεις σε αποτελεσματικά μέτρα για την αύξηση της απασχολησιμότητας των εργαζομένων χαμηλής ειδίκευσης και των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε ψηφιακές δεξιότητες, έχουν ιδιαίτερη σημασία. Η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας θα συμβάλει επίσης στη μείωση των πιέσεων στο συνταξιοδοτικό σύστημα. Παρόλο που η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας του 2013 βοήθησε σαφώς ορισμένες ευπαθείς ομάδες να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, η προσωρινή απασχόληση εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκε, αλλά παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης όσον αφορά τους ηλικιωμένους.
- (12) Εμφανίζονται ενδείξεις ελλείψεων εργατικού δυναμικού σε όλο και περισσότερους τομείς της οικονομίας. Η αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων που αποκτούν οι νέοι κατά την εκπαίδευσή τους και των δεξιοτήτων που αναζητούν οι εργοδότες φαίνεται να συντείνει σε αυτές τις ελλείψεις. Σε συνδυασμό με τις αδυναμίες στη λειτουργία των οικοσυστημάτων για την καινοτομία, οι ελλείψεις αυτές εμποδίζουν τον βιομηχανικό μετασχηματισμό στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, όπως είχε καθοριστεί σε διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων στο μελλοντικό εργατικό δυναμικό έχει ζωτική σημασία για την κάλυψη των αναγκών της οικονομίας.
- (13) Έχουν ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν ορισμένα μέτρα για να βελτιωθούν οι δυνατότητες χρηματοδότησης των επιχειρήσεων στη Σλοβενία και να τους παρασχεθούν εναλλακτικές λύσεις αντί των τραπεζικών δανείων. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις της Σλοβενίας εξακολουθούν να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στα τραπεζικά δάνεια και τις ταμειακές ροές για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών τους. Η πρόσβαση των ιδιωτικών αγορών στα ίδια κεφάλαια παραμένει χαμηλή. Η χορήγηση επιχειρηματικών κεφαλαίων αυξάνεται, αλλά από πολύ χαμηλά επίπεδα. Η χρηματοπιστωτική αξία του χρηματιστηρίου στη Λιουμπλιάνα είναι χαμηλή και εξακολουθεί να συρρικνώνεται. Η περιορισμένη και ανεπαρκώς ανεπτυγμένη κεφαλαιαγορά, σε συνδυασμό με τις επικρατούσες δυσμενείς συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμένων χρηματοοικονομικών γνώσεων των μικρότερων εταιρειών, παρεμποδίζει την εισροή ιδίων κεφαλαίων και επιχειρηματικών κεφαλαίων στη χώρα. Η δύσκολη πρόσβαση στα ίδια κεφάλαια αποτελεί αναπτυξιακό εμπόδιο για τις καινοτόμες επιχειρήσεις, αλλά και για εδραιωμένες επιχειρήσεις που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από μια αλλαγή της χρηματοδότησής τους.

- (14) Η ανάπτυξη των σλοβενικών επιχειρήσεων ανακόπτεται λόγω του ακόμη υψηλού κανονιστικού και διοικητικού φόρτου της χώρας. Ο φόρτος αυτός θεωρείται βασικό πρόβλημα για την επιχειρηματική δραστηριότητα στη Σλοβενία. Σχετίζεται με ζητήματα όπως οι άδειες, οι απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων, οι φορολογικές διαδικασίες και συχνά οι χρονοβόρες εμπορικές δικαστικές διαδικασίες. Οι δυσκολίες όσον αφορά τη διώξη του χρηματοοικονομικού και του οικονομικού εγκλήματος επηρεάζουν επίσης το επιχειρηματικό περιβάλλον. Η Σλοβενία έχει δημιουργήσει εργαλεία για τη μείωση του διοικητικού φόρτου, συμπεριλαμβανομένης της δικτυακής πύλης SPOT («Slovenska poslovna točka») και του «Ενιαίου εγγράφου», τα οποία αντιμετωπίζουν αρκετά προβλήματα που έχουν προσδιοριστεί. Ωστόσο, πολλά από τα μέτρα μείωσης του φόρτου εξακολουθούν να εκκρεμούν και ο αντίκτυπος ορισμένων από αυτά που έχουν εφαρμοστεί ήταν κατώτερος των προσδοκιών. Η Σλοβενία έχει επίσης πραγματοποιήσει ορισμένες μεταρρυθμίσεις για την ελευθέρωση των περιοριστικών επαγγελματικών απαιτήσεων. Ωστόσο, ορισμένα ζητήματα που προσδιορίζονται στις συστάσεις του 2017 της Επιτροπής δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί, ιδίως όσον αφορά τους δικηγόρους και τους κτηματομεσίτες.
- (15) Παρά την κάποια πρόοδο, υπάρχουν αδυναμίες όσον αφορά τον ανταγωνισμό και τη διαφάνεια στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων στη Σλοβενία, όπως προκύπτει κυρίως από το υψηλό ποσοστό συμβάσεων που ανατίθενται μέσω διαδικασιών με διαπραγμάτευση (χωρίς προκήρυξη). Οι διασφαλίσεις κατά της διαφθοράς και της αθέμιτης σύμπραξης μεταξύ υποψηφίων, ιδίως όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται από τις τοπικές διοικήσεις και τις κρατικές επιχειρήσεις, παραμένουν ανεπαρκείς. Η ανεξάρτητη εποπτεία στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων δεν διαθέτει επαρκείς νομικές διασφαλίσεις κατά των εξωτερικών πιέσεων ή των παρεμβάσεων, ιδίως όσον αφορά τις πειθαρχικές διαδικασίες και τις προτάσεις διορισμού των μελών της Εθνικής Επιτροπής Επανεξέτασης. Έχει τεθεί σε εφαρμογή ένα σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της επαγγελματισμού όσον εμπλέκονται στις δημόσιες συμβάσεις, αλλά η επαγγελματισμοποίηση εξακολουθεί να είναι χαμηλή. Αν και οι αρχές εκτιμούν ότι το οικονομικό έγκλημα και η διαφθορά έχουν προξενήσει σοβαρές ζημιές τα τελευταία έτη, ορισμένες μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς εξακολουθούν να εκκρεμούν.
- (16) Παρά τη μερική ιδιωτικοποίηση του 75 % μείον μία μετοχή της Nova Ljubljanska Banka, της μεγαλύτερης τράπεζας της Σλοβενίας, η συμμετοχή του κράτους στην οικονομία εξακολουθεί να είναι υψηλή, μεταξύ άλλων και στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Τα ήδη δημοσιευθέντα σχέδια ιδιωτικοποιήσεων εφαρμόζονται με αργούς ρυθμούς. Η ολοκλήρωση των ιδιωτικοποιήσεων θα αυξήσει τη βιωσιμότητα των εταιρειών μακροπρόθεσμα και θα μειώσει τους κινδύνους για τα δημόσια οικονομικά, καθώς και τον κίνδυνο στρέβλωσης του ανταγωνισμού και κατανομής των πόρων. Οι περαιτέρω πωλήσεις μετοχών εισηγμένων εταιρειών θα συμβάλουν επίσης στην ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς της Σλοβενίας.
- (17) Το οικοσύστημα έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας πρέπει να βελτιωθεί προκειμένου να καταστεί πλήρως λειτουργικό και τα μέτρα στήριξης συχνά στερούνται συνοχής. Η περιορισμένη στήριξη της επιχειρηματικής εκπαίδευσης και της μεταφοράς τεχνολογίας, και, γενικότερα, η ανεπαρκής συνεργασία μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων, παρεμποδίζει τη δημιουργία και την επέκταση καινοτόμων εταιρειών. Οι περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις στη Σλοβενία έχουν χαμηλή ικανότητα καινοτομίας και το μερίδιο των καινοτόμων εταιρειών στη Σλοβενία εμφανίζει όντως μείωση και είναι κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Ο αργός ψηφιακός μετασχηματισμός της Σλοβενίας περιορίζει την αύξηση της παραγωγικότητας. Υπάρχουν διαφορές όσον αφορά τις επιδόσεις καινοτομίας μεταξύ των ανατολικών και των δυτικών περιφερειών της Σλοβενίας, οι οποίες εμποδίζουν τη συνεργασία και τη δικτύωση. Η Σλοβενία αναστρέφει την πρόοδο της όσον αφορά την επίτευξη του στόχου των δαπανών για την έρευνα και την ανάπτυξη το 2020, ενώ η αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία θα ενίσχυε το δυναμικό ανάπτυξης της χώρας. Η Σλοβενία προσελκύει μικρό ποσοστό διεθνών φοιτητών σε όλα τα επίπεδα της μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως στο επίπεδο του διδακτορικού, ενώ η διεθνής κινητικότητα των ερευνητών και η κινητικότητα μεταξύ των πανεπιστημίων και της βιομηχανίας παραμένουν περιορισμένες.
- (18) Για την περίοδο έως το 2030, η Σλοβενία καθόρισε στο προσχέδιο του εθνικού της σχεδίου για την ενέργεια και το κλίμα στόχους όσον αφορά τις ενεργειακές υποδομές, την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι οποίοι όλοι απαιτούν κατάλληλες επενδύσεις. Ειδικότερα, η οικονομία της Σλοβενίας είναι μεγαλύτερης έντασης άνθρακα από τον μέσο όρο της Ένωσης και το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών στη συνολική παραγωγή ενέργειας παραμένει στάσιμο. Η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εκτός της ξυλείας και της υδροηλεκτρικής ενέργειας, είναι ιδιαίτερα αργή. Τα μερίδια της βιομηχανίας, των υπηρεσιών και του τομέα της κατοικίας της Σλοβενίας στη συνολική τελική κατανάλωση ενέργειας είναι υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης. Επιπλέον, η υφιστάμενη ικανότητα αποθήκευσης ενέργειας δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς και, ως εκ τούτου, δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες που απορρέουν από τη μη ολοκληρωμένη τοπική παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

- (19) Οι μεταφορές έχουν καταστεί η μεγαλύτερη πηγή εκπομπών CO₂: το μερίδιό τους επί των συνολικών εκπομπών υπερβαίνει το μέσο μερίδιο του εν λόγω τομέα στην Ένωση. Η ισχυρή εξάρτηση της Σλοβενίας από τις οδικές μεταφορές δημιουργεί προβλήματα υψηλής έντασης ενέργειας και άνθρακα, καθώς και ατμοσφαιρικής ρύπανσης και τροχαίων ατυχημάτων. Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης στους τομείς των σιδηροδρομικών υποδομών, καθώς και των μεταφορών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και των βιώσιμων μεταφορών εν γένει, γεγονός που θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση αυτών των αρνητικών επιπτώσεων. Σημαντικά επενδυτικά κενά εξακολουθούν να υφίστανται επίσης στον τομέα των φυσικών πόρων, τα οποία θα πρέπει να καλυφθούν προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα πιο βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης. Η οικονομία της Σλοβενίας εξαρτάται από το φυσικό της περιβάλλον, το οποίο επιδεινώνεται. Η υψηλή εξάρτηση από εισαγόμενες πρώτες ύλες, σε συνδυασμό με χαμηλά ποσοστά ανακύκλωσης, εμποδίζουν τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία. Η κατάσταση του συστήματος των αστικών λυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών συλλογής και επεξεργασίας, δεν ικανοποιεί πλήρως τις απαιτήσεις της Ένωσης. Σημαντικά τμήματα της οικονομίας της Σλοβενίας είναι ευάλωτα σε φυσικές καταστροφές, και ιδίως πλημμύρες.
- (20) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης του 2019 για τη χώρα. Αυτό θα επιτρέψει στη Σλοβενία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.
- (21) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Σλοβενίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Σλοβενία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Σλοβενία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης. Αυτό είναι ενδεικτικό της ανάγκης ενίσχυσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (22) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του ⁽⁸⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Σλοβενία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2020. Να εγκρίνει και να εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και της μακροχρόνιας περίθαλψης, οι οποίες διασφαλίζουν την ποιότητα, την προσβασιμότητα και τη μακροπρόθεσμη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και επάρκεια του συνταξιοδοτικού συστήματος, μεταξύ άλλων αναπροσαρμόζοντας τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης, περιορίζοντας την πρόωγη συνταξιοδότηση και άλλες μορφές πρόωρης αποχώρησης από την αγορά εργασίας. Να αυξήσει την απασχολησιμότητα των εργαζομένων χαμηλής ειδίκευσης και μεγαλύτερης ηλικίας, βελτιώνοντας τη συνάφεια της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας, τη διά βίου μάθηση και τα μέτρα ενεργοποίησης, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης των ψηφιακών γνώσεων.
2. Να στηρίξει την ανάπτυξη των αγορών μετοχών. Να βελτιώσει το επιχειρηματικό περιβάλλον με τη μείωση των κανονιστικών περιορισμών και του διοικητικού φόρτου. Να βελτιώσει τον ανταγωνισμό, την επαγγελματοποίηση και την ανεξάρτητη εποπτεία στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων. Να πραγματοποιήσει ιδιωτικοποιήσεις σύμφωνα με τα υφιστάμενα σχέδια.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην έρευνα και την καινοτομία, στη μετάβαση σε χαμηλές εκπομπές άνθρακα και στην ενεργειακή μετάβαση, στις βιώσιμες μεταφορές, ιδίως τις σιδηροδρομικές, και στις περιβαλλοντικές υποδομές, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σλοβακίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Σλοβακίας του 2019

(2019/C 301/25)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Λήφθηκε δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Σλοβακία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽³⁾ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Σλοβακία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 2 έως 4. Ειδικότερα, τα μέτρα για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και τη βελτίωση του δικαστικού συστήματος θα συμβάλουν στη συμμόρφωση με την πρώτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά την ποιότητα των θεσμών, η εστίαση της οικονομικής πολιτικής επενδύσεων στους τομείς που προσδιορίζονται θα συμβάλει στη συμμόρφωση με τη δεύτερη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων, ενώ τα μέτρα για τη βελτίωση των δεξιοτήτων θα συμβάλουν στη συμμόρφωση με την τρίτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Σλοβακία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Σλοβακίας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Σλοβακίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Στις 25 Απριλίου 2019 η Σλοβακία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Η Σλοβακία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό ισοζύγιο θα βελτιωθεί από έλλειμμα 0,7 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε ισοσκελισμένο προϋπολογισμό το 2019 και ότι θα παραμείνει αμετάβλητο έως το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος –ο οποίος μεταβλήθηκε από διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ το 2019 σε 1 % του ΑΕΠ από το 2020– προβλέπεται να επιτευχθεί το 2020. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σταδιακά από 47,5 % το 2019 σε 44,4 % έως το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές κρίνεται εύλογο. Συγχρόνως, δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί πλήρως τα αναγκαία μέτρα στήριξης των προβλεπόμενων στόχων για το έλλειμμα από το 2019 και μετά. Ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει μια μη προσδιοριζόμενη κατηγορία δαπανών, η οποία ονομάζεται δημοσιονομικά αποθέματα, (συνολικού ύψους 0,7 % του ΑΕΠ), που μειώνει την προβλεψιμότητα στην εκτέλεση του προϋπολογισμού.
- (7) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στη Σλοβακία να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ δεν θα υπερβεί το 4,1 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ. Λαμβανομένων υπόψη των φθινοπωρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2018, οι οποίες προέβλεπαν πλησιέστερη θέση προς τον μεσοπρόθεσμο στόχο το 2019, και σύμφωνα με τους κανόνες για τον επαναπροσδιορισμό της απαιτούμενης προσαρμογής, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 4,6 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή της τάξης του 0,3 % το 2019. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις του 2019 της Επιτροπής, υπάρχει κίνδυνος να σημειωθεί σημαντική απόκλιση από τη συνιστώμενη δημοσιονομική προσαρμογή για τα έτη 2017 και 2018 λαμβανόμενα από κοινού.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 107.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

⁽⁷⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για παροχές ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (8) Το 2020, η Σλοβακία αναμένεται να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, αυτό συνεπάγεται μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ύψους 4,6 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε διαρθρωτική προσαρμογή της τάξης του 0,3 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση αυτή για τα έτη 2019 και 2020 λαμβανόμενα από κοινού. Η Σλοβακία προβλέπεται ότι θα συμμορφωθεί με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν από το 2019 προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (9) Τα δημόσια οικονομικά της Σλοβακίας αντιμετωπίζουν μέτριο κίνδυνο δημοσιονομικής βιωσιμότητας μακροπρόθεσμα. Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής του 2018 για τη δημοσιονομική διατηρησιμότητα, με βάση το σενάριο αμετάβλητης πολιτικής, θα ήταν απαραίτητη μια σωρευτική βελτίωση του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ για τη σταθεροποίηση του δείκτη του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ μακροπρόθεσμα. Αυτό οφείλεται στην προβλεπόμενη αύξηση των δαπανών για συντάξεις και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η οποία αυξάνει το κόστος της γήρανσης του πληθυσμού (από κοινού 1,8 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ). Δεδομένου ότι τα ποσοστά γεννήσεων είναι χαμηλά, ενώ το προσδόκιμο ζωής στη Σλοβακία αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω, ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων (αριθμός των ηλικιωμένων σε σχέση με τον ενεργό πληθυσμό, ήτοι τον πληθυσμό που εργάζεται ή σπουδάζει) προβλέπεται να τριπλασιαστεί σχεδόν έως το 2060. Και ενώ το 2016 υπήρχαν μόνο τρία οικονομικά μη ενεργά άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών για κάθε δέκα απασχολούμενους, έως το 2060 ο δείκτης οικονομικής εξάρτησης ηλικιωμένων αναμένεται να υπερβεί τα επτά άτομα για δέκα απασχολούμενους. Η καθιέρωση αυτόματων αναπροσαρμογών της ηλικίας συνταξιοδότησης ανάλογα με το προσδόκιμο ζωής είχε βελτιώσει σταδιακά τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος. Οι εν λόγω αναπροσαρμογές θεωρήθηκαν σημαντικό εργαλείο για τη διασφάλιση της δικαιοσύνης και μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας μεταξύ των γενεών. Οι ανησυχίες σχετικά με τη μακροπρόθεσμη δημοσιονομική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων αυξήθηκαν μετά την έγκριση από το Κοινοβούλιο, στις 28 Μαρτίου 2019, συνταγματικής τροποποίησης με την οποία καθιερώνονται ανώτατα όρια ηλικίας για τη συνταξιοδότηση (64 έτη για άνδρες και γυναίκες χωρίς παιδιά, με εξαίρεση μείωση για τις γυναίκες για καθένα από τα τρία πρώτα παιδιά), γεγονός που συνεπάγεται ότι οι αυτόματες αναπροσαρμογές που συνδέονται με το προσδόκιμο ζωής δεν θα εφαρμόζονται πλέον μόλις καλυφθεί το ανώτατο όριο. Σύμφωνα με το Δημοσιονομικό Συμβούλιο της Σλοβακίας, το ανώτατο όριο θα επιφέρει πρόσθετη αύξηση των δαπανών κατά 1,6 % του ΑΕΠ, από 8,6 % το 2016 σε 11,4 % το 2070 σε σύγκριση με αύξηση 9,8 % που προβλέπεται στην έκθεση του 2018 για τη δημογραφική γήρανση. Κατά συνέπεια οι κίνδυνοι βιωσιμότητας θα αυξηθούν σημαντικά. Προς το παρόν δεν έχουν προταθεί αντισταθμιστικά μέτρα και δεν έχουν υπολογιστεί οι επιπτώσεις στα εισοδήματα και τη φτώχεια των ηλικιωμένων.
- (10) Παρά κάποια πρόοδο που σημειώθηκε όσον αφορά την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, η φορολογική συμμόρφωση εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση και το έλλειμμα συμμόρφωσης προς τον ΦΠΑ ήταν υπερδιπλάσιο του μέσου όρου της Ένωσης το 2016. Ενώ τα μέτρα που προβλέπονται στο πλαίσιο του τρίτου σχεδίου δράσης αναμένεται να αποφέρουν θετικά αποτελέσματα, η υλοποίηση ορισμένων από αυτά εξακολουθεί να εκκρεμεί. Για παράδειγμα, η καθιέρωση ηλεκτρονικών φορολογικών δηλώσεων ενδέχεται να μειώσει τον διοικητικό φόρτο για τους φορολογούμενους, αλλά αν δεν εφαρμοστούν όλα τα σχεδιαζόμενα μέτρα υπάρχει κίνδυνος να αποδυναμωθεί το συνολικό αποτέλεσμα. Ταυτόχρονα, ένα διαρθρωμένο πλαίσιο μέτρων πολιτικής μπορεί να συμβάλει στη μείωση των συχνών τροποποιήσεων του φορολογικού κώδικα και να ενθαρρύνει την απλούστευσή του. Τέλος, οι δυνατότητες εσόδων από τη φορολόγηση στους τομείς του περιβάλλοντος και των ακινήτων δεν αξιοποιούνται επαρκώς σε σχέση με άλλα κράτη μέλη.
- (11) Συνεχίζονται οι θετικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας, η οποία χαρακτηρίζεται από αύξηση της απασχόλησης και ιστορικά χαμηλά επίπεδα ανεργίας. Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τους μακροχρόνια άνεργους, γεγονός που συνέβαλε στη μείωση του αριθμού των μακροχρόνια ανέργων κατά το ένα τρίτο σε περίοδο δύο ετών. Ωστόσο, το ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης, και πλήττει ιδίως τα άτομα με χαμηλή εξειδίκευση, τους νέους και τους Ρομά. Με τη μείωση των ποσοστών ανεργίας, οι ελλείψεις ειδικευμένου εργατικού δυναμικού έχουν αναδειχθεί σε μείζον ζήτημα. Εξακολουθούν να παρατηρούνται έντονες περιφερειακές ανισότητες στην αγορά εργασίας, καθώς τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας συγκεντρώνονται σε τρεις περιφέρειες της ανατολικής Σλοβακίας, ενώ οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού συγκεντρώνονται στο δυτικό τμήμα της χώρας. Η συνέχιση της δημιουργίας ικανοτήτων για τους εργοδότες και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι απαραίτητη για την προώθηση της ενεργότερης συμμετοχής τους.
- (12) Το εύρος των πολιτικών για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας είναι περιορισμένο, όπως και η αποτελεσματικότητά τους. Τα προγράμματα κατάρτισης και απόκτησης νέων προσόντων έχουν μεν ενισχυθεί, αλλά παραμένουν ανεπαρκή, ενώ δεν στοχεύουν πλήρως τους μακροχρόνια άνεργους και τις μειονεκτούσες ομάδες. Το εκπαιδευτικό σύστημα δεν συμβάλλει επαρκώς στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη και κατατράχεται από υποχρηματοδότηση σε όλα τα επίπεδα.

Η χαμηλή ποιότητα των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, η συμμετοχή των Ρομά στη χωρίς αποκλεισμούς κανονική εκπαίδευση από την προσχολική ηλικία και η αποτελεσματική ένταξη των μαθητών από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτικά περιβάλλοντα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (δεδομένου του αυξημένου ποσοστού πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο) συνιστούν πιεστικά ζητήματα. Τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και το επίπεδο βασικών δεξιοτήτων παραμένουν ανεπαρκή σε σχέση με τα διεθνή πρότυπα και επηρεάζονται έντονα από το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των μαθητών. Σε μια μεταβαλλόμενη οικονομία και κοινωνία, η βελτίωση των δεξιοτήτων του πληθυσμού της Σλοβακίας αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Παρά τις προοδευτικές αυξήσεις μισθών έως το 2020, το επάγγελμα του εκπαιδευτικού παραμένει μη ελκυστικό και παρουσιάζει αυξανόμενες ελλείψεις. Επιπλέον, οι δυνατότητες αρχικής κατάρτισης και επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών όσον αφορά την ποιότητα και τη συνάφεια είναι περιορισμένες. Τα τρέχοντα μέτρα για την προώθηση της ισότητας και της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς μέχρι στιγμής δεν ανταποκρίνονται στις προσδοκίες και δεν παρατηρήθηκε πραγματική πρόοδος όσον αφορά την καταπολέμηση της περιθωριοποίησης των μαθητών Ρομά. Η κυβέρνηση ενέκρινε το «Εθνικό σχέδιο μεταρρυθμίσεων για την εκπαίδευση και την ανατροφή» (2018-27) και το πρώτο σχέδιο δράσης (2018-19) (μαζί με εκτιμώμενο προϋπολογισμό), καθώς και νέα νομοθεσία για τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Θα είναι ζωτικής σημασίας τα εν λόγω μέτρα να εφαρμόζονται αποτελεσματικά και να παρακολουθούνται ώστε να διαπιστώνεται εάν αποφέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

- (13) Το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των γυναικών αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι οι άνδρες σπανίως κάνουν χρήση μακρών περιόδων γονικής άδειας και εντείνεται περαιτέρω από την περιορισμένη πρόσβαση σε οικονομικά προστιτές υποδομές φύλαξης παιδιών και μακροχρόνιας φροντίδας, καθώς και από την ανεπαρκή προσφορά τους. Για τα παιδιά ηλικίας κάτω των τριών ετών ιδίως, τα συνολικά ποσοστά εγγραφής σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας είναι εξαιρετικά χαμηλά. Η κυβέρνηση εξέδωσε νέα απόφαση σχετικά με την υποχρεωτική συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα από την ηλικία των πέντε ετών, με ισχύ από το 2020. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω επενδύσεις και ενθάρρυνση της συμμετοχής σε υπηρεσίες φροντίδας των παιδιών και σε υποδομές για παιδιά προσχολικής ηλικίας.
- (14) Μολονότι το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης, τα επίπεδα είναι σημαντικά υψηλότερα σε ορισμένες περιφέρειες της Νότιας και Ανατολικής Σλοβακίας. Σημαντικό εμπόδιο υπάρχει στην πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, καθώς οι περιφερειακές ανισότητες οδηγούν σε ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Άλλα εμπόδια αφορούν την πρόσβαση των μειονεκτουσών ομάδων, ιδίως των Ρομά, καθώς και των ατόμων με αναπηρίες, των αστέγων και των ατόμων που έχουν αποκλειστεί από τη στέγαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τη μακροχρόνια περίθαλψη, την κοινωνική στέγαση και άλλες βασικές υπηρεσίες. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση είναι απαραίτητη για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης αυτών των ομάδων.
- (15) Οι μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κερδίζουν έδαφος, αν και ο βαθμός υλοποίησης διαφέρει μεταξύ των διαφόρων τομέων περίθαλψης. Τα μέτρα πολιτικής που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο της επανεξέτασης των δαπανών για την υγεία πέτυχαν ορισμένα θετικά αποτελέσματα, κυρίως μετά από μια σειρά μέτρων περιορισμού των δαπανών στους τομείς των φαρμάκων και των ιατροτεχνολογικών προϊόντων. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη περιθώρια για αύξηση της αποδοτικότητας και για καλύτερη παροχή περίθαλψης μέσω της στρατηγικής ανακατανομής των πόρων μεταξύ των τομέων περίθαλψης. Η παροχή υπηρεσιών υγείας εξακολουθεί να εξαρτάται υπερβολικά από τα νοσοκομεία, τα οποία, παρά την τακτική ελάφρυνση του χρέους, εξακολουθούν να συσσωρεύουν χρέος και να καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων που απαιτούνται για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της περίθαλψης. Ενώ η ενίσχυση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης είναι καίριας σημασίας για τη μείωση της χρήσης των νοσοκομειακών υπηρεσιών που θα μπορούσαν να αποφευχθούν, ο μικρός αριθμός των ιατρών γενικής ιατρικής και το περιορισμένο εύρος των υπηρεσιών που παρέχονται σε επίπεδο πρωτοβάθμιας περίθαλψης αποτελούν εμπόδιο στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος υγείας. Δεδομένου ότι η κυβέρνηση έχει δρομολογήσει μέτρα για την αντιμετώπιση της έλλειψης εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγείας, θα είναι σημαντικό οι προσπάθειες αυτές να ενταχθούν σε μια πιο μακροπρόθεσμη στρατηγική με στόχο τη σταδιακή αποκέντρωση των υπηρεσιών εντατικής νοσηλείας, την ενίσχυση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και την ενίσχυση των υπηρεσιών πρόληψης.
- (16) Ο κατακερματισμός του ερευνητικού συστήματος υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των δημόσιων επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α) με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας της επιστημονικής έρευνας και δεν προσελκύσει ιδιωτική χρηματοδότηση. Η πολιτική έρευνας και καινοτομίας πάσχει από αναποτελεσματικό συντονισμό μεταξύ υπουργείων και άλλων φορέων, με αποτέλεσμα να σημειώνονται καθυστερήσεις και αποτυχίες σημαντικών μεταρρυθμίσεων. Η μη βέλτιστη διαδικασία μετασχηματισμού της ολόβαθμης Ακαδημίας Επιστημών προκάλεσε ανησυχίες όσον αφορά τη συνέχεια των δραστηριοτήτων της, γεγονός που οδήγησε στην κατάρρευση ολόκληρης της διαδικασίας. Η απουσία ή η αποτυχία στοχευμένων μέτρων, σε συνδυασμό με την περιορισμένη συμμετοχή των ερευνητικών ιδρυμάτων και την περιορισμένη ερευνητική ικανότητα, συντείνουν σε χαμηλά επίπεδα ιδιωτικών δαπανών για την Ε&Α. Συνολικά, η επιχειρηματική έρευνα και ανάπτυξη παραμένει μία από τις χαμηλότερες στην Ένωση και είναι επικεντρωμένη στον μεταποιητικό τομέα μέσης/υψηλής τεχνολογίας, όπου κυριαρχούν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις. Τα μέτρα για την ενθάρρυνση της μεταφοράς γνώσης, την ενίσχυση των καινοτόμων ικανοτήτων στη βιομηχανία και τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων, προχωρούν με πολύ βραδείς ρυθμούς.

- (17) Για να αυξηθεί η παραγωγικότητα της Σλοβακίας και να διατηρηθεί η διαδικασία σύγκλισης, απαιτούνται επίσης συνεχείς επενδύσεις προσπάθειες στις ψηφιακές υποδομές και τις υποδομές μεταφορών, καθώς και στην ενεργειακή απόδοση. Είναι αναγκαίο να βελτιωθούν οι βασικές σταθερές ευρυζωνικές συνδέσεις, η κάλυψη 4G και η χρήση υπερταχών ευρυζωνικών υπηρεσιών. Οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση, ιδίως στον τομέα των κτιρίων και στον τομέα της περιβαλλοντικής τεχνολογίας, μπορούν να αποτελέσουν πηγή πράσινης ανάπτυξης και θα συμβάλουν στη διατήρηση των περιορισμένων περιβαλλοντικών πόρων. Επιπλέον, για να μπορέσουν οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες να καλύψουν τη διαφορά όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα, την παραγωγικότητα και την οικονομία της γνώσης, είναι σκόπιμο να πραγματοποιηθούν περισσότερες στρατηγικές επενδύσεις για την κάλυψη των ελλείψεων υποδομής και τη βελτίωση των δικτύων μεταφορών. Η Σλοβακία υστερεί όσον αφορά την ολοκλήρωση τόσο του κεντρικού οδικού δικτύου όσο και του σιδηροδρομικού δικτύου στο πλαίσιο του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών, όπως στον διάδρομο Ρήνου-Δούναβη. Οι αδυναμίες του δικτύου μεταφορών θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με την ενίσχυση της διασυνδεσιμότητας, της πολυτροπικότητας και της διαλειτουργικότητας του υφιστάμενου δημόσιου και αστικού δικτύου μεταφορών, καθώς και με την προώθηση βιώσιμων τρόπων μεταφοράς.
- (18) Ο μεγάλος διοικητικός και κανονιστικός φόρτος ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά τις επενδύσεις και την καινοτομία, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Παρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης, η μείωση του διοικητικού φόρτου εξακολουθεί να μην είναι ικανοποιητική και το σλοβακικό επιχειρηματικό περιβάλλον χάνει έδαφος στις διεθνείς συγκρίσεις. Η ποιότητα της νομοθεσίας και η έλλειψη προβλεψιμότητας αποτελούν πηγή ανησυχίας για τις επιχειρήσεις. Οι προκλήσεις αυτές θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με την πλήρη ανάπτυξη της στρατηγικής της Σλοβακίας για τη βελτίωση της νομοθεσίας (RIA2020) και με την ενίσχυση του κέντρου για τη βελτίωση της νομοθεσίας καθώς και των ικανοτήτων ανάλυσης στο πλαίσιο της κρατικής διοίκησης. Ο τομέας των σλοβακικών επαγγελματικών υπηρεσιών εξακολουθεί να υπόκειται σε αυστηρές κανονιστικές ρυθμίσεις. Ο περιοριστικός χαρακτήρας των κανονιστικών ρυθμίσεων είναι υψηλότερος από τον σταθμισμένο μέσο όρο της Ένωσης για τους δικηγόρους, τους συμβούλους σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, τους πολιτικούς μηχανικούς, τους αρχιτέκτονες, τους λογιστές, τους ξεναγούς και τους κτηματομεσίτες.
- (19) Η κυβέρνηση μεταρρυθμίζει ουσιαστικά τις πρακτικές στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων αναθεωρώντας το νομικό πλαίσιο για την απλούστευση των διαδικασιών και τη μείωση του κόστους των συναλλαγών. Η εκ νέου έμφαση που δίνεται στην επαγγελματισμό είναι ευπρόσδεκτη· ωστόσο τα γενικά οφέλη εμφανίζονται με αργούς ρυθμούς. Σε ένα πλαίσιο δυσπιστίας έναντι των δημοσίων οργανισμών, οι αγοραστές από τον δημόσιο τομέα πρέπει να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες για να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων, των μέσων ενημέρωσης και του ευρύτερου κοινού. Αυτό εμποδίζει την εισαγωγή των απολύτως αναγκαίων νέων πρακτικών. Πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για την αύξηση της χρήσης των κριτηρίων ποιότητας, να επιτευχθεί καλύτερη σχέση ποιότητας/τιμής και να βελτιωθεί η στρατηγική χρήση των δημοσίων συμβάσεων.
- (20) Η δημόσια διοίκηση της Σλοβακίας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει ανεπάρκειες και εμπόδια, ιδίως λόγω της αναποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ των κυβερνητικών υπηρεσιών. Η έλλειψη ικανοτήτων και στρατηγικού σχεδιασμού, καθώς και οι διοικητικές ανεπάρκειες παρεμποδίζουν την ομαλή υλοποίηση των ΕΔΕΤ. Ως αποτέλεσμα, η Σλοβακία έχασε κονδύλια ύψους 120 εκατ. EUR από την περίοδο 2014-2020, ενώ η κατανομή των κονδυλίων στους τελικούς δικαιούχους παραμένει χαμηλή. Επιπλέον, η μη βέλτιστη προετοιμασία των έργων που χρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ είχε ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση των επενδύσεων και οδήγησε σε πιεστικές προθεσμίες για τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, αυξάνοντας τον κίνδυνο παρατυπιών.
- (21) Η διαφθορά εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση και η αποφασιστικότητα για τη δίωξη υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου είναι περιορισμένη. Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς παρεμποδίζονται από τις οργανωτικές και διαδικαστικές αδυναμίες της αστυνομίας και της εισαγγελίας, καθώς και από την ανεπαρκή προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος. Επίσης, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης της ανεξαρτησίας του, εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Παρότι έχουν σημειωθεί ορισμένες βελτιώσεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας και η καθυστέρηση στη διαδικασία διορισμού των δικαστών στο Συνταγματικό Δικαστήριο θα μπορούσε να επηρεάσει τη λειτουργία του δικαστικού συστήματος.
- (22) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη ορισμένων κενών που διαπιστώθηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης για τη χώρα. Η Σλοβακία θα μπορούσε επομένως να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια αυτά στους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της Σλοβακίας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.

- (23) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Σλοβακίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Σλοβακία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Σλοβακία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης να ενδυναμωθεί η συνολική οικονομική διακυβέρνηση της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (24) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του ⁽⁸⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Σλοβακία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2020. Να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, και ιδίως των συστημάτων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και συνταξιοδότησης.
2. Να βελτιώσει την ποιότητα της εκπαίδευσης και τη χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή σε αυτή σε όλα τα επίπεδα και να προωθήσει την ανάπτυξη δεξιοτήτων σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Να ενισχύσει την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες παιδικής μέριμνας και μακροχρόνιας φροντίδας. Να προωθήσει την ένταξη των μειονεκτουσών ομάδων, και ιδίως των Ρομά.
3. Να εστιάσει στις οικονομικές πολιτικές που συνδέονται με τις επενδύσεις στους τομείς της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, της έρευνας και της καινοτομίας, των μεταφορών, ιδίως όσον αφορά τη βιωσιμότητά τους, των ψηφιακών υποδομών, της ενεργειακής απόδοσης, της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της κοινωνικής στέγασης, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να αυξήσει την εφαρμογή κριτηρίων σχετικά με την ποιότητα και το κόστος κύκλου ζωής στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων.
4. Να συνεχίσει τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος, με μεγαλύτερη εστίαση στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας του, μεταξύ άλλων και στους διορισμούς δικαστών. Να εντείνει τις προσπάθειες εντοπισμού και δίωξης της διαφθοράς, ιδίως σε περιπτώσεις διαφθοράς μεγάλης κλίμακας.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Φινλανδίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Φινλανδίας του 2019

(2019/C 301/26)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη της τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Φινλανδία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁽³⁾ («Σύσταση του 2019 για τη ζώνη του ευρώ»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁽³⁾ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών στην οικονομική και νομισματική ένωση, η Φινλανδία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης του 2019 για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 3 και 4. Ειδικότερα, η εστίαση της οικονομικής πολιτικής επενδύσεων στους τομείς που προσδιορίζονται θα συμβάλει στη συμμόρφωση με τη δεύτερη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων, ενώ τα μέτρα για τη συγκράτηση του χρέους των νοικοκυριών θα συμβάλουν στη συμμόρφωση με την τέταρτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη μείωση του ιδιωτικού χρέους.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Φινλανδία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Φινλανδίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽⁴⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Φινλανδίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Στις 4 Απριλίου 2019, η Φινλανδία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Επί του παρόντος η Φινλανδία υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, που υποβλήθηκε με βάση την παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής από την προηγούμενη κυβέρνηση λίγο πριν τις γενικές εκλογές του Απριλίου, η κυβέρνηση προβλέπει ότι το ονομαστικό ισοζύγιο θα διαμορφωθεί στο -0,3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019, έναντι -0,7 % του ΑΕΠ το 2018. Σύμφωνα με την κυβέρνηση, το ισοζύγιο αναμένεται να βελτιωθεί περαιτέρω το 2020 φθάνοντας στο 0 % και στη συνέχεια να επιδεινωθεί εκ νέου σε -0,1 % το 2021 και -0,3 % το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁶⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, που συνίσταται σε διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ, αναμένεται, με βάση την παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής, ότι θα εξακολουθήσει να υπερκαλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, λαμβανομένων υπόψη των περιθωρίων για το 2019 που συνδέονται με την εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ, ο οποίος κορυφώθηκε στο 63,4 % το 2015, υποχώρησε στο 58,9 % το 2018. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους θα συνεχίσει να μειώνεται και θα φθάσει στο 57,4 % του ΑΕΠ το 2021. Στη συνέχεια προβλέπεται να αυξηθεί και πάλι φθάνοντας στο 57,7 % του ΑΕΠ το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές φαίνεται εν γένει εύλογο. Οι βασικοί κίνδυνοι για τις δημοσιονομικές προβλέψεις αφορούν το πιθανό μεγαλύτερο σε σχέση με το αναμενόμενο κόστος της γήρανσης του πληθυσμού και τον υψηλότερο πληθωρισμό.
- (7) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο είχε συστήσει στη Φινλανδία να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2019, λαμβανομένων υπόψη των περιθωρίων που συνδέονται με την εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Αυτό συνάδει με μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ ύψους 2,9 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε επιτρεπόμενη επιδείνωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου κατά 0,2 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, η Φινλανδία αναμένεται να τηρήσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της το 2019, λαμβανομένου υπόψη του εγκριθέντος περιθωρίου που συνδέεται με τη ρήτρα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

⁽⁴⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 112.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁶⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

⁽⁷⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες των επιδομάτων ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε διάστημα τετραετίας. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (8) Το 2020, λόγω του προβλεπόμενου κενού παραγωγής της Φινλανδίας της τάξης του 0,8 %, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 1,9 %, σύμφωνα με τη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον από κοινού συμφωνηθέντα πίνακα προσαρμογής απαιτήσεων βάσει του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος κάποιας απόκλισης της Φινλανδίας το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Φινλανδία προβλέπεται να συμμορφώνεται με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και πρέπει να είναι έτοιμη να λάβει περαιτέρω μέτρα για να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2020.
- (9) Λόγω της γήρανσης του πληθυσμού και της μείωσης του εργατικού δυναμικού, οι δαπάνες για τις συντάξεις, την υγεία και ιδίως την κοινωνική μέριμνα (μακροχρόνια φροντίδα) προβλέπεται να αυξηθούν κατά τις επόμενες δεκαετίες. Σύμφωνα με την έκθεση δημοσιονομικής βιωσιμότητας του 2018, η προβλεπόμενη αύξηση του κόστους της γήρανσης του πληθυσμού θα απαιτήσει δημοσιονομική εξυγίανση ύψους 2 % του ΑΕΠ, ώστε να σταθεροποιηθεί μακροπρόθεσμα ο δείκτης του χρέους προς το ΑΕΠ. Οι προετοιμασίες για μεταρρύθμιση της περιφερειακής κυβέρνησης, της υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών, με στόχο την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και τη διασφάλιση ίσης πρόσβασης και τη μείωση του χρόνου αναμονής, διεκόπησαν λόγω της παραίτησης της κυβέρνησης στις 8 Μαρτίου 2019. Το ποσοστό των ιατρικών αναγκών που, κατά δήλωση των ενδιαφερομένων, δεν καλύπτονται σήμερα στη Φινλανδία εξακολουθεί να είναι πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Ειδικότερα, τα μη απασχολούμενα άτομα αντιμετωπίζουν δυσκολίες προκειμένου να λάβουν την ιατρική περιθαλψη που έχουν ανάγκη λόγω των μεγάλων λιστών αναμονής.
- (10) Εν μέσω ενός συρρικνούμενου πληθυσμού σε ηλικία εργασίας και αύξησης των κενών θέσεων εργασίας, εντείνεται η στενότητα της αγοράς εργασίας της Φινλανδίας. Ταυτόχρονα, τα ποσοστά του ενεργού πληθυσμού και απασχόλησης στη Φινλανδία είναι χαμηλότερα από ό, τι στις άλλες σκανδιναβικές χώρες και η διαρθρωτική ανεργία παρέμεινε στο 7 % το 2018. Αυτό αντικατοπτρίζει εν μέρει τις παγίδες της αεργίας και της ανεργίας που εμποδίζουν την καλύτερη αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού. Μεταξύ των εμποδίων για την επιστροφή των εργαζομένων στην εργασία είναι το περίπλοκο σύστημα παροχών και ο συνδυασμός διαφορετικών ειδών επιδομάτων. Οι παροχές μειώνονται γρήγορα με την αύξηση του εισοδήματος, με κίνδυνο η ανάληψη επαγγελματικής δραστηριότητας να μην αποτελεί επαρκώς ελκυστική επιλογή από οικονομική άποψη. Η αβεβαιότητα όσον αφορά το επίπεδο των παροχών και τον χρόνο που απαιτείται για την επαναφορά τους μειώνει την ελκυστικότητα της βραχυπρόθεσμης ή της μερικής απασχόλησης. Το πείραμα βασικού εισοδήματος, τα προκαταρκτικά αποτελέσματα του οποίου δημοσιεύτηκαν στα τέλη Φεβρουαρίου του 2019, παρέχει ορισμένες πληροφορίες για την αναθεώρηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, ώστε να συνδυαστούν αποτελεσματικότερα οι παροχές με τις αποδοχές.
- (11) Οι επενδύσεις για την ενεργητική ένταξη στην αγορά εργασίας, ιδίως των περισσότερο απομακρυσμένων από αυτήν ομάδων, είναι αναγκαίες για να αυξηθεί το ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας τώρα που τα ποσοστά οικονομικά ενεργού πληθυσμού και απασχόλησης προσεγγίζουν τα προ της κρίσης επίπεδα. Οι ολοκληρωμένες μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας θα μπορούσαν να προσφέρουν καλύτερες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας για ορισμένες ομάδες. Αφορά άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, γυναίκες σε αναπαραγωγική ηλικία, άνδρες με χαμηλή ειδίκευση, άτομα που είναι μερικώς ικανά να εργαστούν και άτομα με αναπηρία. Ορισμένες υπηρεσίες για τους ανέργους και τους άεργους είναι διεσπαρμένες μεταξύ των αρχών και των φορέων παροχής των σχετικών υπηρεσιών. Για να βοηθηθούν οι ομάδες αυτές να εισέλθουν και να παραμείνουν στην αγορά εργασίας απαιτούνται εξατομικευμένες και ολοκληρωμένες υπηρεσίες και πολιτικές ενεργοποίησης και επανένταξης. Οι μακρόχρονες ευθύνες παροχής φροντίδας που επωμίζονται οι γυναίκες συντελούν στο χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση και το ύψος των αμοιβών. Η κυβέρνηση ξεκίνησε διαδικασία για τη μεταρρύθμιση της οικογενειακής άδειας αλλά δεν την ολοκλήρωσε.
- (12) Η διασφάλιση της προσφοράς εργασίας σε περιόδους δημογραφικών και τεχνολογικών αλλαγών έχει καίρια σημασία για την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στη Φινλανδία. Η επένδυση στις δεξιότητες, ιδίως εκείνες που σχετίζονται με την αγορά εργασίας, θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν λόγω των διαρθρωτικών αλλαγών στην οικονομία. Οι τεχνολογικές αλλαγές απαιτούν συνεχή κατάρτιση και επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού μέσω ευέλικτων μεθόδων εκμάθησης, μεταξύ άλλων με έμφαση σε μαθησιακά προγράμματα ενηλίκων, την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Αυτό αναμένεται να συμβάλει στην αύξηση της επαγγελματικής κινητικότητας, στη μείωση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και στην κάλυψη των μελλοντικών αναγκών της αγοράς εργασίας.
- (13) Η Φινλανδία κινδυνεύει να μην επιτύχει τον στόχο της όσον αφορά την ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων σε ποσοστό 50 % μέχρι το 2020. Ειδικότερα, τα αστικά απόβλητα αποτεφρώνονται όλο και περισσότερο (60 % το 2017 έναντι 55 % το 2016).

- (14) Ενώ παρατηρείται πλέον σταθεροποίηση των δημόσιων δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη, η Φινλανδία είχε τη μεγαλύτερη μείωση από όλα τα κράτη μέλη από το 2009 στις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα για έρευνα και ανάπτυξη. Παρά τη βελτίωση της μακροοικονομικής κατάστασης τα τελευταία χρόνια, οι επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα στην έρευνα και την ανάπτυξη δεν έχουν ακόμη ανακάμψει. Η εντατικοποίηση των επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη διενέργεια των διαρθρωτικών αλλαγών που θα επιτρέψουν να δοθεί βάρος σε οικονομικούς τομείς έντασης γνώσης και να ενισχυθεί το μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό δυναμικό. Επιπλέον, η συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του τομέα των επιχειρήσεων παραμένει κομβική συνιστώσα για την τόνωση των καινοτομιών και τη μεταφορά τους στην αγορά.
- (15) Δεδομένης της διασποράς του πληθυσμού, τα σημεία συμφόρησης στις μεταφορές μπορεί να αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για μετακινήσεις με σκοπό την εξεύρεση εργασίας. Οι στρατηγικές επενδύσεις στις υποδομές μεταφορών μπορεί να βελτιώσουν την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και, ως εκ τούτου, να ενισχύσουν τη λειτουργία των αγορών εργασίας. Παράλληλα, καθώς τα έξοδα μεταφοράς έχουν σχετικά σημαντικές επιπτώσεις στις τελικές τιμές των προϊόντων στη Φινλανδία σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, οι διασυνδέσεις υποδομών θα μπορούσαν να βελτιώσουν την πρόσβαση σε αγορές του εξωτερικού.
- (16) Οι στρατηγικές επενδύσεις για την απαλλαγή των ενεργοβόρων βιομηχανιών και του κλάδου των μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές θα μπορούσαν να συμβάλουν στην επίτευξη μακροπρόθεσμων οικονομικών και κλιματικών στόχων. Η Φινλανδία κατέχει ηγετική θέση στην καινοτομία στον τομέα της καθαρής ενέργειας και στις ιδιωτικές δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα αυτό. Η διενέργεια περαιτέρω επενδύσεων σε ορισμένα από τα προγράμματά της στον τομέα της καθαρής ενέργειας έως το 2021, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που ανέλαβε, θα βοηθήσει τη Φινλανδία να επιτύχει τους στόχους της για ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα. Εκτός από τους φιλόδοξους στόχους της Φινλανδίας για αύξηση του μεριδίου των βιοκαυσίμων, ο εξηλεκτρισμός αποτελεί αποδοτική ως προς το κόστος επιλογή για την απαλλαγή του τομέα των μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές, δεδομένου του προηγμένου σταδίου της τεχνολογίας ηλεκτροπαραγωγής που είναι απαλλαγμένη από ανθρακούχες εκπομπές.
- (17) Τα χαμηλά επιτόκια και οι βελτιωμένες οικονομικές προοπτικές έχουν αυξήσει το συνολικό ύψος της δανειοδότησης, ιδίως μέσω στεγαστικών οργανισμών (οι οποίοι προσφέρουν μια ειδική μορφή ιδιοκτησίας). Παράλληλα, η καταναλωτική πίστη αυξάνεται ραγδαία και ένα όλο και μεγαλύτερο μερίδιο αυτής της δανειοδότησης χορηγείται από ξένες τράπεζες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πλην των πιστωτικών ιδρυμάτων, εταιρείες μικροδανείων και μέσω δανειοδότησης μεταξύ ομοτίμων. Κατά συνέπεια, το χρέος των νοικοκυριών παραμένει σε ιστορικά υψηλά επίπεδα (67 % του ΑΕΠ το 2017). Το χρέος αυτό αφορά κυρίως δάνεια με κυμαινόμενο επιτόκιο, γεγονός που συνιστά κίνδυνο σε περίπτωση αύξησης των επιτοκίων μεσοπρόθεσμα. Η φινλανδική Αρχή Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας έχει θεσπίσει σειρά μέτρων για τη συγκράτηση της αύξησης της δανειακής επιβάρυνσης των νοικοκυριών. Εντούτοις, δεν αναμένεται σύντομα δραστική μείωση της δανειακής επιβάρυνσης, δεδομένου μάλιστα ότι τα επιτόκια παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα και η εμπιστοσύνη των καταναλωτών είναι ακόμη σχετικά ισχυρή.
- (18) Σε αυτό το στάδιο, η Φινλανδία δεν έχει ολοκληρωμένο πιστωτικό μητρώο (όπου δηλαδή συγκεντρώνονται τόσο θετικές όσο και αρνητικές πληροφορίες για τους οφειλότες) το οποίο να καλύπτει τις μεγαλύτερες τράπεζές της. Η έλλειψη αυτή μπορεί να εμποδίζει τις τράπεζες να έχουν σαφή εικόνα του συνολικού χρέους των νοικοκυριών. Το περασμένο έτος έγιναν ορισμένες προπαρασκευαστικές εργασίες για τη δημιουργία ενός τέτοιου μητρώου.
- (19) Ο προγραμματισμός των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης του 2019 για τη χώρα. Αυτό θα επιτρέψει στη Φινλανδία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
- (20) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Φινλανδίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Φινλανδία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Φινλανδία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, λόγω της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων
- (21) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του ⁽⁸⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

⁽⁸⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Φινλανδία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει ότι, το 2020, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 1,9 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ. Να βελτιώσει τη σχέση κόστους/αποτελεσματικότητας των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών υγείας, καθώς και την ισότιμη πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες.
2. Να βελτιώσει τα κίνητρα για την αποδοχή εργασίας και να αναβαθμίσει τις δεξιότητες και την ενεργητική ένταξη, ιδίως μέσω πλήρως ολοκληρωμένων υπηρεσιών για τους ανέργους και τα οικονομικά μη ενεργά άτομα.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην έρευνα και την καινοτομία, στη μετάβαση σε ενέργεια χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και στις βιώσιμες μεταφορές, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
4. Να ενισχύσει την παρακολούθηση του χρέους των νοικοκυριών και να καταρτίσει σύστημα πιστωτικού μητρώου.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σουηδίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Σουηδίας του 2019

(2019/C 301/27)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη της τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Σουηδία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

- (2) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Σουηδία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Σουηδίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽³⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Σουηδίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπειριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Με βάση τη σχετική ανάλυση, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Σουηδία παρουσιάζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, τα υπερτιμημένα επίπεδα τιμών των κατοικιών, σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη αύξηση του χρέους των νοικοκυριών, ενέχουν κινδύνους άτακτης διόρθωσης. Το υψηλό χρέος των νοικοκυριών συνέχισε να αυξάνεται ως ποσοστό του ΑΕΠ. Το δεύτερο εξάμηνο του 2017 υπήρξε διόρθωση των τιμών των κατοικιών και έκτοτε οι τιμές αυτές σταθεροποιήθηκαν σταδιακά. Ωστόσο, σύμφωνα με δείκτες αποτίμησης, οι τιμές των κατοικιών παραμένουν υψηλές σε σχέση με τα θεμελιώδη μεγέθη. Παρά το γεγονός ότι ο τραπεζικός τομέας φαίνεται να διαθέτει επαρκή κεφαλαιοποίηση, μια άτακτη διόρθωση θα επηρέαζε αρνητικά τον χρηματοπιστωτικό τομέα, δεδομένου του μεγάλου ανοίγματος του σε ενυπόθηκα δάνεια νοικοκυριών. Σε τέτοια περίπτωση, ενδεχομένως να υπάρξουν αρνητικές δευτερογενείς επιπτώσεις σε γειτονικές χώρες, δεδομένων των συστημικών χρηματοπιστωτικών αλληλεξαρτήσεων. Τα διαρθρωτικά εμπόδια στην προσφορά κατοικιών εξακολουθούν να υφίστανται και η οικοδομική δραστηριότητα έχει εξασθενήσει. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει βήματα στον τομέα της μακροπροληπτικής εποπτείας για την αντιμετώπιση της αύξησης του ενυπόθηκου χρέους, όμως μέχρι σήμερα ο αντίκτυπός τους φαίνεται περιορισμένος. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά πολιτικής, ιδίως σε σχέση με τα φορολογικά κίνητρα για την απόκτηση κατοικίας, καθώς και με τη λειτουργία της προσφοράς κατοικιών και της αγοράς ενοικίασης ακινήτων.
- (3) Η Σουηδία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2019 στις 26 Απριλίου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2019 στις 29 Απριλίου 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (4) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Σουηδία υπόκειται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει να επιτύχει πλεόνασμα 0,6 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019, το οποίο αναμένεται να ενισχυθεί περαιτέρω κατά τον χρονικό ορίζοντα του προγράμματος. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁵⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —που συνίσταται σε διαρθρωτικό έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ— προβλέπεται ότι θα υπερκαλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει στο 34,5 % το 2019 και στη συνέχεια να μειωθεί στο 28,2 % το 2022. Τα υγιή δημόσια οικονομικά και η σταθερή οικονομική ανάπτυξη προβλέπεται να αποτελέσουν τους βασικούς παράγοντες που θα συντελέσουν στη μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα ύψους 0,5 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,6 % του ΑΕΠ το 2020, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Σουηδία αναμένεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.
- (6) Το χρέος των νοικοκυριών, αν και βρισκόταν σε ήδη υψηλά επίπεδα, εξακολούθησε να αυξάνεται. Το χρέος των νοικοκυριών αυξήθηκε κατά 5,5 % το 2018, φθάνοντας περίπου στο 88 % του ΑΕΠ και στο 186 % του διαθέσιμου εισοδήματος, που είναι μεταξύ των υψηλότερων επιπέδων στην Ένωση. Αυτό οφειλόταν κυρίως στην αύξηση των ενυπόθηκων δανείων που συνδεόταν με τις υψηλές τιμές των κατοικιών, σε συνδυασμό με τις διαρθρωτικές στρεβλώσεις που ευνοούν τις επενδύσεις σε ακίνητα που χρηματοδοτούνται με ενυπόθηκα δάνεια. Η Σουηδία έχει εφαρμόσει διάφορα μακροπροληπτικά μέτρα τα τελευταία χρόνια, συμπεριλαμβανομένου ενός αυστηρότερου κανόνα αποπληρωμής για ενυπόθηκα δάνεια μεγάλου ύψους σε σχέση με το εισόδημα που τέθηκε σε ισχύ από τον Μάρτιο του 2018, καθώς

⁽³⁾ ΕΕ L 320 της 10.9.2018, σ. 116.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁵⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

και απόφασης για την αύξηση του κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας για τις τράπεζες που άρχισε να εφαρμόζεται από τον Σεπτέμβριο του 2019. Ωστόσο, τα μέχρι σήμερα ληφθέντα μέτρα φαίνεται ότι είχαν περιορισμένο συνολικό αντίκτυπο στην αύξηση των ενυπόθηκων δανείων και δεν θεσπίστηκαν μέτρα πολιτικής για τη μεταρρύθμιση των φορολογικών κινήτρων όσον αφορά την ιδιοκτησία κατοικίας και το ενυπόθηκο χρέος.

- (7) Ενώ, μετά από μια μακρά περίοδο έντονων αυξήσεων, οι τιμές των κατοικιών μειώθηκαν στα τέλη του 2017 και έκτοτε παρέμειναν σε γενικές γραμμές σταθερές, οι αποτιμήσεις εξακολουθούν να υπερβαίνουν κατά πολύ τα θεμελιώδη οικονομικά μεγέθη. Τα κύρια ζητήματα περιλαμβάνουν τα φορολογικά κίνητρα που ευνοούν την ιδιοκτησία κατοικίας και τα ενυπόθηκα δάνεια, καθώς και τους χαλαρούς όρους δανεισμού σε συνδυασμό με τα ακόμη σχετικά χαμηλά επιτόκια αποπληρωμής ενυπόθηκων δανείων. Παρά τη σημαντική αύξηση των νέων κατασκευών την τελευταία πενταετία, εξακολουθεί να υπάρχει ανεπάρκεια προσφοράς, ιδίως οικονομικά προσιτών κατοικιών γύρω από τις μεγάλες πόλεις. Η προσφορά νέων κατοικιών δεν κατάφερε να καλύψει τις προβλεπόμενες βραχυπρόθεσμες ανάγκες, οι οποίες εκτιμώνται σε περίπου 90 000 νέες κατοικίες ετησίως για την περίοδο 2018-2020. Αυτή έλλειψη συνδέεται με διαρθρωτικές ανεπάρκειες, όπως ο περιορισμένος ανταγωνισμός στον κατασκευαστικό τομέα λόγω των φραγμών εισόδου στην αγορά για τις μικρές και αλλοδαπές εταιρείες, καθώς και η ικανότητα των μεγάλων κατασκευαστών να ελέγχουν τους έγγειους πόρους. Το απόθεμα κατοικιών δεν χρησιμοποιείται αποτελεσματικά. Στην αγορά ενοικίασης ακινήτων, ενόικια σε τιμές χαμηλότερες από αυτές της αγοράς δημιουργούν φαινόμενα εγκλωβισμού και άνισης μεταχείρισης μεταξύ των «εντός» και των «εκτός». Στην αγορά της ιδιοκατοίκησης οι φόροι υπεραξίας μειώνουν την κινητικότητα των ιδιοκτητών ακινήτων. Η έλλειψη στέγης δυσχεραίνει την αλλαγή θέσεων εργασίας για τους εργαζομένους και μπορεί να συμβάλει στην ανισότητα μεταξύ των γενεών. Οι σουηδικές αρχές συνεχίζουν να υλοποιούν σταδιακά το σχέδιο 22 σημείων για την αύξηση της κατασκευής κατοικιών και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του τομέα στέγασης. Μέχρι στιγμής δεν έχουν ληφθεί συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής για την απελευθέρωση της αυστηρής νομοθεσίας για τις μισθώσεις και την αναθεώρηση του φόρου κεφαλαίου για την ιδιοκατοίκηση, αν και στα τέλη Ιανουαρίου του 2019 η νέα κυβέρνηση εξήγγειλε ότι σκόπευε να εισαγάγει μεταρρυθμίσεις στους τομείς αυτούς, με την επιφύλαξη προπαρασκευαστικών εργασιών έρευνας.
- (8) Παρατηρούνται ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε ορισμένους τομείς, όπως στον τομέα των κατασκευών, της εκπαίδευσης και των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας. Η εξασφάλιση εξειδικευμένου ανθρώπινου κεφαλαίου είναι ζωτικής σημασίας για τη στήριξη των επενδύσεων στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, καθώς και της ψηφιοποίησης. Η επένδυση στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων, θα συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Μέχρι στιγμής, τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα έχουν βελτιωθεί κάπως, αλλά υπάρχει ένα μεγάλο και αυξανόμενο χάσμα στις εκπαιδευτικές επιδόσεις μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Οι δημογραφικές εξελίξεις θα οδηγήσουν σε αύξηση του αριθμού των μαθητών, επιδεινώνοντας την παρούσα έλλειψη εκπαιδευτικών. Η κατάσταση των μεταναστών που προέρχονται από χώρες εκτός Ένωσης και των απογόνων τους και οι επιπτώσεις των προσφάτως εγκριθέντων προγραμμάτων χρήζουν στενότερης παρακολούθησης, καθώς η σχολική ένταξη των μαθητών που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό και η βιώσιμη ένταξη των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση και των μεταναστών από χώρες εκτός Ένωσης (ιδίως τω γυναικών) στην αγορά εργασίας εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση.
- (9) Η διατήρηση των επενδύσεων στις υποδομές μεταφορών μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, της περιφερειακής συνοχής και της στεγαστικής αγοράς και να ενισχύσει τη μακροπρόθεσμη αύξηση της παραγωγικότητας της Σουηδίας. Η κυβέρνηση ανακοίνωσε σημαντικές επενδύσεις σε υποδομές μεταφορών μέσω του εθνικού σχεδίου για τις υποδομές 2018-2029 για την αναβάθμιση των διαφόρων τρόπων μεταφοράς (ιδίως των σιδηροδρομικών και των οδικών). Το σχέδιο περιλαμβάνει σημαντικές επενδύσεις για την ανάπτυξη του σιδηροδρομικού συστήματος, την προώθηση της στροφής των εμπορευματικών μεταφορών από τις οδικές στις σιδηροδρομικές μεταφορές, συμβάλλοντας έτσι στη μείωση των εκπομπών ρύπων. Η διατήρηση υψηλών επιπέδων επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη, οι ευνοϊκές συνθήκες πλαισίωσης και η ευρύτερη βάση καινοτομίας έχουν καίρια σημασία για να διασφαλιστεί η ηγετική θέση της Σουηδίας στον τομέα της καινοτομίας. Το μοντέλο καινοτομίας της Σουηδίας βασιζόταν παραδοσιακά σε περιορισμένο αριθμό μεγάλων, παγκοσμίως δραστηριοποιούμενων, τεχνολογικών εταιρειών. Θα ήταν σημαντικό να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον το οποίο θα καλλιεργεί το δυναμικό καινοτομίας των ΜΜΕ και των νεοφυών επιχειρήσεων. Η ικανότητα καινοτομίας της Σουηδίας θα μπορούσε επίσης να βελτιωθεί περαιτέρω με την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων και ΜΜΕ.
- (10) Η πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει καταστεί προτεραιότητα για τη Σουηδία στον απόηχο ενός εν εξελίξει σκανδάλου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που αφορά ένα από τα μεγαλύτερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας. Οι αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας της Σουηδίας και της Εσθονίας ξεκίνησαν κοινή έρευνα, σε συνεργασία με τους ομολόγους τους στη Λετονία και τη Λιθουανία. Το πλαίσιο της Σουηδίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ενισχύθηκε το 2017, με την έναρξη ισχύος του σχετικού νόμου, αλλά οι εργασίες για τον εντοπισμό και τη διόρθωση τυχόν ελλείψεων του πλαισίου εξακολουθούν να είναι σημαντικές. Εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα και η εποπτική αρχή πρέπει να θεσπίσει πρόσθετα μέτρα και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης της εποπτείας σε αυτόν τον τομέα. Μετά τη θέσπισή τους, θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων αυτών.

- (11) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης του 2019 για τη χώρα. Αυτό θα επιτρέψει στη Σουηδία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
- (12) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Σουηδίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Σουηδία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Σουηδία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και τις κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (13) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019 και είναι της γνώμης ότι η Σουηδία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (14) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019. Οι συστάσεις που απηύθυνε σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στη σύσταση 1 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Σουηδία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να αντιμετωπίσει τους κινδύνους που σχετίζονται με την υψηλή δανειακή επιβάρυνση των νοικοκυριών, με σταδιακή μείωση της φορολογικής έκπτωσης των πληρωμών τόκων ενυπόθηκων δανείων ή την αύξηση των περιοδικών φόρων ακίνητης περιουσίας. Να τονώσει τις επενδύσεις στην κατασκευή κατοικιών όπου οι ελλείψεις είναι πιο πιεστικές, ιδίως με την άρση των διαρθρωτικών εμποδίων στις κατασκευές. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της στεγαστικής αγοράς, μεταξύ άλλων με την καθιέρωση μεγαλύτερης ευελιξίας κατά τον καθορισμό των τιμών μίσθωσης και με την αναθεώρηση του σχεδιασμού του φόρου υπεραξίας.
2. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες, στη διατήρηση των επενδύσεων στις βιώσιμες μεταφορές για την αναβάθμιση των διαφόρων τρόπων μεταφοράς, ιδίως των σιδηροδρόμων, και στην έρευνα και καινοτομία, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
3. Να διασφαλίσει την αποτελεσματική εποπτεία και επιβολή του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του Ηνωμένου Βασιλείου του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης του Ηνωμένου Βασιλείου για το 2018-2019

(2019/C 301/28)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία το Ηνωμένο Βασίλειο δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

- (2) Η έκθεση χώρας του 2019 για το Ηνωμένο Βασίλειο δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος του Ηνωμένου Βασιλείου ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (3) Στις 23 Απριλίου 2019, το Ηνωμένο Βασίλειο υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2018-2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (4) Στις 29 Μαρτίου 2017 το Ηνωμένο Βασίλειο γνωστοποίησε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την πρόθεσή του να αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όταν το Ηνωμένο Βασίλειο αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα καταστεί τρίτη χώρα. Δεδομένου ότι υπάρχει αβεβαιότητα όσον αφορά την ημερομηνία και τους όρους της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και τις μελλοντικές σχέσεις του Ηνωμένου Βασιλείου με την Ένωση, η παρούσα σύσταση δεν προβαίνει σε εικασίες σχετικά με τις πιθανές οικονομικές επιπτώσεις των διαφόρων σεναρίων. Στην περίπτωση που το Ηνωμένο Βασίλειο αποχωρήσει από την Ένωση βάσει της συμφωνίας για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας ⁽³⁾ («συμφωνία αποχώρησης»), για την οποία δόθηκε η σύμφωνη γνώμη της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου και η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 25 Νοεμβρίου 2018, το δίκαιο της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, θα εξακολουθήσει να ισχύει για το Ηνωμένο Βασίλειο και για όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου που προβλέπεται στη συμφωνία αποχώρησης.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (6) Το Ηνωμένο Βασίλειο υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον μεταβατικό κανόνα για το χρέος έως το 2019-2020. Στο πρόγραμμα σύγκλισης για το 2018-2019, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό έλλειμμα θα επιδεινωθεί από 1,2 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018-2019 σε 1,4 % του ΑΕΠ το 2019-2020 πριν υποχωρήσει σε 1,1 % του ΑΕΠ το 2020-2021. Το πρόγραμμα σύγκλισης δεν περιλαμβάνει μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, ο δείκτης του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί από 85,5 % του ΑΕΠ το 2018-2019 σε 83,8 % του ΑΕΠ το 2019-2020 και σε 82,9 % του ΑΕΠ το 2020-2021. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές κρίνεται εύλογο. Αν και τα μέτρα που χρειάζονται για τη στήριξη των προβλεπόμενων στόχων για το έλλειμμα γενικά προσδιορίζονται επαρκώς, οι αυξανόμενες πιέσεις που ασκούνται στις δημόσιες δαπάνες ⁽⁵⁾ σε μια σειρά τομέων συνιστούν κίνδυνο για την επίτευξη της προβλεπόμενης πορείας του ελλείμματος.
- (7) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στο Ηνωμένο Βασίλειο να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 1,6 % την περίοδο 2019-2020, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από τις απαιτήσεις του προληπτικού σκέλους την περίοδο 2019-2020.

⁽³⁾ ΕΕ C 66 I της 19.2.2019, σ. 1.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁵⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στη χρηματοδότηση των παροχών ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε διάστημα τετραετίας. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (8) Το 2020-2021, λόγω του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου άνω του 60 % του ΑΕΠ και του προβλεπόμενου κενού παραγωγής της τάξης του 0,3 %, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 1,9 %, σύμφωνα με τη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον πίνακα απαιτήσεων βάσει του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Σε περίπτωση μη αλλαγής των πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση αυτή την περίοδο 2020-2021. Το Ηνωμένο Βασίλειο προβλέπεται ότι θα συμμορφωθεί με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2019-2020, λόγω της επιτρεπόμενης ετήσιας απόκλισης του 0,25 %, καθώς και με τον κανόνα για το χρέος το 2020-2021. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι το Ηνωμένο Βασίλειο πρέπει να είναι έτοιμο να λάβει περαιτέρω μέτρα από το 2019-2020 ώστε να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (9) Εδώ και καιρό, το Ηνωμένο Βασίλειο είναι η οικονομία της ομάδας G7 με τις χαμηλότερες κεφαλαιακές επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ. Οι επενδύσεις σημείωσαν επίσης μεγάλη πτώση κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης και η ανάκαμψη των ιδιωτικών επενδύσεων μετά την κρίση παρουσιάζει στασιμότητα. Η ένταση των επενδύσεων του Ηνωμένου Βασιλείου στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης κινείται γύρω στο 1,7 % του ΑΕΠ την τελευταία δεκαετία, κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Μέσω της βιομηχανικής στρατηγικής του, το Ηνωμένο Βασίλειο έθεσε στόχο για το σύνολο της οικονομίας της τάξης του 2,4 % του ΑΕΠ έως το 2027 και 3 % του ΑΕΠ πιο μακροπρόθεσμα. Οι επενδύσεις στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης συγκεντρώνονται σε περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων και περιφερειών. Αυτές οι εκτεταμένες ελλείψεις τόσο στο φυσικό όσο και στο ανθρώπινο κεφάλαιο αποτελούν την κυριότερη αιτία της σχετικά χαμηλής και στάσιμης παραγωγικότητας της εργασίας του Ηνωμένου Βασιλείου.
- (10) Το Ηνωμένο Βασίλειο εξακολουθεί να παρουσιάζει έλλειψη στέγης. Η ανάκαμψη του τομέα κατασκευής κατοικιών μετά την κρίση έχει χάσει τη δυναμική της. Εμφανίζονται προβλήματα σε επίπεδο παραγωγικής ικανότητας, ενώ ο όγκος των κατασκευαζόμενων κατοικιών παραμένει κάτω από τον απαιτούμενο για να καλυφθεί η εκτιμώμενη ζήτηση. Οι τιμές των κατοικιών και τα ενοίκια παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, ιδίως σε περιοχές υψηλής ζήτησης, με ενδείξεις υπερτίμησης. Ο αριθμός των νέων ενηλίκων με ιδιόκτητες κατοικίες είναι σημαντικά χαμηλότερος. Η κυβέρνηση εφαρμόζει μια σειρά μέτρων για την τόνωση της προσφοράς στέγης. Ταυτόχρονα, η ποσότητα και η τοποθεσία των εκτάσεων που είναι διαθέσιμες για νέες κατοικίες παραμένουν περιορισμένες λόγω των αυστηρών ρυθμίσεων της αγοράς γης, ιδίως γύρω από μεγάλες πόλεις και μεγαλουπόλεις.
- (11) Απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση των δικτύων υποδομών, με παράλληλη μείωση του κόστους των έργων και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Υπάρχουν αυξανόμενες πιέσεις όσον αφορά τη δυναμικότητα στα οδικά, σιδηροδρομικά και αεροπορικά δίκτυα. Το Ηνωμένο Βασίλειο πρέπει να εξασφαλίσει σημαντικά μεγαλύτερες ικανότητες εφοδιασμού και παραγωγής νέας και πιο πράσινης ενέργειας. Η ανάπτυξη υποδομών του Ηνωμένου Βασιλείου χαρακτηρίζεται από υψηλό κόστος και βραδύτητα. Μετά από δεκαετίες υστέρησης των δημοσίων επενδύσεων, η κυβέρνηση αρχίζει να αντιμετωπίζει το έλλειμμα υποδομών μέσω της εθνικής στρατηγικής υποδομών, αλλά θα είναι δύσκολο να εξασφαλίσει το ποσό της εξωτερικής χρηματοδότησης που απαιτείται στις προβλέψεις της κυβέρνησης με οικονομικά αποδοτικό τρόπο.
- (12) Αν και η ανεργία είναι χαμηλή, οι πραγματικοί μισθοί παραμένουν κάτω από το υψηλότερο επίπεδό τους πριν από την κρίση. Οι εργαζόμενοι χαμηλής ειδίκευσης, που αντιπροσωπεύουν μεγάλο μερίδιο του ενεργού πληθυσμού, έχουν περιορισμένες προοπτικές επαγγελματικής εξέλιξης, πράγμα που επιβαρύνει την παραγωγικότητα και συντελεί σε υψηλά επίπεδα φτώχειας των εργαζομένων. Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης σε βασικές και τεχνικές δεξιότητες. Η κυβέρνηση προβαίνει σε μεταρρυθμίσεις τόσο για την εκπαίδευση σε αιθουσές διδασκαλίας όσο και στον χώρο εργασίας, αλλά οι συνολικές εγγραφές για το νέο σύστημα δύο αξόνων είναι πολύ λιγότερες από τις αναμενόμενες.
- (13) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής του Ηνωμένου Βασιλείου και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης για την περίοδο 2018-2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς το Ηνωμένο Βασίλειο κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.

- (14) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2018-2019 και η γνώμη του ⁽⁶⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στο Ηνωμένο Βασίλειο να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει ότι, κατά την περίοδο 2020-2021, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 1,9 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,6 % του ΑΕΠ.
2. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην έρευνα και την καινοτομία, στη στέγαση, στην κατάρτιση και στη βελτίωση των δεξιοτήτων, στις βιώσιμες μεταφορές και στη μετάβαση σε χαμηλές εκπομπές άνθρακα και στην ενεργειακή μετάβαση, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

ISSN 1977-0901 (ηλεκτρονική έκδοση)
ISSN 1725-2415 (έντυπη έκδοση)

Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
L-2985 Λουξεμβούργο
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

EL